Themarekening 2020

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Inhoudsopgave

Themarekening 2020 1
Inhoudsopgave 2
Algemeen 3
Inleiding 4
Belangrijke thema's in 2020 4
Financieel resultaat 2020 8
Jaarverslag 10
Thema's 11
Thema Samen met Inwoners 12
Thema Zorg en Welzijn 18
Thema Wonen en Leven 32
Thema Werken en Ondernemen 49
Thema Toekomstbestendig en Duurzaam 55
Thema Financiën en organisatie 66
Paragrafen 74
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 75
Onderhoud kapitaalgoederen 81
Financiering 87
Berekening EMU-saldo 93
Bedrijfsvoering 94
Samenwerking 101
Grondbeleid 151
Lokale Heffingen 158
Corona 164
Jaarrekening 167
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 167
Balans 168
Balans 176
Toelichting op de balans 179
Activa 181
Passiva 198
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 209
Overzicht lasten en baten en toelichting 213
Overzicht incidentele lasten en baten 215
Overzicht lasten en baten per taakveld 218
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) 223
Overzicht reserves en voorzieningen 233
Investeringskredieten 236
WNT 241
Controleverklaring 242

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Algemeen

Inleiding

Met deze jaarrekening wordt aan u verantwoording afgelegd over de uitvoering van de voorgenomen beleidsdoelstellingen. De jaarrekening is opgesteld op basis van het hoofdlijnenakkoord. De jaarrekening is op 25 mei 2021 door het college vastgesteld.

In de jaarrekening lichten we de afwijkingen op baten en lasten per product toe. Het gaat hierbij alleen om de afwijkingen groter dan € 100.000. De afwijkingen per product zijn opgenomen in de thema's.

Belangrijke thema’s in 2020

Corona

Het jaar 2020 stond voor een groot deel in het teken van Covid-19 (corona). Op 27 februari 2020 werd de eerste besmetting van corona in Nederland gemeld en begin maart kwam het virus ook Fryslân binnen. Voor zowel de samenleving als de gemeentelijke organisatie is de impact van corona enorm.

Door de maatregelen kwam ook in de gemeente Heerenveen een groot deel van het openbare leven tot stilstand. Scholen, horeca, bioscopen, sportclubs, kappers en andere contactberoepen moesten de deuren sluiten, 1,5 meter afstand, geen handen schudden en thuiswerken werd de norm. Ondernemers in sommige sectoren zagen hun omzet enorm dalen, waardoor helaas sommige ondernemers in financiële onzekerheid zijn gekomen.
Inwoners kregen te kampen met onzekerheden. Eenzaamheid groeide bij jong en oud. Vanuit de Rijksoverheid, de provincie en de gemeente zijn in 2020 verschillende regelingen ingevoerd om ondernemers te ondersteunen. Denk hierbij aan de NOW-regelingen, de TONK, de adviesfunctie bij Bureau Zelfstandigen Fryslân, de subsidieregelingen vanuit de provincie, de extra coronabijdragen vanuit het Rijk en onze lokale regelingen rondom de terrassen, de reclamebelasting, toeristenbelasting en subsidies aan culturele organisaties en evenementenorganisatoren. Daarnaast hebben we samen met maatschappelijke organisaties verschillende acties georganiseerd om onze inwoners zoveel mogelijk te helpen.

De gemeentelijke organisatie heeft haar werkzaamheden door corona moeten aanpassen. Hierdoor zijn in 2020 extra activiteiten opgepakt maar ook regulier werk doorgeschoven naar 2021. Alles is in het werk gesteld om de dienstverlening naar de inwoners en ondernemers door te laten gaan. Veel medewerkers hebben dit deels of geheel vanuit huis gedaan. Corona heeft ons ook iets opgeleverd. Zo zijn er op het gebied van digitalisering grote stappen gezet. We vergaderen grotendeels digitaal en we gaan digitaal met onze inwoners en ondernemers in gesprek. Deze ontwikkeling is door corona veel sneller gegaan dan gedacht.

Op verschillende manieren is de gemeenteraad geïnformeerd over corona. De verzamelbesluiten zijn ingezet om de financiële effecten rondom corona duidelijk te maken. Via raadsbrieven hebben wij u structureel geïnformeerd over de ontwikkelingen en impact van corona op de samenleving. In deze jaarrekening is een paragraaf Corona opgenomen waarin inzicht wordt geboden in het financiële effect van corona op 2020.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Financiële onzekerheid

In 2015 hebben gemeenten een groot aantal taken overgedragen gekregen door het rijk. Hierbij werd gedacht dat de gemeente meer kon doen, voor minder geld. Deze aanname is niet uitgekomen. We zien met name in de Jeugdzorg de kosten harder stijgen dan de uitkering van het rijk. Naast de kostenstijging in de Jeugdzorg zien we nu ook een groter wordende kostenpost in de Wmo. Dit is het directe gevolg van het abonnementstarief Huishoudelijke hulp dat per 1-1-2020 is ingevoerd.

In 2020 is om deze reden de gemeentelijke begroting Jeugd verhoogd. Daarnaast zijn er net als in 2019 audits uitgevoerd o.a. in het sociaal domein om budgetten bij te stellen. De uitkomsten van de audit uit het sociaal domein konden worden ingezet voor de tekorten op jeugd.

Tot slot wordt er gewerkt aan de herijking van het gemeentefonds. Ook dat levert financiële onzekerheid op voor de gemeente Heerenveen. De reeds ingezette koers van ombuigen moet dan ook in 2021 in alle hevigheid worden voortgezet.

De financiële fout in de begroting

De tweede helft van 2020 stond voor de gemeente Heerenveen ook in het teken van de financiële fout in de begroting.

Vanaf september hebben gemeenteraad, college en organisatie gewerkt aan het herstellen van deze fout. Dit hebben we gedaan door het uitvoeren van een verschillenanalyse, het onderzoeken van de werkwijze rondom het opstellen van de P&C documenten en het oplossen van het financieel ontstane tekort. Via de begroting 2021 heeft u besloten een correctie door te voeren waardoor het meerjarenperspectief weer teruggebracht werd op het niveau van de perspectiefnota van juli 2020. Daarnaast heeft u een onderzoek gestart naar de werkwijze rondom de P&C documenten.

Mede door deze financiële fout, is ook in de organisatie kritisch gekeken naar het eigen handelen en de wijze waarop de organisatie uitvoering geeft aan onder andere de financiële verordening. De uitkomsten van het raadsonderzoek worden meegenomen in dit verbetertraject. De gemeenteraad wordt hier in de loop van 2021 verder over geïnformeerd.

Het Grondbedrijf

Heerenveen heeft via het grondbedrijf grond uit te geven voor woningbouw en bedrijven. Het jaar 2020 was een goed jaar voor de verkoop hiervan. Samengevat is het resultaat op het grondbedrijf ongeveer € 5 miljoen, waarvan € 4,2 miljoen in deze jaarrekening verwerkt is.

Dit jaar ontvangt de gemeenteraad voor het eerst de position paper grondbedrijf bij de themarekening. In deze position paper wordt teruggeblikt op het afgelopen jaar en legt het college verantwoording af over de gemaakte keuzes binnen het gemeentelijk grondbedrijf. Ook wordt in de position paper vooruitgeblikt op de verwachtte gronduitgifte.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Financiële verantwoording jaarrekening 2020

De jaarrekening laat een positief resultaat zien van € 2.703.000. In het hoofdstuk financieel resultaat 2020 worden de belangrijkste verschillen toegelicht. In de themarekening wordt per product de afwijkingen groter dan € 100.000 toegelicht.

Omschrijving	Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal Lasten	**-157.360**	**-169.638**	**-176.089**	**-6.451**
Totaal Baten	**156.780**	**166.613**	**176.047**	**9.434**
Saldo van baten en lasten	**-581**	**-3.025**	**-41**	**2.984**
Mutatie reserve	581	3.025	2.744	-281
Resultaat	**0**	**0**	**2.703**	**2.703**

Voorstel resultaatsbestemming

Baggerprogramma

Eind 2020 is het baggerprogramma voormalig Boarnsterhim inhoudelijk en financieel opgeleverd. Dit heeft geleid tot een afrekening van totaal € 145.528. Deze incidentele baat is eind 2020 door de gemeente ontvangen.
Voorgesteld wordt om bij de resultaatsbestemming dit bedrag beschikbaar te houden voor baggeropgaven in het stedelijk gebied in 2021. Dit op basis van de afspraak met het Wetterskip Fryslân om achterstallig onderhoud weg te werken in het kader van de overdracht stedelijk waterbeheer. Wij stellen u voor dit bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve Baggeren.

Voorgesteld wordt om het restant resultaat van € 2.558.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

Resultaat voor bestemming	**2.703**
Resultaatsbestemming: Baggerwerkzaamheden	-145
Resultaatsbestemming resultaat jaarrekening	**2.558**

Algemene reserve en reserve weerstandsvermogen

Belangrijke onderdelen van het weerstandsvermogen zijn de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen.

Algemene reserve

De algemene reserve is ten opzichte van voorgaand verslagjaar sterk gegroeid. Bedroeg de stand van de algemene reserve per 1 januari 2020 nog bijna € 12,9 miljoen; per 31 december 2020 is dit gestegen tot ruim € 16,4 miljoen.

Reserve weerstandsvermogen

In 2020 is de reserve weerstandsvermogen onder andere ingezet om de tekorten die zich voordoen bij Jeugd incidenteel op te kunnen vangen. De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is toen verwerkt in de stand van de reserve weerstandsvermogen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

U wordt in juli 2021 via een Sideletter Risico's geïnformeerd over de actuele risico's en het daarvoor beschikbare weerstandsvermogen om eventuele risico's op te kunnen vangen.

Afsluitend

Ondanks het positieve resultaat dat we nu presenteren en de hoogtepunten die we in 2020 hebben gerealiseerd, zien we tegelijkertijd belangrijke en zorgelijke ontwikkelingen die maken dat voorzichtigheid geboden is. De gemeente gaat een uitdagende periode tegemoet waarin we lastige keuzes zullen moeten maken.

burgemeester en wethouders van de gemeente Heerenveen.

De gemeentesecretaris,	De burgemeester,
J. van Leeuwestijn	T.J. van der Zwan

Financieel resultaat 2020

De uitkomsten van de jaarrekening 2020

Het jaar 2020 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 2.703.000. In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de jaarrekening 2020 opgenomen (x € 1.000).

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Samen met inwoners	Lasten	-6.964	-7.022	-6.864	158
Zorg en Welzijn	Lasten	-88.453	-94.732	-103.384	-8.652
Wonen en Leven	Lasten	-43.679	-46.957	-44.800	2.157
Werken en Ondernemen	Lasten	-1.457	-1.569	-1.404	165
Toekomstbestendig en duurzaam	Lasten	-15.552	-16.623	-16.862	-239
Financiën	Lasten	-1.255	-2.734	-2.774	-41
Totaal Lasten		**-157.360**	**-169.638**	**-176.089**	**-6.451**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Samen met inwoners	Baten	-	-	17	17
Zorg en Welzijn	Baten	21.292	22.225	27.978	5.753
Wonen en Leven	Baten	13.702	16.792	19.769	2.977
Werken en Ondernemen	Baten	140	3	3	-1
Toekomstbestendig en duurzaam	Baten	14.769	15.616	15.570	-46
Financiën	Baten	106.878	111.977	112.711	734
Totaal Baten		**156.780**	**166.613**	**176.047**	**9.434**
Saldo van baten en lasten		**-581**	**-3.025**	**-41**	**2.984**
Toevoegingen reserve		-2.217	-10.834	-9.867	966
Onttrekking reserve		2.798	13.859	12.611	-1.247
Resultaat		**0**	**0**	**2.703**	**2.703**

Toelichting van de belangrijkste verschillen

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste verschillen opgenomen waarbij uitgegaan is van het gerealiseerde resultaat. In deze verschillen zijn de onttrekkingen en stortingen in de reserves al meegenomen.

Thema	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
Samen met inwoners	Premieafdracht pensioen wethouders	148	
Zorg en Welzijn	bijstandsuitkeringen		813
Zorg en Welzijn	BBZ en IOAZ		250
Zorg en Welzijn	Jeugd		429
Zorg en Welzijn	Afboeking onderwijshuisvesting		1.690
Wonen en leven	bestemmingsplannen	567	
Wonen en leven	lagere opbrengst betaald parkeren		277
Wonen en leven	resultaat grondexploitaties	4.149	
Wonen en leven	wegen	190	
werken en ondernemen	economisch beleid	165	
Toekomstbestendig en duurzaam	lagere kosten milieubeleid	295	
Toekomstbestendig en duurzaam	lagere toerekening BCF riolering		173
Toekomstbestendig en duurzaam	lagere huurinkomsten		402
Financiën en organisatie	Corona compensatie vanuit Rijk	380	
Financiën en organisatie	Algemene inkomsten	111	
Financiën en organisatie	hogere belastingopbrengsten	167	
overig		565	
Totaal		**6.538**	**3.835**
Saldo		**2.703**	

Jaarverslag

Thema's

Thema Samen met Inwoners

Kernboodschap

"Wij zijn ervan overtuigd dat de beste ideeën samen tot stand komen"

In Heerenveen luisteren we naar onze inwoners en we zijn ervan overtuigd dat de beste ideeën samen tot stand komen. Inwoners en ondernemers hebben de ruimte om zelf met plannen en voorstellen te komen. Daar helpen we bij. We zoeken naar mogelijkheden om regels te versoepelen of te verminderen.

We gaan aan de slag met:

- Nieuwe lokale democratie en Maak Het!
- De Omgevingsvisie
- Het thematisch raadsakkoord

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Samen met inwoners
* Samen met inwoners de in het Hoofdlijnenakkoord genoemde doelen uitvoeren. Communicatieve ondersteuning van de initiatieven.
Onderzoeken en toepassen van versoepeling of verminderen van regels.
* Organiseren van participatietrajecten bij (grote maatschappelijke) projecten.
* Voortzetten van experimenten om te leren van verschillende vormen (Zoals Maak Het! en Buitengewoon De Greiden).
Realiseren en uitvoeren van de Omgevingsvisie en Omgevingswet.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Doelen en speerpunten

We willen meer ruimte geven aan initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat is onze missie. Dat kan op het gebied van voorbereiding van plannen, realisatie van plannen en/of de uitvoering van taken. We doen ervaring op en leren wat dit betekent voor onze rol. We zetten in op passende participatieprocessen, opgavesturing, betrouwbaar partnerschap en verbetering van de dienstverlening. Met als doel met ons beleid en onze dienstverlening beter aan te sluiten bij de behoefte en verwachtingen van de omgeving. Regels en procedures moeten daarbij helpend zijn en anders geschrapt worden. We vragen de omgeving regelmatig feedback op ons functioneren. Deze manier van werken stelt andere eisen aan de organisatie, aan leiderschap, aan medewerkers en aan de bedrijfsvoering; dit beschrijven we onder organisatieontwikkeling in het Thema Financiën en Organisatie.

Onderwerpen

- Participatie
- Samenwerking
- Dienstverlening
- Lastenverlichting

Participatie: de omgeving participeert in het ontwikkelen van plannen

We zorgen voor doorontwikkeling van onze werkwijze

Wat hebben we bereikt?

Wij willen het omgevingsgericht werken doorontwikkelen.
Ons uitgangspunt hierbij is de vernieuwing van de lokale democratie.
We willen de omgeving en stakeholders betrekken bij maatschappelijke opgaven die impact op de omgeving hebben. Ook willen we inspelen op initiatieven vanuit de omgeving. We willen ons werk organiseren rondom maatschappelijke opgaven en deze integraal oppakken. Het doel is om oog te houden voor de omgeving waaraan we als gemeente ons bestaansrecht ontlenen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben de volgende inspanningen verricht:

- We hebben deelgenomen aan de Quick Scan Lokale Democratie. Belangrijkste bevindingen zijn dat er een gezamenlijke visie nodig is op het omgevingsgerichte werken én een gezamenlijke aanpak met een nieuw samenspel van inwoners, raad, college en organisatie. Belangrijk is om gemeenschappelijk kaders te ontwikkelen voor passende processen zowel op het gebied van participatie, collectieve dienstverlening en individuele dienstverlening.
- We hebben een stakeholderonderzoek laten uitvoeren door Motivaction. Het onderzoek heeft inzicht gegeven in de verdeling van inwoners naar burgerschapsstijlen over de gemeente. Met behulp van dit inzicht kunnen we duidelijker en doel(groep)gerichter communiceren met de inwoners en (beter bij de doelgroep) passende participatietrajecten organiseren.

https://www.heerenveen.nl/nieuws/onderzoek-ervaring-inwoners-en-ondernemers/?searched_terms=Motivaction

- We hebben digitale vormen van participatie ontwikkeld, mede ingegeven door het feit dat fysieke vormen in deze tijd van de covid-19 pandemie niet mogelijk waren. We willen leren van de ervaringen en deze borgen, zodat ook na corona digitale vormen van participatie kunnen worden gebruikt. Met deze digitale vormen hebben we een

uitgebreider instrumentarium voor goede participatie, waaruit we het beste instrument of combinatie daarvan kunnen kiezen.
- We hebben een strategische agenda opgesteld en ambiëren het om ons werk steeds meer rondom integrale opgaven in plaats van sectorale resultaten.
- We hebben de omgevingsvisie ontwikkeld aan de hand van een intensief participatietraject.

Collectieve dienstverlening: samenwerking met de omgeving voor het uitvoeren van plannen

Werken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Wat hebben we bereikt?

We willen een betrouwbare samenwerkingspartner zijn voor de omgeving. We werken daarom samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan gezamenlijke opgaven, doelen en resultaten. Onze rol hangt af van de soort opgave en onze positie in een breder netwerk én van de kracht van de stakeholders of samenleving.
Veel stakeholders werken in opdracht van de gemeente aan resultaten (rol opdrachtgever-opdrachtnemer). Ook zijn er resultaten waar gemeente en andere partijen een gelijkwaardige rol hebben in de uitvoering (co-creatie) én er zijn resultaten waar andere stakeholders in de lead zijn en de gemeente slechts faciliteert.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We spelen in op initiatieven van buiten, dan wel voeren zelf regie op het samen met stakeholders werken aan gezamenlijke resultaten. Belangrijke resultaten op het gebied van participatietrajecten in 2020 waren:
- Het traject rond de herinrichting van de rotonde in Heerenveen Midden. Er is een digitale bijeenkomst georganiseerd waarin verschillende opties voor de herinrichting van de rotonde zijn gepresenteerd. De buurt kon stemmen op die opties. En konden in de chat vragen stellen.
- Het traject rond de dorpsvisie in Jubbega. Onder andere een digitale bijeenkomst met de Mentimeter, filmpjes en reacties in een chat.
- De G1000 waarbij volgens een specifiek participatieproces in 2019 met een grote groep inwoners plannen zijn ontwikkeld; in 2020 is een strategie ontwikkeld over hoe dit te realiseren (gebiedsdeals).
- Het proces rond veenweide. Er is een integrale gebiedscommissie gevormd, waarin inwoners en stakeholders deelnemen, meedenken en meebeslissen.
- Het proces rond de sinnetafels bij het project Klaverblad Noordoost, waarbij inwoners zelf vanaf de tekentafel konden meedenken.
- Meerdere brainstormsessies in relatie tot het gezondheidsbeleid met professionals, organisaties en inwoners.
- Het traject van Buitengewoon De Greiden rond het initiatief "Walk in the Park" (de beweegroute. Hiervoor zijn verschillende bijeenkomsten (online) gepland, enquêtes verspreid en mogelijkheid tot reageren via een online tool.

Dienstverlening

We passen continu de dienstverlening aan de inwoners

Wat hebben we bereikt?

We passen onze dienstverlening continu aan de behoefte en verwachtingen van de

inwoners aan. De behoefte van de inwoners is leidend voor hoe we ons werk organiseren. Hun behoefte is ook leidend voor de oplossing die we bieden. Regels en procedures moeten ondersteunend zijn. We willen belemmerende regels aanpassen of schrappen als deze een adequate dienstverlening in de weg staan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben een zogenaamde klantreis (werkproces) ontwikkeld voor vragen in het kader van de Omgevingswet.
- We voeren tevredenheidsonderzoeken uit over de dienstverlening Wmo en Jeugd.
- We hebben een stakeholdersonderzoek laten doen door Motivaction. De belangrijkste bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot dienstverlening zijn: Probeer te werken vanuit de gedachte dat regels er vooral zijn voor het gemak en voor de kaders. Wees dus bewust van de fricties tussen de systeemwereld (van de regels, wetten, conventies) en de leefwereld (van de grillen van de realiteit waarmee burgers te maken hebben). De inwoners zijn namelijk verdeeld over de vraag of het de gemeentelijke 'bedoeling' is om de vraag van de inwoner centraal te stellen in plaats van het systeem, de regels en de procedures en dat maatwerk geleverd wordt: vier op de tien (40%) geven aan dat bij de gemeente alleen iets kan als het binnen de regels past. Vrijwel evenveel inwoners zijn het ermee eens (18%) als oneens (20%), dat de gemeente maatwerk toepast en dat regels daarbij niet leidend zijn.

  Het onderzoek Motivaction was in oktober 2020 beschikbaar voor een informatiebijeenkomst met de raad. Doel was om het gesprek aan te gaan over dilemma's rond werken vanuit de bedoeling, zoals over hoe om te gaan met (rijks)regels, maatwerk en vaardigheden van medewerkers. Deze bijeenkomst is verschoven naar januari
- We zijn het proces gestart om tot een nieuwe dienstverleningsvisie te komen.
- We hebben kennisgenomen van de uitkomsten van het onderzoek van uw rekenkamercommissie naar de dienstverlening. De adviezen en conclusies betrekken we bij de nieuwe dienstverleningsvisie.
- We zijn gestart met het periodiek meten van onze telefonische dienstverlening (kwaliteit en bereikbaarheid).

Lastenverlichting

We zorgen voor vereenvoudiging regels en minder lastendruk

Wat hebben we bereikt?

We werken voor de omgeving en spelen in op behoeften en verwachtingen van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. We zoeken oplossingen binnen kaders. Regels en procedures moeten daarbij ondersteunend zijn en niet belemmerend. Waar nodig passen we onze regels aan. Ook in onze inkoop- en subsidieafspraken kijken we kritisch naar de administratieve lasten voor onze samenwerkingspartners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit het onderzoek dat Motivaction onder onze stakeholders heeft uitgevoerd blijkt dat inwoners en ondernemers zich over het algemeen niet direct belemmerd door gemeentelijke regels voelen, maar wel door de traagheid en (voor de inwoners en ondernemers) ondoorzichtigheid van procedures. Het is niet voor iedereen duidelijk wat wel of niet kan. Daarom beveelt Motivaction aan inwoners en ondernemers op de hoogte te houden als zij contact hebben gezocht met de gemeente over de staat van hun

verzoek. En daarbij duidelijk te zijn door ook wanneer een vraag of verzoek niet naar tevredenheid kan worden beantwoord dit gemotiveerd terug te koppelen.

In verband met corona hebben wij meerdere belastingen in 2020 niet geheven om ondernemers te ondersteunen. In thema Werken en ondernemen wordt hier uitgebreid bij stil gestaan.

Indicatoren
In dit thema zijn geen verplichte indicatoren opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Bestuurszaken	Lasten	-1.935	-1.935	-2.024	-89
College	Lasten	-4.132	-4.157	-4.008	148
Erfgoed	Lasten	-93	-93	-80	14
Plattelandsbeleid/wijkmanagement	Lasten	-616	-649	-617	33
Maak het! en nieuwe rollen	Lasten	-188	-188	-136	52
Totaal Lasten		**-6.964**	**-7.022**	**-6.864**	**158**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Bestuurszaken	Baten	-	-	-	-
College	Baten	-	-	17	17
Erfgoed	Baten	-	-	-	-
Plattelandsbeleid/wijkmanagement	Baten	-	-	-	-
Maak het! en nieuwe rollen	Baten	-	-	-	-
Totaal Baten				**17**	**17**
Saldo van baten en lasten		**-6.964**	**-7.022**	**-6.847**	**175**
Toevoegingen reserve			-75	-75	
Onttrekking reserve					
Resultaat		**-6.964**	**-7.097**	**-6.922**	**175**

College

Er is al een aantal jaren sprake van een overschot op de premies die betaald worden voor de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA).
Reden dat de premieafdracht in 2019 hoger was t.o.v. 2020 is vanwege het feit dat we in 2019 nog twee oud wethouders hadden, die in de wachtgeldperiode zaten en dus nog onder de pensioenverzekering vielen.
In de loop van 2019 zijn zij met pensioen gegaan. In 2020 was er dan ook alleen nog maar sprake van afdracht van pensioenpremies voor de zittende wethouders. Naast het overschot op de APPA, zijn er nog enkele kleinere overschotten op de budgetten voor overige personele kosten.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Thema Zorg en Welzijn

Kernboodschap
"We helpen inwoners van alle leeftijden om gezond en met plezier te kunnen leven"

Iedereen doet mee in onze gemeente. We bouwen veerkracht op voor inwoners in kwetsbare situaties en we helpen inwoners van alle leeftijden om gezond en met plezier te kunnen leven. Om dit te realiseren werken we aan doorontwikkeling van het sociaal domein en zoeken we verbinding met partners.

We gaan aan de slag met:

- Jeugdzorg
- Armoede
- Lezen en schrijven
- Zorg en ondersteuning
- Preventieve gezondheid
- Welzijn
- Sport

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Zorg en welzijn
Doorontwikkeling van het sociaal domein.
Ontwikkelen en uitvoeren van gebiedsgerichte aanpak.
Inwoners helpen om langer thuis te blijven wonen.
Ondersteuning bieden aan mantelzorgers en vrijwilligers.
Aanpakken van de problematiek bij de grootste risicogroepen (verwarde personen, verslaafden, inwoners met psychische problemen).
Terugbrengen van het aantal laaggeletterden.
Bereiken en ondersteunen van inwoners met een risico op gezondheidsproblemen.
Aandacht voor roken, alcohol- en drugsmisbruik en overgewicht.
Verminderen van problematische eenzaamheid.
Vergroten van sport- en beweegactiviteiten, waaronder wandelpaden en buiten fitness.
Bereikbare, duurzame en toegankelijke sport- en cultuurvoorzieningen.
Uitvoeren van sportbeleid 2017

Doelen en speerpunten
Onderwerpen

- Opvoeden & opgroeien
- Leefbaarheid, meedoen en gezondheid
- Participatie en bestaanszekerheid

Opvoeden & opgroeien

Opvoeden en opgroeien met samenhangende preventie

Wat hebben we bereikt?

De opvoed- en opgroeiproblematiek is in onze gemeente niet groter dan in veel andere Friese gemeenten. Preventie kent binnen de gemeente Heerenveen een goede basisstructuur en een goed basisaanbod. De preventieteams (GGD, Maatschappelijk Werk en Caleidoscoop) spelen hierin – samen met kinderopvang en onderwijs - een spilfunctie. De preventieteams zijn er op gericht dat kinderen, jongeren en gezinnen er niet op achteruit gaan op het gebied van gezondheid, opvoeding en ouderschap, overgewicht en leefstijl (doelstelling Kadernota). Hiertoe wordt vroegtijdig ingespeeld op (mogelijke) problemen bij jeugd/gezinnen en vinden wijkgerichte activiteiten plaats. De stand van zaken op het gebied van deze doelstelling wordt eens per vier jaar in beeld gebracht door de GGD. De meest recente peiling is van 2018. Deze beschouwen we als nulmeting.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het beleid is primair gericht op het in stand houden van de bestaande infrastructuur en – daar waar mogelijk – het aanbrengen van verbeteringen. Het jaar 2020 stond grotendeels in het licht van voorkomen dat de covidmaatregelen al te grote impact zouden hebben op de ontwikkeling van de jeugd. De jeugdgezondheidszorg heeft in aangepaste vorm (namelijk signaal gestuurd) doorgang kunnen vinden. Het schoolmaatschappelijk werk heeft het aantal aanmeldingen in 2020 zien stijgen door de maatregelen (van 49 naar 64). De groepsactiviteiten van Caleidoscoop hebben even stil gelegen, daarentegen heeft de gemeente in samenwerking met onder meer Caleidoscoop verschillende activiteiten georganiseerd voor jeugd, jongeren en ouders in coronatijd. Ook hebben het college en de raad van Heerenveen in 2020 in samenwerking met onder andere het jongerenwerk van Caleidoscoop, de buurtsportcoaches, SC Heerenveen en de private aanbieder “The Battlehouse” eind 2020 diverse activiteiten voor kinderen, jongeren en gezinnen georganiseerd. Hierover bent u middels aparte raadsbrieven geïnformeerd. Overige activiteiten:

- Uitvoering SROI onderzoek naar de preventieteams.
- Uitwerken van nieuwe – aangescherpte – prestatieafspraken met Caleidoscoop.
- Waarborgen van de kwaliteit van de preventieteams (door middel van deelname aan de teams en zo de focus te houden op de ontwikkelingen in een woonservicezone)
- Start van het traject Kansrijke Start, waarin het aanbod en de samenwerking rondom de jongste kinderen wordt versterkt.

Sterke pedagogische basisvoorzieningen en kansengelijkheid

Wat hebben we bereikt?

Kinderen en jongeren groeien op in verschillende situaties. Ze krijgen niet allemaal dezelfde kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Dit kan leiden tot ongelijke startposities - en daarmee tot ongelijke kansen. Wij streven naar gelijke ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren. Ons beleid op dit punt stoelt op twee pijlers. Ten eerste het vergroten van het bereik van de peuteropvang en VVE.

Belangrijkste resultaten in 2020 zijn geweest:

- Stijging van het bereik van VVE-doelgroepkinderen naar 90%.
- Uitbreiding van het aantal uur VVE van 12 naar 16 uur per week

De tweede pijler van ons beleid is het creëren van een sterke coalitie van kinderopvang en onderwijs, aangevuld met de partners uit de preventieteams. Eind 2019 hebben de gemeente en de onderwijspartners het Handvest Samen aan de Slag ondertekend. 2020 had het jaar moeten worden van de verdere uitwerking hiervan. Dit is echter ernstig belemmerd door covidregels. Door de sluiting van de scholen had het onderwijs alle tijd nodig voor het organiseren van online onderwijs en daarna weer fysiek onderwijs binnen de covidmaatregelen. Ook het feit dat fysieke bijeenkomsten onmogelijk waren, vormde een belemmering voor de voortgang op dit proces. Zodra het weer mogelijk is, zullen we de uitwerking van de programmalijnen binnen Samen aan de Slag voortvarend ter hand nemen.

Ondertussen zijn de uitvoeringsorganisaties extra alert geweest op kansengelijkheid in tijden van corona en op kinderen die door corona extra in hun ontwikkeling werden bedreigd. Zo konden deze kinderen gebruik maken van de noodopvang en/of het onderwijs op school volgen.

Door de covidmaatregelen was de gemeente genoodzaakt de aandacht te verleggen naar het realiseren van noodopvang voor kinderen. Belangrijkste resultaat op dit vlak is dat er voldoende opvang gerealiseerd is voor kinderen van ouders in cruciale beroepen én voor kinderen in kwetsbare thuissituaties

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Start van de VVE-toeleider
- Communicatiecampagne om mogelijkheid van peuteropvang onder de aandacht te brengen
- Peuterpakketten tijdens de (eerste) lockdown
- Coördinatie totstandkoming noodopvang voor kinderen
- Bij scholen en kinderopvang aandacht vragen voor kinderen in kwetsbare thuissituaties
- Extra inzet leerplichtambtenaren naar aanleiding van covidmaatregelen om uitval te voorkomen.
- Aangepaste inzet van preventie in de school.

Getransformeerde en beheersbare jeugdhulp

Wat hebben we bereikt?

Op basis van de Jeugdwet zijn gemeenten inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp. Binnen de Jeugdwet zijn de sturingsmogelijkheden van een individuele gemeente echter beperkt door onder meer:

- het wettelijke verwijsrecht van derde partijen
- de verplichting tot regionale samenwerking

In 2020 zijn de uitgaven voor het gehele jeugdbeleid (preventief jeugdbeleid en jeugdhulp samen) € 17,5 mln. Dit is lager dan de prognose die we u in de raadsbrief van 13 november 2020 gaven. De oorzaken voor deze meevaller ten opzichte van de prognose zijn met name:

- Een hogere terugbetaling vanuit SDF over te veel gedeclareerde zorg in 2018

(conversie)
- Minder hoge uitgaven t.b.v. de gecertificeerde instellingen.
- Onderuitputting op de preventiebudgetten.

Desalniettemin zijn de uitgaven voor het gehele taakveld 3,9% (€ 650.000) hoger dan in 2019. Binnen het taakveld Jeugd is de grootste stijging te zien bij de (hoog)specialistische jeugdhulp: +€669.000 (5,7%)

Binnen de specialistische jeugdhulp zien we een stijging van het aantal voorzieningen en een stijging van de gemiddelde kosten per cliënt (intensievere zorg). Het aantal unieke cliënten in zorg is gedaald. Deze kostenontwikkeling is een voortzetting van de trend die we de afgelopen jaren hebben gezien. Ook de verplichte omzetgarantie in het kader van de covidmaatregelen, leidde in 2020 tot hogere uitgaven op deze post.

Heerenveen is niet uniek in deze ontwikkeling. In het voorjaar van 2021 is de tweede benchmark gereed gekomen. Hieruit blijkt dat Heerenveen een gemiddelde gemeente is als het gaat om aantal cliënten in zorg. Wel zijn de kosten per cliënt relatief hoog. Dit komt onder andere doordat onze inwoners relatief vaak intensievere zorg nodig hebben.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In de raadsbrieven die u periodiek ontvangt over dit onderwerp, treft u uitgebreide informatie aan over de maatregelen die we treffen om de kosten op het gebied van jeugdhulp beheersbaarder te maken.
Concrete acties die we in 2020 hebben uitgevoerd zijn:
- Op nationaal niveau: actieve deelname aan de lobby richting rijk.
- Op provinciaal niveau: actieve deelname aan de werkgroepen van SDF. In 2020 hebben we succesvol invloed uitgeoefend op de evaluatie en doorontwikkeling van het bekostigingsmodel.
- Op lokaal niveau: hierbij heeft de focus in 2020 gelegen op het vergroten van inzicht: ontwikkelen prognosemodel, uitvoeren benchmarkonderzoek, invoering nieuwe ICT-applicatie die meer mogelijkheden biedt voor sturingsinformatie. Tevens intensivering van het lokaal contractmanagement en versterking van de samenwerking met huisartsen.

Helaas heeft het Uitvoeringsplan Getransformeerde en Beheersbare Jeugdzorg door de covidmaatregelen vertraging opgelopen. Voor de totstandkoming van dit plan zijn fysieke bijeenkomsten noodzakelijk. Die konden in 2020 niet doorgaan.

Als het gaat om kostenreductie, hebben we de afgelopen jaren prioriteit gegeven aan maatregelen die binnen onze directe invloedssfeer liggen. En aan de samenwerking binnen SDF. Immers, in SDF-verband wordt beslist over een aantal zeer krachtige sturingsinstrumenten: inkoop, bekostiging en contractmanagement. Met deze inzet hebben we de afgelopen jaren een stevige basis gelegd in de uitvoering van de Jeugdwet. Helaas zijn we er nog niet in geslaagd de trend van stijgende kosten te keren.

Leefbaarheid, meedoen en gezondheid

Inwoners wonen langer thuis

Wat hebben we bereikt?
Wij willen er voor zorgen dat onze inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. We richten ons hierbij op het versterken van de zelfredzaamheid, het verstevigen van de sociale omgeving en het vergroten van de bewustwording van de eigen levensloop. We

garanderen ondersteuning aan onze kwetsbare inwoners als de eigen kracht en het sociaal netwerk hen (tijdelijk) niet meer voldoende ondersteuning kunnen bieden. De lokale woonopgave voor deze groep maakt structureel onderdeel uit van de prestatieafspraken met de corporaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We versterken de zelfredzaamheid, participatie en sociale omgeving van mensen, die daar zelf niet in slagen. Dit doen wij samen met onze maatschappelijke partners via de preventieteams.
- Doorlopend zijn we in gesprek met de corporaties om de woonopgave voor de kwetsbare doelgroep te bepalen.
- Wij voeren de maatregelen uit het plan Soarch foar Thús" uit (https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=heerenveen&id=100096989).
- Daar waar noodzakelijk zetten we individuele maatwerkvoorzieningen in.

De betaalbaarheid van de Wmo-ondersteuning is verder onder druk komen te staan

Wat hebben we bereikt?

Onze bevolking is geleidelijk aan het vergrijzen. Daardoor neemt de vraag naar zorg en ondersteuning toe. Door corona wordt opname in een instelling zo lang mogelijk uitgesteld en zien we dat meer ondersteuning nodig is om zelfstandig wonen mogelijk te houden. Er wordt meer huishoudelijke hulp ingezet, meer woningaanpassingen uitgevoerd en vaker een beroep gedaan op het Wmo vervoer.
Naast deze ontwikkeling legt de rijksoverheid de beleidsvrijheid van gemeenten steeds meer aan banden, door bijvoorbeeld het abonnementstarief in de wet op te nemen. Hierdoor betaalt iedere Wmo cliënt (ongeacht inkomen, vermogen of omvang van de ondersteuning) een maximale bijdrage van € 19,00 per maand.
Door CAO ontwikkelingen zijn de tarieven van Wmo diensten fors gestegen. Ook hebben ontwikkelingen op de hulpmiddelenmarkt (rolstoelen en scootmobielen en dergelijke) een kostenverhogend effect. Het in 2020 afgesloten contract met een nieuwe leverancier betekende een kostenverhoging van 30%. Daarbij hebben we eenmalige kosten gehad door de afhandeling van het faillissement van de oude leverancier.

Door corona hebben we een periode de omzet van zorgpartijen moeten garanderen, door te betalen voor hulp, die niet kon worden geleverd en zijn we geconfronteerd met extra kosten die zorgpartijen door corona hebben moeten maken.

We zijn kritisch blijven kijken naar de lokale sturingsmogelijkheden. We zetten ons er voor in dit financieel en kwalitatief toegankelijk te houden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Wij brengen in kaart waar wij kunnen bijsturen op de uitvoering van de wet. Dat beperkt zich tot het beleid op de inkoop, de toegang en de administratie.
- We vergroten het kostenbewustzijn van mensen die de Wmo ondersteuning toewijzen, zonder de noodzaak van ondersteuning uit het oog te verliezen.
- Er wordt gewerkt aan het herijken van onze maatwerkvoorzieningen, met als doel om de Wmo financieel en kwalitatief toekomstbestendig te maken.
- Wij monitoren actief de gevolgen van het abonnementstarief en doen mee aan de landelijke monitoring.
- We bereiden plannen voor, die bijdragen aan de doelen uit de kadernota sociaal domein 2019-2025.

Positieve Gezondheid

Naast dat we nadrukkelijk aandacht willen hebben en houden voor de onderwerpen, roken, overgewicht en problematisch drinken, gaan we werken vanuit een breed perspectief op gezondheid, waaronder positieve gezondheid en van 'Ziekte en Zorg naar Gezondheid en Gedrag'. In deze brede gezondheidsconcepten staat niet langer centraal wat iemand niet meer kan. Het gaat er juist om wat iemand wèl kan, belangrijk vindt en eventueel wil veranderen. Bovendien gaat het niet alleen om lichamelijke kanten van gezondheid maar ook om het vermogen om je aan te passen, welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving.

Voorkomen roken, overgewicht en problematische alcoholgebruik

Wat hebben we bereikt?

We hebben drie speerpunten gekozen waar we de meeste gezondheidswinst verwachten te behalen en waar we de aandacht voor gezondheid in de maatschappelijke opgaven versterken:

1. Gezonde leefstijl
2. Psychosociale gezondheid en
3. Gezonde leefomgeving (fysiek en sociaal)

en houden nadrukkelijk aandacht voor de onderwerpen roken, overgewicht en problematisch alcohol gebruik, zoals genoemd in Het Nationaal Preventieakkoord.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Samen met inwoners, professionals en vrijwilligers(organisaties) hebben we voorbereidingen getroffen voor een actieplan, dat in 2021 aan u wordt voorgelegd.
- We hebben onze lokale aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht gecontinueerd.

Meer mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen

Wat hebben we bereikt?

In 2020 was 12 procent van de mantelzorgers overbelast. We willen deze overbelasting verminderen en mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen. We zetten ons in om het aantal vrijwilligers te laten groeien. Mantelzorgers en vrijwilligers moeten weten dat ze er niet alleen voor staan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We continueren onze bestaande ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers.
- Aan de hand van een uitvoeringsprogramma willen wij minder overbelasting van mantelzorgers en meer vrijwilligers.

Zorgen voor een lager risico op psychische problemen

Wat hebben we bereikt?

We willen het aantal inwoners dat risico loopt op psychische problemen verlagen en voorkomen dat inwoners angststoornissen, depressies of andere vormen van psychische en of psychosociale problemen ontwikkelen. In het coronajaar is dat niet geslaagd en zien we een toename van het aantal mensen met psychische klachten en verward gedrag.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het intensiveren van de inzet van de preventieteams.
- We zorgen voor goede begeleiding van inwoners die uitstromen uit beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Dat doen we onder meer met het plan van aanpak 'De Opstapper'.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

- We zorgen voor een integrale aanpak.
- Ook blijven we ons inzetten om overlastgevende situaties te voorkomen en te verminderen, door continue contact te onderhouden met betrokkenen
- We bieden onze inwoners via het maatschappelijk werk en/of ons Zorg- en Veiligheidsteam voldoende ondersteuning. Zo hoeven zij niet langer - of minder snel - een beroep te doen op maatwerkvoorzieningen.

Transformatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang krijgt verder vorm.

Wat hebben we bereikt?

We krijgen grip op beschermd wonen. Ingezette acties hebben daar aan bijgedragen, zoals

- Continueren van de inzet regionale expertteams
- Versterken contractmanagement en samenwerking toezicht

In het vraagstuk rond uitstroom en huisvesting zetten we eerste stappen. De beschikbaarheid van huisvesting is en blijft actueel. Zeker ook voor wat betreft het uitstromen vanuit een intramurale voorziening naar zelfstandig wonen. De samenwerking met stakeholders (onder andere de corporaties) en korte lijnen leveren een positieve bijdrage.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Samenwerking in programma 'Weer thuis' continueren
- Prestatie afspraken met corporaties omtrent wonen en zorg
- Gestart met "Housing first"
- Continuering "Thuisplus" en "De Opstapper"

In 2020 zijn we gestart met de voorbereiding op de decentralisatie van beschermd wonen vanaf 2022. Daarin hebben we als samenwerkende gemeenten in Friesland forse stappen gezet. De nieuwe afspraken, voortkomende uit de regiovisie, dragen bij aan de doorontwikkeling in 2022 en verder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Afspraken met de Friese gemeenten vastgelegd in een concept regioplan.

Er is een landelijk programma ontwikkeld om de toename van dak- en thuislozen, vooral onder jongeren, terug te dringen. In samenwerking met Sociaal Domein Fryslân, zorgaanbieders voor maatschappelijke opvang en een afvaardiging van Friese gemeenten is daarvoor een plan opgesteld en ontwikkeld.

Participatie en bestaanszekerheid

Samen op weg naar duurzaam passend werk

Wat hebben we bereikt?

Onze gemeente heeft normaal gesproken veel werk te bieden voor de regio. De groei van werkgelegenheid stond het afgelopen coronajaar echter niet voorop. Zo goed en zo kwaad als het kon hebben we vooral geprobeerd het werk te behouden.
Ook Caparis heeft het moeilijk gehad. Op onze locatie van Foodpack is wel naar omstandigheden goed gedraaid. De herstelpakketten van het rijk hebben vooralsnog veel onnodig verlies van werk voorkomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2020 hebben we ruim 1.400 ondernemers geholpen met de TOZO.
- Het uitvoeringsprogramma Werk is vastgesteld.
- We zetten maatregelen in op het gebied van instroom, uitstroom en handhaving, maar het is niet gelukt om de bijstand te stabiliseren.
- In 2020 was de instroom 382 en de uitstroom 306, een stijging van 76 uitkeringen.
- Het aantal uitkeringen is gestegen naar 1.305. Het aantal personen is 1476.

Het afgelopen jaar laat een toename zien van cliënten in de leeftijd 16-27 jaar: van 129 naar 179. In dezelfde periode is ook een lichte toename van cliënten in de leeftijd 28-55 jaar te zien. Het aantal cliënten in de leeftijd 56-70 jaar is stabiel. Hierin is de invloed van de corona crisis zichtbaar.

Financieel gezonder worden

Wat hebben we bereikt?

Zo'n 15 procent van onze huishoudens leeft op of onder de zogenaamde armoedegrens. De coronacrisis heeft deze situatie verslechterd alhoewel de huidige steunpakketten mogelijk nog veel "verbloemen".

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Met de uitvoeringsprogramma's zetten we in op:

- Eerder signaleren van betalingsachterstanden en potentiële schulden:
  Alle voorbereidingen zijn afgerond in 2020. Er zijn 2 vroegsignaleerders gestart per 1 maart 2021.
- In totaal heeft team schuldhulp 54 klanten jonger dan 27 en 355 ouder dan 27 jaar.
- Er zitten meer mensen in preventief beheer:
  We hebben nu 84 inwoners in preventief budgetbeheer. Dat zijn er 35 meer dan januari 2020.
- Het kunnen inzetten van saneringskredieten:
  In april 2020 is de pilot gestart en zijn er 16 saneringskredieten door ons verstrekt.
- Sport en cultuur voor ieder huishouden: De kindfondsen hebben 613 kinderen bereikt.
- Er zijn aan 543 personen voedselpakketten door de Voedselbank verstrekt (10 gezinnen meer dan vorig jaar)
- We hebben samen met onze maatschappelijke steunorganisaties 2.100 mondkapjes voor mensen met een laag inkomen gratis verstrekt.
- Meer bekendheid geven aan regelingen uit de budgetgids.
  Er zijn vorig jaar ruim 5.000 uitgedeeld. En de voorbereidingen zijn afgerond voor een versie die "laaggeletterheidsproof" is.
- Er zijn 112 nieuwe collectieve zorgverzekeringen afgesloten, waarmee het aantal op

1.507 deelnemers staat. Er zijn 400 mensen die gebruik maken van onze Heerenveen Zorgt regeling (een bedrag in natura om een aanvullende verzekering af te sluiten).

We helpen meer mensen die moeite hebben met lezen en schrijven

Wat hebben we bereikt?

Veel maatschappelijke problemen zijn te herleiden naar het niet goed begrijpen van (digitale) tekst. Wij willen onze inwoners helpen die moeite hebben met lezen en schrijven. In het concept Uitvoeringsprogramma Schulden, Laaggeletterdheid en Armoede zijn acties besproken die we in gang willen zetten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er waren 150 deelnemers aan het digitaal huis.
- We zijn 4 pilot gestart (VVE en St.Jozef) om ouders te betrekken bij de taalontwikkeling.

Caparis

Wat hebben we bereikt?

Caparis is onze uitvoerder van de sociale werkvoorziening (Wsw) en het talentwerkbedrijf voor mensen met een beperking. We hadden bij Caparis 277 fte aan het werk. Aan het einde van het jaar presenteerde Caparis het Meerjarenplan 2021-2024 'Waar talent tot bloei komt, wordt de wereld mooier', met talentontwikkeling, leiderschap en rendement als dragende pijlers. Talentontwikkeling gaan we vormgeven in het 'Talenthuis Caparis', gebaseerd op het wetenschappelijke model van het Huis van Werkvermogen. Dit model richt zich op de verschillende dimensies die invloed hebben op iemands werkvermogen en passen bij een integrale benadering van gezondheid, competenties, normen en waarden en werk.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Volgens het raadsbesluit van 16 september 2019 is de Gemeenschappelijke regeling Sociale werkvoorziening Fryslân in een bedrijfsvoeringsregeling. Deze regeling is in 2020 voor het eerst in werking.
- We sluiten overeenkomsten af voor de wet Sociale Werkvoorziening (SW) en de Participatiewet.
- In de dienstverleningsovereenkomst (DVO) is vooraf het aantal fte SW-medewerkers per categorie bepaald. In onderstaande tabel staat de werkelijke bezetting op de laatste dag van het kwartaal, versus de afspraak in de DVO (peildatum 1-1-2020).

Groep	Aantal	Fte	DVO fte
Begeleid Werken	21,00	18,46	19,26
Individuele Deta	11,00	9,82	9,72
Diensten	132,00	122,24	139,52
Productie	97,00	84,06	81,30
Beschermd Werken	24,00	15,37	12,95
Concern	14,00	10,28	11,60
Buitengemeenten	3,00	2,80	2,80
Eindtotaal	**302,00**	**263,03**	**277,15**

Uit de tabel blijkt een verschil tussen de aantallen in het DVO en de realisatie. De verschillen ontstaan door natuurlijk verloop (uitstroom door ziekte of overlijden) of verhuizingen.
* We hebben 7 fte Beschut Werkers aan het werk bij Caparis en 8 fte werken in een baanafspraakbaan (BAB).

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Verwijzingen HALT	per 10.000 inwoners 12-18 jaar	2019	84	132	Bureau HALT
Harde kern jongeren	per 10.000 inwoners	2014	0,8	1,3	Korps Landelijke Politiedienst (KLPD)
Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1	1	CBS
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+ MBO)	%	2018	1,9	x	Dienst Uitvoering Onderwijs
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	1,6	2,4	Dienst Uitvoering Onderwijs
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	15	26	Dienst Uitvoering Onderwijs
Niet-sporters	%	2016	49,0	48,7	RIVM/ Zorgatlas
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	68,8	68,8	CBS-arbeidsdeel-name
Achterstands-leerlingen	% 4-12 jarigen	2012	6,43	11,61	Verwey-Jonker Instituut Kinderen in Tel
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	per 10.000 inwoners	2020, 1e half jr	65	64	CBS-monitor sociaal domein WMO
Kinderen in armoede	%	2015	5,6	6,58	Verwey Jonker instituut-Kinderen in Tel
Bijstands-uitkeringen	per 1.000 inwoners	2020, 1e half jr	53,0	46	Participatiewet
Werkloze jongeren	%	2019	2	2	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% inwoners tot 18 jaar	2020, 1e halfjr	9,5	9,7	CBS jeugd

Jongeren met jeugdreclassering	% inwoners 12-23 jr	2020, 1e half jr	0,2	0,3	CBS jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	% inwoners tot 18 jaar	2020, 1e half-jaar	1,4	1,1	CBS jeugd

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Bijstand	Lasten	-19.162	-22.133	-28.932	-6.798
Gymnastiekonderwijs	Lasten	-244	-244	-281	-37
Jeugd	Lasten	-19.520	-20.793	-21.124	-331
Jeugdwerk	Lasten	-	-	-	-
Maatschappelijk dienstverlening	Lasten	-2.160	-2.160	-2.072	88
Minimabeleid	Lasten	-5.842	-3.394	-3.327	67
Onderwijs	Lasten	-4.362	-4.401	-5.891	-1.491
Onderwijskansenbeleid	Lasten	-	-	-	-
Participatie	Lasten	-13.092	-12.993	-13.208	-214
Sociaal beleid algemeen	Lasten	-100	-25	-	25
Sport	Lasten	-814	-1.039	-1.062	-24
Sportaccommodaties	Lasten	-3.777	-3.822	-3.777	45
Volksgezondheid	Lasten	-	-1.997	-1.919	78
WMO	Lasten	-19.381	-21.731	-21.792	-61
Totaal Lasten		**-88.453**	**-94.732**	**-103.384**	**-8.652**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Bijstand	Baten	19.417	19.939	25.674	5.735
Gymnastiekonderwijs	Baten	-	-	-	-
Jeugd	Baten	665	779	681	-98
Jeugdwerk	Baten	-	-	-	-
Maatschappelijk dienstverlening	Baten	21	21	-1	-22
Minimabeleid	Baten	118	118	91	-26
Onderwijs	Baten	5	5	6	-
Onderwijskansenbeleid	Baten	-	-	-	-
Participatie	Baten	-	-	166	166
Sociaal beleid algemeen	Baten	-	-	-	-
Sport	Baten	65	65	98	33
Sportaccommodaties	Baten	204	542	487	-55
Volksgezondheid	Baten	-	-	-	-
WMO	Baten	797	757	777	20
Totaal Baten		**21.292**	**22.225**	**27.978**	**5.753**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Saldo van baten en lasten	**-67.162**	**-72.507**	**-75.406**	**-2.899**
Toevoegingen reserve		-807	-128	679
Onttrekking reserve	1.200	6.600	6.609	9
Resultaat	**-65.962**	**-66.714**	**-68.925**	**-2.211**

Bijstand

De uitvoering van de tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo 1,2,3) laat een last zien van € 5.721.000.
Door Corona is er over 2020 een stijging in het aantal bijstandsuitkeringen. Samen met een stijging in de loonkostensubsidies komt het tekort op een bedrag van € 813.000 (in de bestuursrapportage van 17 november was een bedrag van € 778.000 gemeld).
Op de uitvoering bijzondere bijstand zelfstandigen (BBZ) en de inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) is een tekort van € 250.000. Dit wordt veroorzaakt door hogere uitkeringen en hogere uitvoeringskosten.

De uitvoering van de Tozo wordt door het rijk gecompenseerd en komt overeen met het bedrag aan de lastenkant van € 5721.000

Jeugd

De overschrijding op het taakveld jeugd is het saldo van een overschot op preventie en een tekort op leerlingenvervoer en op de jeugdhulp. Binnen de jeugdhulp is met name bij de (hoog)specialistische jeugdhulp sprake van een overschrijding van het begrote bedrag. Ook aan de Gecertificeerde Instellingen gaven we meer uit dan begroot. Aan pleegzorg gaven we in 2020 minder uit dan begroot.

Omdat bij het opstellen van de begroting 2020 gekozen is voor een zeer hoog risicoprofiel, is de overschrijding geen onvoorziene ontwikkeling. Voor meer informatie over dit onderwerp verwijzen we naar het hoofdstuk 'doelen en speerpunten' en naar de raadsbrieven over dit onderwerp.

Participatie

De corona compensatie voor Caparis is in 2020 betaald aan Caparis. De verwachting was dat dit in 2021 gedaan zou worden. Daarom is bij het 3e verzamelbesluit 2020 de rijksbijdrage van € 679.000 in de reserve niet geblokkeerd is gestort. Hiermee rekening houdend is er door de herstructurering van Caparis is er een voordelig saldo van € 350.000 op onze uitvoering van de sociale werkvoorziening. In de Perspectiefnota 2020 is de begroting voor 2021 hiermee aangepast.
De baten zijn hoger doordat er een voorschot is ontvangen op de afrekening ESF- brug naar werk II van € 165.000 (Europese co-financiering voor onze reintegratiediensten)

WMO

De lasten voor WMO zijn € 2.200.000 hoger. In de bestuursrapportage van 17 november zijn de belangrijkste oorzaken toegelicht, die de toename van het gebruik en stijgende kosten van de WMO voorzieningen veroorzaken. Dit o.a. de invoering van het abonnementstarief, verhoging van de kostprijs van WMO voorzieningen, vergrijzing en Corona. In het vierde verzamelbesluit is het bovengenoemde tekort opgenomen uit het weerstandsvermogen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Onderwijs

Naar aanleiding van een eigen intern onderzoek dat in 2020 is verricht naar het gemeentelijk vastgoed ten aanzien van onderwijshuisvesting, is bij een aantal posten vastgesteld dat er – achteraf gezien – onvoldoende grond bestond om deze posten te activeren. Op ons eigen initiatief is dit gecorrigeerd in 2020. Dit is gedaan omdat we onvoldoende duidelijkheid hadden over welk activum het betrof, of omdat het onderhoudskosten betrof. In 2020 is dit hersteld en is de activering van deze posten alsnog ongedaan gemaakt.

Thema Wonen en Leven

Kernboodschap

"Inwoners staan centraal bij de ontwikkeling van leefbare wijken en dorpen"

We willen graag dat iedereen in onze gemeente toegang heeft tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisvoorzieningen. Bereikbaarheid, veiligheid en duurzame ontwikkelingen in wijken en dorpen staan centraal. We spannen ons in voor het stimuleren van cultuur en een aantrekkelijke groene omgeving.

We gaan aan de slag met:

- Leefbare wijken en dorpen
- Vitale kernen
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Sport
- Cultuur
- Recreatie en toerisme

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Wonen en leven
* Samen met inwoners de leefbaarheid in dorpen en wijken verbeteren.
Wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig.
Er is een goede balans in de beschikbaarheid van verschillende soorten woningen.
* Stimuleren en faciliteren van wijk- en dorpsvoorzieningen.
Uitvoering geven aan integraal veiligheidsplan 'Samen leven, samen doen' 2017-2021.
Heerenveen wordt fietsgemeente.
Uitvoering geven aan project Beter Bereikbaar (A32).
Uitvoering Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan 2017.
Maken van een mobiliteitsanalyse en proactief acteren op OV concessie van de provincie.
Uitvoering van cultuurbeleid 2017.
Budget voor aansprekende (inter)nationale evenementen op het gebied van sport en cultuur.
* Onderzoek, voorbereiding en start uitvoering van aanpassingen in centra van Heerenveen, Akkrum, Aldeboarn en Jubbega.
Verkenning en besluit Cultuurhuis Heerenveen.
Beschikbaarheid van snel internet in de dorpen en in het buitengebied.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Doelen en speerpunten

Samen met de inwoners en bedrijven in de gemeente Heerenveen richten we ons op prettig wonen, werken, verblijven en gebruik van onze omgeving en faciliteiten. We betrekken hen bij veel aspecten die hen aangaan. Van beleidsontwikkeling tot operationele inrichting. Voor enkele zaken zijn we afhankelijk van of moeten we samenwerken met andere overheden zoals buurgemeenten, de provincie en het waterschap.

Onderwerpen

- Implementatie Omgevingswet
- Wet kwaliteitsborging bouwen; preventieve bouwtoets
- Verbeteren mobiliteit en bereikbaarheid
- Leefbare, vitale wijken en dorpen
- Versterken van recreatie en toerisme
- Mogelijk maken van aansprekende sport- en cultuurevenementen
- Geschikte, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen

Implementatie Omgevingswet

Programma implementatie Omgevingswet

Wat hebben we bereikt?

De Minister heeft besloten het in werking treden van de Omgevingswet met 1 jaar uit te stellen tot 1 januari 2022. De implementatiewerkzaamheden konden we daardoor op een meer gedegen wijze voortzetten, omdat we meer tijd hebben gekregen. Dat was ook wel nodig. Inwerkingtreding per 1 januari 2021 zou de implementatie flink onder druk hebben gezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben onze interne werkprocessen voorbereid (klantreizen) evenals de werkprocessen met onze beleidspartners. Zie voorts onderstaande deelprojecten omgevingsvisie, programma, omgevingsplan, en DSO voor de werkzaamheden voor de implementatie.

Omgevingsvisie

Wat hebben we bereikt?

De Omgevingsvisie die voor de raad dient als nieuw 'beleidskompas' voor de fysieke leefomgeving, voor de middellange en lange termijn, is in ontwerp gereed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Op basis van de beleidskoers fysieke leefomgeving en uitgebreide participatiesessies met inwoners en belangenpartijen, is een ontwerp omgevingsvisie opgesteld. In het 1e kwartaal van 2021 worden informatiebijeenkomsten georganiseerd en ligt de ontwerp-Omgevingsvisie ter inzage.

Programma

Wat hebben we bereikt?

Het programma is één van de kerninstrumenten onder de Omgevingswet. Met het programma worden de doelen uit de Omgevingsvisie concreter gemaakt en vertaald naar acties voor een bepaald thema of een bepaald gebied. Afhankelijk van de opgaven en ambities kunnen na de vaststelling van de Omgevingsvisie meerdere programma's worden opgestart. Deze kunnen een lange of kortere doorlooptijd hebben.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben in de ontwerp-Omgevingsvisie een uitvoeringsparagraaf opgenomen. Hierin is voorgesorteerd op een aantal programma's. Ook hebben we ons - samen met de andere Friese gemeenten - verdiept hoe we het instrument programma het best kunnen gebruiken.

Omgevingsplan

Wat hebben we bereikt?

We ontwikkelen stapsgewijs één (samengesteld) omgevingsplan voor de hele gemeente. Hierin komen (bijna) alle ruimtelijke regels samen. De nieuwe deel-omgevingsplannen vervangen uiteindelijk alle bestemmingsplannen, diverse ruimtelijke verordeningen en delen van de APV. Daarvoor hebben we tot 2029 de tijd. Met het in werking treden van de Omgevingswet op 1 januari 2022 moeten alle nieuwe ruimtelijke plannen worden vastgesteld als omgevingsplan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben de gewenste plansystematiek uitgeschreven in een concept handboek omgevingsplan. Dit vormt de basis voor alle nieuwe deel-omgevingsplannen. We hebben in 2020 de beoogde pilot omgevingsplan nog niet kunnen starten. Dit is een belangrijke toets voor het handboek en schuift door naar 2021.

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

Wat hebben we bereikt?

Uiterlijk 1 januari 2022 moeten we de gemeentelijke applicaties, informatiesystemen en processen koppelen aan het landelijke DSO. De Omgevingswet vereist dat alle digitale informatie op één centrale plek te vinden is: in het omgevingsloket. Het DSO vervangt niet alleen de bestaande toepassingen Omgevingsloket Online (OLO), maar ook Ruimtelijkeplannen.nl en de Activiteitenbesluit Internet Module (AIM). Er worden ook informatieproducten (informatiehuizen zoals bodem, geluid en dergelijke) en een samenwerkingsvoorziening toegevoegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben de benodigde software voorbereid, de inrichting hiervan en de aansluitingen op het DSO-LV (de landelijke voorziening) voorbereid. Daarmee liggen we prima op koers met het DSO.

Veenweidegebied

Wat hebben we bereikt?

Via twee sporen heeft de gemeente Heerenveen (mee)gewerkt aan de planvorming voor het veenweidegebied. Het eerste spoor heeft betrekking op de gebiedsontwikkeling Aldeboarn-de Deelen. Het tweede spoor gaat over het Veenweideprogramma 2021-2030 dat van toepassing is op het hele Friese veenweidegebied.

In 2020 is met de samenwerkingspartners gewerkt aan oprichting van een gebiedscommissie en de voorbereiding van een integraal gebiedsplan voor het gebied Aldeboarn-de Deelen. De eerste vergaderingen van deze gebiedscommissie zijn eind 2020 van start gegaan. Met deze gebiedscommissie en het gebiedsplan is de samenwerking en de voorgang van de gebiedsontwikkeling voor de langere termijn geborgd.

We hebben de initiatiefnemers in het gebied Aldeboarn-de Deelen ondersteund bij het ontwikkelen van plannen voor het gebied en het zoeken naar verschillende

financieringsstromen voor de benodigde (landbouw)transitie in het gebied. Dit heeft geleid tot bijdragen uit het Klimaatakkoord, de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw en het Interbestuurlijk Programma, Vitaal Platteland. Er is op dit moment €16,5 miljoen beschikbaar voor de ontwikkeling van het gebied. De aanvraag in het kader van de Erfgoed Deal heeft helaas niet tot resultaat geleid.

Tot slot hebben we als gemeenten een gezamenlijke zienswijze voorbereid op het ontwerp-Veenweideprogramma 2021-2030. Deze is in december 2020 vastgesteld in uw raad. Het doel van deze zienswijze is om de gemeenteraden een positie te geven in de besluitvorming over het Veenweideprogramma en om als gemeenten zoveel mogelijk een gezamenlijk geluid te laten horen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
- We hebben initiatiefnemers ondersteund bij het verwerven van middelen
- Diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen voorbereid en bijgewoond
- Een aanvraag in het kader van de Erfgoed Deal voorbereid

Wet kwaliteitsborging bouwen; preventieve bouwtoets

Doel en inhoud van de wet

Wat hebben we bereikt?

De 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen' (Wkb) moet de kwaliteit van bouwwerken verbeteren en de positie van de opdrachtgever versterken. De aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van opdrachtgevers wordt uitgebreid. Invoering van de wet is gepland op 1 januari 2021. Als organisatie willen wij hier ons adequaat op voorbereiden.

Waar gemeenten nu de preventieve bouwtechnische toets uitvoeren voor alle aanvragen omgevingsvergunningen ‘bouw’, geldt dit straks alleen nog maar voor complexe bouwwerken. Voor de minder complexe bouwwerken gaat de gemeente geen preventieve toets meer doen, maar geldt het nieuwe stelsel. De bouwtechnische toets wordt dan uitgevoerd door een 'kwaliteitsborger'. Met de introductie van de kwaliteitsborger (private partij) ontstaat een nieuwe taak en rol in het bouwproces.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Tot de invoering van de wet in 2022 doen we proefprojecten om met betrokkenen ervaring op te doen. Er is één proefproject afgerond en op dit moment loopt er één project. We zijn samen met de gemeente Súdwest Fryslan ambassadeur gemeente waarbij andere gemeenten uit de regio zich aansluiten. Doel van deze ambassadeursnetwerken is om samen met andere gemeenten en de 'bouwkolom' zoveel mogelijk ervaring op te doen met de nieuwe systematiek.

De wet zal ook invloed hebben op de financiële bedrijfsvoering. Voor aanvragen die vallen onder het nieuwe regime verzorgt de gemeente niet meer de bouwtechnische toetsing en controle. De gemeente brengt dan ook minder uren en daarmee leges in rekening. Voor 2021 geldt dit voor de proefprojecten. Voor 2022 en daarna voor alle aanvragen die onder de nieuwe wet vallen. We passen de legesverordening 2021 en volgende hierop aan.

Verbeteren mobiliteit en bereikbaarheid

Fietsplan

Wat hebben we bereikt?

In het Hoofdlijnenakkoord 2018-2022 heeft de gemeente zich als doel gesteld om een fietsvriendelijke gemeente te worden. Om dit Hoofdlijnenakkoord een passend vervolg te geven is een Fietsplan opgesteld dat het fietsbeleid voor de komende jaren vormgeeft. De eerste stap is in 2020 gezet. Op basis van de bestaande informatie en inbreng van stakeholders is een koersdocument opgesteld. Het 'Koersdocument Fietsplan Gemeente Heerenveen' is opgesteld om een keuze te geven over het ambitieniveau en de richting die het uiteindelijke fietsplan moet gaan krijgen. Type maatregelen die worden voorzien zijn het realiseren van een compleet en samenhangend fietsnetwerk, het realiseren van veilige en comfortabele infrastructuur, passende ketenreisvoorzieningen, effectieve gedragsmaatregelen, veilige schoolomgevingen en stimulering van recreatie en sport.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2020 heeft uw raad kennisgenomen van het Koersdocument met daarin ambitieniveaus en kosten. Uit de reacties en het debat tijdens de vergaderingen is gebleken dat de raad op een aantal aspecten goud wenste. Bij het uitwerken van het fietsplan wordt 'gekoerst' op een ambitieniveau 'Zilver met een gouden randje'. Een gemiddeld ambitieniveau, met accenten op de belangrijkste thema's.

Bereikbaarheid A32

Wat hebben we bereikt?

De uitvoering van werkzaamheden aan de A32 is opgestart in diverse deelprojecten:

- Aansluiting A32 – K.R. Poststraat;
- Aansluiting A32 – Oranje Nassaulaan;
- Kruising Burgemeester Falkenaweg en de Oranje Nassaulaan.

Uitvoering van de aansluiting A32 – K.R. Poststraat is inmiddels opgestart en de aanbesteding voor de afrit A32 – Oranje Nassaulaan en kruising Burgemeester Falkenaweg en de Oranje Nassaulaan is in voorbereiding.

Het geheel moet leiden tot een betere bereikbaarheid van de A32 en een betere verbinding tussen Heerenveen en de Rijksweg. Een ander doel is om de verkeerssituatie op de A32 veiliger te maken en de doorstroming te bevorderen. Naast de afritten moet het kruispunt Burgemeester Falkenaweg - Oranje Nassaulaan aangepakt worden, omdat de huidige situatie leidt tot overlast op het gemeentelijk wegennet en verstoring van de leefbaarheid, vanwege congestievorming. Het veroorzaakt daarbij terugslag van files richting de aansluiting op de A32.

Wat hebben we er voor gedaan?

Aansluiting A32 – K.R. Poststraat

De realisatiefase is opgestart en de werkzaamheden zijn in volle gang. De planning is dat in 2021 de aansluiting van de K.R. Poststraat op de A32 volledig is aangepast.

Aansluiting A32 - Oranje Nassaulaan

Er is voor gekozen om de K.R. Poststraat en Oranje Nassaulaan niet gelijktijdig met elkaar "op de schop te nemen". In 2020 is gestart met de voorbereiding

(contractvorming) om de werkzaamheden op de markt te zetten. Medio 2021 wordt het contract op de markt gezet. We verwachten eind 2021 een aannemer te selecteren. Het jaar 2022 is nodig om het schetsontwerp uit te werken tot een technisch uitvoeringsontwerp. Dit wordt in het bouwteam met de aannemer gedaan. De uitvoeringsaanvang vindt vanaf 2023 plaats.

Burgemeester Falkenaweg en de Oranje Nassaulaan/ A32
Na een intensief participatieproces ligt er voor dit kruispunt een scenario waarin de huidige rotonde plaats maakt voor een kruispunt met verkeerslichten. De benodigde investering van € 4.000.000 en de bijbehorende kapitaallasten zijn opgenomen in de begroting. De aanbesteding van dit werk wordt gelijktijdig gedaan met de aanbesteding voor de aansluiting A32 – Oranje Nassaulaan.

In vervolg op de reconstructie van de afritten maken we op deze wijze ook dit verkeersknooppunt toekomstbestendig.

Leefbare, vitale wijken en dorpen

Actualisatie onderhoud kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte

Wat hebben we bereikt?
In 2016 stelde u het 'Kwaliteitsplan kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte' vast. Hierbij is aangegeven dat elke vier-vijf jaar actualisatie nodig is. We stellen het onderhoudsgebied, de onderhoudstoestand en de maatregelen opnieuw vast. Het gaat bijvoorbeeld om onderhoud van wegen, voet- en fietspaden, oevers en kaden, groen en civieltechnische kunstwerken zoals bruggen en tunnels. Hieruit volgt een nieuw en geactualiseerd kwaliteitsplan. De voorbereidingen zijn zo ver gevorderd dat u in 2021 een geactualiseerde nota kapitaalgoederen wordt voorgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Om inzicht te krijgen in de actuele onderhoudstoestand van de genoemde vakgebieden in het 'Kwaliteitsplan kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte', hebben we in 2019 en 2020 voor de te onderscheiden kapitaalgoederen inspecties uitgevoerd. Specifiek voor groen is dit vertaald in een schouw die we diverse malen per jaar uitvoeren. Feitelijk leggen we daarmee de resultaten van de schouw van groen/de buitenruimte en de stand van het uitgevoerde beheer van onder andere de wegen, de (civieltechnische) kunstwerken, enzovoort langs de lat. Vervolgens beoordelen we of dit nog het gewenste niveau is. Het biedt u de mogelijkheid om, indien gewenst, keuzes te maken om bijvoorbeeld het onderhoudsniveau en/of inspanning aan te passen. In 2021 wordt de geactualiseerde "Nota Kapitaalgoederen 2021 t/m 2024" ter besluitvorming voorgelegd.

Oeverbescherming Compagnonsvaart

Wat hebben we bereikt?
In 2019 zijn we gestart met het opstellen van een integraal plan van aanpak voor de stapelsteen langs een deel van de Schoterlandse Compagnonsvaart. Het betreft hier het deel van De Knipe tot Bontebok. We willen een structurele oplossing voor een goede oeverbescherming en grondkering, waarbij we ook de afstroming van water borgen. Er wordt langs diverse delen van de Compagnonsvaart een damwand aangelegd.
Er is een bestuurlijke afspraak gemaakt dat Wetterskip Fryslân een bijdrage doet van

20% van de kosten van de uit te voeren werkzaamheden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Er is een plan van aanpak uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Er is onderzocht op welke wijze de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd en welke "oplossingen" toe te passen zijn. De onderzoeken zijn in 2020 afgerond.
Met nutsbedrijven zijn werkafspraken gemaakt, met als doel dat door hen voorafgaand aan onze werkzaamheden, kabels en leidingen worden verlegd, aangepast en / of vervangen, zodat vanaf mei 2021 gestart kan worden met de werkzaamheden. De voorgenomen aanpak is het plaatsen van een stalen damwand met een voorhang (zicht) van hout. In het vastgestelde 'Kwaliteitsplan kapitaalgoederen' is hiervoor dekking in de vorm van een (vervangings)investeringskrediet.

Ligplaatsenbeleid en baggerdiepte
Wat hebben we bereikt?
Ligplaatsen zijn kostendekkend en beheerbaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Bij onderhoud of renovatie van een ligplaats of herziening van overeenkomsten voor ligplaatsen (natuurlijke momenten) bekijken we in overleg of en hoe we de ligplaats kostendekkend en beheersbaar kunnen maken. Dit is een doorlopend proces waar jaarlijks enkele ligplaatsen aan de orde komen. Situaties kunnen verschillen en dat vraagt om maatwerk(oplossingen). We betrekken hierbij de kosten voor beheer en onderhoud van de ligplaatsen (baggeren/op diepte houden en onderhoud kade/oever) die in 2019 inzichtelijk zijn gemaakt.

Onderhoudsplan stedelijk water
Wat hebben we bereikt?
Wij hebben voor het Wetterskip Fryslân het onderhoud aan het stedelijk watersysteem (watergangen en vijvers) uitgevoerd. Dit betreft het jaarlijks uitmaaien van het riet en begroeiing uit de watergangen. De jaarlijkse vergoeding die wij hiervoor ontvangen is geëvalueerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In onze opdracht is door een aannemer het jaarlijks onderhoud van het stedelijk watersysteem, maar ook het landelijk watersysteem uitgevoerd. Voor het jaarlijks onderhoud van het stedelijk watersysteem hebben wij met het Wetterskip Fryslân onderhoudsmaatregelen vastgelegd in ons gemeentelijke beheersysteem, zodat onderlinge verwachtingen en prestaties geborgd zijn. Dit is de basis om in 2021 een nieuwe aanbesteding te houden van de werkzaamheden.

De uitgevoerde evaluatie en het vastgelegde onderhoud in ons beheersysteem is de basis waarop wij met het Wetterskip Fryslân in gesprek zijn over de nieuw vast te stellen vergoeding. Dit doen wij zowel collectief met alle Friese gemeenten als individueel.

Daarnaast zijn wij met het Wetterskip Fryslân het gesprek opgestart om te komen tot het wegwerken van achterstallig onderhoud (baggeren) in het stedelijk watersysteem. Dit baggerplan, inclusief de financiële consequenties, wordt u naar verwachting in 2021 ter vaststelling aangeboden.

Begraven

Wat hebben we bereikt?

Eeuwige grafrust gerealiseerd, waarmee invulling is gegeven aan de wens van de Islamitische gemeenschap.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In het begin van de corona, tijdens de eerste lockdown, is in korte tijd de mogelijkheid van eeuwigdurende grafrust mogelijk gemaakt. Hiermee is tegemoetgekomen aan een wens vanuit de islamitische gemeenschap in Heerenveen vanwege de onrust die was ontstaan als gevolg van de coronabeperkingen ten aanzien van onder andere repatriëring van overledenen. In 2020 is dit juridisch verder voorbereid om per 2021 structureel als optie aan te kunnen bieden voor alle begraafplaatsen, ook voor niet Islamitisch begraven. Op de begraafplaats Schoterhof is een deel ingericht en gereserveerd voor begraven volgens Islamitisch gebruiken.

Invasieve exoten

Wat hebben we bereikt?

Er is gestart met de bestrijding van de invasieve exoten, zoals de Aziatische duizendknoop en de waterwaaier.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De uitvoering van de aanpak van de invasieve soorten is gestart met als doel de aanwezigheid van invasieve soorten beheersbaar te maken. Zo kunnen we voldoen aan de daarvoor geldende wettelijke verplichting. In 2020 zijn eenmalige maatregelen, het afgraven van Aziatische duizendknoop, uitgevoerd. Besloten is om de invasieve exoten in 2020 in eigen beheer te beheren (geen bestrijding) en actief de vele innovaties op dit gebied te volgen. De in 2019 gestarte bestrijding van de waterwaaier in het Heidemeer is in 2020 voortgezet en zal ook in 2021 de nodige inzet vragen. De aanpak van waterwaaier blijkt veel intensiever dan verwacht en vraagt een groot deel van het beschikbare budget. Afstemming met het Wetterskip vindt structureel plaats. Met andere partijen als SBB, Rijkswaterstaat is dit voor 2021 een aandachtspunt.

Aanpak dierplagen

Wat hebben we bereikt?

De (natuurlijke) bestrijding van de eikenprocessierups is voorgezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De bestrijding van eikenprocessierups vraagt in toenemende mate inzet en investeringen. De aanpak, een combinatie van preventieve, reactieve en natuurlijke bestrijding zoals in 2020 is uitgevoerd, lijkt vooralsnog effectief en zal ook de aanpak voor komende jaren zijn. Natuurlijke bestrijding maakt onderdeel uit van het programma klimaatadaptatie biodiversiteit. Als gevolg van de jaarlijkse toename van het aantal rupsen is het beschikbare budget niet toereikend meer. Daarom is dit in de investeringsagenda opgenomen.

Milieuvriendelijke onkruidbestrijding

Wat hebben we bereikt?

Bedrijfsvoering en methode van milieuvriendelijke onkruidbestrijding deels aangepast.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In 2020 is een nieuw bestek voor onkruidbestrijding door middel van branden en heet water voorbereid. Het areaal dat met deze methodes wordt behandeld neemt toe ten opzichte van borstelen. Behalve dat dit de meest geschikte mechanische methodes zijn voor bepaalde verhardingsmaterialen is de toepassing van branden en heet water ook milieuvriendelijker dan borstelen.

Bestaande bouw
Wat hebben we bereikt?
Incidenten in het (recente) verleden geven aanleiding om met name de brand- en constructieve veiligheid van bestaande bouwwerken tegen het licht te houden. We hebben de ambitie en de behoefte om hier meer aandacht aan te besteden.
Wat hebben we daarvoor gedaan?
We doen steekproeven bij risicovolle gebouwen. Zo krijgen we inzicht in de bouwkundige kwaliteit van deze gebouwen. Op basis van de uitkomsten adviseren wij u over passende vervolgacties.

Fonds vitale kernen
Wat hebben we bereikt?
In 2017 heeft u het Fonds vitale kernen ingesteld voor toekomstige aanpassingen en investeringen in de centra van Heerenveen, Jubbega en Akkrum. De opbouw van het fonds liep op van € 100.000 in 2018 naar € 250.000 in 2019, € 500.000 in 2020 en € 1.000.000 in 2021. Op dit moment lopen verschillende processen voor (her)inrichtingsplannen van centra. Bijvoorbeeld G1000-Heerenveen, participatietraject Jubbega en herstructurering in Akkrum. De centrumplannen leiden niet tot kapitaallasten in 2020. Dit betekent dat de jaarschijf 2020 kan vervallen. We zullen de investeringen in de betreffende centra betrekken bij de investeringsagenda die we in het kader van de perspectiefnota 2021 opzetten.
Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het laten vervallen van de jaarschijf 2020 geeft een eenmalige besparing van € 100.000. In het meerjarenperspectief blijven onderstaande financiële middelen over om kapitaallasten te dekken:
- 2021: € 250.000
- 2022: € 500.000
- 2023: € 1.000.000

Versterken van recreatie en toerisme

Brugbediening op afstand en overname Hooivaartbrug
Wat hebben we bereikt?
Rijkswaterstaat wil de Hooivaartsbrug overdragen aan de gemeente Heerenveen. De brug ligt op gemeentelijk grondgebied en in een gemeentelijke weg. De gemeente Heerenveen staat daarom niet onwelwillend tegenover overdracht. We zijn in overleg met Rijkswaterstaat en onderzoeken samen de mogelijkheid van overdracht. We vinden het belangrijk dat de brug in goede staat is en het toekomstig onderhoud is geborgd. Rijkswaterstaat is aan zet. Er dient een overdrachtsrapport te worden opgesteld waarin beschreven wordt dat de brug in goede staat wordt opgeleverd en waarbij ook het toekomstig onderhoud financieel wordt geregeld. We zijn met elkaar in overleg en er is afgesproken hoe we tot een overdrachtsdocument kunnen komen.
De Provincie Fryslân is initiatiefnemer van het op afstand bedienen van de Warrebrug,

in de vaarroute 'Hooivaart'. In dezelfde vaarroute liggen de Poolsbrug (gemeente) en de Hooivaartsbrug (Rijkswaterstaat). De gemeente Heerenveen en Rijkswaterstaat kunnen meeliften met het initiatief van de provincie en ook deze bruggen op afstand laten bedienen vanuit de centrale bedienpost in Leeuwarden (Swettehûs). Aanpassing van de brugbediening is noodzakelijk. Brugbediening (door de watersporters zelf) met 'scanners' is vanuit het oogpunt van veiligheid niet meer toegestaan. Brugbediening zonder brugwachters bij deze bruggen is efficiënter dan deze bruggen weer permanent te bemensen met brugwachters. Rijkswaterstaat betaalt de aanpassing van de brugbediening van de Hooivaartsbrug. De inkoop bij de provincie van brugbediening op afstand kost op dit moment structureel € 30.000. Om de bruggen op afstand te kunnen bedienen, is de aanleg van een glasvezelnetwerk, wat uitsluitend bedoeld is om de brugbediening mogelijk te maken, noodzakelijk.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gezamenlijk met Rijkswaterstaat een plan van aanpak en een overdrachtsdocument opgesteld.
- Samen met de provincie een overeenkomst gesloten voor de realisatie van het glasvezelnetwerk.
- In 2020 is de glasvezel op dit traject aangelegd.
- De daadwerkelijk aansluiting van de gemeentelijke Poolsbrug (Gersloot), op het Swettehûs, zal naar verwachting in 2022/2023 gerealiseerd worden.

Mogelijk maken van aansprekende sport- en cultuurevenementen

Sportieve en culturele evenementen in Heerenveen

Wat hebben we bereikt?

Evenementen dragen bij aan de leefbaarheid, aan ons imago en geven een economische impuls. We willen Heerenveen nog beter op de kaart zetten met (internationale) sportieve en culturele evenementen. Dat doen we samen met onze sportieve en culturele partners, samenwerkingsverband Heerenveen ’n Gouden Plak en ons (ondernemers)netwerk. Om de gestelde ambitie waar te kunnen maken, moeten we de uitvoering professionaliseren.

Door corona is de evenementenkalender helaas zo goed als leeg geveegd in 2020. Dit heeft grote impact gehad op de organisatoren en de cohesie in dorpen, denk aan dorpsfeesten. Maar ook zeker het aantrekken grote (internationale) sportieve en culturele evenementen was niet mogelijk. Zo konden en mochten sportbonden en culturele instellingen hun activiteiten niet tot nauwelijks uitvoeren in 2020.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben in gesprek met onze partners een model uitgedacht waarin we deze ambitie kunnen vormgeven, dat is door het samen te brengen met Heerenveen 'n gouden plak. Op deze manier wordt de acquisitie van evenementen en het ondersteunen, verduurzamen en professionaliseren van bestaande evenementen geprofessionaliseerd, evenals het in de markt zetten. De gemeente kan zich dan beter richten op haar kerntaak als vergunningverlener en toezichthouder. In 2021 krijgt dit gestalte.
- De afdeling vergunningen (evenementen) heeft heel 2020 overleg gevoerd met alle organisatoren over de impact van corona en meegedacht wat er nog wel

mogelijk was. Dit heeft in 2020 geresulteerd in onder andere NK skeeleren, Eredivisie Beach volleybal en de schaatsbubbel. Ook voor 2021 wordt een zelfde werkwijze gehanteerd. Daarnaast wordt actief meegewerkt aan pilots.

- We hebben in 2020 alle subsidies aan onze culturele partners en vele anderen cultuursubsidie doorbetaald. Er is besloten om coulant met de verantwoording om te gaan, omdat veel activiteiten geen doorgang konden vinden of in een veel kleinere setting.
  Voor derving van inkomsten is het Posthuis Theater gecompenseerd met € 300.000. Bij subsidies tot € 7.500 zijn we niet overgegaan tot terugvordering als de activiteit, als gevolg van de corona crisis, niet kon plaatsvinden. De subsidies vanaf € 7.500 worden in kader van subsidie-vaststelling/ eindverantwoording behandeld vanuit oogpunt 'redelijkheid en billijkheid'.

- De Bibliotheek heeft gelukkig veel goeds kunnen doen door te werken met "afhaal service, verrassingspakketten en een actief online programma. Er zijn 210.000 boeken uitgeleend (80.00 minder dan het jaar daarvoor).
- Er is een inventarisatie gehouden onder amateur/muziekverenigingen. De klap wordt in 2021 verwacht. De middelen die begin 2021 van het rijk (± € 345.000) zijn ontvangen zijn bedoeld voor lokale culturele instellingen en verenigingen die door covid-19 mogelijk in problemen raken.
- We wijzen ondertussen actief op bijvoorbeeld onze eenmalige subsidies, recente subsidieregelingen van de Provincie Fryslân (ontwikkeling & innovaties), op landelijke subsidies zoals het Kickstart Cultuurfonds.
- Via de website van Museum Heerenveen, www.heerenveenmuseum.nl, kan men zich inschrijven voor de digitale nieuwsbrief soms met actieve speur- en zoekopdrachten of online een lezing volgen.
- Op de website van Museum Belvédère, www.museumbelvedere.nl, kan doorgeklikt worden naar een blog of vlog met tour door huidige tentoonstelling en inschrijven op de digitale nieuwsbrief.
- Ateliers Majeur, onze organisatie voor cultuureducatie en –participatie, heeft een website www.ateliersmajeur.nl waar het brede cultuureducatieve aanbod van lokale aanbieders op staat. Op de website van de samenwerkende cultuurpartners: www.cultuurpleinheerenveen.nl kan men ook terecht voor cultureel (amateur) aanbod.

Geschikte, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen

Huisvestingsbeleid, afspraken en monitoring

Wat hebben we bereikt?

Samen met partners zoals woningbouwverenigingen stellen we ons huisvestingsbeleid op. Op die manier kunnen we goed inspelen op wat nodig is. We proberen dit goed te beheersen door het maken van afspraken met corporaties en provincie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Jaarlijks maken we afspraken met de corporaties over betaalbaarheid en beschikbaarheid van (sociale huur)woningen en zorg (prestatieafspraken en woningbouwprogrammering).
- We maken contingentafspraken met de provincie over (het aantal) te bouwen woningen.

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Ziekenhuis opname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2015	6	8	VeiligheidNL
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	%	2015	11	9	VeiligheidNL
Nieuwe gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2018	9,3	8,6	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	%	2020	60,5	54,2	CBS- bevolking statistiek
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	1,4	2,3	CBS
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	3,7	4,8	CBS
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	2,1	2,3	CBS
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	7,0	5,9	Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Beeldende kunst	Lasten	-52	-52	-15	37
Begraafplaatsen	Lasten	-501	-501	-486	15
Beleid groen	Lasten	-1.223	-1.277	-1.336	-59
Bestemmingsplannen	Lasten	-1.091	-1.758	-1.099	660
Betaald parkeren	Lasten	-1.278	-1.278	-1.340	-62
Brandweer	Lasten	-3.198	-3.066	-3.056	10
Cultuur en recreatie	Lasten	-2.620	-2.620	-2.549	71
Dierenopvang	Lasten	-66	-67	-62	6
Evenementen	Lasten	-334	-348	-325	23
GEO	Lasten	-388	-388	-386	2
Grondbank	Lasten	-70	-300	-251	49
Grondexploitaties	Lasten	-7.696	-9.751	-8.798	953
Handhaving	Lasten	-1.175	-1.323	-1.257	67
Leges titel 1	Lasten	-1.589	-1.539	-1.508	31
Leges titel 2	Lasten	-145	-101	-118	-17
Leges titel 3	Lasten	-413	-413	-412	1
Openbare orde / rampenbeheersing	Lasten	-443	-559	-499	60
Planologisch beleid	Lasten	-801	-1.153	-1.136	17
Posthuis	Lasten	-1.832	-1.832	-1.643	189
Verkeersveiligheid	Lasten	-590	-578	-495	83
WABO	Lasten	-4.175	-4.070	-4.055	15
Watergangen	Lasten	-687	-532	-588	-56
Wegen	Lasten	-5.285	-5.330	-5.214	116
Wijken	Lasten	-7.917	-8.012	-8.070	-58
Wonen	Lasten	-106	-106	-101	5
Totaal Lasten		**-43.679**	**-46.957**	**-44.800**	**2.157**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Beeldende kunst	Baten	-	-	-	-
Begraafplaatsen	Baten	210	210	303	93
Beleid groen	Baten	-	-	3	3
Bestemmingsplannen	Baten	1	102	9	-93

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Betaald parkeren	Baten	2.372	2.069	1.854	-215
Brandweer	Baten	-	-	-	-
Cultuur en recreatie	Baten	2	2	-	-2
Dierenopvang	Baten	-	-	-	-
Evenementen	Baten	193	128	62	-66
GEO	Baten	3	3	1	-2
Grondbank	Baten	54	54	113	59
Grondexploitaties	Baten	7.447	10.828	14.024	3.196
Handhaving	Baten	-	-	17	17
Leges titel 1	Baten	694	544	550	6
Leges titel 2	Baten	2	2	-	-2
Leges titel 3	Baten	32	32	4	-28
Openbare orde / rampenbeheersing	Baten	-	-	-	-
Planologisch beleid	Baten	-	-	24	24
Posthuis	Baten	574	274	109	-166
Verkeersveiligheid	Baten	10	10	15	5
WABO	Baten	1.605	1.605	1.547	-58
Watergangen	Baten	41	41	152	111
Wegen	Baten	177	602	676	74
Wijken	Baten	284	284	306	22
Wonen	Baten	-	-	-	-
Totaal Baten		**13.702**	**16.792**	**19.769**	**2.977**
Saldo van baten en lasten		**-29.978**	**-30.166**	**-25.031**	**5.134**
Toevoegingen reserve		-263	-1.979	-1.759	220
Onttrekking reserve			1.973	1.144	-829
Resultaat		**-30.241**	**-30.172**	**-25.647**	**4.526**

Product 011; Bestemmingsplannen

De kosten van bestemmingsplannen zijn € 660.000 lager dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Voor de invoering Omgevingswet en het digitale stelsel Omgevingswet was in 2020 een totaal budget beschikbaar van € 676.000, waarvan een groot deel wordt gedekt vanuit de algemene reserve niet geblokkeerd. Hiervan is € 204.000 besteed in 2020. Het restant van € 472.000 blijft beschikbaar in de reserve voor uitvoering in 2021.

- Voor De Friese Aanpak (DFA) was een budget beschikbaar van € 102.000. Hiervan resteert €97.000. Dit kan omdat bij de start van het project rekening was gehouden dat er meer gemeentes meededen met deze fase dan werkelijk het geval bleek.

- In 2020 hebben er geen planschade uitkeringen plaatsgevonden ten laste van de algemene middelen en is erg geen gebruik gemaakt voor advies rondom planschade en de actualisatie van bestemmingsplannen, hierdoor vallen de lasten € 85.000 lager uit.

De baten van het product bestemmingsplannen zijn € 93.000 lager dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Voor De Friese Aanpak (DFA) was een inkomst begroot als bijdrage vanuit de deelnemende gemeentes. Bij de start van het project was rekening gehouden dat er meer gemeentes meededen met deze fase dan werkelijk het geval bleek.

Aan de reserve is € 495.000 minder onttrokken dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder lasten voor de invoering van de Omgevingswet zijn gerealiseerd dan begroot.

Betaald parkeren

In de Geert Willigen garage is sprake van een daling van circa 40% en op maaiveld een daling van circa 20% aan parkeeropbrengsten. Deze daling is onder andere een gevolg van corona. Ter illustratie; in april 2020 bedroeg het tekort in de Geert Willigen garage 90% en maaiveld 60%. De rest van de maanden bleven de inkomsten ook achter bij de gebruikelijke verwachtingen. Over het jaar genomen gaat het om 40% daling van de inkomsten voor de Geert Willigen Garage en 20% daling voor het maaiveld parkeren. De verminderde parkeeropbrengsten werden naar aanleiding van de landelijke coronamaatregelen verwacht en zijn daarom opgenomen in de corona-risico-inventarisatie en lopende het jaar ook via de verzamelbesluiten 2020-3 en 2020-4 verwerkt. Dit tekort van € 258.000 heeft dus voornamelijk betrekking op de laatste maanden van 2020. Normaliter worden in deze maanden de grootste opbrengsten gegenereerd, doordat dan meer mensen winkelen en meer de auto gebruiken. Daarnaast konden centrumbezoekers in de laatste twee maanden van 2020 tussen 9:00-12:00 gratis parkeren in de parkeergarage Geert Willigen. Dit om het gebruiksgemak van de parkeergarage te promoten en de parkeerdruk op straat te verlagen.

Posthuis

Het voordeel op de uitgaven van € 189.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere kosten uitkoopsommen, omdat bijna alle voorstellingen zijn geannuleerd in verband met sluiting van het Posthuis door de coronacrisis. Hiermee zijn ook de kosten van schoonmaken, inkoop spijzen en dranken, publiciteit en auteursrechten veel lager dan geraamd. In dit bedrag is € 24.000 voor hogere onderhoudskosten verwerkt.
De lagere kosten van de uitkoopsommen moete wel in samenhang gezien worden met een veel lagere opbrengst van € 166.000 nadelig voor voorstellingen, omzet horeca, huuropbrengsten en vergoeding voor verleende diensten. In dit bedrag is € 20.000 aan subsidie en diverse bijdragen ontvangen.
Voor de kosten van eigen productie familievoorstellingen is € 37.750 onttrokken uit de algemene reserve niet geblokkeerd.

Watergangen

Eind 2020 is het baggerprogramma voormalig Boarnsterhim inhoudelijk en financieel opgeleverd. Dit heeft geleid tot een afrekening van totaal € 145.528. Dit leidt tot een positief saldo op het product watergangen. Deze ontvangst op het product watergangen is een incidentele baat voor het rekeningresultaat. Bij de resultaatsbestemming van deze

rekening wordt voorgesteld om dit bedrag beschikbaar te houden voor baggeropgaven in het stedelijk gebied in 2021 op basis van de afspraak met het Wetterskip Fryslân om achterstallig onderhoud weg te werken in het kader van de overdracht stedelijk waterbeheer. Wij zullen u voorstellen om het bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve baggeren.

Deze ontvangst is groter dan het saldo in de jaarrekening van € 111.000. Tegenover deze afrekening staat een tekort op de inkomsten voor de liggelden in de industriehaven van € 30.000. Deze zijn vanaf 2021 structureel in de begroting verlaagd.

Grondexploitaties

Het product grondexploitaties sluit met een positief resultaat van € 4.147.000. De belangrijkste verschillen in de actieve grondexploitaties zijn:

- Hogere winstneming IBF van € 3,65 miljoen met name omdat de geprognosticeerde afzet vanaf 2021 hoger ligt als waarvan tot op heden werd uitgegaan. Daarom is ook aan een deel van de stille reserve een tarief per m² gekoppeld;
- Lagere voorziening voor verlies Skoatterwâld 1+2 en 3 van € 690.000 in verband met de actualisatie. De actualisatie van beide grexen wordt in het 1e halfjaar 2021 aangeboden ter vaststelling aan de gemeenteraad.

In de paragraaf grondbeleid is een uitsplitsing per grondexploitatie opgenomen.

De kosten van faciliterend grondbedrijf zijn € 568.000 lager als geraamd. De afwikkeling van de overeenkomst met Elkien met betrekking de voormalige melkfabriek Aldeboarn is doorgeschoven naar 2021. Deze last van € 330.000 is doorgeschoven naar 2021. Ook de daarbij behorende baat te ontvangen van Elkien. Beide posten zijn opgenomen in het Verzamelbesluit 2021-1, zodat uitvoering in 2021 budgettair gewaarborgd is.

De geplande aankoop van een perceel grond Terrein Smit Breedpad is nog niet gerealiseerd en schuift door naar 2021. De dekking van deze kosten vanuit de Algemene reserve niet geblokkeerd is ook niet verantwoord.

De overige lasten zijn niet gerealiseerde stortingen in de reserves Mobiliteitsfonds voor € 100.000 en projecten uit eigen middelen voor € 74.292. Voor de herontwikkeling van de Kerkstraat-Nieuwstraat zijn met de ontwikkelaar afspraken gemaakt voor de verkoop van een perceel grond voor € 74.292 en een bijdrage in het mobiliteitsfonds voor € 85.000. Voor de herontwikkeling van de Nieuwstraat 2-6+28 zijn met de ontwikkelaar afspraken gemaakt voor een bijdrage in het mobiliteitsfonds voor € 15.000. De ontvangst van deze bijdrage schuift door naar 2021. Bij de bestemming van het resultaat van deze rekening zullen wij u voorstellen om de totale baat van € 174.292 en de beoogde storting in de bestemmingsreserves voor hetzelfde bedrag weer op te nemen in de begroting.

De baten van het faciliterend grondbedrijf zijn € 588.000 hoger als geraamd. Nagenoeg het volledige bedrag is al in de voorgaande alinea verantwoord.

Wegen

Onder het product wegen vallen onder andere; onderhoud verhardingen, gladheidsbestrijding, kunstwerken, straatinrichting en openbare verlichting. De afwijking op dit product van € 116.000 is vooral een saldo van meerdere kostenonderdelen. De voornaamste afwijkingen worden toegelicht:

- Er is een overschot van € 50.000 op het onderdeel gladheidsbestrijding. Dit komt voornamelijk door een overschot op de kosten voor het strooien van zout. Het

strooiwerk, en aankoop strooizout, wordt alleen verricht indien nodig en dat was in 2020 slechts beperkt het geval.
- Bij het onderdeel straatinrichting is al een aantal jaren een overschot op een aantal componenten, met name onderhoud. Vanaf 2021 is daarom de begroting voor dit onderdeel structureel verlaagd met € 35.000. Het overschot in 2020 bedraagt circa € 65.000.
- Er is een overschot van circa € 50.000 op het onderhoud aan de openbare verlichting. Dit komt enerzijds doordat er sprake was van een overheveling uit 2019 waardoor er aanvullend budget beschikbaar was. Anderzijds is het nieuwe beleid voor verlichting vastgesteld, waarbij er een investeringskrediet is voor het verledden, waardoor in dit overgangsjaar er minder kosten ten laste zijn gekomen van het reguliere budget.

Naast deze overschotten zijn er nog een aantal kleinere overschrijdingen, onder andere doordat er extra onderhoud aan verhardingen en kunstwerken uitgevoerd moest worden. Voor verhardingen ging het vooral om extra werk naar aanleiding van klachten/ calamiteiten. Voor de civiel technische kunstwerken is er overschrijding bij het onderhoud omdat door afschaffing van de bruggelden vanaf 2018 we te maken hebben met een forse stijging van brugopeningen waardoor er meer onderhoud verricht moest worden aan de bruggen. Op onderhoud zien we hier een tekort van ruim € 20.000.

Thema Werken en Ondernemen

Kernboodschap
"We willen middelen en kansen benutten voor een constante economische groei"

In Heerenveen willen we middelen en kansen benutten voor een constante economische groei. Er is voldoende werkgelegenheid en we willen zoveel mogelijk inwoners helpen aan passend werk. We voorzien in goede infrastructuur waar iedereen gebruik van kan maken en bevorderen innovatie.

We gaan aan de slag met:

- Economische groei
- Werkgelegenheid
- Fatsoenlijk werk voor iedereen
- Circulaire economie

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Werken en Ondernemen
Investeren in nieuwe bedrijventerreinen zoals Klaverblad Noord-Oost
Meer inwoners hebben betaald regulier werk
Een pact sluiten tussen onderwijs, werknemers, bedrijfsleven en overheden
Het in samenhang uitvoeren van de Wsw en de Participatiewet met relevante stakeholders
Experimenteren met andere vormen van werktoeleiding
Invulling en ontwikkeling van circulaire economie

Doelen en speerpunten

Het jaar 2020 stond in het teken van corona. Onze inzet was gericht op:

- het bieden van een luisterend oor aan ondernemers
- het geven van informatie
- het waar mogelijk ondersteunen en doorgeleiden van ondernemers (naar Bureau Zelfstandigen Fryslân, Ynbusiness of andere partijen)
- het leveren van maatwerk in regelingen die de gemeente onze ondernemers kon bieden

Onderwerpen

Inzet in relatie tot corona

- Relatiebeheer
- Informatie rond corona
- Reclamebelasting
- Precario en terrassen
- Maatwerk supermarkten
- Buitengebied en toeristische aantrekkingskracht

Reguliere ontwikkeling en uitvoering van economisch beleid

- Inspelen op de kracht van Heerenveen
- Faciliteren en stimuleren MKB
- Versterken van ons vestigingsklimaat

Wat hebben we bereikt

Resultaten in relatie tot corona

- We hebben ons relatiebeheer fors geïntensiveerd, en onze communicatie gericht op ondernemers verder ontwikkeld (LinkedIn, website, digitale flyers over regelingen, (digitale) bijeenkomsten, bedrijfsbezoeken en gesprekken).
- We hebben veel ondernemersvragen beantwoord over de noodverordeningen en wat er al dan niet mag op campings, jachthavens, horeca, groepsaccommodaties, brugbediening, havens enzovoort. Vooral in het begin was er veel onduidelijk. We hebben veel contact gelegd met individuele ondernemers en intensief contact gehouden met de ondernemersverenigingen om te weten wat er speelt en hoe we als gemeente kunnen ondersteunen. Hierin hebben accountmanagers van verschillende afdelingen, maar ook vanuit Ynbusiness, intensief en zo integraal mogelijk samengewerkt.
- We hebben de reclamebelasting in het centrum van Heerenveen niet geïnd, maar wel de subsidie aan de CPH in stand gelaten. Voor de individuele ondernemer scheelt dit € 432. Ter dekking van deze inkomstenderving heeft de gemeenteraad € 136.000 beschikbaar gesteld.
- We hebben geen precario geïnd voor horeca-ondernemers die een terras op gemeentegrond hebben. Ter dekking van deze inkomstenderving heeft de gemeenteraad € 30.000 beschikbaar gesteld. Daarbij hebben wij horeca ondernemers de gelegenheid gegeven om hun terrassen op gemeentegrond te verruimen, zonder vergunning en precario heffing.
- In verband met corona heeft de gemeenteraad als extra impuls in september 2020 budget beschikbaar gesteld. Dit is bedoeld voor het versterken van de levendigheid en aantrekkingskracht van het buitengebied inclusief dorpen (€ 45.000), en voor het versterken van de toeristische aantrekkingskracht (€ 95.000). Samen met ondernemers en andere stakeholders werken we nu de

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

plannen voor de besteding van deze middelen uit.
- We hebben de openstellingstijden voor supermarkten op zondag verruimd. We hebben de tijden voor het laden en lossen voor supermarkten verruimd.

Resultaten van beleid
- Samen met onze F4 partners hebben we een aantal proposities ontwikkeld om de regio/provincie goed in de markt te zetten (acquisitie en clusterontwikkeling).
- We hebben ruim 45.000 m2 bedrijfsgrond verkocht aan 12 bedrijven, waarvan 1 vanuit buiten de gemeente Heerenveen.
- Als pilot hebben we een relatiebeheersysteem geïmplementeerd om onze dienstverlening naar ondernemers verder te professionaliseren. In 2021 besluiten we over het al dan niet continueren van deze pilot.
- In Akkrum hebben we als cofinanciering bij de provinciale retailaanpak een subsidie verleend aan de ondernemers voor een ondernemerstraject. Dit is gericht op professionalisering van ondernemerschap en marketing en profilering
- We hebben in het kader van het Regionaal Projectplan Ervaren en Turf 10 digitale beleefroutes 'Dwars door het Andere Friesland' gerealiseerd in de app IZI-travel. In de gemeente Heerenveen betreft het een wandelroute over het leven van Maria Louise van Hessen-Kassel en een fietsroute over het leven van Domela Nieuwenhuis. Verder gaat de foodroute 'Eerlijk Eten' door de hele regio en eindigt in Akkrum. Marketing en Promotie van de 10 routes vindt plaats in voorjaar van 2021.
- We hebben in het kader van het Regionaal Projectplan Ervaren en Turf voor recreatiegebied De Heide een Plan van Aanpak gemaakt voor de realisatie van een Toeristisch Overstap Punt (TOP). Planning is realisatie voor mei 2021. Andere TOP’s in Aldeboarn, Jubbega en Akkrum volgen de centrumvisies/ centrumplannen.

Wat hebben we ervoor gedaan

Deze inzet vanwege corona had vanzelfsprekend prioriteit. En ook veel van onze ondernemers en samenwerkingspartners hadden en hebben hun focus hierop. Daardoor is de uitvoering van het uitvoeringsprogramma 2020-2021 uit het economisch beleid 2020-2030 en het accountplan niet geheel volgens planning verlopen. De beleidslijnen uit het economisch beleid staan wat ons betreft nog steeds overeind. De beleidslijnen zijn gericht op welzijn en welvaart, samenwerking met de 5 O's, cluster/ speerpuntontwikkeling en aandacht voor het MKB.

Naast alle acties in relatie tot corona hebben we ook de volgende zaken opgepakt. Dit komt vanuit het economisch beleid 2020-2030 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma 2020-2021.

Werkzaamheden in relatie tot corona
- Wegens corona hebben we veel aandacht besteed aan ons MKB. Door persoonlijke en telefonische gesprekken, bedrijfsbezoeken, enkele bijeenkomsten en door brede communicatie zoals LinkedIn, Facebook, onze website.
- We hebben een aantal maatregelen ontwikkeld gericht op lastenverlichting van ons MKB (zie hierboven bij de paragraaf Algemeen/ Corona).

Werkzaamheden beleidsontwikkeling

- We zijn bezig met het ontwikkelen een visie op circulaire economie (algemeen en breed) en circular valley (gericht op economische kansen voor bedrijven). Deze worden u in 2021 ter vaststelling aangeboden.
- Samen met een groot aantal bedrijven, kennisinstellingen en overheden (gemeentelijk en provinciaal) werken we aan Het Schone Noorden, de ontwikkeling van het noorden als dé regio voor circulaire kunststoffen.
- Er zijn gesprekken gevoerd met belangstellenden voor realisatie van een truckstop. Dit biedt aanknopingspunten voor verder onderzoek. Dat wordt de tweede helft 2021 zo mogelijk verder concreet gemaakt in een startnotitie/ plan van aanpak.
- In het kader van de regiodeal Zuidoost Friesland denken we mee over bloeizones en de economische kansen die dit biedt.
- Begin van het jaar hebben we vanuit het accountplan een start gemaakt met het organiseren van thema- dan wel gebiedsgerichte bijeenkomsten. Zoals bijvoorbeeld een ontbijtbijeenkomst met de VOAN en ondernemers op het bedrijventerrein. We onderzoeken voortdurend de mogelijkheden om dit op een attractieve manier te doen binnen de coronaregels.
- We hebben meegedacht met partners als de provincie en Ynbusiness die maatregelen en activiteiten richting het MKB hebben ontwikkeld.
- Heerlijk Heerenveen: De bijeenkomst 'betekeniseconomie is vanwege corona afgelast. Wel is eind 2020 de Stichting Heerlijk Heerenveen opgericht, waardoor de Fair Trade-aanpak geprofessionaliseerd kan worden.
- We bereiden de realisatie van het bedrijventerrein Klaverblad Noordoost voor.
- Met de F4-gemeenten hebben we verkend op welke manier we op economisch gebied nog beter kunnen samenwerken. De resultaten van deze verkenning leggen we u nog voor.
- In Jubbega en Heerenveen zijn we in navolging van Akkrum, bezig met de voorbereiding van een retailaanpak en de subsidie-aanvraag.
- We hebben een analyse gemaakt van de ontwikkelingen en trends in de retail en horeca (inhoudelijk en cijfermatig, vraag en aanbod, economisch functioneren van de winkelgebieden). Dit biedt een basis voor onze nieuwe visie op retail en horeca gemeentebreed.
- We hebben een benchmark uitgevoerd in het kader van de evaluatie van Heerenveen 'n Gouden Plak en het Centrum Platform Heerenveen (de centrumondernemers).
- Regiodeal: Uitvoeringsprogramma R&T Zuid Oost Friesland: In 2020 is de Regiodeal tot stand gekomen met hierin middelen voor een uitvoeringsprogramma R&T ZOF. Dit wordt in 2021 uitgewerkt naar uitvoering gebracht.
- Regiodeal: Deelproject Ontwikkeling De Heide en watersportvoorzieningen van Engelenvaart: In februari maakten studenten van NHL Stenden een start met een onderzoek naar de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden van recreatiegebied 'De Heide onder de loep'. Hier is in de 2e helft van 2020 een vervolg aan gegeven.

Het jaar 2020 stond in het teken van corona. De inzet is gericht geweest op:
- een sterk en geïntensiveerd (personele) relatiebeheer
- dienstverlening aan ondernemers

- het beantwoorden van vele vragen van ondernemers over maatregelen en versoepelingen
- contacten met de ondernemersverenigingen
- het ontwikkelen van gerichte ondersteuningsmaatregelen

We hebben ingezet op nieuwe social mediamiddelen voor relatiebeheer, zoals de LinkedInpagina *O*ndernemend Heerenveen met ruim 1000 volgers. Om ondernemers een hart onder de riem te steken hebben we zoveel mogelijk bedrijfsbezoeken afgelegd. Er zijn filmpjes gemaakt en gedeeld, onder andere voor de Dag van de Onderneming.

In januari 2020 stuurden we een nieuwjaarskaart naar ruim 5000 ondernemers met een oproep om kennis te maken met de wethouder. Ondanks corona zijn tussen beide lockdowns in bestuurlijke bezoeken ingepland. Begin 2020 organiseerden we een ontbijtsessie voor ondernemers op het bedrijventerrein in Akkrum. Er is relatief veel tijd besteed aan de verkoop van bedrijventerreinen. De dynamiek op de markt voor bedrijfslocaties ligt ondanks de coronacrisis op een hoog niveau.

We hebben onder meer ingezet op:
- de opening van het watersportseizoen op provinciaal niveau
- ontwikkeling van het Friese camperbeleid
- een gastvrije ontvangst op recreatiegebied De Heide in de zomer van 2020 en een proces voor een doorontwikkeling van de Heide. Dit is ook een Regiodealproject
- ontwikkeling van 10 beleefroutes (IZI travel app 'Dwars door het Andere Friesland')
- samenwerking en afstemming op regionaal niveau (Projectplan Ervaren en Turf)
- de invulling van de Regiodeal Zuidoost Friesland voor R&T (Regionale Ontwikkelstrategie)
- samenwerking met Het Andere Friesland.

Verder hebben we een proces doorlopen om te komen tot een plan voor de extra middelen in te zetten voor een impuls in de vitale kernen, het buitengebied en de toeristisch recreatieve aantrekkingskracht.

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Vestigingen	per 1000 inwoners 15-74 jaar	2019	134,4	129,6	LISA
Bruto gemeentelijk product (verwacht/ gemeten)	index	2013	102	100	Atlas voor gemeenten
Functiemenging	%	2019	58,2	53,2	LISA
Banen	per 1000 inwoners 15-64 jaar	2019	1.043,7	792,1	LISA

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Sociaal economisch beleid	Lasten	-1.457	-1.569	-1.404	165
Totaal Lasten		**-1.457**	**-1.569**	**-1.404**	**165**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Sociaal economisch beleid	Baten	140	3	3	-1
Totaal Baten		**140**	**3**	**3**	**-1**
Saldo van baten en lasten		**-1.317**	**-1.566**	**-1.401**	**165**
Toevoegingen reserve			-222	-221	1
Onttrekking reserve			127	32	-95
Resultaat		**-1.317**	**-1.661**	**-1.590**	**71**

Economisch beleid

De totale lasten zijn € 165.000 lager dan begroot, dit wordt verklaard door onderstaande afwijkingen:

- Vanuit het Duurzaamheidsprogramma was voor circulaire economie € 103.000 begroot. In verband met corona is er een prioritering in inzet geweest. Hierdoor is een aantal projecten (circulaire economie) niet opgepakt. Van dit budget is daardoor € 80.000 niet besteed.
- Binnen het budget voor Sociaal economisch beleid is € 66.000 minder uitgegeven . Als gevolg van de aangepaste inzet en de coronamaatregelen konden echter bepaalde plannen/ initiatieven waar budget voor was gereserveerd niet of minder goed worden opgestart. Bijvoorbeeld een ATB route in Oranjewoud, oriëntatie op impact ondernemen, Fair Trade, Wolkom Thus, diverse themabijeenkomsten en sessies voor ondernemers en het ontwikkelen van toeristisch beleid. Daarbij komt dat de ondernemers met wie we samenwerken, en voor wie we plannen/initiatieven ontwikkelen, vanzelfsprekend ook andere prioriteiten hadden dit jaar.
- Daarnaast hebben diverse partijen, aan wie we normaal gesproken een financiële bijdrage leveren voor hun inzet op een bepaald werkveld, aan het eind van het jaar laten weten deze bijdrage niet bij ons in rekening te brengen. Ook mede door corona. Bijvoorbeeld de provinciale marketing organisatie Merk Friesland en Frisian Ports.
- Tot slot zijn we in 2020 bezig geweest met het onderzoeken van een vernieuwde samenwerking binnen de F4. In deze periode van het herijken van de samenwerking en door onze focus op corona en ondernemersdienstverlening, hebben we geen nieuwe initiatieven opgestart. Zoals een verkenning naar een regionaal grondbedrijf en het versterken van het innovatieplatform voor ondernemers in Friesland. We hebben dus gedeeltelijk geen aanspraak gemaakt op de beschikbare budgetten.

Voor Dairy Valley was nog een budget gereserveerd van € 22.000. We gaan deze middelen daarvoor niet inzetten. De middelen vallen vrij in het rekeningresultaat evenals de dekking vanuit de algemene reserve niet geblokkeerd.

De dekking vanuit reserves is € 95.000 lager. Met name omdat de beschikbare middelen voor duurzaamheid vanwege corona nog niet zijn aangewend.

Thema Toekomstbestendig en Duurzaam

Kernboodschap
"Samen beschermen we onze natuurlijke rijkdommen en zorgen we voor een gezonde leefomgeving"

Ons klimaat verandert en dat is merkbaar in de natuur. Actie is nodig om de effecten van deze verandering te bestrijden. Duurzame en moderne energie draagt daar aan bij. In Heerenveen willen we duurzaam leven, wonen en werken. We werken aan bewustwording om onze natuurlijke rijkdommen te beschermen. Samen zorgen we voor een gezonde leefomgeving.

We gaan aan de slag met:

- Duurzaamheid
- Energietransitie
- Duurzaam beheer bodem

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Toekomstbestendig en duurzaam
* Invulling geven aan de energietransitie op basis van de Friese energiestrategie door het opstellen van een lokale strategie en een vertaling naar een plan van aanpak.
Uitvoering geven aan klimaatadaptatie.
* Stimuleren van lokale en gebiedsgerichte oplossingen.
* Duurzame energie is toegankelijk voor inwoners en we creëren draagvlak.
Behoud en vergroten van biodiversiteit.
Strategie en visie op gebruik en benutting ondergrond.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Doelen en speerpunten

Onderwerpen

- Heerenveen klimaatneutraal
- Energietransitie
- Circulaire economie
- Klimaatadaptatie en biodiversiteit
- Overkoepelende activiteiten

Algemeen

Wat hebben we bereikt?

We zetten in op 'duurzaamheid' in brede zin:

- Energietransitie: de verandering van de huidige fossiele brandstoffen naar duurzame energie (opgewekt met bijvoorbeeld geothermie, zon en wind).
- Klimaatadaptatie: aanpassing aan het veranderende klimaat, om goed voorbereid te zijn op extreem weer (hitte, droogte, clusterbuien).
- Biodiversiteit: omvat alle soorten planten, dieren en micro-organismen en hun omgeving.
- Circulaire Economie: het maximaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen door bij de productie al rekening te houden met afvalreductie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In het Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 zijn onze activiteiten per thema uitgewerkt. Daarnaast is in 2020 een (deel)programma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit door u vastgesteld. In augustus 2020 hebben we via de Herfstmonitor Duurzaamheid een overzicht van uitgevoerde taken, projecten en activiteiten aan de raad gepresenteerd.

Energietransitie

Het plan van aanpak Aardgasvrij Heerenveen en de uitrol in pilotgebieden

Wat hebben we bereikt?

Voor 2050 moeten in Nederland zeven miljoen huizen en één miljoen gebouwen goed geïsoleerd worden en van duurzame warmte en schone elektriciteit worden voorzien. In 2030 is dit door het rijk vertaald in 20% van de bestaande gebouwen aardgasvrij. In de gemeente Heerenveen gaat het om globaal 5.000 gebouwen die dus in 2030 op duurzame wijze verwarmd moeten worden.
In 2021 moet de transitievisie warmte (aardgasvrij Heerenveen) gereed zijn. Ook moet de gemeente helder hebben welke woningen, wijken en dorpen tot 2030 als eerste 'aan de beurt' zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2020 heeft u het plan van aanpak Transitievisie warmte vastgesteld en zijn we - samen met stakeholders- gestart met de uitvoering. Het plan moet op wijk- en dorpsniveau duidelijkheid scheppen over de benodigde aanpassingen voor koop- en huurwoningen en in de infrastructuur. We ontwikkelen het plan samen met bewoners, eigenaren, woningcorporaties, Liander en de bouwkolom. Zowel technische kenmerken (ouderdom gasnet) als sociale aspecten (aandeel woningbouwcorporatiebezit en betaalbaarheid) zijn uitgangspunten voor de aanpak.

De ontwikkelde communicatiestrategie is vooral gebaseerd op online communicatie, omdat 'live' bijeenkomsten nog niet mogelijk zijn. De gemeente heeft tot doel zoveel

mogelijk samen met onze inwoners deze langdurige en complexe opgave vorm te geven. Dit doen we onder de titel: 'Heerenveen aardgasvrij, jouw inbreng hoort daarbij'.

Regionale Energiestrategie (RES)

Wat hebben we bereikt?

In Nederland stellen 30 regio's hun eigen Regionale Energiestrategie op. Daarin staat hoe(veel) duurzame stroom de gezamenlijke overheden in 2030 zullen produceren. Dit moet voor heel Nederland optellen tot ten minste de opgave om in 2030 op land 35TWh op te wekken. De Friese RES 1.0 ligt 1 april 2021 klaar voor vaststelling door gemeenteraden, Provinciale Staten en AB van het Waterschap.

De Regionale Energiestrategie (RES) vormt de regionale basis voor de gemeentelijke transitievisie warmte en plan van aanpak aardgasvrij. Lees hier meer over de RES.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2020 stond in het teken van voorbereiding voor de Friese RES 1.0. Samen met stakeholders hebben we deze strategie vormgegeven. We hebben u hiervan op de hoogte gehouden via maandelijkse informele updates, Friese webinars en Friese communicatie. Voor meer informatie: link Friese RES.

De opwekking van duurzame energie gebeurt zoveel mogelijk lokaal, onder meer met 75 hectare zonnepark

Wat hebben we bereikt?

Ons lange termijndoel is: in 2050 energieneutraal. Daarom hebben we het doel om lokaal veel meer duurzame energie op te wekken. Daarvoor willen we in 2022 75 hectare zonnepark gerealiseerd hebben. We zetten in op thema's als geothermie, aquathermie (TEO). Hier liggen nauwe verbanden met de TVW en RES. Ontwikkelingen rond waterstof als duurzame energiedrager houden we bij. Uitgangspunten zijn: het behouden van ons lokale karakter, het draagvlak en de participatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We gaan actief om met initiatieven van derden. Daarnaast bereiden we de ontwikkeling van zonneparken op eigen grond voor. Bijvoorbeeld op de zandwinput Oudehaske en Klaverblad Noordoost. In 2020 is gestart met de aanleg van zonnepark Omweg, A32 en Heerenveen Zuid.

Lokaal energie Experimenten Fonds (thematisch raadsakkoord)

Wat hebben we bereikt?

In het thematisch raadsakkoord heeft u aangeven transparant en volgbaar experimenten met de energietransitie te willen faciliteren. Het gaat dan concreet om experimenten van onderop, op initiatief van inwoners, lokale bedrijven, scholen of andere (maatschappelijke) organisaties. Het doel van deze initiatieven is toewerken naar gasloze dorpen, wijken, straten en bedrijven(terreinen).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De raad heeft in najaar 2020 besloten het Experimentenfonds te starten. Daarna is gestart met de voorbereiding en aankondiging van het fonds. Er is samenwerking met de provincie Fryslân gezocht. Dat heeft geleid tot een financiële bijdrage van 50% van de subsidiegelden en inhoudelijke bijdrage in de projectgroep. We verwachten in het voorjaar van 2021 subsidie te kunnen toekennen aan de vijf beste plannen. Daarna kunnen initiatiefnemers tot uitvoering overgaan.

Ontwikkelen lokaal energieloket (thematisch raadsakkoord)

Wat hebben we bereikt?
In het thematisch raadsakkoord heeft u aangeven transparant en volgbaar experimenten met de energietransitie te willen faciliteren. Inwoners willen graag dat de gemeente zorgt voor onafhankelijke en objectieve kennisdeling over onder meer de volgende onderwerpen:

- Kennis over de techniek van de energietransitie
- Uitwisseling van rapportages, visies en onderzoeken over de energietransitie
- Ondersteuning bij het vergroten van het enthousiasme over de energietransitie, bijvoorbeeld binnen dorpen

Wat hebben we daarvoor gedaan?
In de zomer van 2020 heeft de raad besloten een lokaal Energie Informatiepunt te ontwikkelen. In november 2020 is een voorlichter duurzaam wonen aangetrokken. Ook zijn we gestart met de ontwikkeling van een digitaal energieloket, naar voorbeeld van enkele gemeenten om ons heen (zoals Leeuwarden). De voorlichter is begonnen met het opstellen van een programma voor 2021. Daarin ligt vooral de nadruk op het delen van kennis en organiseren van bijeenkomsten voor huiseigenaren.

We ondersteunen inwoners, energiecoöperaties en lokale initiatieven bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen
Wat hebben we bereikt?
Bewoners hebben vaak ideeën om hun wijk of dorp te vergroenen. Daarmee dragen ze bij aan een mooiere, gezondere en duurzame omgeving. In Akkrum, Aldeboarn, Jubbega en Tjalleberd en omgeving gebeurt dit al. Daar zijn lokale energiecoöperaties actief.
We stimuleren het ontstaan van dit soort initiatieven door samen met inwoners plannen te maken voor de directe leefomgeving. Door wijkbewoners met elkaar in contact te brengen, kan een 'spin-off' ontstaan zoals samenwerking voor energietransitie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
We ondersteunen lokale energie-initiatieven door het aanbieden van een methode 'energiemix' of een ander hulpmiddel. Het hulpmiddel dat we kiezen hangt af van de vraag en behoefte van de wijk- of dorpsbewoners. Daarmee creëren we meer draagvlak, inzicht en enthousiasme. Vanwege de huidige maatschappelijke situatie staat een en ander op een laag pitje.

Regeling Reductie Energieverbruik (RRE-regeling)
Wat hebben we bereikt?
Eind 2019 heeft het rijk de gemeente Heerenveen bijna € 500.000 toegekend. Dit is in te zetten voor kleine energiebesparende maatregelen voor particuliere woningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Het grootste deel van dit bedrag hebben we omgezet in een 'waardebon-actie' voor huiseigenaren. Deze actie is in het najaar van 2020 gestart. Het oorspronkelijke plan is aangepast, omdat 'ontmoeten' niet mogelijk is. Wel is een gezamenlijke inkoopactie gestart. De waardebonactie ronden we in 2021 af. In 2021 volgt ook een RREW-regeling, vooral bedoeld voor huurders.

Laadpalenplan
Wat hebben we bereikt?
We spelen in op toekomstige ontwikkelingen rond duurzame mobiliteit. We zijn klaar

voor de gevolgen die dat lokaal heeft.
Wat hebben we daarvoor gedaan?
Eind 2020 hebben we een integrale visie op de elektrische laadinfrastructuur en een strategisch plaatsingskader voorzien van plankaarten. Dit doen we in regionaal verband (Friese gemeenten, provincie Fryslân en andere partijen).

Circulaire economie

De hoeveelheid te verbranden huishoudelijk restafval is afgenomen tot 100 kg in 2020 (per inwoner per jaar, programma VANG).
Wat hebben we bereikt?
We willen voldoen aan de landelijke doelstellingen die in het programma VANG zijn opgenomen. Hierdoor kunnen we zoveel mogelijk waardevolle grondstofstromen recyclen. Voor de bewoners blijven de kosten voor afval zo laag als mogelijk.
Door corona is de hoeveelheid huishoudelijk afval juist toegenomen in 2020. Dit betreft zowel huishoudelijk afval als ook het aanbod van afval op de milieustraat.
Wel zijn we onverminderd tevreden over de mate van afvalscheiding.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
We zijn in 2019 gestart met een palet aan activiteiten. DIFTAR+ is daarbij een belangrijke. Onze inwoners betalen nu per kilogram restafval, zodat ze geprikkeld worden om na te denken over het afval dat ze weggooien. Gft-afval zamelen we gratis in en de meeste afvalsoorten op de milieustraat kunnen ook gratis worden ingeleverd. Ook in 2020 gingen we verder met activiteiten die gericht zijn op het bewuster omgaan met huishoudelijk afval en zwerfafval. Zo organiseerden we een nieuw project met wasbare babyluiers en deden we mee met het door Nederland Schoon georganiseerde project Friesland Schoon. Bovendien is Schoon Belonen Heerenveen met meer dan 30 deelnemers succesvol van start gegaan.

Circular Valley krijgt vorm;
Wat hebben we bereikt?
We willen graag inzicht in de huidige stand van zaken van de circulaire economie in Heerenveen. We willen vooral weten op welke kansrijke ontwikkelingen we als gemeente (of regio) samen met bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere organisaties kunnen inspelen. Tijdens dit proces willen we ook inzicht krijgen in de belangrijkste grond- en reststromen in onze gemeente/ regio om daarmee kansen zo concreet mogelijk te maken. Dit sluit aan bij het provinciale proces rond de ontwikkeling van een 'grondstoffenbank'.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
We ontwikkelen een Visie Circular Valley. Hierin maken we het thema circulaire economie concreet. Ook geven we hierin een voorzet voor profilering en marketing rond dit thema. In de visie zal onder andere aandacht zijn voor de volgende vragen:
- Welke spelers hebben (nu en toekomst) een belangrijke of kansrijke rol?
- Wat is het wenkend perspectief voor de korte termijn (2022) en welke consequenties heeft dit (werken die ook belemmerend of beperkend?)?
- Welke stappen moeten we zetten om uit te groeien tot Circular Valley Heerenveen en wie heeft welke rol?
- Welke middelen van de gemeente zijn nodig?

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

De knelpunten voor hitte en water zijn bekend en we hebben inzicht in oplossingen

Wat hebben we bereikt?

In 2050 is onze gemeente klimaatadaptief ingericht voor water, droogte en hitte.
Ons doel is het wegnemen of minimaliseren van de huidige knelpunten, voor zover dat mogelijk is.
In het afgelopen jaar zijn we bezig geweest met in zicht krijgen van oplossingen om de gemeente klimaatadaptief te maken. We werken samen met verschillende actoren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2020 zijn we gestart met een uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie en Biodiversiteit en met het Watertakenplan. Van daaruit werken we aan projecten waarmee we inzichtelijk krijgen in welke gebieden de grootste knelpunten zijn, of op korte termijn knelpunten zijn te verwachten. We haken aan bij initiatieven en geplande ontwikkelingen en zoeken naar haalbare en betaalbare oplossingen. Dat doen we door samen met de verschillende actoren maatregelen uit te werken.

In 2020 is ook het Watertakenplan 2021-2024 vastgesteld. Naast middelen en maatregelen voor (het beheer van) riolering zijn in dit nieuwe Watertakenplan ook middelen opgenomen voor het nemen van adaptatiemaatregelen met betrekking tot wateroverlast en droogte als gevolg van klimaatverandering.

We weten welke schakels in ons natuurnetwerk ontbreken en de eerste acties zijn in uitvoering

Wat hebben we bereikt?

We zetten stappen om in onze regio robuuste natuurverbindingen en stapstenen voor flora en fauna te ontwikkelen en in beeld te brengen. Dit noemen we een natuurnetwerk. De natuurnetwerkkaart geeft ons inzicht in sterke gebieden en zogenaamde 'witte vlekken': gebieden waar actie nodig is. Deze kaart wordt de basis van het beleid en het kader voor de keuze en toetsing van beheer, (inrichtings)projecten en bewonersinitiatieven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De eerste acties om biodiversiteit te vergroten zijn in uitvoering. Denk daarbij aan de natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups. Dat doen we door het ophangen van nestkastjes en het inventariseren van de biodiversiteit op deze locaties. Het meewerken aan initiatieven van inwoners. Het opzetten van communicatie. Aanpassingen in structureel beheer en het benutten van kansen bij projecten en werkzaamheden (bijvoorbeeld het inzaaien van bloemenbermen).

Het centrum van Heerenveen is een showcase voor vergroening in stedelijk gebied

Wat hebben we bereikt?

Uit het proces G1000 Heerenveen blijkt dat inwoners en ondernemers kansen zien en benoemen rond het vergroenen van het centrum. Vergroenen heeft een positief effect op

zowel het veranderend klimaat als de biodiversiteit. We zien vergroening van het centrum als een fundament voor de ontwikkelingen in het centrum.
Wat hebben we daarvoor gedaan?
We houden alle ingediende en goedgekeurde plannen van de G1000 tegen een groene meetlat. Daarnaast inventariseren we het centrum fysiek. Waar zijn mogelijkheden tot vergroenen? Hoe zijn wateroverlast en hittestress op te vangen? Zijn er kansen bij het 'stegenplan'? Op basis van alle gegevens maken we een groene kansenkaart voor het centrum. Deze kansenkaart zetten we in als onderlegger voor de uitwerking van plannen (visievorming) van het centrum. Pilotsteeg is de Romkessteeg. De mogelijkheden voor vergroening zijn hier zeer beperkt, maar wat wel kan, dat doen we ook.

Onze buitenruimte verandert naar klimaatbestendig en biodivers
Wat hebben we bereikt?
Klimaatadaptatie en vergroting van biodiversiteit komt bij ruimtelijke plannen hoger op de agenda te staan. Hiervoor stellen we goede ontwerprichtlijnen op. Deze richtlijnen geven aan hoe we de biodiversiteit kunnen vergroten. Bovendien sluiten ze aan bij wat we als samenleving acceptabel vinden als het gaat om wateroverlast of hittestress.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
We onderzoeken welke ontwerprichtlijnen voor de buitenruimte goed hanteerbaar en toepasbaar zijn in ruimtelijke projecten. Het moet goed zichtbaar zijn welke effecten de richtlijnen beogen. Projecten als de kansenkaart voor het centrum en andere groene ontwikkelingen leggen hier de basis voor.

Overkoepelende activiteiten

Inwoners, organisaties en gemeente hebben meer kennis over de onderwerpen
Wat hebben we bereikt?
Samen met onze inwoners, bedrijven en organisaties gaan we aan de slag met duurzame thema's. Er zijn veel processen, projecten en ontwikkelingen die simultaan of zelfs dwars door elkaar verlopen. Herkenbaarheid van en betrokkenheid bij de thema's zijn daarom essentieel. Dat bereiken we met een doeltreffende boodschap met een duidelijke afzender.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
We hebben in 2020 een nieuwe communicatiestrategie gelanceerd, zie ook de website www.eenvooreengroener.nl. Een greep uit de onderdelen:
- Voortdurende algemene communicatie via sociale kanalen en kranten om de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire economie onder de aandacht te brengen.
- Verbinding leggen tussen projecten onderling; alles draagt bij aan hetzelfde doel.
- Benutten van landelijke communicatie (kennisdelen, onafhankelijke websites en onderzoeken, bijvoorbeeld hittestresstest, Milieucentraal, vogelteldag, warme truiendag, enzovoort).
- Mensen informeren over wat ze zelf kunnen doen. Met expliciete aandacht voor de persoonlijke voordelen die dat oplevert. Bijvoorbeeld meer groen bij biodiversiteit, comfort bij huisisolatie en minder afval bij hergebruik.
- Voor mensen die (samen) aan de slag willen: gezamenlijke inkoopacties van isolatie of zonnepanelen, communicatie over beschikbare regelingen en leningen en de medewerking aan acties, zoals de warme truiendag en actie Steenbreek.

De gemeente geeft het goede voorbeeld

Wat hebben we bereikt?

We hebben grote ambities op elk van de drie duurzaamheidsthema's. Om deze te realiseren hebben we veel spelers nodig. Zoals inwoners, bedrijfsleven, scholen, kennisinstellingen en andere overheden. We vinden het belangrijk om ook zelf aan de slag te gaan en het goede voorbeeld te geven. Dit doen we op verschillende terreinen:

- We maken plannen om onze gemeentelijke gebouwen te verduurzamen. We voldoen daarmee aan de gemeentelijke ambitie en de rijksverplichting. Op lange termijn is onze ambitie energieneutraal, voor de kortere termijn (2023) label C. Waar mogelijk koppelen we dit met klimaatadaptatieve maatregelen, zoals een groene gevel, klimaatadaptatieve materialen of zonwering. Een ander aandachtspunt is het effect van de gebouwen op de directe omgeving. Bijvoorbeeld het langer vasthouden van regenwater en het geven van verkoeling.
- Openbare verlichting op LED. Ons doel is 40% energiezuinig verlichting. Tot op heden is hiervan 29% gerealiseerd. Daarnaast willen we lichtvervuiling verder terugdringen en een betere lichtbeleving in de openbare ruimte realiseren. Deze aspecten komen terug in het nieuwe lichtbeleidsplan voor de periode 2020-2024.
- Met het energieverbruik van de openbare verlichting verwachten we tot 2020 op koers te liggen. De definitieve rapportage wordt nog afgewacht.
- Zoveel mogelijk duurzame brandstoffen voor ons eigen wagenpark.
- Ontwerprichtlijnen voor een klimaatadaptief en biodivers buitengebied (zie onder kopje Klimaatadaptatie en biodiversiteit).
- Op termijn een afvalvrij gemeentehuis.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gemeentelijke gebouwen: we hebben in 2020 een inventarisatie gemaakt met per gebouw omschreven welke maatregelen moeten worden uitgevoerd. Ook stellen we vast welke kosten er mee gemoeid zijn om aan de rijksverplichting en/ of de gemeentelijke ambitie te voldoen. Op basis van deze inventarisatie maken we een voorstel voor gefaseerde uitvoering en leggen deze in 2021 voor aan college en raad.
- Openbare verlichting op LED: we werken al een aantal jaar aan het omzetten van armatuur naar LED. Tot nu toe doen we dat bij regulier onderhoud. Voortkomend uit het nieuwe Lichtbeleid 2020-2024 maken we in 2020 een plan voor het verduurzamen van de grote energieverbruikers en starten we met de uitvoering. We passen maatwerk toe bij het terugdringen van lichtvervuiling en realisatie van betere lichtbeleving. Ook stimuleren we inwoners om minder verlichting te gebruiken. Daarnaast blijven we met bewoners communiceren over ons beleid voor openbare verlichting en de gevolgen daarvan voor de eigen leefomgeving en beleving. Hiermee zitten we op koers.
- Eigen wagenpark op duurzame brandstoffen: we zijn in 2020 overgestapt op blauwe diesel voor het deel van ons wagenpark dat nog niet fossielvrij is. Op natuurlijke vervangingsmomenten stappen we waar mogelijk over op voertuigen met duurzame brandstoffen, elektrisch of waterstof.
- Een afvalvrij gemeentehuis: op kleine schaal (een deel van het gemeentehuis) experimenteren we met een verdergaande scheiding van afvalstromen. Met de leerervaringen die we hiermee opdoen, maken we in een later stadium een plan van aanpak voor het hele gemeentehuis. De proef was succesvol, maar door Covid-19 gestaakt. Dit krijgt een vervolg na Covid-19.

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	121	163	CBS- statistiek huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	7,4	17,6	Rijkswaterstaat klimaatmonitor

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Afvalinzameling	Lasten	-6.080	-6.572	-6.717	-145
Milieubeleid	Lasten	-1.351	-1.624	-1.467	157
Riolering	Lasten	-5.454	-5.454	-5.677	-223
Vastgoed	Lasten	-2.667	-2.973	-3.000	-27
Totaal Lasten		**-15.552**	**-16.623**	**-16.862**	**-239**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Afvalinzameling	Baten	6.990	7.542	7.682	140
Milieubeleid	Baten	-	56	194	138
Riolering	Baten	5.853	5.854	5.904	50
Vastgoed	Baten	1.926	2.165	1.790	-375
Totaal Baten		**14.769**	**15.616**	**15.570**	**-46**
Saldo van baten en lasten		**-783**	**-1.007**	**-1.292**	**-285**
Toevoegingen reserve			-950	-841	108
Onttrekking reserve			1.046	708	-338
Resultaat		**-783**	**-910**	**-1.425**	**-515**

Afvalinzameling

De kosten van afval zijn € 145.000 hoger als geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat bij afval sprake is van een gesloten systeem in verband met de voorziening afval. De belangrijkste afwijkingen zijn de per saldo hogere opbrengsten voor oud papier en kunststoffen en lagere lasten voor huisvesting en inzameling. Per saldo een voordeel, dit is toegevoegd aan de voorziening afval.

Milieubeleid

De kosten van milieubeleid zijn € 157.000 lager als geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Er zijn meer subsidies verstrekt in het kader van Reductie Regeling Energie en het koepelproject. Hierdoor zijn er hogere lasten van € 91.000.
- Lagere kosten van het programma Duurzaamheid door corona. Ook was het team duurzaamheid pas in de loop van 2020 volledig bemenst. Dit leidde totaal tot € 249.000.

De baten van milieubeleid zijn € 138.000 hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere subsidies/ bijdragen voor Reductie Regeling Energie en dan geraamd voor een bedrag van € 108.000;
- Onvoorziene bijdrage in de interne kosten Zonnepark Zandwinput van € 30.000.

De toevoeging aan de reserve is € 108.000 lager dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere stortingen dan voorzien voor de Reductie Regeling Energie en het Koepelproject vanwege hogere uitgaven, totaal € 108.000.

De onttrekking aan de reserve is € 338.000 lager door geraamd. Dit wordt veroorzaakt door:

- Een lagere onttrekking voor de overheveling Regeling Reductie Energie en het Koepelproject van € 108.000.
- De onttrekking van de overgehevelde middelen uit 2019 voor Duurzaamheid is niet aangewend en daarom niet onttrokken aan de reserve voor € 225.000.

Riolering

Het product riolering sluit met een negatief resultaat van € 173.000 ten laste van de algemene dienst. Dit verschil wordt volledig veroorzaakt door de lagere toerekening van het Btw compensatiefonds (BCF) op basis 100% kostendekkendheid. De lagere toerekening BCF wordt met name veroorzaakt door lagere vervangingsinvesteringen. Voor het opruimen van het hekkelafval op de grondbank was een budget beschikbaar van € 400.000. Hiervan kwam 50% ten laste van de riolering. Bij de verkoop van de grondbank is het opruimen van het opruimen van hekkelafval betrokken. De bijdrage vanuit riolering bedraagt € 119.000. De resterende € 81.000 valt vrij in de egalisatievoorziening riolering.

Vastgoed

Het negatieve resultaat op het product vastgoed van € 375.000 wordt met name veroorzaakt door een tekort op de inkomsten. De voornaamste oorzaak hiervan is leegstand bij gebouwen in ons eigendom. Ook speelt mee dat de huuropbrengsten elk jaar worden geïndexeerd. Bij leegstand betekent dit dat het tekort ook mee wordt geïndexeerd. De grootste afwijkingen betreffen: Werkstate, Us Kubus, en MFC de Barte. Daarnaast is er een tekort op de opbrengsten verkoop snippergroen.

- Werkstate (- € 106.000): Er was bij Werkstate sprake van leegstand, waardoor minder huuropbrengsten zijn gegenereerd. Door toename van het aantal personeelsleden en het feit dat Crackstate qua werkomgeving (en arbotechnisch) tegen grenzen aanliep, is lopende 2020, besloten om eigen personeel te gaan huisvesten in Werkstate. Hierdoor konden de ruimtes ook niet meer extern worden verhuurd.
- Us Kubus (- € 51.000): Ook in Us Kubus is sprake van leegstand. Dit komt doordat er vier lokalen leegstaan en een huurder lopende 2020 minder is gaan huren. Daarnaast worden de servicekosten niet volledig voorgoed door de leegstand.
- MFC de Barte (- € 160.000): Bij MFC de Barte is ook sprake van aanzienlijke leegstand. Het tekort wordt met name veroorzaakt doordat er per 2020 een huurder uit is gegaan die veel ruimte huurde. Daarnaast speelt hier de jaarlijkse indexatie van de huuropbrengsten terwijl er leegstand is.
- Snippergroen (- € 60.000): Per 2019 zijn de geraamde opbrengsten voor snippergroen verhoogd. Dit bleek echter niet realistisch. Met ingang van 2021 zijn de snippergroenopbrengsten dan ook structureel met € 50.000 verlaagd.

Thema Financiën en organisatie

Kernboodschap

"Er is financiële ruimte om samen invulling te geven aan dat wat wij belangrijk vinden."

De vijf eerste thema's geven de belangrijkste speerpunten van het afgelopen jaar aan. In het thema Financiën en organisatie is verder gewerkt aan de gezonde financiële basis, de reserve positie en de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie.

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met:

- Lastendruk;
- De organisatie is klaar voor de toekomst.

Doelen en speerpunten
Onderwerpen

- Financiële duurzaamheid
- Organisatieontwikkeling
- Personeelsuitbreidingen

Financiële duurzaamheid
Wat hebben we bereikt?

We zijn gestart met extra controles om de betrouwbaarheid van de planning en control systematiek te borgen, zodat uw raad kan vertrouwen op de systematiek en op de (toekomstgerichte) financiële informatie. De urgentie hiervoor is toegenomen, want bij het opstellen van de conceptbegroting 2021 en het meerjarenperspectief 2022 – 2024 zijn administratieve fouten geconstateerd. Door deze fouten heeft een bijsturing plaatsgevonden tot een bedrag van € 1,8 miljoen via het inzetten van de structurele exploitatie reserve (€ 0,8 miljoen) en temporiseren van gewenste ambities en investeringen. Tevens is de afspraak gemaakt om een gezamenlijk proces op te starten richting perspectiefnota 2021 omdat scherpe keuze noodzakelijk zijn voornamelijk door de tekorten in het sociaal domein (Jeugd en Wmo). Daarnaast zijn er net als in 2019 audits in het sociaal domein en fysiek domein uitgevoerd om budgetten bij te stellen. Binnen het sociaal domein kon dit worden ingezet voor de tekorten op jeugd.

In 2020 zijn de lasten voor ondernemers en inwoners verlaagd op basis van besluiten van uw raad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Lastenverlichting
- We hebben de lasten verlicht voor de ondernemers en de inwoners van onze gemeente door de OZB te verlagen.
- De onroerende zaakbelastingen voor woningen zijn met 2% verlaagd. De onroerende zaakbelasting voor niet-woningen is met ingang van 2020 met 4% verlaagd.
- We hebben de hondenbelasting afgeschaft.

Ruimte voor ambities en ontwikkelingen
- We hebben een investeringsagenda voorbereid zodat uw raad bij de perspectiefnota keuzes kan maken over nieuwe en bestaande ambities.
- Er is een strategische agenda, waarin we de toekomstbestendige keuzes in samenhang met de maatschappelijke opgaven brengen.

Goede financiële basis en solide huishoudboekje
- We hebben audits uitgevoerd op het sociaal domein en het fysiek domein. Dit hebben we gedaan om goed inzicht te krijgen in de beschikbare en benodigde budgetten en beter te kunnen sturen op deze budgetten.
- We hebben de cijfers van de begroting 2020 en 2021, inclusief de meerjarenbegroting gevalideerd.
- Er is een onderzoek naar een brede P&C cyclus door u gestart.
- Wij hebben een verbetertraject naar de planning en control cyclus gestart, in het bijzonder gericht op het begrotingsproces.

Organisatieontwikkeling

We richten ons werk intern in op basis van de behoefte van buiten

Wat hebben we bereikt?

We hebben een spiegel voorgehouden gekregen, waarin we zien hoe we als gemeente worden ervaren. Dat helpt ons om goed aan te sluiten bij hoe inwoners en ondernemers benaderd en betrokken willen worden en bij wat zij belangrijk vinden.

De ontvangen resultaten geven aan dat veel inwoners en ondernemers de medewerkers van de gemeente Heerenveen behulpzaam en deskundig vinden. En tegelijkertijd zien zij dat de medewerkers erg hun best doen.
Ze vinden dat medewerkers worden beperkt door regels, waardoor processen traag verlopen en procedures ondoorzichtig lijken. Dit leidt tot beperking in de mogelijkheden van medewerkers om met inwoners en ondernemers mee te denken. Deze uitkomsten geven ons richting waar wij ons kunnen verbeteren; hier gaan we mee aan de slag.

Over het algemeen vinden medewerkers de gemeente Heerenveen een fijne gemeente om te werken. Het is goed te horen dat ervaren wordt dat wij als organisatie er zijn voor de inwoners en ondernemers. We vinden dat we benaderbaar zijn en inwoners en ondernemers proberen te betrekken bij wat er speelt. Maar we merken ook dat dit niet altijd weerklank vindt bij inwoners en ondernemers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2020 heeft er een omgevingsonderzoek plaatsgevonden door een extern bureau. Het bureau onderzocht hoe inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentemedewerkers zelf vonden dat de gemeentelijke organisatie functioneerde. Verder wordt verwezen naar thema 1.

Toekomstbestendig leiderschap

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben ingezet op het versterken van het leiderschap. Dat loopt door in de komende jaren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor het versterken van het leiderschap hebben wij:

- Een leiderschapstraject ingezet waarin helder is wat we van leidinggevenden verwachten en hoe we hun groei of ontwikkeling ondersteunen. Dit traject loopt door in 2021.
- Ingezet op het ontwikkelen van de leidinggevenden als team. Dit is noodzakelijk om samen verantwoordelijk te zijn voor het totaal.

Het versterken van het leiderschap is een ontwikkeling waarvoor wij ons enkele jaren moeten inspannen.

Toekomstbestendige medewerkers

Wat hebben we bereikt?

We zijn gestart met het implementeren van de **HR visie** via verschillende lijnen:

- **Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid:** We hebben een actief aanbod en faciliteiten aan onze medewerkers aangeboden om bij te dragen aan hun vitaliteit en duurzame inzetbaarheid.

- **Werken vanuit de bedoeling:** We hebben de methodiek van 'werken vanuit de bedoeling' projectmatig in de organisatie uitgerold zodanig dat het organisatiebreed en op de verschillende beleidsthema's kan worden toegepast in aansluiting op de praktijk.
- **Doelgroepenbeleid:** We vinden het belangrijk dat ons personeelsbestand een afspiegeling is van de maatschappij en bieden in het kader van de wet banenafspraak in onze organisatie plek aan 37 fte banen (1 fte is 25,5 uur). Dit is ruimschoots boven het wettelijk quotum.
- **Covid-19:** In de begroting 2020 konden we de komst van Covid-19 en de consequenties voor onze gemeente, maar ook voor onze eigen organisatie en medewerkers, nog niet voorzien. In 2020 hebben we voor en met onze medewerkers bereikt dat de dienstverlening zo goed mogelijk kon doordraaien en hebben we geïnvesteerd in beleid en faciliteiten om onze medewerkers zo goed mogelijk hierin te ondersteunen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

***Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid**:*

- In het kader van duurzame inzetbaarheid en vitaliteit hebben we een programma fit@work opgezet dat heeft bijgedragen aan de vitaliteit van onze werknemers. Door de fit@workscan hebben medewerkers inzicht in de eigen gezondheid, vitaliteit en werkvermogen gekregen en ook een advies voor de follow up waardoor ze in actie komen. De organisatie heeft inzicht gekregen in de risicogebieden, zodat aanbod van hulpmiddelen en interventies beter kan worden afgestemd op de behoeften van medewerkers.
- Daarnaast hebben we een aanpak ziekteverzuim opgesteld, zodat we sturen op verzuim in de volle breedte: we hebben de leidinggevenden getraind in het beïnvloeden van verzuim. Dit laatste heeft nog niet geleid tot een daling van het ziekteverzuim, we zetten de aanpak in 2021 verscherpt voort.
- We hebben een vitaliteitspact ontworpen, dat in 2020 in werking is getreden en dat verlengd is in 2021 tot het moment dat de nieuwe CAO in werking treedt. Dit pact stelt medewerkers in staat om vitaliteitsafspraken te maken met de werkgever in het kader van levensfasebewust personeelsbeleid.

Werken vanuit de bedoeling: We hebben de methodiek uitgerold in de organisatie. Een aantal collega's is opgeleid in de methodiek (als trainer), zodanig dat zij de rest van de organisatie projectmatig, via workshops en begeleiding van cases, kunnen begeleiden bij de toepassing van deze methodiek in de praktijk van het werk.

Doelgroepenbeleid: In het organiseren en vervullen van ons werk en het passen we dit beleid toe. In 2021 zullen we het doelgroepenbeleid verder verbreden.

Covid-19: We hebben een interne coronawerkgroep samengesteld. We hebben geïnvesteerd in ondersteunende faciliteiten om thuis te kunnen werken (digitaal en thuiswerkplek) en hebben daarnaast veel aandacht besteed aan communicatie, de verbinding houden en het thema gezond thuiswerken (fysiek en mentaal).

Verzuim: Vanaf 2020 hanteren wij een andere, meer gangbare verzuimdefinitie. De nieuwe definitie komt overeen met de definitie die de sector, het AenO fonds, hanteert zodat we ons verzuimcijfer kunnen afzetten tegen het landelijke verzuimcijfer. De nieuwe definitie leidt voor ons tot lagere verzuimpercentages.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Het verzuimpercentage in 2020 was 5,4%. Op basis van de oude definitie was dit boven de 6%. Het verzuimcijfer van alle gemeenten (bron concept personeelsmonitor AenO fonds) is 5,5%. Onze gemeente heeft vooral een hoog percentage langdurig verzuim (4,37%). Dit wijkt negatief af van andere gemeenten. Dit signaal wordt betrokken in de verzuimanalyse die in 2021 wordt gemaakt.

Corona-effect: Het ziekteverzuim was in de eerste maanden vrij hoog. Sinds Corona is dit gedaald. Ook het aantal meldingen is in de loop van het jaar flink gedaald.
Aan het eind van het jaar is het verzuim licht gestegen, maar is ruim onder het percentage van begin 2020 gebleven. Wat de effecten van Corona op onze medewerkers op langere termijn zijn, is nog niet duidelijk.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

Onze organisatiekoers stelt ook andere eisen aan de bedrijfsvoering van onze organisatie. We werken aan een continue verbetering van de bedrijfsvoering, waarbij we ons laten leiden door de behoefte van onze omgeving. In de praktijk houdt dit in dat middelen binnen bedrijfsvoering ondersteunend moeten zijn aan werken vanuit de bedoeling, en niet leidend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In het begrotingsjaar zijn we door de corona pandemie massaal op afstand gaan werken en ook digitaal overleg gaan voeren. Dit stelt eisen aan het digitaal informatiemanagement en de digitalisering van de werkplekken. Hierdoor zijn we versneld met deze ontwikkeling aan de slag gegaan.
We kijken in samenhang naar onze visie op dienstverlening, onze behoefte aan huisvesting, informatiemanagement en de relatie met de (doorontwikkeling van) digitalisering. In de paragraaf bedrijfsvoering zijn deze ontwikkelingen separaat beschreven.

Personeelsuitbreidingen

wat hebben we bereikt?

In totaal is de formatie over 2020 0,89 fte toegenomen. Ook hebben wij een deel van tijdelijke formatie jeugd vast ingevuld waardoor we meer uren kunnen inzetten voor lagere kosten. Hierbij anticiperen we op (natuurlijk) verloop en het beperkten van risico's.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De benodigde ambtelijke capaciteit is gekoppeld aan ambities. Daarnaast toetsen we aan de hand van benchmarks per branche periodiek in hoeverre wij als organisatie vergelijkbaar zijn met andere organisaties. Als we afwijken, bekijken we wat hiervan de oorzaken zijn.

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons huishoudens	€	2019	664	669	COELO

Gemeentelijke Woonlasten meerpersoons huishoudens	€	2019	761	739	COELO
Gemiddelde WOZ waarde woningen	x €1.000	2019	209	248	Statistiek wet onroerende zaken

Wat heeft het gekost?

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Algemene uitkering gemeentefonds	Lasten	-150	-150	-145	5
Algemene uitgaven en inkomsten	Lasten	1.531	770	728	-41
Bedrijfsvoering	Lasten	-1.150	-1.867	-1.912	-45
Belastingen	Lasten	-626	-626	-601	25
Beleggingen	Lasten	-850	-850	-850	-
Personeel & Detachering	Lasten	-11	-11	6	16
Totaal Lasten		**-1.255**	**-2.734**	**-2.774**	**-41**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Algemene uitkering gemeentefonds	Baten	87.380	92.134	92.515	381
Algemene uitgaven en inkomsten	Baten	580	1.030	1.142	111
Bedrijfsvoering	Baten	556	582	630	48
Belastingen	Baten	17.303	17.453	17.619	167
Beleggingen	Baten	954	766	801	35
Personeel & Detachering	Baten	106	12	3	-9
Totaal Baten		**106.878**	**111.977**	**112.711**	**734**
Toevoegingen reserve		-1.954	-6.843	-6.843	
Onttrekking reserve		1.598	4.113	4.118	5
Saldo van baten en lasten		**105.623**	**109.243**	**109.936**	**693**
Resultaat		**105.266**	**106.513**	**107.212**	**698**

Algemene uitkering gemeentefonds

Uit het gemeentefonds heeft de gemeente in 2020 een totaalbedrag ontvangen van € 92,515 miljoen. In de bijgestelde begroting op basis van de septembercirculaire 2020 was uitgegaan van een inkomst van € 92,134 miljoen. De ontvangen algemene uitkering is daarmee € 381.000 hoger uitgekomen dan geraamd.

De afwijking is tot stand gekomen doordat er in de decembercirculaire 2020 nog aanvullende compensatie Covid-19 uitgekeerd is voor een totaal bedrag van € 285.000. Deze zijn verwerkt in de maatstafgewichten voor met name re-integratie, gemeentelijke schuldenbeleid en continuïteit van de zorg. De uitkeringsfactor is ten opzichte van de septembercirculaire gestegen, deze mutatie en andere mutaties salderen in de hogere uitkering van € 96.000.

In de decembercirculaire is aangekondigd dat er een aanvullend compensatiepakket over 2020 en 2021 in de maak is ter hoogte van 443 miljoen euro. De exacte verdeling van deze middelen is nog niet bekend en zal in de meicirculaire 2021 worden opgenomen en maakt om die reden geen deel uit van de verantwoording in de jaarrekening van 2020.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Algemene uitgaven en inkomsten

De baten zijn € 111.000 hoger vanwege:

Vrijval uit de voorziening APPA	€ 63.000
Aanvullend voordeel vanwege lagere afschrijvingslasten	€ 25.000
Suppletie aangifte BCF ivm reïntegratie 2015	€ 19.000

Belastingen

De belastingopbrengsten over 2020 hebben een positief resultaat van € 167.000.
Het voordeel op toeristenbelasting is € 32.000, waarvan € 15.000 betrekking heeft op hogere kohieraanslag 2019 dan oorspronkelijk geraamd was.
De precario op ondergrondse kabels en leidingen is € 72.000 hoger dan geraamd.
De onroerendezaakbelastingen hebben een positief resultaat van € 63.000.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving		begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Afwijking
OZB eigenaren woningen	Belastingen	6.878	6.922	44
OZB eigenaren niet woningen	Belastingen	4.149	4.148	-1
OZB gebruikers niet woningen	Belastingen	2.979	2.999	20
Precarioheffing	Belastingen	3.315	3.387	72
Hondenbelasting	Belastingen	0	0	0
Forensenbelasting	Belastingen	36	38	2
Toeristenbelasting	Belastingen	95	125	30
Totaal		**17.453**	**17.619**	**167**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële positie van de gemeente beschreven. Ook moeten gemeenten hier enkele verplichte financiële kengetallen opnemen.

Risicomanagement en weerstandsvermogen
Gemeenten hebben in toenemende mate met onzekerheden te maken. Daarom rapporteren wij jaarlijks in deze paragraaf bij de jaarrekening en de begroting over de financiële risico's. De paragraaf bevat ook informatie over de actuele beschikbare middelen om de financiële gevolgen van die risico's te kunnen afdekken (weerstandsvermogen).

Risicomanagement is het instrument dat ingezet wordt om risico's efficiënter en effectiever te beheersen en doelstellingen te realiseren. Risico's managen geeft geen garantie dat gebeurtenissen met een negatief gevolg niet meer zullen optreden. Het geeft wel zekerheid dat je er van tevoren alles aan hebt gedaan om de risico's te voorkomen of het effect bewust te verminderen.

Het weerstandsvermogen heeft betrekking op de relatie tussen de risico's die de gemeente loopt en de financiële middelen die de gemeente kan vrij maken om de nadelige gevolgen op te vangen. Financiële tegenvallers dwingen ons daarmee niet direct tot bezuinigen of drastische beleidsbijstellingen.

Een verdere verdieping van het doel, uitgangspunten en de toepassing in de organisatie van dit onderwerp is opgenomen in de door u vastgestelde nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is voldoende

Het weerstandsvermogen is toereikend om de financiële gevolgen van risico's te kunnen opvangen. Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Heerenveen bedraagt het benodigd weerstandsvermogen € 22,5 miljoen. In het hiervoor gepresenteerde weerstandsvermogen zijn ook de risico's als gevolg van corona meegenomen. Deze omvang is gebaseerd op een inventarisatie van eind september/ begin oktober 2020.

Wij hebben een inventarisatieronde uitgevoerd april/ mei 2021. Op deze manier verwachten wij u bij de behandeling van de jaarrekening een zo actueel mogelijke stand van het weerstandsvermogen te presenteren. Wij informeren u hierover in een brief, vóór de behandeling van de jaarrekening. Als deze inventarisatie leidt tot een aanpassing van het benodigde weerstandsvermogen leggen wij deze aan u voor in het eerstvolgende verzamelbesluit (wij gaan uit van verzamelbesluit 3 2021). Als gevolg hiervan hebben wij ervoor gekozen nu geen top 10 grootste risico's op te nemen. In de brief die u ontvangt, doen wij dat wel.

De reguliere risico's van de grondexploitaties worden buiten Naris om berekend. Dit betekent dat het totale benodigde weerstandsvermogen bestaat uit het benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties én het overige benodigd weerstandsvermogen uit Naris.

Het beschikbare weerstandsvermogen gedeeld door het benodigde weerstandsvermogen op basis van het risicoprofiel, vormt de ratio van het weerstandsvermogen.
Deze ratio wordt aan de hand van tabel 1 beoordeeld.

Ratio	Waardering	Betekenis
>2	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Tabel 1: Beoordeling ratio weerstandsvermogen

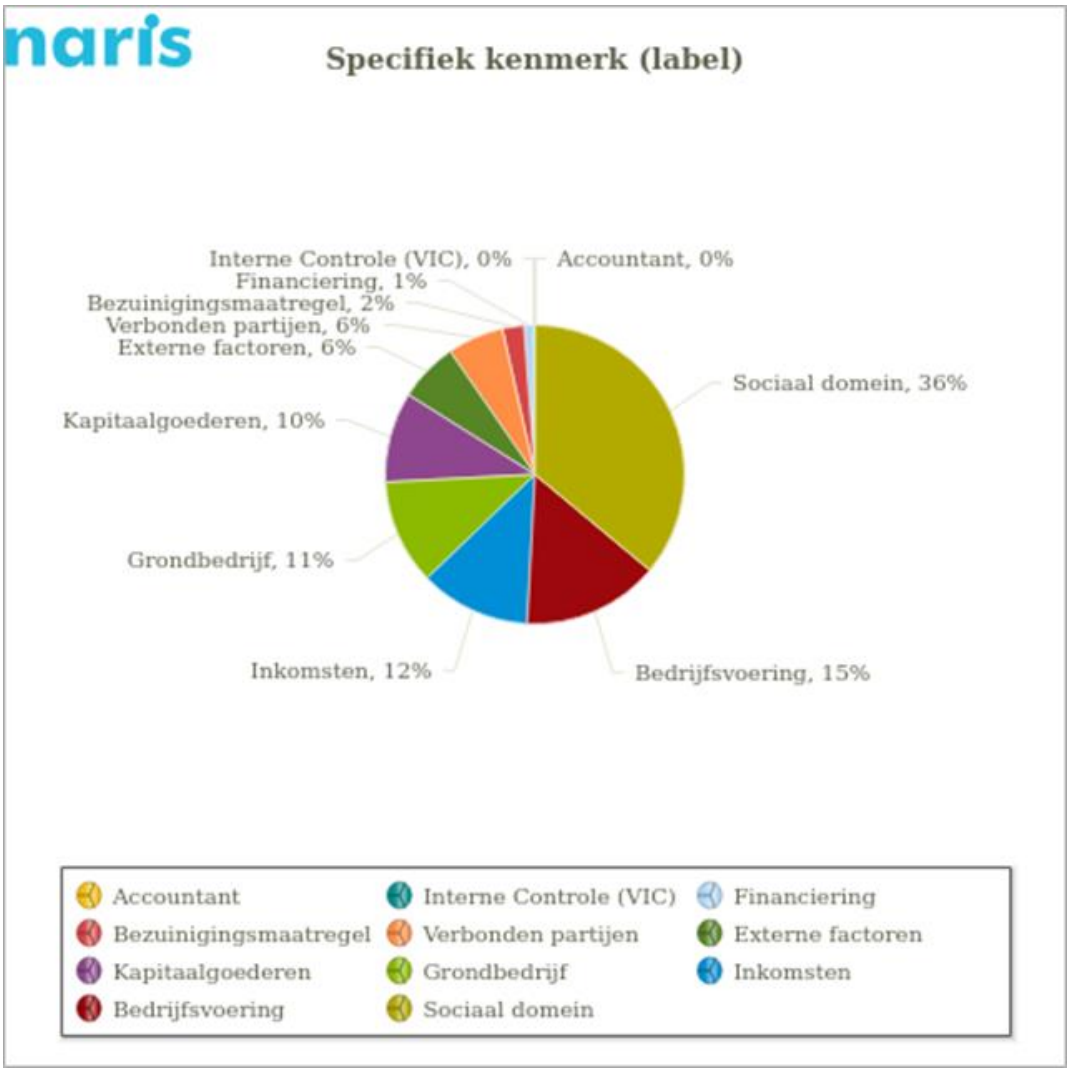
De gemeente streeft naar een voldoende weerstandsvermogen (waarderingscijfer C). Dit omdat bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen rekening wordt gehouden met een verhogende factor. De ratio en de waardering van de gemeente zijn weergegeven in afbeelding 1. Deze ratio is exclusief de algemene reserve.

$$\textbf{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandsvermogen € 22.500.000}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen € 22.500.000}} = 1$$

Waardering en betekenis : C

Afbeelding 1: Actuele ratio en waarderingscijfer

Het risicoprofiel (per oktober 2020) van de gemeente Heerenveen, exclusief de risico's van de grondexploitaties, kan over verschillende categorieën (labels) worden verdeeld. Dit is weergegeven in afbeelding 2.

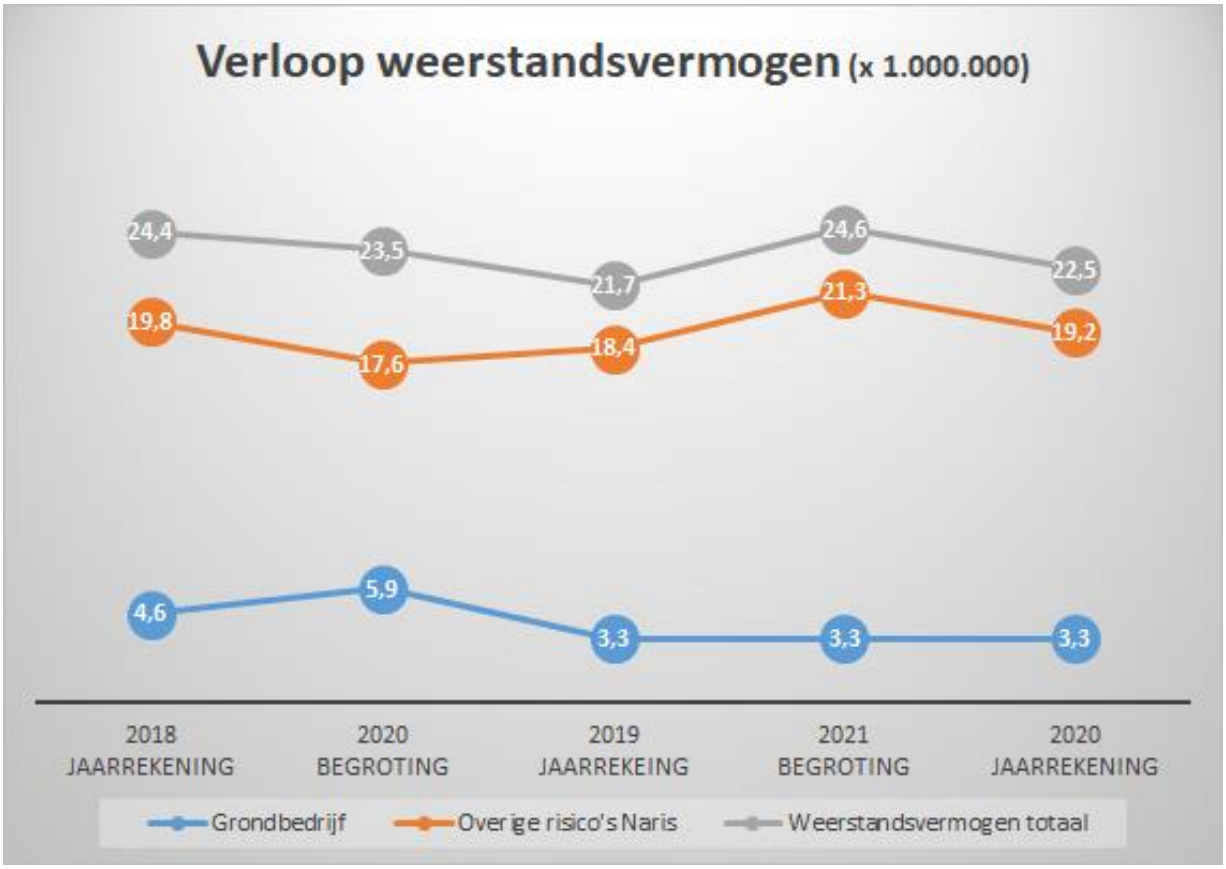
Afbeelding 2: Risicoprofiel verdeeld over labels

Op basis van het risicoprofiel wordt een risicosimulatie (een berekening van het benodigd weerstandsvermogen) uitgevoerd.

Het weerstandsvermogen bij 90% zekerheid (en factor 1,4) komt op:

1. Weerstandsvermogen grondexploitaties	€	3,3	miljoen
2. Weerstandsvermogen Naris	€	19,2	miljoen
Totaal weerstandsvermogen	**€**	**22,5**	**miljoen**

In onderstaande grafiek is het verloop van het weerstandsvermogen zichtbaar. We zien dat het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf is afgenomen en zich stabiliseert. Het weerstandsvermogen voor de overige risico's neemt de laatste jaren juist toe. In 2020 en 2021 zit een corona-effect.

Top 10 grootste risico's

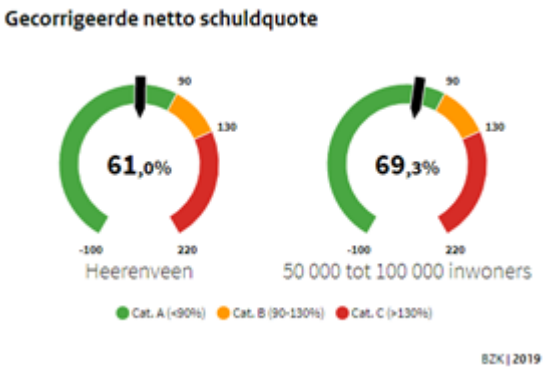
Wij informeren u over de meest actuele top 10 risico's in een brief, vóór de behandeling van de jaarrekening.

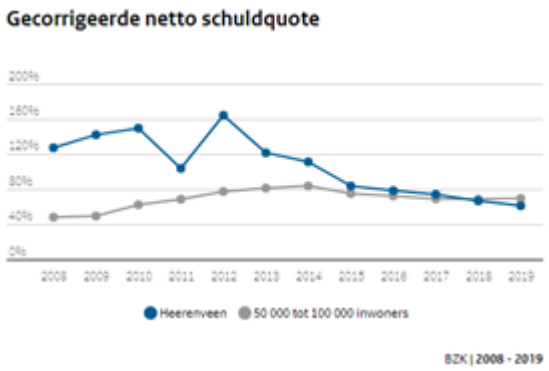
Financiële kengetallen

Kengetallen	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2018	2019	2020	2020
Netto schuldquote	66,6%	60,8%	75,7%	54,8%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	66,5%	60,7%	75,6%	54,5%
Solvabiliteit	20,6%	21,2%	20,1%	21,02%
Grondexploitaties	15,8%	10,2%	13,6%	10,31%
Structurele exploitatieruimte	0,7%	- 1,3%	0 %	-1,5%
Belastingcapaciteit	103,3%	103,0%	107,9%	107,5%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Indien de netto schuldquote boven de 100% ligt spreekt men van een hoge gemeenteschuld. Hoger dan 130% betekent dat gemeenten wordt geadviseerd direct maatregelen te treffen om de schulden te verminderen. De netto schuldquote laat voor het komende meerjarenperspectief een dalende trend zien. Op basis van onze langjarige liquiditeitsprognose zet deze trend zich daarna ook voort.

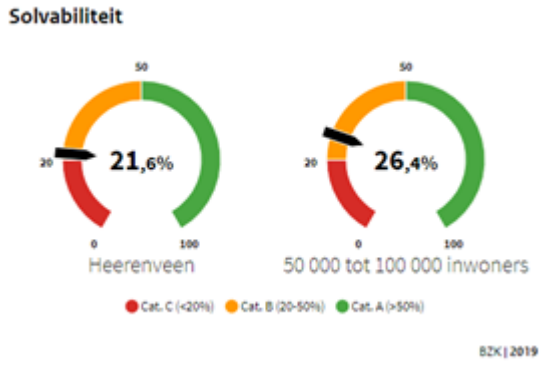
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

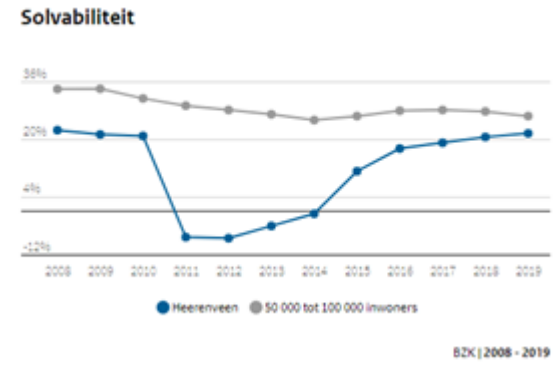
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Het aandeel verstrekte leningen is stabiel en zeer gering. De uitkomsten hiervan zijn in lijn met de netto schuldquote zonder dat deze gecorrigeerd is voor verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Bij een ratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. De solvabiliteit beweegt zich de afgelopen jaren rond de ondergrens van 20%.

Als gevolg van de groei van de reserves in de laatste jaren, is de solvabiliteitsratio van de gemeente Heerenveen in de laatste jaren dan ook sterk verbeterd (de solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of

de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Als gevolg van de oplopende verkopen in het grondbedrijf daalt dit percentage.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De uitkomsten laten zien dat wij boven het landelijk gemiddelde uitkomen.

Conclusie uitkomsten kengetallen

Wat wij zien is dat de schuldquote en de grondexploitatie een positieve trend laten zien als gevolg van de terugloop van schulden en oplopende verkopen in het grondbedrijf. De solvabiliteit is gedaald als gevolg van de terugloop van het eigen vermogen. Door de structurele overschrijdingen in onder andere het sociaal domein staat de exploitatieruimte onder druk.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. De gemeente heeft die nodig voor de dienstverlening. In deze paragraaf moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: infrastructuur, riolering, water, groen en gebouwen. Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen. Hiernaast wordt ook nog een toelichting gegeven op enkele andere kapitaalgoederen. Namelijk: huisvesting onderwijs, sportvelden en bijbehorende gebouwen en informatie en communicatietechnologie.

Infrastructuur

Het geheel aan wegen en civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels) is onderhouden op basis van het beleidskader Kwaliteitsplan openbare ruimte. Kapitaalvernietiging is hiermee voorkomen en er is gezorgd voor een veilige en functionele infrastructuur. De financiële afschrijving van de kapitaalgoederen civieltechnische kunstwerken is aangepast van 40 jaar naar gesplitst 40 en 20 jaar in aansluiting bij werkelijke levensduur.

Naar het beleidskader van het kwaliteitsplan zijn onder andere de volgende projecten in 2020 gerealiseerd:

- Herinrichting Mildam Noord
- Herinrichting It Slûske en Tramweg (De Knipe)
- Renovatie Eerste en Tweede Compagnonsweg (Bontebok)
- Verbeteren van asfaltconstructies op diverse wegen zoals o.a.: Bornego (Luinjeberd), Hooivaartsweg (Gersloot), Tjeerd Roslaan/ Tjaarda's laan (Oranjewoud) Bandsterschans (Luinjeberd) Sevenaerspad (Oudehorne)

Civieltechnische kunstwerken:

- Renovatie Doelhofbrêge (Aldeboarn)
- Renovatie Boerstegebrêge (Akkrum)
- Renovatie Weidlânsbrêge
- Diverse vervangingen van stukken damwand en reparaties aan fiets-voetgangersbruggen.

Riolering

Beheer, onderhoud en vervanging van riolering hebben we uitgevoerd aan de hand van de kaders uit het gemeentelijk rioleringsplan (watertakenplan 2016 - 2020). Dit watertakenplan is geactualiseerd en eind 2020 opnieuw vastgesteld voor een periode van vier jaar. Daarbij houden we rekening met klimaatontwikkeling en adaptatie voor extreme regenval en droogte. Beleid en doelstellingen voor klimaatadaptatie zijn ook opgenomen in het vastgestelde programma duurzaamheid, onderdeel klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Naast het reguliere beheer en onderhoud hebben we in 2020 te maken gehad met een calamiteit in de hoofdafvoer van de riolering. Dat betreft de rioolpersleiding vanaf De Greiden naar de rioolwaterzuivering. Het gat wat in de leiding is ontstaan, is gerepareerd. Daarna is de gehele leiding onderzocht op mogelijke gebreken. Op basis

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

daarvan wordt een renovatieplan opgesteld om de kwaliteit en functionaliteit van de leiding te waarborgen.

Water

Wij hebben het onderhoud (uitmaaien van begroeiing/riet) van watergangen en vijvers in het stedelijk gebied uitgevoerd in opdracht van de waterbeheerder, het Wetterskip Fryslân. In het landelijk gebied heeft het Wetterskip Fryslân ons aangewezen (zogenaamde schouw) voor een deel van het onderhoud. Aannemers en/ of agrariërs voerden dit uit tegen een vergoeding. Het beheer en onderhoud van het watersysteem in het stedelijk gebied is (vanaf 2020) geborgd in het gemeentelijk beheersysteem.

Groen

Het technisch en verzorgend onderhoud van het groen hebben we uitgevoerd op basis van het kwaliteitsplan openbare ruimte. Op diverse plaatsen is groen gerenoveerd en zijn bomen in het kader van veiligheid gesnoeid of gekapt. De maatregelen volgen uit jaarlijkse schouw en inspectie.

Invasieve soorten

Zoals in thema Wonen en Leven staat aangegeven, is met de bestrijding van de invasieve soorten gestart. Op dit moment werken we met een eenmalig budget en structureel budget van € 25.000. Gezien de ervaringen tot nu toe is dat niet voldoende om komende jaren aan de wettelijke verplichting te voldoen.

Eikenprocessierups

De bestrijding van Eikenprocessierups vraagt in toenemende mate inzet en investeringen. In 2020 voerden we een combinatie uit van preventieve, reactieve en natuurlijke bestrijding. Deze aanpak lijkt vooralsnog effectief. Daarom gaan we daar de komende jaren mee door.

Natuurlijke bestrijding maakt onderdeel uit van het programma Klimaatadaptatie Biodiversiteit. Als gevolg van de jaarlijkse toename van het aantal rupsen, is het beschikbare budget niet toereikend meer. Daarom hebben we dit in de Investeringsagenda opgenomen.

Onkruidbestrijding

In 2020 is een nieuw bestek voor onkruidbestrijding door middel van branden en heet water voorbereid. Het areaal dat we met deze methodes behandelen neemt toe ten opzichte van borstelen. Behalve dat dit de meest geschikte mechanische methodes zijn voor bepaalde verhardingsmaterialen, is branden en heet water ook milieuvriendelijker dan borstelen.

Gebouwen

Het gemeentelijke vastgoed onderhouden we op basis van ons gemeentelijk gebouwenbeheersysteem. Dit beheersysteem vormt de basis om maatregelenprogramma's op te stellen, te begroten en in uitvoering te brengen.

Aanvullend op het reguliere onderhoud ligt er een opgave qua duurzaamheid. We hebben inzicht in de huidige energielabels. Ook kennen we de mogelijke maatregelen om te voldoen om onze overheidsgebouwen, waarvoor dat geldt, in 2023 op energielabel C te

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

krijgen. Het gaat dan om de energetische staat van de gebouwen en de kosten van energiebesparende maatregelen met bijbehorende terugverdientijden.

In 2019 zijn op de daken van Werkstate en de gemeentewerf in combinatie met verkregen SDE-subsidie zonnepanelen geplaatst. In hetzelfde jaar zouden ook zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis worden aangelegd. Dit is niet doorgegaan omdat het noodzakelijke dak onderhoud vooraf niet plaats vond. Dat had te maken met het huisvestingsvraagstuk. Het resterende investeringsbudget is beschikbaar gesteld voor plaatsing zonnepanelen op een ander gemeentelijk gebouw.

In 2020 had het beheerplan voor de voorziening gebouwen geactualiseerd moeten worden. Dit dient conform de BBV maximaal elke 5 jaar te gebeuren. Bij de vorming van de voorziening in 2015 is dit voor het laatst gebeurd. In mei 2021 is aan uw raad voorgesteld om dit termijn eenmalig te verlengen naar maximaal 6 jaar. In 2021 wordt een actueel beheersplan aan uw raad voorgelegd.

Huisvesting onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende huisvestingscapaciteit en voor een adequate huisvestingssituatie van het onderwijs. Dit geldt voor het basis-, het speciaal- en het voortgezet onderwijs. Er is geen gemeentelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting van het middelbaar beroepsonderwijs.

Huisvesting basisonderwijs

Op 23 juni 2016 heeft u de 'Herijking toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs gemeente Heerenveen' vastgesteld. Dit plan geeft tot en met 2030 inzicht in het huisvestingsperspectief voor de basisscholen in de gemeente. Voor de bekostiging van de onderwijsvoorzieningen vormt de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Heerenveen (vastgesteld op 18 december 2017) het uitgangspunt. De bijbehorende dekking is geregeld in de begroting. Het plan wordt jaarlijks door ons met de schoolbesturen gemonitord en geëvalueerd. In 2020 gebeurde dit tijdens het OOGO. Er was geen aanleiding de in het plan opgenomen planning te herzien.

Haalbaarheidsonderzoek De Greiden

In 2020 startte het haalbaarheidsonderzoek voor vier basisscholen in De Greiden. Het gaat hier om de basisscholen Ekke de Haan, het Vogelnest, het Kompas en de Roerganger. Het haalbaarheidsonderzoek bevindt zich in een beginstadium. De gesprekken met de schoolbesturen, de wijk en andere stakeholders in de wijk worden in 2021 voortgezet. Om zo meerdere scenario's te kunnen uitwerken die we aan u voorleggen.

Huisvesting voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs ontbreekt een dergelijk inzicht. Samen met relevante partners hebben we de vastgoedopgave al wel verkend. Dit is vastgelegd in de eindrapportage 'Verkenning toekomstperspectief voortgezet onderwijs' d.d. juni 2018. De inspanningen in 2018 hebben nog niet geleid tot een Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs (IHP), inclusief het bewegingsonderwijs. Er lijkt zich een scenario te gaan ontwikkelen van het gefaseerd tegen elkaar uitruilen van enkele onderwijslocaties in Heerenveen. Voordat dit kan worden uitgewerkt, is een verdiepingsonderzoek nodig. Hiertoe is inmiddels besloten (raad 21 januari 2019). Dat het onderwijs altijd in beweging is, merken we ook in dit proces. De schoolbesturen –

Bornego en Sevenwolden - hebben eind 2019 aangegeven eerst onderling in overleg te willen treden om daarna terug te komen bij de gemeente. Midden 2020 is het proces weer opgepakt. De directe aanleiding daarvoor is het capaciteitstekort op het Facet waar het speciaal onderwijs is gehuisvest. Via een intentieverklaring is gezamenlijk (schoolbesturen en gemeente) vastgelegd om te onderzoeken of (een deel van) de Duisterhoutschool zich kan huisvesten in de Buitenbaan 3. Dit schoolgebouw is nu nog eigendom van OSG Sevenwolden. Om deze carrousel op gang te brengen is overeenstemming nodig voor de gehele toekomstvisie VO.

Bouw nieuwe basisschool Tjalleberd
De locatie voor de nieuwbouw van de school in Tjalleberd is gekozen. Voor de huisvesting van de Samenwerkingsschool De Nijewier hebben wij op 3 juli 2018 gekozen voor nieuwbouw. Het gaat om een locatie ten westen van de MFA Ængwirden aan It Hiem in Tjalleberd. Om de nieuwbouw hier mogelijk te maken is in 2019 een afwijkingsprocedure van het geldende bestemmingsplan geweest. U heeft een verklaring van geen bedenkingen afgegeven en het college heeft de omgevingsvergunning verleend. Op 6 oktober 2020 heeft u de middelen beschikbaar gesteld voor de bouw van de school. In november 2020 is het schoolbestuur als opdrachtgever van start gegaan met de bouw. De bouw verloopt voorspoedig. De verwachting is dat de basisschoolleerlingen van de Nijewier eind 2021 of begin 2022 gebruik kunnen maken van de nieuwe basisschool.

Quick scan Skoatterwâld
Door de woningbouwontwikkeling in de wijk Skoatterwâld liet de leerlingenprognose een stijging zien van het aantal leerlingen de komende jaren. Al enkele jaren was hier sprake van een ruimtetekort. Met tijdelijke maatregelen kon dit nog steeds worden opgelost. Maar de mogelijkheden binnen het huidige gebouw De Spil daarvoor werden steeds kleiner. Midden 2019 is besloten om via een quick scan inzichtelijk te maken wat op lange termijn nodig is qua huisvesting voor het onderwijs in Skoatterwâld. Het onderzoek is afgerond. Op basis daarvan werd besloten voor de middellange en lange termijn gefaseerd en flexibel bij te bouwen. Inmiddels zijn nieuwe prognoses opgesteld. Die wijzen uit dat de ruimtebehoefte op dit moment minder sterk is dan in 2019 gedacht. Daarom hebben we de uitwerking voor de (middel)lange termijn ‘on hold’ gezet. Dit omdat er zich de komende jaren autonome ontwikkelingen kunnen voordoen waardoor er wel snel geschakeld kan worden naar uitbreiding.

Herijking Integraal huisvestingsplan Primair Onderwijs
De raad heeft het huidige huisvestingsplan voor het Primair Onderwijs in 2016 vastgesteld. De afgelopen jaren en komende jaren zijn er verschillende ontwikkelingen (geweest) die impact hebben of hebben gehad op dit plan. Bij de vaststelling van de begroting van 2021 heeft u uitgesproken om samen met de schoolbesturen het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP PO) te herijken.

De herijking van het IHP PO start in Q1 2021. We nemen u aan het begin mee in dit proces en vragen u om inhoudelijk input te leveren.

Sportvelden en bijbehorende gebouwen
De gemeente onderhoudt de gemeentelijke sportvelden. Bij sommige sportvelden zijn de dagelijkse onderhoudswerkzaamheden overgedragen aan de verenigingen. Hiervoor ontvangen zij jaarlijks een vergoeding van de gemeente.

Sportvelden
Voor de sportvelden is het uitgangspunt de meerjarenonderhoudsplanning 'Actualisatie nulmeting sportvelden Heerenveen' van 6 januari 2016. De financiële dekking van de benodigde onderhoudsmaatregelen is geregeld in het product Sportaccommodaties in de begroting en in de Voorziening Sportvelden. In dit budget hebben we ook de periodieke renovatiekosten van de natuur- en kunstgrasvelden en van de kunststofatletiekbaan opgenomen. Bij de vaststelling van het 'Actualisatie Accommodatieplan Sport' op 23 juni 2016 heeft u besloten dat het beheer en het onderhoud van de sportvelden bij de gemeente blijft.

Onderhoud sportgebouwen
Er is ook een meerjarenonderhoudsplanning voor de gemeentelijke sportgebouwen. Het beleid ('Actualisatie Accommodatieplan Sport' d.d. 23 juni 2016) is om de was- en kleedgebouwen in eigendom over te dragen aan de hoofdgebruikers van dit sportcomplex. Alle was- en kleedgebouwen zijn in eigendom overgedragen. Enkel binnensportvoorzieningen, zoals gymzalen en de Utingeradeelhal zijn nog eigendom van de gemeente.

De onderhoudswerkzaamheden worden opgepakt met behulp van het gebouwenbeheersysteem Systematisch Onderhoud.

Uitbreiding en/ of vernieuwing
Voor specifieke uitbreiding en/of vernieuwing van sportvoorzieningen (anders dan renoveren) reserveren we niet. Dit betekent dat hiervoor van geval tot geval een investeringskrediet nodig is. De lasten daarvan verwerken we in de begroting. Bij verzoeken voor dergelijke investeringen in sportaccommodaties betaalt een vereniging in principe 1/3 van de werkelijke kosten (mee). Dit heeft u besloten bij vaststelling van eerder genoemde 'Actualisatie Accommodatieplan Sport'.

Kunstgrasveld Sportpark de Akkers
Op 20 april 2020 heeft u besloten om budget beschikbaar te stellen voor een lening aan vv Heerenveense Boys. Hierdoor kan het tweede kunstgrasveld op Sportpark de Akkers worden gerealiseerd. Heerenveense Boys heeft gekozen om het huidige (gras) hoofdveld te vervangen door een kunstgrasveld. In de zomer van 2020 heeft Antea het 2e kunstgrasveld op Sportpark de Akkers aangelegd. Het veld voldoet aan alle verwachtingen. Wel is het zo dat door de coronapandemie het gebruik nog minimaal is geweest.

Intentieverklaring Skoatterwâld
Sinds geruime tijd zijn er gesprekken tussen gemeente Heerenveen, SC Heerenveen en vv Heerenveen over Sportpark Skoatterwâld. Toen is uitgesproken – en vastgelegd met een intentieverklaring - om een gezamenlijk traject te starten, om zo een gedeeld beeld te hebben over de toekomst van het sportpark. Er worden verschillende scenario's geschetst voor het gewenst eindbeeld. De uitkomsten van het onderzoek verwachten we in het eerste of tweede kwartaal van 2021.

Covid-19 en sportaccommodaties
Covid-19 heeft veel impact gehad op het gebruik van de binnen- en buitensportaccommodaties en de sportverenigingen. Om te beginnen is het bewegingsonderwijs in 2020 – buiten de volledige sluiting van scholen - zoveel mogelijk

doorgegaan. Waar mogelijk binnen en anders ergens buiten. Zeker in het tweede en derde kwartaal van 2020 hebben veel sportverenigingen zich hard ingezet om leden en niet-leden zoveel mogelijke gelegenheid te geven om te sporten. Dit deden ze steeds binnen de veranderende maatregelen.

De buurtsportcoaches hebben daar samen met de verenigingen een mooie stimulerende rol in gespeeld.

De laatste maanden van 2020, tijdens de volledige lockdown, was er weinig mogelijk. Maar toch is de algehele tendens betreffende sportaccommodaties positief. Het is financieel redelijk gegaan met de (breedte)sportverenigingen in Heerenveen, gezien de omstandigheden en op een enkele uitzondering na. We hadden regelmatig contact met de sportverenigingen over de dan geldende coronamaatregelen en over mogelijke tegemoetkomingen. De huur van de gemeentelijke sportaccommodaties in de maanden maart t/m juni van 2020 hebben we kwijtgescholden. Ook voor de maanden oktober, november en december compenseerden we sportverenigingen hiervoor.

Informatiemanagement en ICT

In 2020 hebben we de onderstaande investeringen gedaan en /of afgerond:

- Firewall (informatiebeveiliging)
- Presentatiemiddelen (in vergaderruimten)
- TRAPS endpoint protection (informatiebeveiliging)

In 2020 zijn de onderstaande investeringen gestart die in 2021 worden afgerond:

- Aanleg glasvezel Posthuis (aansluiten theater op het eigen computernetwerk)
- Microsoft licenties (besturingsprogrammatuur)
- Noodstroom
- Netwerk
- Servers (rekenkracht)
- Storage (opslag)
- Telefooncentrale

De restantkredieten van deze investeringen worden overgezet naar 2021.

In 2020 zijn de onderstaande investeringen uitgesteld om een goede afweging te kunnen maken welke ICT past bij (nieuwe) huisvesting en/ of na corona:

- Docking stations (op werkplekken voor portables)
- Multifunctionals (voor kopiëren, scannen, printen)
- Portables (draagbare computers)
- Printers (kleine)

De kredieten van deze investeringen worden overgezet naar 2021.

Financiering

In de financieringsparagraaf legt de gemeente de verwachtingen en het beleid voor de financieringsrisico's vast. De paragraaf geeft inzicht in:

- de rentelasten
- het renteresultaat
- de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend
- de financieringsbehoefte

Net als de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, bevat ook de paragraaf Financiering informatie over de financiële risico's die een gemeente loopt. De risico's in deze paragraaf zijn goed kwantificeerbaar. Het gaat hier bijvoorbeeld om krediet-, rente- en liquiditeitsrisico's.

Kaders

Voor de uitvoering van de treasuryfunctie heeft de gemeente te maken met verschillende wettelijke kaders. De belangrijkste worden toegelicht:

Wet HOF

In de wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is vastgelegd dat het Rijk en de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een gelijkwaardige inspanning leveren om het begrotingstekort (EMU-tekort) de komende jaren verder weg te werken. Gemeenten worden hierdoor beperkt in het aantrekken van leningen.

Wet Fido

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de wettelijke kaders van de Wet Fido (financiering decentrale overheden). In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt onder andere tot uitdrukking in een financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening. Eind 2013 is de Wet Fido gewijzigd door de invoering van het verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden. Reden voor de invoering van het verplicht schatkistbankieren is het beheersen van de overheidsschuld en het reduceren van het financiële risico voor decentrale overheden.

Ruddo

In de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) staan de regels waar uitzettingen aan moeten voldoen. Dit voor zover die niet in de schatkist worden aangehouden. De Ruddo beperkt zich tot regelgeving over het uitzetten van gelden in de vorm van een belegging in waardepapieren en het aangaan van transacties in financiële derivaten.

Treasurystatuut, financiële verordening

In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie.
Er is een onderzoek uitgevoerd naar hoe wij op dit moment deze functie invullen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek hebben we een aantal concrete maatregelen getroffen:

- We stellen per kwartaal een actuele liquiditeitsprognose op
- We evalueren jaarlijks onze werkwijze en passen deze zo nodig aan

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

De aangepaste financiële verordening heeft de raad op 19 december 2019 vastgesteld. Het treasurystatuut wordt in 2021 aangepast.

Treasury

Financieringsbehoefte

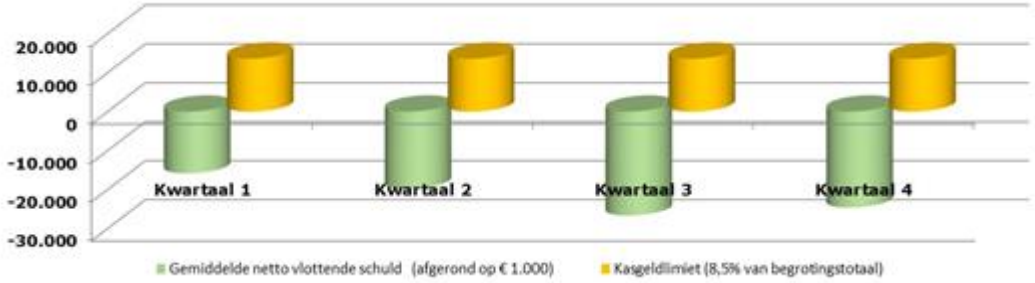
In de afgelopen jaren is onze financieringsbehoefte voornamelijk 'lang' gefinancierd. Gezien de gunstige rentepercentages en de financiële positie van de gemeente werd hiermee het risico op renteschommelingen zoveel mogelijk opgevangen. De herfinanciering in 2015 is hier een goed voorbeeld van. In 2020 zijn er geen nieuwe geldleningen aangetrokken. Per 31 december 2020 bedraagt de restantschuld € 119.174.703.

Per 31 december 2020 bedraagt het saldo schatkistbankieren € 17.720.940.
Volgens het schatkistbankieren moeten overtollige middelen in de schatkist van het rijk worden aangehouden. Doordat hier enkele uitzonderingen op zijn kan de gemeente profiteren van haar financieringsoverschot.
Overtollige middelen kunnen bijvoorbeeld uitgezet worden in de vorm van een lening aan een andere gemeente. Of we kunnen er voor kiezen om bestaande leningen vervroegd af te lossen. De leningen aan de bank kunnen alleen niet zonder boetes vervroegd worden afgelost. Dit betekent dat we ook gaan kijken of we overtollige middelen tegen een hoger rendement kunnen uitzetten bij andere overheden.

Kasgeldleningen

De wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) schept een bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het uitgangspunt voor de wet Fido is het beheersen van risico's. Dit uit zich onder andere in voorschriften over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan de financiering met achtereenvolgens de korte schuld en de lange schuld. Het begrenzen van de risico's van de korte schuld gebeurt via voorschriften ten aanzien van de kasgeldlimiet.

In het kader van de wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) mocht de gemeente in 2020 maximaal zo'n € 13,6 miljoen met vlottende middelen financieren (conform de kasgeldlimiet van 2019). Als gevolg van het hoge saldo aan liquide middelen gedurende 2020 (zie ook schatkistbankieren onder de 'uitzettingen korter dan één jaar') is deze limiet in het verantwoordingsjaar in geen van de kwartalen overschreden. Het verloop van de kasgeldlimiet gedurende het jaar 2020 kunnen we grafisch als volgt weergegeven:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Gemiddelde netto vlottende schuld (afgerond op € 1.000)	-15.824	-19.742	-26.655	-24.614
Kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal)	13.564	13.564	13.564	13.564

De laatste jaren bestaan er per ultimo dienstjaar geen lopende kasgeldleningen.

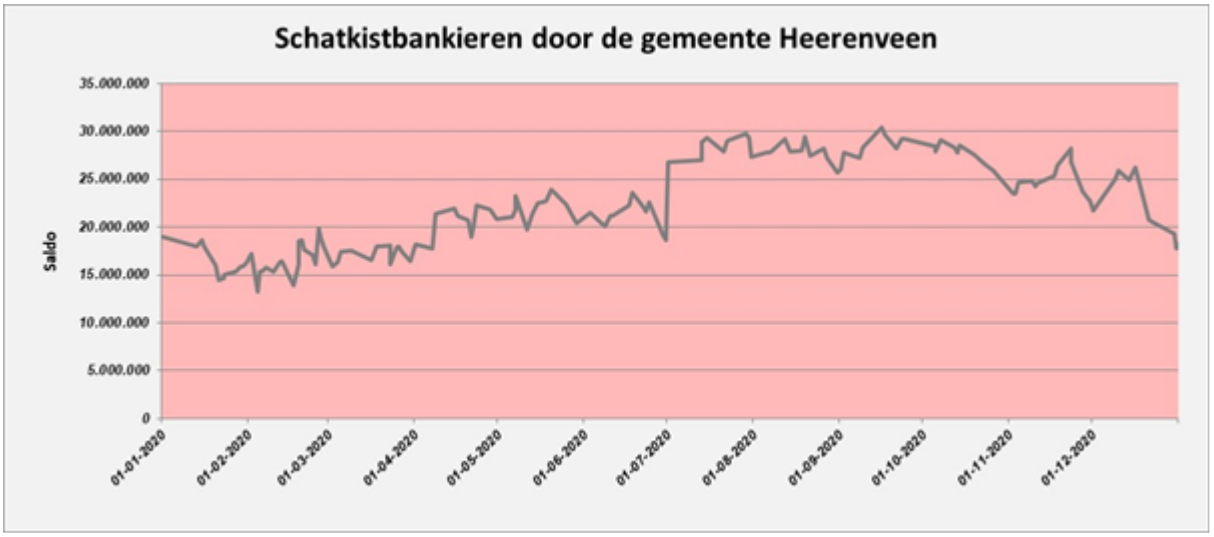
Garantstellingen
Door garantstellingen en financiële deelnemingen worden middelen ingezet voor derden die geheel of gedeeltelijk publieke taken uitvoeren. De financiering van instellingen in de sectoren zorg en woningbouw ging in het verleden veelvuldig gepaard met garantiestelling door de gemeente. Sinds 2001 verlenen we geen nieuwe directe garantiestellingen meer aan instellingen op het gebied van zorg en woningbouw. Met als reden dat deze instellingen de mogelijkheid hebben leningen aan te trekken via het Waarborgfonds sociale woningbouw of het Waarborgfonds Zorgsector.
Vanuit het verleden is er nog een aantal directe garantiestellingen verleend aan instellingen in de sectoren zorg en woningbouw. In het in 2014 vastgesteld beleidskader Garanties is opgenomen onder welke voorwaarden de gemeente bereid is alsnog een borg- of garantstelling af te geven. De gemeente staat bijvoorbeeld garant voor een lening ten behoeve van MFA Aengwirden en Sportstad Heerenveen BV.
In het kader van Corona is er in 2020 een aanvullende analyse uitgevoerd van corona op onze garantstellingen en deelnemingen. Hier wordt in de paragraaf corona bij stil gestaan.

Relatiebeheer
De (kort geld) financiering van de gemeente komt grotendeels tot stand via de BNG via rekening-courant en kasgeldleningen. Daarbij vindt saldoregulatie plaats. Daarnaast houden we ook bij de ABN-AMRO bank een rekening-courant aan.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden - waaronder dus ook gemeenten - zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak (en die in het verleden daarom op een bank- of spaarrekening stonden) in de schatkist aan te houden. Het is niet toegestaan om middelen aan te houden op een rekening-courant of spaarrekening bij private partijen zoals een bank. Ook het uitzetten van middelen door te beleggen is niet toegestaan. Een belangrijke uitzondering op de hoofdregel dat alle middelen in de schatkist moeten worden aangehouden, is het drempelbedrag dat buiten de schatkist mag blijven. Daarnaast vallen middelen die vanuit de publieke taak worden aangehouden bij derden ook niet onder schatkistbankieren. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderpand of derdengelden (zoals in het kader van schuldhulpverlening). De verplichting tot schatkistbankieren is eind 2013 ingegaan.

Ultimo 2015 bedroeg het saldo van de vordering in het kader van schatkistbankieren bijna € 550.000. In de jaren daarna is dit saldo – met name ook als gevolg van het financiële herstel van de gemeente Heerenveen - sterk gestegen.

Het verloop van het saldo van schatkistbankieren gedurende het verantwoordingsjaar 2020 was als volgt:

Om er voor te zorgen dat de gemeente Heerenveen altijd voldoet aan de wet- en regelgeving voor het schatkistbankieren, hebben we met de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) een overeenkomst afgesloten. Dit houdt in dat alle liquide middelen boven de € 1 miljoen automatisch dagelijks worden afgeroomd ten gunste van het schatkistbankieren. Een overschrijding van het drempelbedrag heeft dan ook niet plaats gevonden:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)

		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.197**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**754**	**683**	**654**	**792**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	443	513	543	405
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	159.577			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	159.577			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.197			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	68.569	62.185	60.169	72.851
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	754	683	654	792

Visie en beheer

Rentevisie

De gemiddelde rente op de leningen van de huidige vaste schuld bedraagt circa 2,5%. De verwachting is dat zowel de rente op de geld- als kapitaalmarkt voorlopig op een laag niveau blijft.

Kredietrisico
Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen. Dit is een gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.

Financiële vaste activa	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	13.781.058
Voorziening 'kapitaalverstrekking deelnemingen'	-1.500.000
Overige langlopende leningen	400.279
Overige uitzettingen > 1 jaar	101.774
	12.783.111

Renterisicobeheer
Kasgeldlimiet
De gemiddelde netto vlottende schuld per kalenderkwartaal toetsen we aan de kasgeldlimiet. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld mag worden gefinancierd. Op basis van onderstaande tabel over 2020 kunnen we concluderen dat de kasgeldlimiet niet is overschreden.

Omschrijving	**1e kw.**	**2e kw.**	**3e kw.**	**4e kw.**
Toegestane kasgeldlimiet	13.564	13.564	13.564	13.564
Gemiddelde netto vlottende schuld	-15.824	-19.742	-26.655	-24.614
Ruimte volgens kasgeldlimiet	29.388	33.306	40.219	38.178

Renterisiconorm
De hoogte van de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van opgenomen leningen wordt getoetst aan de renterisiconorm. In de Wet FIDO is het renterisico bepaald op 20% van het begrotingsvolume. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor 2020 weergegeven. Hieruit blijkt dat de norm in 2020 niet is overschreden.

Omschrijving	**stap**	**2020**
Renterisico		
Renteherzieningen	1	0
Aflossingen	2	5.104
Renterisico (1+2)	**3**	**5.104**
Renterisiconorm		
Begrotingstotaal	4a	157.360
Vastgesteld percentage	4b	20%
Renterisico (4a x 4b)	**4**	**31.472**
Ruimte onder renterisiconorm (4-3)		**26.368**

Rentetoerekening 2020

Vanaf het begrotingsjaar 2018 moet de rekenrente volgens een vaste formule worden berekend en kunt u deze niet meer vrij bepalen. Uw invloed op het renteresultaat is vanaf dat moment beperkt tot de keuze om wel of geen rente over het eigen vermogen te berekenen. De omvang van de rente die over het eigen vermogen mag worden berekend, is gemaximeerd op het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente over haar extern aangetrokken leningen betaalt (2,5%).

Renteschema

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	3.027.346
b.	De externe rentebaten	-/-	€	5.507
Totaal door te rekenen externe rente			**€**	**3.021.839**
c.	De rente die aan de grondexploitaties **moet** worden doorberekend	-/-	€	521.461
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	€	0
Saldo door te rekenen externe rente			**€**	**2.500.378**
d1.	Rente over eigen vermogen		-	750.000
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	0
e. **De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente**			**€**	**3.250.378**

Het renteresultaat op het taakveld treasury bedraagt op rekeningsbasis € 837.462. Begroot was € 874.900. Het negatieve verschil ad € 37.438 is verantwoord in thema Financiën en Organisatie product algemene uitgaven en inkomsten.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Berekening EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% uitkomen. Een goede informatievoorziening voor het rijk is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo.

EMU-saldo

		2020
	Omschrijving	**x € 1000,-**
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-41
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-2.271
3.	Mutatie voorzieningen	2.013
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.480
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	
Berekend EMU-saldo		**2.763**

Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering bedoelen we de bedrijfsprocessen die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de thema's te realiseren. Het betreft de beleidsmatige (primaire) processen, de ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan.

Verbetering getrouwheid en/ of rechtmatigheid

Op basis van de bevindingen die de accountant heeft gedaan, zijn het format en de inhoud van de managementletter verder doorontwikkeld.

Hieronder is per onderdeel de actie op de bevindingen van de accountant opgenomen.

Proces Uitkeringen (autorisatie)

Bevindingen van de accountant:

- Autorisatie van de ingevoerde normbedragen wordt niet technisch afgedwongen.

Opvolging:

Als de component- en normwijzigingen zijn ingevoerd, controleert en parafeert een andere collega die. De aanvraag van technisch afdwingen, is doorgegeven aan de leverancier van het softwarepakket. We handhaven de huidige procedure, omdat het niet haalbaar wordt geacht dit in de software in te laten bouwen.

Proces Tussenrekeningen

Bevindingen van de accountant:

- Periodieke beoordeling/ controle van de tussenrekeningen wordt niet zichtbaar vastgelegd.

Opvolging:

Wij nemen de aanbeveling over en gaan het proces van tussenrekeningen meer (zichtbaar) beheersmatig inrichten.

Proces Subsidies

Bevindingen van de accountant:

- Zichtbare controle op de toetsing van de subsidieaanvragen wordt niet zichtbaar op een logische manier/samenhangend toegepast.

Opvolging:

Met de invoering van het subsidievolgsysteem in 2021 wordt de zichtbare samenhang gewaarborgd. Hierbij nemen we subsidieaanvragen structureel op in lijstwerk.

Proces Investeringskredieten

Bevinding van de accountant:

- Geen zichtbare monitoring /toekenningscontrole op investeringskredieten.

Opvolging:

Naast de bestaande controles op afwijkingen in de investeringskredieten, gaan wij de controle op juistheid (bijvoorbeeld kostenverdeling) zichtbaar borgen.

Proces Uitkeringen (Participatiewet)
Bevinding van de accountant:

- Geen zichtbare inhoudelijke toetsing op toewijzing van uitkeringen.

Opvolging:
Er is voldoende sprake van controle en de resterende risico's worden laag ingeschat. In het proces van aanvraag van de uitkering tot feitelijke uitbetaling zijn meerdere disciplines betrokken. In 2021 gaan we aan de slag met procesevaluaties. Daarin betrekken we deze bevinding en adviezen verder.

Proces Jeugdzorg en Wmo
Bevinding van de accountant:

- Geen zichtbare inhoudelijke toetsing op de toekenning van de zorg en/ of voorzieningen.

Opvolging:
Bij Jeugdzorg krijgt de gedragswetenschapper de ondersteuningsplannen die gevolgd worden door een beschikking ter beoordeling en ondertekening. Het gaat dan om kinderen en jongeren waarvan de gemeente vindt dat ze in aanmerking komen voor Jeugdzorg.

Bij Wmo maken de meitinkers het gespreksverslag/ondersteuningsplan en wordt dit plan in de backoffice Wmo geaccordeerd. Hierna wordt de beschikking afgegeven. Wij zijn van mening dat bij de betreffende bevindingen voldoende sprake is van controle. De genoemde resterende risico's worden daarom laag ingeschat. In 2021 gaan we aan de slag met procesevaluaties. Daarin betrekken we deze bevinding en adviezen verder.

Verbetering doelmatigheid

Realisatie & Wijkbeheer, IBOR

Het proces voor het aanvragen en muteren van parkeervergunningen is gedigitaliseerd. Hierdoor halen we de werkzaamheden en de werkdruk omtrent uitgifte, mutaties en verlenging van de vergunningen bij het parkeerservicebureau weg. Ook stellen we (toekomstige) vergunninghouders in staat hun eigen zaken te regelen.

Nutsbedrijven die in gemeentegrond kabels en leidingen willen aanleggen, vervangen, verleggen of verwijderen dienden daarvoor een (vergunning)aanvraag in bij de gemeente. De oude systematiek, op papier, heeft plaatsgemaakt voor een digitale vorm. Er wordt gebruik gemaakt van het programma LTC, dat papierloos werken optimaliseert. Verder is met de introductie van het programma een koppeling gemaakt met de financiële administratie. Facturatie is zo nagenoeg een geautomatiseerd proces geworden.

Belastingen, Financiën en Juridische zaken (BFJz)
Door de overgang naar VRiS is een verdere digitalisering mogelijk. De koppelingen met externe applicaties en bronnen verhogen de kwaliteit van de belastinggegevens. Hierdoor wordt een verdere optimalisatie van de belastinguitvoering gerealiseerd. Ook wordt het blijven voldoen aan de eisen voor de uitvoering van belastingzaken hierdoor mogelijk. Met de implementatie van VRiS is het team Belastingen voorbereid op de toekomstige

ontwikkelingen. Zoals de Samenhangende Objecten Registratie (SOR), de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet DSO) en de grotere rol van het gegevensbeheer.

De implementatie van deze nieuwe belastingapplicatie VRiS heeft de afgelopen tijd veel tijd en inspanning gekost. Vanaf maart 2020 is gewerkt aan de inrichting, het testen en het uiteindelijk overgaan naar productie per 1 december 2020. Voordat daadwerkelijk geprofiteerd kan worden van een kwaliteitsslag in de dienstverlening naar de belastingplichtigen, moeten we nog een aantal inhaalslagen maken.

Er was geen extra personeel aanwezig, terwijl we toch wel te maken hadden met een aantal opstartproblemen. Daardoor zijn een aantal zaken blijven liggen. Denk aan het wegwerken van de achterstanden in marktanalyse en in het invorderingstraject. Deze kunnen we nu gefaseerd oppakken.

Daarnaast zijn we geconfronteerd met een toenemend aantal ingediende bezwaarschriften tegen de vastgestelde WOZ-waarden. Ook die betekenen een enorme toename aan werk.

Maatschappelijke Ontwikkeling (inclusief sociaal domein)

Ontwikkelingen

Digitalisering

Digitalisering pakken we structureel aan in het programma Samen Digitaal. De bedoeling van dit programma is:

- Het mogelijk maken van een moderne digitale dienstverlening aangesloten bij de huidige tijd
- Het mogelijk maken van een moderne digitale ondersteuning van de bedrijfsvoering
- Het mogelijk maken van een gezamenlijke doelmatige en doeltreffende digitale informatievoorziening

We realiseren deze doelen door alle processen, waarbij dat mogelijk is, te digitaliseren en een Heerenveense digitale snelweg te maken. Naast deze digitale snelweg blijft de digitalisering van de dienstverlening en/ of de bedrijfsvoering zich verder ontwikkelen.

In 2020 hebben wij een stevig begin gemaakt met de digitale snelweg. Het 'hart' van de digitale snelweg is er. Dat bestaat uit:

- een document management systeem voor digitaal informatiebeheer
- een zaaksysteem voor zaakgericht werken
- een enterprise servicebus voor het verbinden van digitale oplossingen met elkaar. Met deze servicebus kunnen die geautomatiseerd gegevens of informatie uitwisselen. De eerste digitale oplossingen zijn verbonden met elkaar via de servicebus.

Mits daarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn of komen, gaan wij de komende jaren meer digitale oplossingen aansluiten op de digitale snelweg en met elkaar verbinden. Voor het programma Samen Digitaal heeft u financiële middelen beschikbaar gesteld. Deze structurele en incidentele financiële middelen zijn nagenoeg geheel besteed. Daarop komen wij in de investeringsagenda en in de perspectiefnota terug.

Informatiemanagement en ICT (I&I)
Wij rapporteren u jaarlijks de stand van zaken, inclusief digitale dienstverlening.

Dienstverleningsvisie
In 2020 zijn er diverse interne- en externe onderzoeken geweest die betrekking hebben op de dienstverlening. *Denk aan* het stakeholdersonderzoek en leefstijlenonderzoek van Motivaction, het onderzoek naar de dienstverlening vanuit de Rekenkamercommissie en een onderzoek naar onze telefonische bereikbaarheid. Al deze onderzoeken laten zien dat er op het vlak van dienstverlening diverse verbetermogelijkheden zijn. Als organisatie vinden we onze dienstverlening erg belangrijk. Daarom actualiseren we graag de vorige dienstverleningsvisie uit 2015 met een nieuwe compacte, inspirerende en samenhangende nieuwe visie op dienstverlening. In 2020 maakten we hier een start mee door een extern bureau te selecteren dat ons hierbij ondersteunt. Ook gingen we alvast van start met interviewen van diverse stakeholders. Medio 2021 hopen we de conceptvisie, die gemaakt is in samenspraak met onder andere medewerkers, inwoners en ondernemers en u als raad, door u te laten vaststellen.

Gemeentelijke huisvesting
In 2020 heeft u de huisvestingsvisie voor de gemeentelijke organisatie vastgesteld. In de visie zijn zes hoofdambities geformuleerd en verder uitgewerkt in kwaliteiten voor de huisvesting. Met het vaststellen van de visie is de eerste stap gezet, de stip op de horizon.
Vervolgens hebben wij in 2020 de vervolgstap gezet door de geformuleerde wensen en eisen in de huisvestingsvisie concreter te maken in een programma van eisen. Dit programma van eisen gebruiken we vervolgens om samen met u een aantal huisvestingsopties te verkennen:

1. Huisvesting in bestaand gemeentelijk bezit (Werkstate en Crackstate)
2. Huisvesting elders in bestaand vastgoed in Heerenveen
3. Huisvesting elders op een nieuwbouwlocatie

Het doel is om tot een weloverwogen besluit te komen voor één van de huisvestingsscenario's.

Anticiperend op de gewijzigde kantooromstandigheden bevat het programma van eisen de nodige flexibiliteit, bijvoorbeeld over de mate van extern werken. Dit is nodig vanwege de verwachte verandering in de wijze waarop gebruik gemaakt gaat worden van het gemeentehuis. Hierdoor bouwen we flexibiliteit in om bij veranderingen in de huisvestingsbehoefte daarop te kunnen anticiperen. Onder andere door verdergaand digitalisering van de werkplekken.
Rondom de zomer van 2021 verwachten wij u het programma van eisen met scenario-onderzoek aan te kunnen bieden, inclusief een financieel overzicht per scenario. Dit stelt u in de gelegenheid om een besluit te nemen over het gewenste huisvestingscenario. Volgende stap is dan het uitwerken van een programma van eisen, zodat we kunnen komen tot een gebouwontwerp.

Telefonische dienstverlening
We wilden de wachttijden in het Klant Contact Centrum (KCC) niet verder laten oplopen. Daarom hebben we in de begroting 2020 een eenmalig bedrag van € 65.000 beschikbaar gesteld om capaciteit in te huren. Dat hebben we het afgelopen jaar tijdelijk gedaan. Als gevolg van de coronacrisis zijn de telefonische contactmomenten merkbaar toegenomen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

We werken aan het inzichtelijk krijgen van mogelijkheden om wachttijden terug te brengen naar acceptabele en realistische tijden. Hierbij gebruiken we ook de adviezen en conclusies uit de diverse onderzoeken die in 2020 zijn uitgevoerd.

Als gevolg van de coronacrisis werken de medewerkers van het KCC grotendeels vanuit huis. Inwoners die via het 14+ telefoonnummer bellen hebben hier geen last van. Met goede ondersteuning van de ICT was dit snel mogelijk. Door de coronasituatie en het vele thuiswerken hebben we wel gemerkt dat de interne bereikbaarheid een punt van aandacht is.

Dienstverlening Burgerzaken
Burgerzaken werkt sinds de start van de coronacrisis alleen maar op afspraak. Daardoor kan de dienstverlening, binnen de coronavoorschriften, doorgaan. Duidelijke communicatie naar onze inwoners en ondernemers toe, heeft er voor gezorgd dat dit goed verloopt. Incidenteel komt er nog wel eens iemand binnen zonder afspraak. Wanneer dit kan en past, helpen wij uiteraard. We merken een kleine afname in het aantal fysieke contactmomenten aan de balie.

Beveiliging - gastvrouw/-heer
Begin 2020 hebben we bij u aangegeven dat we de pilot Beveiliging door wilden laten lopen om te kijken hoe we dit intern binnen de teams konden borgen. Dit heeft er voor gezorgd dat we eind 2020 afscheid hebben genomen van het beveiligingsbedrijf. Deze taak hebben we geborgd binnen de functie van gastvrouw/-heer bij team Publieksvoorlichting. Op deze manier ontvangen we onze inwoners op een klantvriendelijke en veilige wijze in ons gemeentehuis.
Door het bijna volledige thuiswerken, is de eerder aangekondigde interne campagne rondom het toegangsbeleid op een lager pitje gezet. Dit pakken we weer op als medewerkers weer meer naar kantoor gaan. De fysieke maatregelen die nodig zijn om het toegangsbeleid te verbeteren, worden in aansluiting bij de nieuwe huisvestingsvisie opgepakt.

Duurzaam digitaal werken met informatie (Informatiemanagement)
De uitbraak van het coronavirus heeft voor een radicale omslag gezorgd in onze werkprocessen. Voorheen startte een proces vaak met een analoog poststuk en eindigde het met het analoog archiveren. Tussenliggende stappen waren digitaal.

Vanaf halverwege maart werkt bijna iedereen thuis. Om processen door te kunnen laten lopen, moest de start van zo'n werkproces versneld digitaal gemaakt worden. Alle papieren post werd digitaal beschikbaar gesteld. Door de noodzakelijke urgentie werden keuzes gemaakt, waarbij snelheid voorop stond. Hierdoor zijn in de archivering ervan achterstanden ontstaan. Maar - op een enkel incident na - hebben de bedrijfsvoering en dienstverlening er niet onder geleden. Achterstanden worden vanaf 2021 opgepakt.

Vanaf eind 2020 beschikt de organisatie over een nieuw zaak- en documentsysteem. Hierdoor kunnen werkprocessen van start tot afronding in z'n geheel digitaal worden uitgevoerd. De komende jaren wordt dit duurzame digitaal werken verder doorgevoerd. Van leren werken met zo'n systeem en het inregelen van noodzakelijke koppelingen tot het inzetten bij de dienstverlening door statusinformatie aan de samenleving terug te geven.

Ter voorbereiding van de Wet open overheid en de nieuwe Archiefwet zijn impactanalyses gemaakt. Begin volgend jaar wordt u hierover geïnformeerd. Ook gaan we vanaf dat moment verder met de voorbereidingen om onze (digitale) informatiehuishouding op orde te brengen en te houden. Dit zijn randvoorwaarden voor het uiteindelijk openbaar maken van informatie.

Door de versnelde digitalisering gaat ook het 'oude' vakgebied archiefbeheer op de schop. Van achteraf analoog archiveren naar aan de voorkant adviseren over hoe de organisatie tijdens een digitaal proces zelf een goede informatiehuishouding kan opbouwen. Dit vraagt veel van de betrokken vakinhoudelijke medewerkers. Hun werkzaamheden worden anders, ze moeten veranderen terwijl de winkel open blijft, ze hebben een voorbeeldfunctie en de te archiveren achterstand blijft toenemen tot de organisatie een digitale omslag maakt.

Strategische bedrijfsvoering
We kijken steeds meer vooruit en samenhangend naar onze bedrijfsvoeringsopgaven. De belangrijkste opgaven zijn gelegen op het gebied van Informatie:

- informatiehuishouding op orde
- digitalisering van het informatie-management
- het voorbereiden van de nieuwe Archiefwet en de Wet open overheid
- informatieveiligheid en privacy

Naast informatie is ook digitalisering een belangrijke continue ontwikkeling. Digitalisering van dienstverlenings- en bedrijfsvoeringsprocessen. In 2020 hebben we versneld ingezet op de ontwikkeling van de digitalisering van de werkomgeving: het op afstand werken en overleggen. Dit kwam door de covid-19 pandemie en de lockdown van de samenleving. Ook zijn we in 2020 gestart met de visie op dienstverlening. Bij deze ontwikkeling wordt in samenhang gekeken naar informatiemanagement, digitalisering en huisvesting.
We houden bij de ontwikkeling van de bedrijfsvoering voortdurend rekening met de snel veranderende omgeving. Concreet betekent dit dat we strak op de koers sturen maar flexibel zijn in de aanpak: we pakken datgene op waar de meeste behoefte aan is. We hebben dan ook niet een uitgebreide strategisch bedrijfsvoeringsplan ontwikkeld. Maar we pakken de strategische opgaven wel integraal aan, met de blik op de toekomst en passend bij de bedoeling van de opgaven die we als gemeente hebben.

Rechtmatigheidsverantwoording college
De verwachting is dat het college vanaf boekjaar 2021 verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. Om te kunnen voorbereiden op deze wijziging, vooruitlopend op de aanpassing van de wetgeving, hebben we een stappenplan opgesteld. Hierin worden onderdelen van de bedrijfsvoering en accountantscontrole aangestipt die raken aan de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit plan is intern gedeeld en met college, audit-commissie en raad.

Wij vinden het van belang om onze ambities op het gebied van control te formuleren. Diverse bedrijfsvoeringsaspecten zijn hierop van invloed. Zoals werkprocessen, lijncontroles, interne controle, procesmanagement en risicomanagement. Onze ambities zijn gericht op werken vanuit de bedoeling en gebaseerd op kansen en risico's. Met de groei naar een rechtmatigheidsverantwoording dragen we zorg voor transparantie en borging op het gebied van control. Dit geldt met name voor de getrouwheid en

rechtmatigheid (2021 en 2022) en op termijn mogelijk ook voor de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Indicatoren

Indicatoren	Kosten	Jaar	Heerenveen	Eenheid	Bron
Formatie	per 1000 inwoners	2020	9,66	fte	Gemeente Heerenveen
Bezetting	per 1000 inwoners	2020	10,58	fte	Gemeente Heerenveen
Organisatiekosten	per inwoner	2020	890	€	Gemeente Heerenveen
Externe inhuur	inhuur van totale loonsom	2020	17	%	Gemeente Heerenveen

Samenwerking

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Is er alleen sprake van een financieel belang dan gaat het niet om een verbonden partij.
In deze paragraaf worden nieuwe verbonden partijen en ontwikkelingen op het gebied van samenwerken toegelicht. Dat geldt ook voor de beleidsontwikkelingen op het gebied van samenwerken.

De maatschappelijke doelen, het beleid, (financiële) belangen en risico's, vermogenspositie en omvang financieel resultaat staan ook weergegeven per hoofdfunctie in deel 2 van deze begroting. Dit is een gevolg van het vernieuwde BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Inleiding

Nota Samenwerken

De nota Samenwerken heeft u op 16 september 2019 vastgesteld. Onderstaand vindt u een samenvatting van dit beleid.

De nota Samenwerken bestaat uit de volgende 3 pijlers:

1. **De reikwijdte van samenwerking gaat verder dan de definitie verbonden partijen conform BBV**

De vorige nota Verbonden partijen uit 2006 zag uitsluitend toe op die samenwerkingsverbanden die voldeden aan de criteria zoals opgenomen in het BBV. De nieuwe nota Samenwerken rekt dit op naar de verbonden partijen cf. BBV **+** die andere samenwerkingspartners die een grote impact hebben op het realiseren van onze doelen.

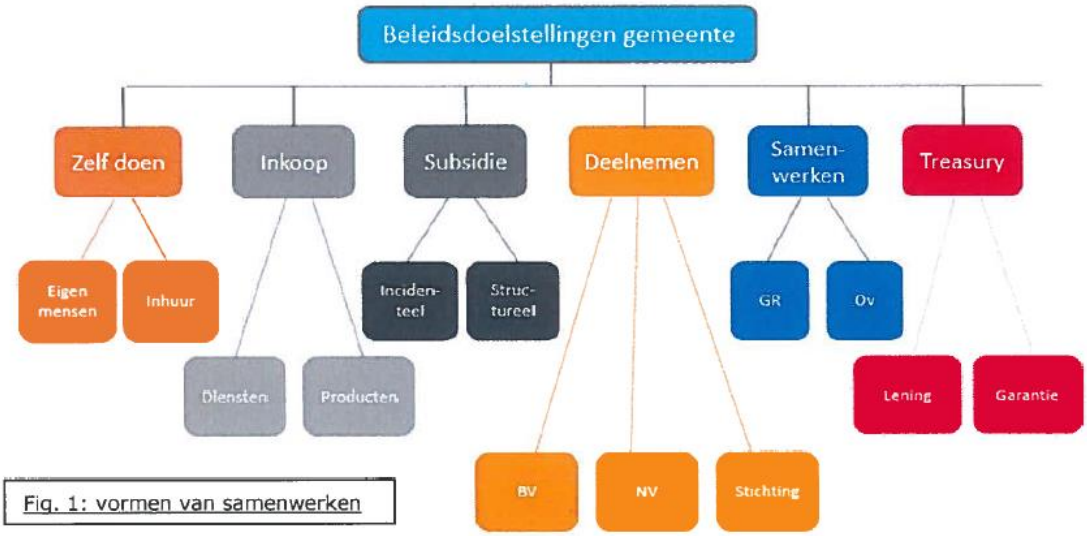

Fig. 1: vormen van samenwerken

In de praktijk zien we dat we op verschillende manieren samenwerken. Dit gebeurt niet altijd in de vorm van een gemeenschappelijke regeling of een privaatrechtelijk orgaan (BV, NV) waarin wij zowel een bestuurlijk als een financieel belang hebben. Dit laatste is nodig om een samenwerking te kwalificeren als een verbonden partij. Wij zijn van

mening dat het ook belangrijk is om aandacht te hebben voor de samenwerkingspartner. Die door middel van een subsidie of bijvoorbeeld een garantstelling een bijdrage levert aan het realiseren van de doelen van de gemeente en haar inwoners. In de nota is daarom het volgende opgenomen:

2. 'Geen kaders vooraf maar maatwerk'

Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe controle kan plaatsvinden door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijke invloed kan worden uitgeoefend door bijvoorbeeld een zienswijze in te dienen bij de begroting en jaarrekening. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstem in de andere organisatie. De afweging om een taak zelf te doen of hierin samen te werken kan daarom voor u een grote impact hebben. Dit geldt niet voor iedere taak. Afhankelijk van het belang en de sturing die u hier zelf op wilt houden kan samenwerken een prima oplossing zijn, ondanks dat uw directe beïnvloedbaarheid afneemt.
Het is op voorhand erg lastig de situaties te benoemen waarvan duidelijk is dat samenwerken of zelf doen de juiste keuze is. Ook de vorm waarop kan worden samengewerkt is situatieafhankelijk en dus maatwerk. Dit betekent dat wij u op voorhand in positie brengen en samen kijken of samenwerken gewenst is en zo ja, in welke vorm.

3. 'Meer grip op onze samenwerkingspartners'

Indien we eenmaal samenwerken, wordt de afstand tussen de raad en degene die de taak uitvoert over het algemeen groter. De invloed op de te maken keuzes wordt anders en vaak indirecter. Om grip te houden op deze samenwerkingspartners wordt met een risicoanalyse zicht geboden op de risico's van een samenwerkingspartner.
Wanneer de implementatie van de nota Samenwerken is afgerond, bieden wij u tijdens de behandeling van de jaarrekening 2021 inzicht in het risicoprofiel van de meest relevante samenwerkingspartners die vallen onder de reikwijdte van deze nota. In de toelichting wordt vervolgens aangegeven welke maatregelen zijn genomen en in hoeverre effecten zichtbaar worden.
De uitkomsten van het risicokompas bepalen uiteindelijk ook welke beheersmaatregelen we inzetten. Afhankelijk van het zwaartepunt van de risico's wordt hiermee het toezichtarrangement bepaald. Het toezichtarrangement biedt het overzicht van de beheersmaatregelen die worden ingezet. Dat kunnen 'harde' controls zijn. Bijvoorbeeld een frequentere oplevering van rapportages tot het ingrijpen in de organisatiestructuur. Of het kan gaan om 'soft' controls die zich meer richten op de menskant. Dat resulteert bijvoorbeeld in het aangaan van het gesprek om hen te helpen op thema's als

transparantie, betrokkenheid, voorbeeldgedrag enzovoorts. Welke controls waar nodig zijn, is wederom maatwerk.

Risicobeheersing verbonden partijen

Ook de financiële risico's bij verbonden partijen worden meegenomen in de periodieke risico-inventarisaties. Dat is opgenomen in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Behoort dit risico tot de top tien risico's van de gemeente Heerenveen, dan lichten we dit verder toe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement. Daarnaast besteden we in de nota Samenwerken ook aandacht aan de beheersing van de risico's en de manier waarop de beoogde doelen worden gemonitord.

Categorieën

Gemeenschappelijke regelingen:

- Bedrijvenpark A7
- Veiligheidsregio Fryslân
- Sociale werkvoorziening Fryslân
- De Marrekrite
- Welstandszorg Hûs en Hiem
- Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
- Centrumregeling samenwerking Sociaal domein

Vennootschappen en coöperaties:

- Afvalsturing Friesland N.V.
- NV Fryslân Miljeu
- Fryslân Miljeu Zuidoost B.V.
- Caparis N.V.
- Dataland BV
- Sportstad Heerenveen BV
- Gemeentelijk Sportcentrum BV
- Thialf OG B.V.
- IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V.
- BNG Bank N.V.
- Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Nederlandse Gemeenten
- Vereniging van Friese Gemeenten
- Stichting de Basis
- Stichting OSG Sevenwolden
- Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen
- MFA De Akkers

Overige verbonden partijen

- Geen

In de notitie Verbonden partijen van de commissie BBV adviseren zij gemeenten om ook andere organisaties op te nemen. Bij deze organisaties is geen sprake van een financieel belang zoals beschreven in het BBV. Wel is er sprake van een structurele bekostiging en

grote mate van afhankelijkheid van de gemeente. Gezien de invulling van de nota Samenwerken geeft u hier gehoor aan.

Gemeenschappelijke regelingen

Bedrijvenpark A7	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap	Ieder 50%.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in: Dagelijks bestuur: T.J. van der Zwan en H. Rinkes Algemeen Bestuur: Alle collegeleden
Doel	Het stimuleren van de ontwikkeling en verzorgen van een optimale afstemming van de in het werkingsgebied gelegen bedrijventerreinen.
Realisatie doelstelling	Doelstellingen zijn qua afzet en opbrengsten gedeeltelijk gerealiseerd. Concrete afspraken zorgen er hoogst waarschijnlijk voor de afzet en opbrengsten in 2021 aanzienlijk hoger zullen zijn op basis van gemaakte afspraken. De uit te voeren werkzaamheden gerealiseerd. De planning is begin 2021 aangepast en ten behoeve van de Jaarstukken 2020 geactualiseerd.
Beleid	Het beleidskader voor de ontwikkeling van de bedrijvenparken A7 is de integrale visie Heerenveen- Skarsterlân. Het doel is een optimale benutting van de kansen op economische groei door de aanwezigheid van de rijksweg A–7, zonder afbreuk te doen aan het positieve woon- en leefklimaat. De samenwerking richt zich onder meer op het ontwikkelen, realiseren en uitgeven van bedrijventerreinen.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen.
Publiek belang	Stimulering economische ontwikkelingen en werkgelegenheid.
Ontwikkelingen	In 2020 is 0,37 hectare minder verkocht dan geraamd tegen een hogere prijs dan waarmee gerekend wordt in de exploitatie. Wel zijn afspraken gemaakt met 2 afnemers, die in 2021 zullen leidden tot een hogere afzet van 0,65 hectare. De kosten zijn lager als geraamd. In de exploitatie zijn wel aanvullende kosten opgenomen voor bouw- en woonrijpmaken vanaf 2021. Aan het eind van de looptijd wordt een positief resultaat verwacht, dit is echter naar beneden bijgesteld vanwege de extra kosten. In de grondexploitatie is een aanvullende voorziening voor verlies getroffen van € 147.000. Het resultaat van de Gemeenschappelijke regeling is met name door de getroffen voorziening € 176.000 negatief. De Gemeenschappelijke regeling heeft voldoende reserves om dit verlies op te vangen. Via een Monte Carlo analyse zijn de risico's van de exploitatie berekend. Het risico is dat de netto contante waarde zou kunnen dalen van € 172.000 met € 274.000 tot -/- € 102.000. Deze daling kan worden opgevangen met het weerstandsvermogen van de GR van € 529.000.

Bestaande en verwachte risico's	Bestaande risico's grondexploitatie worden jaarlijks geïnventariseerd en leiden tot een aanpassing van de grondexploitatie; het betreft de aan de exploitatie van bedrijfsterreinen inherente risico's van hoeveelheid gronduitgifte, marktprijzen en renteontwikkeling. De gehanteerde uitgangspunten liggen in lijn met de door de gemeente zelf gehanteerde punten. De geprognosticeerde verkopen zijn reëel. Daarnaast wordt een Monte Carlo analyse uitgevoerd (zie ontwikkelingen). Corona heeft tot aan het moment van samenstelling van dit document, augustus/september 2020, geen directe consequenties voor deze grondexploitatie.
Beslag op financiële middelen	Bij de afsluiting van het plangebied worden de exploitatieoverschotten uitgekeerd aan de twee deelnemende gemeenten (elk 50%), anderzijds worden verwachte tekorten evenredig tussen de deelnemers verdeeld. Per 1 januari 2014 is de kapitaalverstrekking overgegaan van de gemeente Heerenveen naar de gemeente De Fryske Marren. De kapitaalverstrekking is begin 2020 volledig afgelost.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is € 529.000 (jaarrekening 2019: € 728.000). Beide gemeenten hebben hun aandeel in de voorziening voor verlies aangezuiverd in 2017 ten laste van de bij de gemeente gevormde voorziening. Op basis van de huidige ramingen wordt op termijn een positief resultaat verwacht. Beide deelnemers hebben voor 50% ieder recht op dit resultaat.
Ontwikkeling solvabiliteit	Solvabiliteit is toegenomen van 67 naar 91 door de gerealiseerde verkopen en de aflossing van de kapitaalverstrekking.
Ontwikkeling financiële resultaten	De resultaten zijn voornamelijk afhankelijk van de geplande verkopen. Op basis van de geactualiseerde exploitatieberekening begin 2021 wordt in 2035 een positief resultaat verwacht van € 232.000 (netto contant € 172.000).
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2020
Mogelijkheid tot beëindiging	Bij eind grondexploitatie of tussentijds indien beide partijen hier het over eens kunnen worden.

Gevolgen beëindiging	Lasten en baten worden evenredig verdeeld over Heerenveen en De Fryske Marren.

Centrumregeling samenwerking Sociaal domein Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De 18 Friese gemeenten. In de centrumregeling nemen alle Friese gemeenten deel. De uitvoering van de taken door de gemeente Leeuwarden betreft voornamelijk bevoegdheden van het college. Het sluiten van de overeenkomsten met de aanbieders in het sociale domein is een bevoegdheid van de burgemeester op grond van artikel 171 gemeentewet, eerste lid. De betreffende bevoegdheden worden in de praktijk uitgevoerd door de gemeente Leeuwarden als centrum gemeente.
Zeggenschap	Door het aangaan van de gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente regeling is de zeggenschap over de onderwerpen die in deze regeling zijn opgenomen, feitelijk en formeel overgedragen aan de gemeente Leeuwarden. In de regeling zijn beleidsvoorbereiding, inkoop en contractmanagement en -beheer m.b.t. Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang, Beschermd Wonen, Veilig Thuis Friesland en de Jeugdhulp (m.u.v. jeugd- en opvoedhulp) overgedragen. T.a.v. het Regionaal Werkbedrijf Fryslan Werkt! is de beleidsvoorbereiding en het secretariaat van de regionale overleggen overgedragen.
Vertegenwoordiging van de gemeente	In de formele regeling zijn twee overlegvormen specifiek benoemd. Dat zijn het Portefeuillehouders overleg SDF waar de gemeente Leeuwarden uit eigen beweging voorgenomen besluiten ter advisering kan voorleggen of van waaruit de portefeuillehouders over kwesties kunnen beslissen een zwaarwegend advies uit te brengen aan het college van de gemeente Leeuwarden. De wethouder (s) Jeugd en WMO zijn deelnemer aan dit PO SDF. Een tweede formele overlegvorm die in de regeling wordt genoemd is het gemeentesecretarissenoverleg (GSO SDF). Dat overleg heeft een adviserende rol als het om dienstverlening en bedrijfsvoeringzaken gaat. In het GSO SDF zijn de gemeentesecretarissen van de 18 Friese gemeenten getrapt vertegenwoordigd. Aan het GSO nemen zes secretarissen deel. Onze gemeente is niet direct deelnemer in het GSO. Naast de twee specifieke overleggen die genoemd zijn, zijn er tal van ambtelijke werkgroepen en tijdelijke projectgroepen die onder de vlag van de gemeenschappelijke regeling gezamenlijk onderwerpen bespreken, uitwerken en voorleggen aan het PO SDF c.q. GSO PDF

Doel	De Friese gemeenten streven binnen het Sociaal Domein, zowel ten aanzien van de wettelijk verplichte samenwerking als ten aanzien van de vrijwillige samenwerking, naar maximale efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van de aan hen opgelegde wettelijke taken. Voor de verplichte samenwerking is landelijk bepaald dat met het oog op een minimaal noodzakelijke schaal die aanwezig moet zijn om taken verantwoord uit te kunnen voeren intergemeentelijke samenwerking verplicht is. Voor de vrijwillige samenwerking is in Fries verband besloten bij de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling in 2016, dat samenwerking op de schaal van de provincie Fryslan voordelen heeft omdat zo een zorgaanbod in stand gehouden wordt (ook als het om weinig voorkomende problematiek), éénduidigheid ingevuld wordt richting cliënten en zorgaanbieders, er goed opdrachtgeverschap ingevuld kan worden en noodzakelijke competenties en kwaliteiten niet in iedere gemeente beschikbaar dienen te zijn.
Realisatie doelstelling	Alle genoemde taken worden door de gemeenschappelijke regeling uitgevoerd. Er is zorg ingekocht op de genoemde terreinen, de regionale secretariaten rondom het Werkbedrijf functioneren en voor de beleidsvoorbereiding worden aan de hand van de actualiteit voorstellen ontwikkeld en besluiten genomen. In de regeling is opgenomen dat er een periodieke evaluatie van de samenwerking plaatsvindt.
Beleid	Keuzes t.a.v. bekostigingssystematiek, leveranciersmanagement, contracten, monitoring, contractvormen en contractmanagement en –beheer. Beleid met betrekking tot Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen, Vrouwenopvang, Veilig Thuis, het Regionale werkbedrijf Friesland Werkt!, gesloten Jeugdzorg, jeugdreclassering en jeugdbescherming.
Voornemens tot beleidwijzigingen	In oktober 2020 is de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling SDF aangeboden ter besluitvorming in de afzonderlijke colleges en gemeenteraden. De implementatie van de over deze evaluatie genomen besluiten dient voor 31 december 2021 te zijn afgerond. Aanpassing van de governancestructuur en van de scope van de gemeenschappelijke regeling zijn noodzakelijk. Het regionaal werkbedrijf zal in een andere vorm worden voortgezet dan via de GR SDF. Ook zullen andere procedures met betrekking tot informatie, communicatie en transparantie worden aangeboden.
Publiek belang	De Regeling stroomlijnt de beleidsvoorbereiding ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van Jeugdzorg, Maatschappelijke ondersteuning en Participatie. Ook beoogt de Regeling de inkoop van de Jeugdzorg en Maatschappelijke ondersteuning doelmatig te organiseren. Beoogd worden lage administratieve lasten bij de centrumconstructie, de deelnemende gemeenten en de zorgaanbieders.
Ontwikkelingen	Eind 2020 wordt de huidige wijze van contractering binnen de kavels ernstige enkelvoudige dyslexie, pleegzorg en gespecialiseerde jeugdhulp geëvalueerd, zodat in 2021 het aanbestedingsproces kan worden gelopen voor de nieuwe conctractperiode.
Bestaande en verwachte risico's	Risico's op terrein van aanbestedingsrecht en/of fiscaal terrein (BTW) zijn ter kennisgeving meegenomen.
Beslag op financiële middelen	De apparaatskosten worden door de 18 gemeenten gedeeld op basis van de aantallen inwoners. Beleid en programmabudgetten worden lokaal vastgesteld en lokaal wordt beslist over de inzet c.q. indicatie van zorg
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.

Ontwikkeling financiële resultaten	N.v.t.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Ingevolge de Gemeenschappelijke Regeling levert SDF (gemeente Leeuwarden) geen accountantsverklaring aan. Het is de deelnemende gemeenten toegestaan om hun rekenkamercommissie een onderzoek te laten doen in de boeken van SDF. Dat is in de Gemeenschappelijke Regeling vastgelegd
Mogelijkheid tot beëindiging	De centrumconstructie wordt voor wat betreft taken waarvoor regionale samenwerking verplicht is (AMHK, Jeugdbescherming, Jeugdreclassering en Afspraken Werkbedrijf) aangegaan voor de periode dat de wettelijke verplichting geldt. Voor de vrijwillige samenwerkingstaken m.b.t. inkoop (met name Inkoop jeugdhulp en met ingang van 1 januari 2020 ook Wmo Beschermd Wonen/MOVO) geldt de samenwerking voor de duur van de inkoopcontracten. De vrijwillige samenwerking m.b.t. beleidsvoorbereiding kan alleen met goedvinding van alle betrokken partijen worden beëindigd.

Gevolgen beëindiging	Risico's, uitvoeringsproblemen en risico's in de continuïteit van de zorgverlening jegens cliënten. Bij tussentijdse beëindiging van betrokkenheid (en aanpassing van de GR) moet tussen partijen overeenstemming worden bereikt over frictiekosten.

De Marrekrite	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Provincie Fryslân en de gemeenten Dantumadiel, De Fryske Marren, Heerenveen, Noardeast-Fryslân, Leeuwarden, Opsterland, Smallingerland, Sûdwest-Fryslân, Tytsjerksteradiel, Weststellingwerf, Harlingen, Achtkarspelen en de Waadhoeke.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in Algemeen Bestuur door H. Rinkes
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers om een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op het water en het land te behouden, dan wel te realiseren.
Realisatie doelstelling	Met het oog op de herindeling met de waterrijke gemeente Boarnsterhim is de gemeente Heerenveen in 2011 opnieuw toegetreden. De Marrekrite richt zich naast het bevorderen van waterrecreatie ook op landrecreatie (bijvoorbeeld fiets-, wandel-, ATB- en ruiter knooppuntsystemen) ten behoeve van de gehele gemeente.
Beleid	Recreatie en toerisme heeft ontwikkelpotentie en draagt bij aan de economische ontwikkeling van de gemeente Heerenveen en haar omgeving. Daarnaast draagt recreatie en toerisma bij aan de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van inwonders. De Marrekrite onderhoudt en beheert vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Ook beheert en onderhoudt de Marrekrite het fietsknooppuntennetwerk en het wandelknooppuntennetwerk.
Voornemens tot beleidwijzigingen	In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011, is de financiële bijdrage vanaf 2014 door de raad geaccordeerd. Op het gebied van landrecreatie kan de Marrekrite niet volledig voldoen aan de behoefte vanuit de regio Zuid Oost Friesland. Mogelijk komt op korte termijn een verzoek voor een verhoging van de bijdrage Landrecreatie om dit capaciteitsknelpunt op te lossen. Dit zou doorvertaald moeten worden in onze begroting.
Publiek belang	Bevorderen mogelijkheden tot recreatie en toerisme vanuit de doelstelling. Bevorderen economie en welzijn van de inwoners.

Ontwikkelingen	Per jaar kan het planmatig onderhoud aan voorzieningen sterk wisselen. Tot 2016 werd altijd begroot op basis van vervanging van de historische voorraad. Na zorgvuldige afweging, onderzoek en overleg, is gebleken dat de Marrekrite met een situatie van overcapaciteit aan ligplaatsen te maken heeft. Daarom wordt voorlopig gekoerst op vervanging van 70% van de bestaande capaciteit. Momenteel voert de Marrekrite een grote vervangingsoperatie uit, waarbij een groot gedeelte van de voorzieningen duurzaam wordt vervangen. Naast de reguliere taken voert de Marrekrite in opdracht van de gemeenten in Zuid Oost Friesland ook een aantal projecten uit ter bevordering van recreatie en toerisme in de gemeente Heerenveen en de regio Zuid Oost Friesland. De basis hiervoor ligt in het regionale Koepelproject "Ervaren en Turf. Projecten zijn o.a.: bebording Turfroute, realisaties Toeristische Overstappunten. Hiervoor is reeds apart budget beschikbaar gesteld.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor Heerenveen bedroeg de bijdrage in 2020 € 36.522: -Watterrecreatie € 30.532 -Landrecreatie € 3.689 -Baggeren € 2.301 Naast deze bijdrage is voor onderhoudskosten van wandel- en fietsknooppunten in 2020 een bedrag van € 9.309 in rekening gebracht.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 € 4,7 miljoen (2018: € 4,1 miljoen). Hiervan is het grootste deel bestemd voor groot onderhoud.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2019 gestegen van 75% naar 91%. De solvabiliteit daalt de komende jaren door de inzet van het eigen vermogen voor de vervangingsoperatie. De verwachting is dat de solvabiliteit in 2024 65% bedraagt.
Ontwikkeling financiële resultaten	Meerjarig is er sprake van een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Om de vijf jaren is uittreding mogelijk, mits het besluit tenminste een jaar van tevoren aan het algemeen bestuur is toegezonden.

Gevolgen beëindiging	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente. Verlies van eenduidigheid en gezamenlijke aanpak.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	
Vestigingsplaats	J.W. de Visserwei 10 te Grou
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân.
Zeggenschap	Eén van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen van de deelnemer wordt bepaald door diens financiële bijdrage. Er is voorzien in meervoudig stemrecht.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in dagelijks bestuur en algemeen bestuur door J. van Veen.
Doel	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht.
Realisatie doelstelling	De beoogde doelen worden deels gerealiseerd. Met name op het gebied van het geplande aantal controles en de beoogde efficiencyverbetering dienen nog stappen te worden gezet.
Beleid	De FUMO voert de werkzaamheden uit het basistakenpakket conform het vth-beleid van de gemeente Heerenveen uit. Dit betekent dat de prioriteit bij de thema's Veiligheid, Gezondheid en Energie (Informatieplicht bedrijven) ligt.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Op 1 januari 2020 zijn extra Wabo-taken overgedragen aan de FUMO. Dit betreft taken op het gebied van asbest, bodem en handhaving. In het kader van de AMvB VTH zijn er 54 bedrijven als basistaak overgegaan naar de FUMO. Met de overheveling van genoemde taken is 1,25 fte aan formatie gemoeid. De op handen staande invoering van de Omgevingswet (1-1-2022) zal volgens de concept wetteksten een verdere overdracht van taken (bedrijven) naar de FUMO met zich mee brengen. Deze concept-wetteksten staan nog ter discussie.
Publiek belang	Behartiging van de taken binnen de doelstelling waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het milieu-terrein.
Ontwikkelingen	In 2017 is gestart met een traject dat moet leiden tot een verbetering van de bedrijfsvoering (FUMO 2.0). Het traject is nog niet afgerond.
Bestaande en verwachte risico's	Gebleken is dat de productienorm de afgelopen jaren niet is behaald. Met name op het gebied van toezicht en handhaving kan dit risico's met zich meebrengen.
Beslag op financiële middelen	Vanaf 2019 is de begroting van de FUMO gesplitst in een regulier en een transitiedeel. In het transitiedeel zijn de kosten opgenomen die bedoeld zijn om FUMO 2.0 te realiseren. De transitiekosten worden gedurende 4 jaar in gelijke delen bij de deelnemers in rekening gebracht. Het aandeel voor Heerenveen bedroeg in 2020 € 29.496. De reguliere bijdrage bedroeg voor 2020 € 435.832. Door de komst van de Omgevingswet worden er taken overgedragen van de provincie naar de gemeenten. Hierdoor zal er ook een verschuiving in bijdragen plaatsvinden van provincie naar gemeenten. Ook zullen er meer bedrijven/milieu belastende activiteiten qua uitvoering wettelijk verplicht moeten worden weggezet bij de FUMO, waardoor de bijdrage na 2021 zal stijgen. Eén en ander is afhankelijk van de inwerkingtreding van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt € 974.000. Door besluiten van het Algemeen Bestuur is € 190.000 gereserveerd voor specifieke doelen. Uit de risico-inventarisatie blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 1.015.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Het weerstandsvermogen moet in overeenstemming zijn met de risico's. Op basis van een risico-inventarisatie is het benodigde weerstandsvermogen vastgesteld op € 1.015.000. Het weerstandsvermogen wordt als onderdeel van de transitiebegroting verder opgebouwd.
Ontwikkeling financiële resultaten	In 2019 was het resultaat € 493.000 positief. Meerjarig is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja. Een registeraccountant geeft het Algemeen bestuur inzicht in de kosten die direct en indirect met de uittreding samenhangen. De uittredende deelnemer vergoedt die kosten. Wat betreft de basistaken is uittreden niet mogelijk omdat dit een wettelijke taak is.

Gevolgen beëindiging	De uittredende deelnemer neemt ook het personeel over dat met de over te nemen taken belast was. Overigens geldt hierbij een inspanningsverplichting voor zowel de FUMO als de gemeente.

Sociale werkvoorziening Fryslân	
Vestigingsplaats	Drachten
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Afhankelijk van meerderheidsbeslissing van door betrokkenen aangewezen bestuurders. De zeggenschap is georganiseerd in het Algemeen Bestuur van de GR. De deelnemende gemeenten vaardigen een bestuurder af.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder H. Rinkes.
Doel	De uitvoering van de wet Sociale werkvoorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften in het werkingsgebied.
Realisatie doelstelling	In 2020 zijn 302 inwoners aan het werk geweest. In 2020 zijn 302 inwoners aan het werk geweest. In 2020 zijn 302 inwoners aan het werk geweest. In 2020 zijn 302 inwoners aan het werk geweest. Voor 2021 worden 280 arbeidsplaatsen geraamd.
Beleid	Het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een (beschutte) werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Het (ongewijzigde) doel is: het ontwikkelen van mensen door hen een werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Publiek belang	Bevorderen van maatschappelijke participatie van inwoners met een arbeidsbeperking.
Ontwikkelingen	In 2019 hebben de acht deelnemende gemeenten ingestemd met een voorstel om de GR SW Fryslân om te vormen tot een bedrijfsvoeringsregeling met alleen nog de functie van formeel werkgeverschap. De beleidsvorming en -voorbereiding is uit de GR teruggegaan naar de gemeenten. De uitvoering van alle bedrijfsactiviteiten komt te liggen bij Caparis NV. De gemeenteraden, het Algemeen bestuur van de GR SW Fryslân, de directie en Raad van Commissarissen van Caparis NV en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de NV hebben in 2019 formeel tot de herstructurering besloten.
Bestaande en verwachte risico's	De risico-ontwikkeling is afhankelijk van de CAO-stijging en de Rijksvergoeding.
Beslag op financiële middelen	Met ingang van 2020 worden de loonkosten van de SW'ers nog steeds door de GR SW betaald, doch declareert de GR SW deze kosten bij Caparis NV. Via de nieuwe dienstverleningsovereenkomsten brengt Caparis NV haar lasten, waaronder de loonkosten van de SW'ers, in rekening bij de gemeenten. In deze nieuwe structuur is geen sprake meer van een direct beslag op financiële middelen van de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage over 2020 – in de nieuwe structuur dus via Caparis NV - kwam uit op circa € 8,4 miljoen. Voor 2021 is een bedrag van € 8,3 miljoen afgesproken.

Ontwikkeling eigen vermogen	Met het oog op de herstructurering werd in de Gemeenschappelijke Regeling een bestemmingsreserve aangehouden van oorspronkelijk € 625.000. Als onderdeel van de Herstructurering is het restant ad € 458.000 in de loop van 2020 toegevoegd aan het Eigen vermogen van Caparis NV.
Ontwikkeling solvabiliteit	In de Fair deal is afgesproken, dat Caparis NV de leningen van GR SW Fryslan overneemt. De aflossing van deze oude leningen wordt in 2021 afgerond.
Ontwikkeling financiële resultaten	In de nieuwe structuur worden de loonkosten in de GR volledig doch zonder opslagen betaald door Caparis NV. Daardoor zal in de GR sprake zijn van een nihil-resultaat.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	Ja; mits 5 van de 8 betrokken gemeenten instemmen onder betaling van een uittrede boete van maximaal 3 x de jaarbijdrage.
Gevolgen beëindiging	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling.

Veiligheidsregio Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De Friese gemeenten.
Zeggenschap	Via dagelijks en algemeen bestuur en de bestuurscommissies veiligheid en gezondheid.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de Friese gemeenten, met allen gelijke zeggenschap. Voorzitter is de burgemeester van Leeuwarden. Het dagelijks bestuur is uit het Algemeen Bestuur gekozen. Verder zijn er de twee bestuurs-commissies Veiligheid en Gezondheid. Vertegenwoordigers van Heerenveen zijn T.J. van der Zwan (Algemeen Bestuur en bestuurscommissie Veiligheid) en J. Zoetendal (Bestuurscommissie Gezondheid).
Doel	1.Een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde repressieve en preventieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ambulancevervoer, die voor het lokale grondgebied van de deelnemende gemeenten het ambulancevervoer dirigeert. 2. Het behartigen van de preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid, de taken op dit terrein waartoe door de deelnemende gemeenten of andere instanties specifieke opdrachten zijn verstrekt, en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.
Realisatie doelstelling	Gemeenten zien toe op het behalen van jaarlijks opnieuw te formuleren doelstellingen (jaarverslagen, jaarrekeningen en begrotingen).
Beleid	Meerjarenbeleidsplan Veiligheidsregio gericht op brandweerzorg, crisisbeheersing en gezondheidszorg. Dit vormt de basis voor de meerjarenbegroting.
Voornemens tot beleidwijzigingen	In 2018 is het meerjarenbeleidsplan Veiligheid, Gezondheid, Organisatie en het Regionaal Risicoprofiel voor de periode 2019 – 2022 vastgesteld.
Publiek belang	1.Voorkomen en bestrijden van branden; 2.Voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing; 3.Bevorderen volksgezondheid.
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2014 is de brandweer geregionaliseerd. In 2017 is het Dekkingsplan 2.0 "Samen Paraat" vastgesteld, waarin o.a. de regionale brandweerprestaties zijn vastgesteld. Uitrol en implementatie is gestart in 2018.

Bestaande en verwachte risico's	-De VRF heeft een egalisatiereserve om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. De egalisatiereserve dient een omvang te hebben van tussen de 2% en de 5% van het begrotingstotaal. Na onttrekking van het nadelig saldo over 2019 en de eerste begrotingswijziging 2020 bedraagt de egalisatiereserve nog € 428.000. Dit is 0,6% van de begrotingsomvang en dat is onder de ondergrens van 2%. Dit kan betekenen dat, als er sprake is van tekorten, de VRF een beroep doet op gemeenten voor een aanvullende bijdrage. -Het coronavirus heeft voor de activiteiten van de VRF een zeer grote impact. De verwachte meer/minderkosten worden in de tweede bestuursrapportage geschat op € 2,8 miljoen. Deze kosten worden gedeclareerd bij het ministerie van VWS. De verwachting is dat bij de jaarrekening 2020 over het gedeclareerde bedrag zekerheid is te verwachten.
Beslag op financiële middelen	Voor Heerenveen bedroeg de bijdrage in 2020: - Gezondheid € 1.919.154 - Brandweer € 2.665.178 - Veiligheid & Crisbeheersing € 168.922 Het programma brandweer wordt verdeeld op basis van cluster OOV in het gemeentefonds. De overige programma's worden verdeeld op basis van inwoneraantallen.
Ontwikkeling eigen vermogen	De beleidsnota Weerstandsvermogen 2019-2022 is op 19 december 2018 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. -Binnen de GR wordt geen eigen weerstandscapaciteit meer aangehouden. -Er wordt gebruik gemaakt van een egalisatiereserve. -De post onvoorzien in de begroting wordt geclassificeerd als regulier budget voor personele fricties.
Ontwikkeling solvabiliteit	Naar aanleiding van de analyse resultaatbestemmingen heeft het A.B. besloten tot het instellen van een egalisatiereserve met een bovengrens van 5% van het begrotingstotaal en een ondergrens van 2%. Op deze wijze kunnen mogelijke overschotten worden ingezet ter dekking van incidentele tekorten in volgende jaren. Dit draagt bij aan een stabiele ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen en verkleint het risico op tussentijdse verrekeningen. De omvang van de egalisatiereserve bedroeg per 31 december 2019 € 2,2 miljoen. In 2020 zijn het negatief resultaat over 2019 (€ 524.000) en de 1e begrotingswijziging van 2020 (€ 1.260.000) aan de egalisatiereserve onttrokken.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening presenteert het exploitatieresultaat met een voorstel tot bestemming. Tussentijds komt de Veiligheidsregio met rapportages, waarbij zo nodig de budgetten via begrotingswijzigingen kunnen worden aangepast. In 2019 bedroeg het resultaat € 524.000 negatief. De Veiligheidsregio prognotiseert in de tweede bestuursrapportage voor 2020 een plus van .€ 836.500. Rekening houdend met de onderwerpen die in 2020 niet of in mindere mate konden worden uitgevoerd door de coronacrisis resteert op de 'normale' bedrijfsvoering een tekort van € 185.000 op Organisatie.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	Nee, wij zijn verplicht de Veiligheidsregio in stand te houden op basis van de Wet Veiligheidsregio's.
Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Welstandzorg Hûs en Hiem	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Hûs en Hiem is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in algemeen bestuur en het dagelijks bestuur door J. van Veen.
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie.
Realisatie doelstelling	De welstandcommissie draagt met haar advisering bij aan de ruimtelijke kwaliteit die de gemeente voor ogen staat.
Beleid	De Welstandsnota gemeente Heerenveen 2016 is de basis voor de werkzaamheden van Hûs en Hiem.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Onder de vlag van de Vereniging Fryske Gemeenten (VFG) is een proces in gang gezet voor de gemeentelijke samenwerking op het gebied van de herijking van welstand in de Friese gemeenten.
Publiek belang	Bevorderen van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid.
Ontwikkelingen	De invoering van de omgevingswet en de ruimte die de wetgever biedt om met behulp van de kan-bepaling de uitvoering van het welstandsbeleid anders te organiseren, heeft invloed op de bedrijfsvoering en resultaten van Hûs en Hiem.
Bestaande en verwachte risico's	De geschetste ontwikkeling, zoals hierboven vermeld, hebben invloed op de toekomst van Hûs en Hiem. De komende tijd zal hier meer duidelijkheid over komen. Hûs en Hiem is hierbij afhankelijk van keuzes die individuele gemeenten maken. Daarnaast zijn die gemeentes samen in overleg hoe zij de toekomst van welstandsadvisering zien, en daarbij of er nog een rol voor Hûs en Hiem is, en welke. De lead van dit proces zit bij de VFG.
Beslag op financiële middelen	Voor de dienstverlening van Hûs en Hiem is de gemeente een vergoeding verschuldigd, welke via de gemeentelijke leges wordt doorberekend aan de afnemers.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het weerstandsvermogen wordt gevormd door het eigen vermogen en de stille reserve bezit kantoorpand (WOZ-waarde per 1 januari 2019 € 392.000). Het eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt € 369.353. Gelet op de risico's die zijn verbonden aan de aard van de werkzaamheden is de gewenste hoogte van het eigen vermogen vastgesteld op € 512.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Verwachting voor de komende jaren stabiel.

Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat in 2019 bedroeg € 6.542. Meerjarig is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, de voorwaarden worden dan vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR; welke dat zijn is niet vooraf bepaald.
Gevolgen beëindiging	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente.

Vennootschappen en coöperaties

Afvalsturing Friesland NV	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	Aandeelhouders: •De Friese gemeenten •De Noord Veluwse Gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten •De Groningse gemeenten Appingedam en Delfzijl •NV Irado (gemeenten Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albranswaard en Ridderkerk)
Zeggenschap	totaal zijn er 4.500 aandelen: 3.000 aandelen A voor de Friese gemeenten (66,7%) en 1.500 aandelen B. Alle aandelen A zijn uitgegeven. Met 155 aandelen A heeft Heerenveen 5,2% van de aandelen A. De nominale waarde is € 453,78 (€ 70.300). De aandelen B zijn in bezit van: •RNV gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten 360 •Appingedam 45 •Delfzijl 120 •NV Irado 360 De resterende 615 aandelen B zijn nog niet uitgegeven.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Uitsluitend als aandeelhouder naar rato van het aantal inwoners in Heerenveen t.o.v. het totaal in de provincie Friesland (AvA). De gemeente is vertegenwoordigd door J. van Veen. Door de toetreding van de Regio Noord Veluwe gemeenten, de gemeenten Appingedam en Delfzijl de GR Irado is dit beperkt gewijzigd.
Doel	
Realisatie doelstelling	Deze zijn vastgelegd in de strategische beleidsnotitie 2021-2024 en liggen hierbij op schema.

Beleid	Omrin blijft volop inzetten op het realiseren van een circulaire economie waarin afval zoveel mogelijk waarde houdt. Uitdaging hierbij is om steeds een optimale balans te vinden tussen het duurzaamheidsbelang, een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening aan klantgemeenten en een verantwoord kostenniveau. Vanuit financieel oogpunt blijft onverkort voorop staan dat Afvalsturing Friesland als publiek bedrijf van en voor haar (samenwerkende) gemeenten niet streeft naar winstmaximalisatie maar naar een verantwoorde tariefontwikkeling, zonder dat dit ten koste gaat van de continuïteit van haar onderneming. Er moet voldoende solvabiliteit zijn om tegenvallers te kunnen opvangen én om te kunnen blijven investeren in innovatieve toepassingen die bijdragen aan de doelstellingen. Daarom blijft versterking van de solvabiliteit van Afvalsturing Friesland prioriteit houden.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen. De strategie voor de periode 2021-2024 is in december 2020 door de aandeelhouders vastgesteld.
Publiek belang	Inzamelen, scheiden en verwerken van afvalstoffen, inclusief het sluiten van kringlopen, tegen zo laag mogelijke kosten.
Ontwikkelingen	De koers met het sluiten van de kringlopen, die uiteindelijk moet resulteren in een laag uniform verwerkingstarief, wordt ook in de nieuwe strategische koers vanaf 2021 doorgezet. Daarbij is de vollast van installaties (bijvoorbeeld de REC/Harlingen) een belangrijke taak die bij de onderneming rust, dit in het belang van bijvoorbeeld het aandeelhouderstarief. Als het gaat om de prioritering van hergebruik van materialen en produceren van duurzame energie, dient het produceren van duurzame energie primair voort te vloeien uit de activiteit be- en verwerken van stromen.
Bestaande en verwachte risico's	Omrin voert een financieel solide beleid, waarbij niet wordt gestreefd naar winstmaximalisatie, maar er wordt een balans gezocht tussen tarieven die de aandeelhouders moeten betalen voor de inzameling en verwerking van hun afval en de winst die de onderneming maakt om voldoende solvabiliteit te hebben om tegenvallers te kunnen opvangen. Om dit beleid invulling te geven zijn de volgende afspraken met aandeelhouders gemaakt: 1. Het rendement op overheidsactiviteiten bedraagt minimaal 3%. 2. Het rendement op commerciële activiteiten bedraagt minimaal 5%. 3. Omrin streeft naar een minimum solvabiliteit, welke van belang is om blijvend in innovaties te kunnen investeren. 4. In 2020 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden betreffende de uitkering van dividend. De nieuwe dividendsystematiek is nu als volgt: Solvabiliteit < 25%: -Naar algemene reserve Afvalsturing: Restant boven 7% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: 7% van de winst Solvabiliteit >25%, <35%: -Naar algemene reserve Afvalsturing: Tenminste 50% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: Maximaal 50% van de winst, ter besluitvorming Algemene vergadering (op voorstel bestuurder) Solvabiliteit >35%: -Naar Algemene reserve Afvalsturing: 0%-100% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: 0%-100% van de winst, ter besluitvorming Algemene vergadering (op voorstel bestuurder).
Beslag op financiële middelen	Nihil; op basis van contractuele afspraken wordt jaarlijks door de AvA een uniform tarief vastgesteld voor de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is in 2019 toegenomen van € 50,6 miljoen naar € 57,0 miljoen
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2019 gestegen van 24,9% naar 32,7%.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening 2019 laat een positief resultaat zien van € 6,5 miljoen. In de begrotingen 2020 en 2021 wordt uitgegaan van een positief resultaat van respectevelijk € 3,3 en € 1,6 miljoen. Tot 2020 werd er alleen een primair dividend uitgekeerd van 7% totaal € 121.000, waarvan voor Heerenveen € 4.900. In 2020 is er aanvullend een dividend uitgekeerd van € 1 miljoen, waardoor de totale opbrengst voor Heerenveen € 45.200 bedraagt.
Accountantsverklaring	Ja

Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.

Gevolgen beëindiging	Mogelijk een afkoopsom ten gevolge van de leveringsplicht uit hoofde van de gemeenschappelijke regeling OLAF

BNG Bank N.V	
Vestigingsplaats	Den Haag
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	De gemeente heeft zeggenschap in BNG Bank N.V. via stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50).
Vertegenwoordiging van de gemeente	Via de Algemene Vergadering van aandeelhouders (AVA) (H. Rinkes). Zie bij ontwikkeling eigen vermogen de deelneming in de NV. Overigens is sprake van een verdeling van 50% Rijk en 50% gemeenten, provincies e.a.
Doel	De BNG is bankier ten dienste van overheden. Door middel van zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening biedt de bank toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector
Realisatie doelstelling	Via het gebruik van kredietfaciliteiten van de BNG zijn de kosten van het gebruik van de kredietfaciliteiten zo laag mogelijk.
Beleid	De bank ondersteunt overheidsbeleid en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Niet bekend
Publiek belang	Doelmatig beheer overheidsgelden.
Ontwikkelingen	De statutaire eis van voldoende overheidsbetrokkenheid begrenst het werkgebied van de bank. Het aankoersen op de mogelijkheid van wijziging van overheidseigendom is ook bij de bank zichtbaar en door de statutaire begrenzing zijn enkele cliënten afgevallen. De bank wordt verder geconfronteerd met nieuwe en/of gewijzigde wetgeving op financieel gebied (de bank is niet langer vrijgesteld van vennootschapsbelasting) en ten aanzien van bancair toezicht.
Bestaande en verwachte risico's	Bancaire risico’s

Beslag op financiële middelen	Heerenveen neemt met 65.267 aandelen van nominaal € 2,50 deel in de NV. Jaarlijks keert de BNG dividend uit, afhankelijk van het behaalde resultaat. Het dividend over 2019 is in 2020 nog niet uitgekeerd. Achtergrond hiervan is de significante schok die de corona-pandemie de economie toebrengt. De ECB verwacht van banken dat zij zich tot het uiterste inspannen om hun klanten te helpen en hun vermogen maximaal beschikbaar houden om te investeren in de kredietverlening aan hun klanten. Op 15 december 2020 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de banken aanbevolen om tot 30 september 2021 af te zien van dividenden of deze te beperken. Dividenden mogen onder strikte voorwaarden maximaal 15% van de gecumuleerde winst 2019-2020 bedragen en niet hoger zijn dan 20 basispunten van de Common Equity Tier 1 (CET1)-ratio. BNG Bank heeft besloten gebruik te maken van de ruimte die de ECB biedt en een bedrag van circa €25 miljoen aan dividend over 2019 uit te keren (ongeveer € 0,45 per aandeel, voor Heerenveen betekent dit een bedrag van € 29.000 en is opgenomen als nog te ontvangen dividend). Dit correspondeert met 20 basispunten van de CET1-ratio. Het precieze bedrag zal op 15 maart 2021 bekendgemaakt worden en op 19 maart 2021 worden uitgekeerd. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (€45 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiele, positieve ontwikkeling.
Ontwikkeling solvabiliteit	De bank beschikt over een sterke solvabiliteitspositie. Deze positie is nodig om de triple-A status te behouden. Om die reden wordt de (naar risico gewogen) vermogenspositie nauwgezet bewaakt.
Ontwikkeling financiële resultaten	In het kader van de vennootschapsbelasting worden het dividendbeleid en de rendementsnorm herijkt. Behoud van een sterke vermogenspositie vormt hierbij een essentiële randvoorwaarde.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, de aandelen kunnen onderling (gemeenten, provincies e.a.) worden verhandeld.

Gevolgen beëindiging	Bij verkoop van aandelen wordt betrokkenheid niet beëindigd. Bij Koninklijk Besluit (1925) is vastgelegd dat rijksverrekeningen uitsluitend verlopen op een bankrekening van de BNG.

Caparis NV	
Vestigingsplaats	Drachten
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland en Smallingerland.
Zeggenschap	Als individuele aandeelhouder is de zeggenschap beperkt. De zeggenschap is georganiseerd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Vertegenwoordiging van de gemeente	Gemeente Heerenveen wordt in de AVA vertegenwoordigd door T.J. van der Zwan.
Doel	Het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden aan de in de Wet sociale werkvoorziening en Participatiewet bedoelde personen. Het realiseren van dienstbetrekkingen, detacheringen en leerwerkplekken voor deze personen. Het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de mensen met een arbeidsbeperking.
Realisatie doelstelling	In 2020 zijn 302 inwoners aan het werk geweest. Voor 2021 worden 280 arbeidsplaatsen geraamd.
Beleid	Het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een (beschutte) werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Het (ongewijzigde) doel is: het ontwikkelen van mensen door hen een werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie van inwoners met een arbeidsbeperking.
Ontwikkelingen	Na de herstructurering van de GR SW Fryslân en Caparis NV, die eind 2019 bestuurlijk is afgerond, zorgt Caparis NV voor de organisatie en uitvoering van de werkzaamheden en fungeert de GR alleen nog als werkgever voor de SW-dienstverbanden.
Bestaande en verwachte risico's	De Participatiewet vormt een risico voor de toekomst van Caparis. Het risico zit met name in het genereren van voldoende omzet (aanbestedingsplicht).
Beslag op financiële middelen	Tot en met 2019 hebben de gemeenten de subsidie direct aan de GR SW Fryslan betaald. In de nieuwe situatie per 1 januari 2020 lopen alle uitgaven en inkomsten via Caparis NV, zodat de hele exploitatie op één plek zichtbaar wordt. Caparis NV betaalt de loonkosten aan de GR. En de gemeenten betalen de kosten van Caparis, inclusief de loonkosten, aan Capars NV.

Ontwikkeling eigen vermogen	Eind 2019 is in de Fair deal de uitkoop van vier gemeenten geregeld en afgerond. Tevens zijn vanuit het Eigen vermogen middelen opzij gezet voor het weerstandsvermogen in het nieuwe Caparis, een reorganisatie en een vergoeding aan de vier eigenaar-blijvers. Het Eigen vermogen per einde 2019 lag voor een deel vast in gebouwen, terreinen en inventaris en was voor een deel liquide. In 2020 hebben de vier eigenaar-gemeenten besloten om de lopende dienstverleningsovereenkomsten drie maanden vooruit te bevoorschotten, zodat Caparis over voldoende liquiditeit beschikt om alle besluiten uit de Fair deal uit te voeren. Na de reorganisatie wordt verwacht, dat de exploitatieresultaten zich in een stijgende lijn zullen ontwikkelen. Daardoor zal ruimte ontstaan om de voorschotpositie van drie maanden gefaseerd in te lopen. Verwacht wordt, dat de ruimte daarvoor in 2024 beschikbaar komt.
Ontwikkeling solvabiliteit	Door de daling van het Eigen vermogen, zie het vorige punt, zal de solvabliteit vooreerst nog afnemen. Na volledig afronden van de reorganisatie en herstel van de winstgevendheid wordt een toenemende solvabiliteit verwacht.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het doorvoeren van de reorganisatie beoogt herstel te brengen in de mate van winstgevendheid, als vervolg op de begroting met een nul-resultaat die voor 2020 in de Fair deal was afgesproken. Caparis NV gaat in haar ramingen uit van een batig saldo van circa € 1,250 miljoen in 2024.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, in combinatie met uittreden uit gemeenschappelijke regeling

Gevolgen beëindiging	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.	
Vestigingsplaats	Gemeente Leeuwarden, kantoorhoudend te Sneek.
Aard rechtspersoon	Coöperatie
Betrokkenen	Leden: Friese gemeenten / Provinsje Fryslân. Afnemers: een aantal publiekrechtelijke en privaatrechtelijke (maatschappelijke) instellingen
Zeggenschap	Via algemene ledenvergadering
Vertegenwoordiging van de gemeente	Invloed uit te oefenen via algemene ledenvergadering. Afgevaardigde naar algemene ledenvergadering: J. van Veen.
Doel	Adequaat en betaalbaar beheer en onderhoud van openbare verlichting en het behalen van financiële voordelen met de gezamenlijke inkoop van energie.
Realisatie doelstelling	Overleg met betrokkenen.
Beleid	Samenwerking beheer en onderhoud openbare verlichting.
Voornemens tot beleidwijzigingen	N.v.t.
Publiek belang	Verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
Ontwikkelingen	Uitbreiding met inkoop van energie (voor meerdere partners).
Bestaande en verwachte risico's	N.v.t.
Beslag op financiële middelen	In 2020 bedroeg de bijdrage € 48.000. De bijdrage OVL (€ 33.000) is afhankelijk van de begroting van de coöperatie (verdeling op basis van het aantal lichtmasten). De bijdrage van de energiepartijen (€ 16.000) bestaat voor een deel uit algemene kosten en daarnaast de kosten voor medewerkers belast met de werkzaamheden ten gunste van energiediensten. energiediensten.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 € 337.990 (2018: € 264.975).
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit bedraagt ultimo 2019 89%. De ontwikkeling van de solvabiliteit is positief.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het resultaat over 2019 bedroeg € 73.015 positief (2018: € 16.008 negatief).
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja

Gevolgen beëindiging	Bij beëindiging van het contract zal de gemeente zelf meer capaciteit beschikbaar moeten stellen en haar producten in moeten kopen.

Dataland BV	
Vestigingsplaats	Gouda
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Diverse Nederlandse Gemeenten
Zeggenschap	De aandelen van Dataland BV zijn ingebracht in de Stichting Administratiekantoor Dataland. Deze stichting geeft certificaten van aandelen uit aan participerende gemeenten. Heerenveen participeert met 22.372 certificaten van aandeel van nominaal € 0,10 in Dataland BV.
Vertegenwoordiging van de gemeente	T.J. van der Zwan vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Certificaathouders Dataland BV.
Doel	Het realiseren en in stand houden van een landelijke voorziening die leidt tot - Het breed toegankelijk maken van alle mogelijke gegevens betreffende registergoederen uit het informatiedomein van gemeenten en/of andere publiekrechtelijke lichamen voor de publieke en private markt - Het ter beschikking stellen en verstrekken van rapportages, adviezen, en - Aanverwante diensten van gemeenten.
Realisatie doelstelling	Dataland profileert zich als gemeentelijke toegangspoort van, en doorgeefluik voor gemeentelijke objectinformatie.
Beleid	Als gemeentelijk kennis- en gegevensknooppunt ondersteunt, ontzorgt en faciliteert Dataland gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie; oftewel objectinformatie
Voornemens tot beleidwijzigingen	Door de komst van de landelijke voorziening voor WOZ-informatie in 2017 is informatie over de WOZ-waarde van woningen vrijelijk beschikbaar gekomen. Hierdoor is de omzet van Dataland sterk gedaald. Vervolgens zijn de mogelijkheden voor compensatie van de omzetdaling onderzocht. Uitkomst hiervan is dat Dataland de dienstverlening op het gebied van gegevensuitwisseling en datalevering gaat onderbrengen bij het Kadaster. De rol als secretaris van het Gemeentelijk Geoberaad en de diensten op het gebied van opleidingen en kennisbijeenkomsten worden ondergebracht vij de VNG. Deze transitie wordt eind 2021 afgerond.
Publiek belang	Verbetering overheidsdienstverlening aan publieke en private partijen; Kwaliteitsverbetering eigen gemeentelijk functioneren.
Ontwikkelingen	Na voltooiing van de transitie wordt de liquidatie van Dataland geregeld.
Bestaande en verwachte risico's	De verwachting is dat de transitie zonder extra bijdragen van de in de BV participerende gemeenten kan gebeuren.
Beslag op financiële middelen	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het Eigen vermogen van Dataland bedraagt per 31 december 2019 □€ 422.077 (2018: € 112.313).
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is door het positieve resultaat in 2019 gestegen naar 47% (2018: 20%).

Ontwikkeling financiële resultaten	In 2019 bedroeg het positieve exploitatieresultaat € 309.764 (2018: € 638.516 negatief).
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Mogelijkheid tot beëindiging	Ja. Aandeelhouderschap is gekoppeld aan de overeenkomst tot levering van gegevens voor de Basisregistratie van adressen en gebouwen. Deze overeenkomst is aangegaan voor 5 jaar en wordt stilzwijgend verlengd met steeds drie jaar.
Gevolgen beëindiging	Voor de gemeente: Geen inkomsten meer uit de verkoop van gegevens aan klanten.

Fryslân Miljeu Zuidoost BV	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	De afvalinzameling wordt door de regio Zuid-Oost bv uitgevoerd in de gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland.
Zeggenschap	Middels houder van aandelen C in NV Fryslân Miljeu is de zeggenschap indirect.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door J. van Veen
Doel	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van huishoudelijke herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen, en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de gemeenten. Fryslân Miljeu Zuid-Oost BV is een 100%-dochteronderneming van NV Fryslân Miljeu. De gemeente heeft een raamovereenkomst, op grond waarvan Fryslân Miljeu Zuidoost BV een aantal taken (afvalinzameling, straat reinigen, riool spoelen) verricht. In de raamovereenkomst zijn de afspraken voor meerdere jaren vastgelegd. Jaarlijks is er dan ook nog een prestatieovereenkomst tussen de gemeente en de desbetreffende regio BV waarbij de prijsafspraken voor de dienstverlening worden vastgelegd.
Realisatie doelstelling	De geleverde prestaties zijn in lijn met de gemaakte afspraken.
Beleid	Het door de gemeente vastgestelde beleid is primair gericht op een duurzame circulaire economie. Daarbij past dat de gemeente de landelijk vastgestelde VanAfvalNaarGrondstof (VANG) doelstellingen tot haar uitgangspunt van beleid heeft verheven. Richting huishoudens heeft dat o.a. consequenties voor het inzamelbeleid en de daarbij behorende tarieven en uitvoeringsregels.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken.
Ontwikkelingen	Volgt de ontwikkelingen van Fryslân Miljeu.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	De gemeente Heerenveen ontvangt een primair dividend van € 8.700. Op basis van de Jaarrekening 2019 ontving Heerenveen een aandeel in de resterende winst van € 13.300. Beide dividend-delen zijn uitgekeerd via Fryslân Miljeu aan de gemeente.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is gedaald in 2019 van € 1,21 miljoen naar € 1,19 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is gedaald in 2019 van 26,2% naar 21,4%.

Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat over 2018 was € 111.000 en over 2019 € 44.000.
Accountantsverklaring	Ja

Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap NV Fryslân Miljeu en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval.

Gemeentelijk Sportcentrum BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen is voor 100 % aandeelhouder
Vertegenwoordiging van de gemeente	J. Zoetendal vertegenwoordigt de gemeente in de AvA.
Doel	Het realiseren, beheren en exploiteren van sportvoorzieningen in het multifunctioneel centrum "Sportstad Heerenveen".
Realisatie doelstelling	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen. Sporters maken gebruik van de mogelijkheden die de accommodatie te bieden heeft.
Beleid	Sport en beweeglijkheid.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen.
Publiek belang	Behartiging van de sportieve belangen van de inwoners van gemeente Heerenveen.
Ontwikkelingen	De huurovereenkomst met Sportstad Heerenveen BV (SSH) loopt af in 2026. De exploitatie van Gemeentelijk Sportcentrum BV binnen het geheel van SSH laat een structureel tekort zien van circa € 6,5 ton. Dat wordt nu door de andere onderdelen van SSH gecompenseerd. Dat is op termijn niet houdbaar. In najaar 2019 is een onderzoek naar de exploitatie afgerond. In het ondezoek is een passende financiële bijdrage van gemeente Heerenveen geformuleerd. Gemeente Heerenveen moet daarover nog een formeel standpunt innemen. Een gemeentelijke bijdrage moet voorkomen dat Sportstad Heerenveen BV in 2026 de huurrelatie niet wenst te continueren. De uitbraak van Corona im Nederland in 2020 en de rijksmaatregelen om Corona te bestrijden werken nadelig door in het resltaat, mogelijk ook in 2021 en verder. De mate waarin is op dit moment moeilijk aan te geven.
Bestaande en verwachte risico's	Risico is een passende exploitatiebijdrage van Heerenveen aan Gemeentelijk Sportcentrum BV c.q. Sportstad Heerenveen BV. De uitbraak van Corona in 2020 en de rijksmaatregelen om Corona te bestrijden werken nadelig door in omzet en resultaat. Ter compensatie biedt het Rijk steunmaatregelen aan. Sportstad is in staat om de nadelige effecten te compenseren met een beroep op die steunmaatregelen en met eigen sturing op de kosten. De exploitatie van het Gemeentelijk sportcentrum is volledig ondergebracht bij Sportstad Heerenveen BV.
Beslag op financiële middelen	Er is € 18.000 in het Aandelenkapitaal geinvesteerd.
Ontwikkeling eigen vermogen	Geen mutaties. Middels de huurovereenkomst worden de kosten en opbrengsten per saldo gedragen door c.q. doorberekend aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV.

Ontwikkeling solvabiliteit	Niet van toepassing.

Ontwikkeling financiële resultaten	De exploitatie van Gemeentelijk Sportcentrum BV laat als onderdeel van Sportstad Heerenveen BV een jaarlijks tekort zien.
Accountantsverklaring	Nee
Aard accountantsverklaring	Niet van toepassing
Mogelijkheid tot beëindiging	Nee.
Gevolgen beëindiging	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak redelijkheid van tarieven, openingstijden, en beschikbaarheid voor doelgroepen. Beëindiging betrokkenheid zou sluiting van het zwembad tot gevolg kunnen hebben.

IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	Heerenveen bezit 100% van de aandelen
Vertegenwoordiging van de gemeente	J. Zoetendal vertegenwoordigt gemeente Heerenveen in de AvA.
Doel	Het beheer en het (doen) exploiteren van de IJshockeyhal als onderdeel van het Thialf IJsstadion.
Realisatie doelstelling	Behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op Europees en wereld niveau in samenhang met Thialf.
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen wijzigingen.
Publiek belang	Bevorderen actieve sportdeelname
Ontwikkelingen	In januari 2019 zijn constructieve herstelwerkzaamheden met een tijdelijke aard uitgevoerd. Een vervolg is noodzakelijk. Het leidingstelsel in de vloer heeft een hoog risico op lekkages, waardoor Thialf BV ook in 2020 extra uitgaven voor noodzakelijk onderhoud moest doen. Mogelijkheden zijn nieuwbouw of renovatie. Gemeente Heerenveen en Provincie Fryslân verkennen de mogelijkheden om te komen tot een vernieuwde IJshockeyhal inclusief de toekomstige governance. Voorjaar 2020 heeft Thialf een herstelplan gepresenteerd hoe te komen tot een kostendekkende exploitatie. Bij de verkenning van de mogelijkheden voor de IJshockeyhal zullen wij dat herstelplan betrekken.
Bestaande en verwachte risico's	Op dit moment ligt het exploitatierisico van de IJshockeyhal volledig bij Thialf OG B.V. De exploitatie is niet kostendekkend. In 2019 is bij Thialf een onderzoek naar de exploitatie - van Thialf - uitgevoerd. Daarbij is tevens gekeken naar verbetermogelijkheden. Mogelijk zal in de toekomst een bijdrage van de aandeelhouders worden gevraagd. Vergelijkbaar met Thialf zet de uitbraak van het Corona-virus in Nederland ook de exploitatie van de IJshockeyhal onder druk, met als gevolg een groter nadeel in de exploitatie. Thialf zet in op gebruikmaking van Rijksregelingen om de Coronaschade zoveel mogelijk te dempen.
Beslag op financiële middelen	Binnen het Herstelplan van Thialf zal gekeken worden naar de governance en investeringen van en in de IJshockeyhal. Zodra de financiële en andere consequenties in beeld zijn gebracht, leggen we u een concreet voorstel voor.

Ontwikkeling eigen vermogen	Omdat alle uitgaven en inkomsten contractueel door Thialf worden gedaan is het resultaat van deze B.V. vrijwel nihil en is het eigen vermogen stabiel op € 18.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neutraal

Ontwikkeling financiële resultaten	Stabiel
Accountantsverklaring	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Sluiting van de ijshockeyhal.

NV Fryslân Miljeu	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	12 Friese gemeenten en 3 Groningse gemeenten.
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen beschikt over 19.063 aandelen C van nominaal € 4,53 (€ 86.504). Dit vertegenwoordigd 12,6% van het totale aandelen kapitaal en 46,8% van de aandelen C. De resterende aandelen C zijn in bezit van de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door J. van Veen.
Doel	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van herbruikbare grondstoffen en van afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning. De vijf regio-B.V.'s sturen de inzameling van huishoudelijk afvalstof aan namens de deelnemende gemeenten.
Realisatie doelstelling	Samen met de aan Fryslân Miljeu verbonden gemeenten wordt volop ingezet op het realiseren van de landelijke VANG-doelstellingen (zie hiervoor & beleid), in het bijzonder het streven naar 75% scheiding van het huishoudelijk afval en maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2020. Fryslân Miljeu/Omrin staat met haar gemeenten voor de uitdaging om bij te dragen aan de totstandkoming van een circulaire economie waarin afval door zoveel mogelijk hergebruik, waarde krijgt en houdt. Naast het belang van deze duurzaamheidsdoelstelling blijft het zaak om de kosten die hiermee gemoeid zijn, zo laag mogelijk te houden
Beleid	Het door de gemeente vastgestelde beleid is primair gericht op een duurzame circulaire economie. Daarbij past dat de gemeente de landelijk vastgestelde VanAfvalNaarGrondstof (VANG) doelstellingen tot haar uitgangspunt van beleid heeft verheven. Richting huishoudens heeft dat o.a. consequenties voor het inzamelbeleid en de daarbij behorende tarieven en uitvoeringsregels
Voornemens tot beleidwijzigingen	In 2020 is de strategische koers van Omrin 2021-2024 vastgesteld, een heroriëntatie van de koers van de onderneming en haar bedrijfsonderdelen.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen, en aanverwante reinigingstaken.
Ontwikkelingen	Versterken van de positie als regionaal Noord-Nederlands inzamelbedrijf van afvalstoffen, ook buiten de provincie Friesland.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Geen. Op basis van contractuele afspraken betaalt de gemeente elk jaar voor de ingezamelde hoeveelheden.

Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is nagenoeg gelijk gebleven in 2019 het was € 8,4 miljoen en werd € 8,3 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2018 nagenoeg gelijk gebleven, het was 33,9% en werd 33,4%.

Ontwikkeling financiële resultaten	De omzet neemt toe en het resultaat stabiliseert.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Dat betekent ook het einde van het aandeelhouderschap BV Fryslân Zuidoost, en de noodzaak om een alternatief voor afvalinzameling te zoeken.

Sportstad Heerenveen BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en SC Heerenveen Vastgoed BV
Zeggenschap	Het belang van gemeente Heerenveen is als gevolg van de uittreding van De Friesland Zorgverzekeraar toegenomen van 50 % naar 55,9 %. De huidige omvang kan er toe leiden dat voor specifieke besluiten alleen de goedkeuring van de gemeente voldoende is. In de aandeelhoudersvergadering wordt de wenselijkheid hiervan besproken. SC Heerenveen Vastgoed BV bezit 44,1 % van de aandelen.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Wethouder Zoetendal vertegenwoordigt gemeente Heerenveen in de AvA.
Doel	Het realiseren, beheren en besturen van een multifunctioneel centrum voor sport, gezondheid, zorg, onderwijs en vrije tijd.
Realisatie doelstelling	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen en functioneert ten behoeve van activiteiten op het vlak van sport, gezondheid, onderwijs en vrije tijd.
Beleid	Sport- en beweegbeleid.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen.
Publiek belang	Bevordering economische ontwikkeling en werkgelegenheid; bevordering actieve deelname aan sport.
Ontwikkelingen	Sportstad Heerenveen en Gemeente Heerenveen hebben in 2019 voorbereidingen getroffen om het toekomstperspectief van de exploitatie van het Gemeentelijk sportcentrum te laten onderzoeken. Dat onderzoek is in najaar 2019 afgerond en geeft inzicht in mogelijkheden om de exploitatie te verbeteren. Tevens formuleert het onderzoeksrapport een conclusie cq een advies in wat een passende bijdrage van gemeente Heerenveen in de exploitatie van het Gemeentelijk sportcentrum voor de komende 20 jaar zou kunnen zijn. Heerenveen moet over een passende bijdrage een formeel standpunt innemen.
Bestaande en verwachte risico's	Het realiseren van een kostendekkende exploitatie overeenkomstig het Masterplan. Binnen het Masterplan liggen de risico's bij de huurders. Het risicoprofiel van Sportstad Heerenveen BV neemt toe door de financiële situatie cq exploitatie bij de grootste huurder SC Heerenveen. De uitbraak van Corona in 2020 en de rijksmaatregelen om Corona te bestrijden werken nadelig door in omzet en resultaat. Ter compensatie biedt het Rijk steunmaatregelen aan. Sportstad is in staat om de nadelige effecten te compenseren met een beroep op die steunmaatregelen en met eigen sturing op de kosten.

Beslag op financiële middelen	Het huidige geinvesteerde aandelenkapitaal bedraagt € 11,2 miljoen. Als gevolg van negatieve resultaten daalde de waarde van het eigendom in voorgaande jaren. In die jaren is het noodzakelijk geweest een voorziening te treffen voor die waardevermindering. De Voorziening bedroeg destijds 50 % van de resultaten van de BV. De Voorziening bracht - en brengt - de waarde van het Eigen vermogen van Sportstad Heerenveen BV in overeeenstemming met hetgeen Heerenveen op haar balans heeft geactiveerd. De positieve resultaten over de laatste jaren hebben geleid tot een volledige vrijval van de Voorziening per einde 2019. Het Eigen vermogen in Sportstad Heerenveen BV bedraagt ultimo 2020 bijna € 22, 4 miljoen waarin gemeente Heerenveen met 55,9 % deelneemt.
Ontwikkeling eigen vermogen	De ontwikkeling van het Eigen vermogen loopt gelijk op met de resultaatontwikkeling en is de afgelopen jaren positief..
Ontwikkeling solvabiliteit	Bij voortgaande toename van het Eigen vermogen zal de Solvabiliteit (licht) verbeteren.

Ontwikkeling financiële resultaten	De meest recente exploitatieresultaten van Sportstad Heerenveen BV zijn positiever dan in het Maasterplan is opgenomen. Het gemeentelijk Sportcentrum kent binnen de exploitatie van Sportstad een onrendabele top. Binnen het huidige construct betalen de winstgevende onderdelen voor de onrendabele top. De exploitatie van Sportstad als geheel is winstgevend. In 2019 is een onderzoek naar de exploitatie van Sportcentrum BV uitgevoerd.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Bij formele beeindiging van betrokkenheid bij Sportstad blijft de betrokkenheid als eigenaar van/bij het gemeentelijk Sportcentrum BV. Gemeente Heerenveen staat garant voor een lening die Sportstad is aangegaan. Dat staat beëndiging van de betrokkenheid in de weg.

Thialf OG BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en Provincie Fryslân.
Zeggenschap	De zeggenschap is georganiseerd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Provincie Fryslan bezit tweederde van de aandelen en gemeente Heerenveen éénderde.
Vertegenwoordiging van de gemeente	J. Zoetendal vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Doel	De holding Thialf OG BV is speciaal opgericht ten behoeve van het Thialf IJsstadion. Doel is het behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op Europees en wereldniveau.
Realisatie doelstelling	Thialf biedt trainingsfaciliteiten aan topsporters van wereldniveau, Thialf organiseert schaatswedstrijden voor zowel de nationale, de Europese als de wereldcompetitie. Tevens is Thialf open voor recreatieve schaatsers. De realisatie van alle activiteiten is belegd bij Thialf BV. Thialf B.V. is een 100% dochteronderneming van Thialf OG BV.
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidwijzigingen	Na de verkregen situatie van stabilisering plannen ontwikkelen met mogelijkheden voor de komende jaren.
Publiek belang	Instandhouding van IJsstadion Thialf als beeld- en imagobepalende voorziening voor Heerenveen, Fryslân en Nederland.

Ontwikkelingen	Thialf heeft in april 2020 een Herstelplan opgesteld, waarin Provincie Fryslan en Gemeente Heerenveen allebei deelnemen. Met het Herstelplan als aanzet vinden verkenningen plaats naar een kostendekkende exploitatie van het IJsstadion en moet de exploitatie verbeteren. De exploitatie omvat de lopende jaarlijkse kosten. De verbouwing cq vernieuwing van Thialf is uit overheidsmiddelen betaald. Daardoor drukken geen afschrijvingen op de exploitatie. Na onderhandelingen met de belangrijkste stakeholders zal mogelijk een bijdrage van de huidige aandeelhouders noodzakelijk blijken te zijn. Bij die onderhandelingen zal in 2021 tevens de governance van zowel het Thialf-ijsstadion als de IJshockeyhal worden betrokken. Ingeval van blijvende verliezen zullen de aandeelhouders daarin op termijn moeten voorzien. De Raad van gemeente Heerenveen zal in juni 2021 een besluit nemen over het wel of niet verlenen van exploitatiesteun. Naar verwachting zal dan ook een besluit over de governance worden genomen.
Bestaande en verwachte risico's	Inherent aan het publieke belang bij de instandhouding van een ijsstadion is het risico van exploitatieverliezen. De exploitatie over de boekjaren 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019 was verlieslatend. De tekorten van afgelopen jaren hebben een negatieve invloed op de liquiditeitspositie. In 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar achtergronden en oorzaken van de verliessituatie en mogelijke verbeteringen daarvan. De directie van Thialf heeft als vervolg op dat onderzoek in voorjaar 2020 een Herstelplan gepresenteerd. Uw raad heeft in juni 2020 ingestemd met dat herstelplan, met een bijbehorend overbruggingskrediet van € 991.000 voor de periode juli 2020 tot en met september 2022 . De uitbraak van het Corona-virus in Nederland heeft ook de exploitatie van Thialf onder druk gezet. Thialf zet in op gebruikmaking van Rijksregelingen om de Coronaschade zoveel mogelijk te dempen, ook in 2021.
Beslag op financiële middelen	De gemeente heeft zich voor € 1,5 miljoen ingekocht waarbij voorzichtigheidshalve direct een voorziening met dezelfde omvang is getroffen
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt ingaande februari 2005 deel met 6.000 aandelen van nominaal € 1,00 (€ 6.000) in Thialf OG B.V. (1/3 deel). In de loop van 2020 bewoog het eigen vermogen zich naar een nulstand. De afname werd (wordt) veroorzaakt doordat de exploitatiekosten hoger zijn dan de inkomsten. Na het bereiken van een kostendekkende bedrijfsvoering moet het Eigen vermogen zich stabiliseren dan wel structureel verbeteren.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt nog af als gevolg van het dalende eigen vermogen en moet na het bereiken van een kostendekkende exploitatie in herstel komen.
Ontwikkeling financiële resultaten	Tot en met boekjaar 2019/2020 is de exploitatie van Thialf verlieslatend. Het Herstelplan van de Directie beoogt te komen tot maatregelen om die situatie, in ieder geval gedeeltelijk, om te buigen. Als één van de maatregelen zijn in 2020 enkele verlieslatende activiteiten beëindigd en is een reorganisatie in gang gezet cq doorgevoerd. Deze wordt in 2021 afgerond. De aandeelhouders hebben middelen beschikbaar gesteld om de periode tot en met september 2022 financieel door te komen en maatregelen door te voeren. Heerenveen draagt met € 991.000 bij aan die middelen.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Oordeel met beperking over het boekjaar 2018/2019. Achtergrond van de beperking is de eis van een zware accountantscontrole, zoals die op het grootbedrijf van toepassing is. Thialf kan als kleine organisatie niet voldoen aan de vereisten van een zware, uitgebreide controle. De Jaarrekening 2018/2019 is nog niet beschikbaar.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, mits nieuwe aandeelhouder de doelstelling volledig onderschrijft en qua statuur aanvaardbaar is voor de andere aandeelhouders overeenkomstig de aandeelhoudersovereenkomst.

Gevolgen beëindiging	Ultiem gevolg zou sluiting kunnen zijn.

Stichtingen en verenigingen

MFA De Akkers	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Stichting Ambion en CBO Meilân
Zeggenschap	Elke partij voor 1/3 deel
Vertegenwoordiging van de gemeente	Zie boven. Het hoofd afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling vertegenwoordigt de gemeente in de VvE (collegebesluit d.d.16 mei 2017).
Doel	De vereniging heeft als doel het beheer van het gebouw en de grond en het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de eigenaars. De vereniging kan geen registergoederen in eigendom verkrijgen. De vereniging kan vergunningen die betrekking hebben op het gebouw en de grond, alsmede de exploitatie daarvan, aanvragen en op naam houden. Het betreft het registergoed Veluwelaan 47 te Heerenveen. De "VvE MFC De Akkers" is opgericht bij notariële akte van 19 juni 2017. De betrokken partijen hebben het Huishoudelijk Reglement vastgesteld op 17 juli 2017.
Realisatie doelstelling	Instandhouding van het gebouw.
Beleid	Zie doelstelling.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Er is geen sprake van beleidswijzigingen.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel.
Bestaande en verwachte risico's	Het vertrekken van een partij zou als risico meebrengen dat de kosten onder de overgebleven partijen verdeeld moeten worden.
Beslag op financiële middelen	Kosten VvE € 15.767 (inclusief schoonmaak en onderhoud) Kosten onderhoud gymnastiekmaterialen € 3.638
Ontwikkeling eigen vermogen	stabiel, minimaal.
Ontwikkeling solvabiliteit	stabiel.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring	Nee
Aard accountantsverklaring	n.v.t.

Mogelijkheid tot beëindiging	Overdracht van het appartementsrecht.

Gevolgen beëindiging	Geen betrokkenheid meer bij de VVE betekent dat de gemeente een nieuwe modus voor verrekening moet vaststellen.

Stichting Ambion	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	N.v.t.
Zeggenschap	In de statuten is vastgelegd dat de gemeenteraad de begroting en jaarrekening blijft goedkeuren. Omdat ook de Raad van Toezicht van Stichting Ambion deze stukken moet goedkeuren, is er sprake van gestapeld toezicht.
Vertegenwoordiging van de gemeente	N.v.t. Toezicht door gemeenteraad.
Doel	Het in stand houden van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeente Heerenveen en de Fryske Marren. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
Realisatie doelstelling	Ja, scholen zijn in stand gehouden.
Beleid	Beleid gericht op het in stand houden van het openbaar onderwijs in de gemeente en op het borgen van de onderwijskwaliteit.
Voornemens tot beleidwijzigingen	
Publiek belang	Zie doelstelling.
Ontwikkelingen	De Basis en Primus (Stichting openbaar primair onderwijs in de gemeente De Fryske Marren) zijn per 1 augustus 2020 in zijn geheel opgegaan in de stichting Ambion.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. Ambion moet hier tijdig op reageren.
Beslag op financiële middelen	N.v.t.
Ontwikkeling eigen vermogen	De algemene reserve van De Basis (tot 1 augustus 2020 zelfstandig) bedraagt per 31 december 2019 € 3.842.174. De algemene reserve dient als risicobuffer. De ontwikkeling van de algemene reserve is stabiel.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ondergrens voor de solvabiliteit bedraagt 30%. De solvabiliteitsratio's van De Basis bewegen ruim boven de 30%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat van de Basis bedroeg in 2019 € 192.281. Meerjarig zal het resultaat zich rond de nullijn bewegen.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.

Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Stichting OSG Sevenwolden	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	N.v.t.
Zeggenschap	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad van Heerenveen. De begroting en jaarrekening worden ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad.
Vertegenwoordiging van de gemeente	N.v.t. Leden van de raad van toezicht worden benoemd door de gemeenteraad
Doel	Het in stand houden van de scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
Realisatie doelstelling	Ja, de scholen zijn in stand gehouden.
Beleid	Beleid gericht op het in stand houden van openbaar voortgezet onderwijs; tevens beleid gericht op kwaliteit van onderwijs.
Voornemens tot beleidwijzigingen	N.v.t.
Publiek belang	Zie doelstelling.
Ontwikkelingen	Intensivering samenwerking met bijzonder voortgezet onderwijs; de beide schoolbesturen hebben het voornemen uitgesproken een bestuurlijke fusie aan te gaan per 1 augustus 2021.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het Rijk. De OSG moet hier op tijd op reageren.
Beslag op financiële middelen	Sinds 2013 ontvangt de Stichting OSG Sevenwolden geen financiële bijdrage meer van de gemeente.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de OSG heeft twee functies: een financieringsfunctie en een bufferfunctie. In de meerjarenbegroting wordt jaarlijks een update gemaakt van de risico's en het benodigde buffervermogen. De eigen norm voor het weerstandsvermogen bedraagt 15% en de norm van de inspectie is 10%-40%. In de meerjarenbegroting beweegt het percentage zich boven de eigen norm. In de jaarrekening 2019 is de solvabiliteit 54%.
Ontwikkeling solvabiliteit	De norm van de inspectie bedraagt 20%. De Raad van Toezicht heeft aangegeven minimaal de norm van 35% te willen hanteren. In de meerjarenbegroting beweegt het percentage zich boven de eigen norm.
Ontwikkeling financiële resultaten	In 2019 bedroeg het exploitatieresultaat € 2.145.000. In het scenario met variabelen worden hiervoor al een aantal mogelijkheden genoemd, bijvoorbeeld een verdergaande samenwerking met Bornego.

Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	De gemeenteraad heeft besloten de stichting op te richten en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.

Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Vereniging Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten
Zeggenschap	Een van de 355 leden van de vereniging
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente heeft als lid van de vereniging in de algemene ledenvergadering beperkte invloed en stemrecht. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda: T.J. van der Zwan (ALV)
Doel	Het collectief en individueel bijstaan van de leden (gemeenten) bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Realisatie doelstelling	Heeft een ondersteunende functie bij handreikingen en voorbeeldverordeningen e.d.
Beleid	Belangenbehartiging van de leden.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor het jaar 2020 was de verschuldigde contributie € 71.761 (exclusief BTW).
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	Door opzegging. Lidmaatschap eindigt op 31 december van het jaar na het jaar waarin de opzegging plaatsvindt.
Gevolgen beëindiging	Niet meer gebruik kunnen maken van de ondersteuning op divers gebied

Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en Sportstad Heerenveen B.V.
Zeggenschap	Gemeente en Sportstad ieder 50% zeggenschap
Vertegenwoordiging van de gemeente	De secretaris van gemeente Heerenveen bekleedt als regel de functie van directeur van Gemeentelijk Sportcentrum Heerenveen BV. Gebruikelijk is dat de directeur van het Gemeentelijk Sportcentrum ook secretaris van de Vereniging van eigenaars is. J. van Leeuwestijn vervult beide functies.
Doel	De Vereniging van Eigenaars Sportcentrum Heerenveen heeft als doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars. Hieronder valt uitdrukkelijk ook het verkrijgen, bezwaren, vervreemden en beheren van registergoederen. Het betreft hier het registergoed Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Realisatie doelstelling	N.v.t.
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidwijzigingen	De doelstelling verandert niet
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel
Bestaande en verwachte risico's	Geen
Beslag op financiële middelen	Geen
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden
Accountantsverklaring	Nee
Aard accountantsverklaring	N.v.t.

Mogelijkheid tot beëindiging	Verkoop van appartementsrecht
Gevolgen beëindiging	Geen gebruik meer kunnen maken van het registergoed aan de Abe Lenstra Boulevard 23-27.

Vereniging van Friese Gemeenten	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten
Zeggenschap	Een van de 18 leden van de vereniging.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Heerenveen heeft als lid van de vereniging invloed en stemrecht in de ledenvergaderingen. Daarnaast is er invloed via werkgroepen en commissies. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda: Burgemeester.
Doel	Het behartigen van de belangen van de leden (Friese gemeenten); het verstrekken van advies aan de leden; het uitoefenen van een platformfunctie voor afstemming met en communicatie tussen de leden; het regelen van vertegenwoordigingen voor en namens de leden.
Realisatie doelstelling	Systeem kwaliteitsverbetering voor gemeenten in samenwerking met Provincie Fryslân.
Beleid	Belangenbehartiging van de leden.
Voornemens tot beleidwijzigingen	Geen.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken van Friese gemeenten.
Ontwikkelingen	Geen.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor het jaar 2020 was de verschuldigde contributie € 23.621 (exclusief BTW).
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt € 261.033.
Ontwikkeling solvabiliteit	In 2012 is het niveau van het eigen vermogen bepaald op minimaal éénmaal de jaarlijkse loonsom. Het eigen vermogen voldoet sinds 2018 aan deze in 2012 bepaalde omvang.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat over 2019 bedroeg € 15.030.
Accountantsverklaring	Ja
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	Opzeggen lidmaatschap vereniging.
Gevolgen beëindiging	Verlies van ondersteuning en netwerken. Alle Friese gemeenten zijn lid. Opzegging van het lidmaatschap plaatst Heerenveen in een uitzonderingspositie.

Grondbeleid

Algemeen
Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. De paragraaf Grondbeleid moet in ieder geval bestaan uit:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting
- een omschrijving van hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie
- een onderbouwing van de geraamde winstneming
- de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken

Nota Grondbeleid
De actuele nota Grondbeleid, die op 7 november 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, beschrijft de kaders. Kaders in de vorm van beleidsregels. Het accent ligt op het acteren in een situatie, waarbij sprake is van veel grond en relatief weinig programma en een hoog risicoprofiel. De nota richt zich, anders dan de vorige nota, vooral op:

- het beheersbaar maken van risico's
- het verbeteren van de processen binnen het grondbedrijf
- het beter structureren van de informatievoorziening
- en bovenal op een sterkere focus op de projecten- en grondportefeuille

Beleidsregels opgenomen in de nieuwe nota Grondbeleid
Onderstaand worden de kaders voor het huidige grondbeleid, zoals in deze nota beschreven, en voor zover in de huidige situatie relevant, vermeld:

- de gemeente legt de nadruk op de instrumenten van het kostenverhaal. Wij willen gemaakte kosten terugverdienen tegen een zo beperkt mogelijk risicoprofiel
- de gemeente neemt een kritische houding aan ten aanzien van het behoud van haar vastgoed en grondportefeuille
- met het grondprijsbeleid beoogt de gemeente de bouwgrond te verkopen tegen marktconforme condities en prijzen. Daarbij wordt voortdurend rekening gehouden met wijzigingen in marktomstandigheden
- gronden worden uitgegeven tegen marktwaarde. Deze waarde wordt objectief en transparant vastgesteld. In eerste aanleg wordt gebruik gemaakt van de residuele grondwaardebepaling en waar nodig wordt expertise ingehuurd van makelaars en taxateurs en adviseurs om bouwkosten te toetsen
- voor niet commerciële functies hanteert de gemeente in eerste aanleg de kostprijsmethode
- voor alle grondexploitaties worden onderbouwde exploitatieberekeningen gemaakt;
- de exploitatieberekeningen worden aan de raad ter vaststelling aangeboden en jaarlijks herzien
- naast de reguliere informatie in het kader van de P&C-cyclus en het vaststellen van de grondexploitaties informeren wij u minimaal twee maal per jaar over de voortgang van de grondexploitatie. Via deze monitoring betrekken wij u bij de inhoudelijke en kwalitatieve voortgang binnen de afzonderlijke projecten. Afwijkingen worden vroegtijdig gesignaleerd, zodat kan worden bijgestuurd indien gewenst

- bij het opstellen van grondexploitaties worden ook risicoanalyses opgesteld
- winsten worden in beginsel pas genomen bij afsluiting van een complex
- verlies wordt genomen door een voorziening te treffen ter grootte van het volledige verlies. Het verlies wordt direct genomen zodra het zich voordoet

Monitoring projecten grondbedrijf, risico analyse en actualisatie
De monitor Grondbedrijf is inmiddels enkele jaren actief. De monitor voldoet aan de verwachtingen. Deze geeft goede handvatten voor het beheersen van de grondexploitaties en maakt de inhoudelijke voortgang van de verschillende projecten en processen inzichtelijk. Bij het monitoren richten we ons telkens op de referentiesituatie zoals die jaarlijks wordt vastgesteld bij de behandeling van de themarekening. Daarbij wordt per project de situatie per 1 januari van het betreffende jaar geschetst en vastgelegd in de vorm van:
- boekwaarde
- exploitatieresultaat
- programmering en fasering (welke kosten en opbrengsten voor de komende jaren)
- nog te realiseren opbrengsten en te maken kosten

Voor de jaarrekening stellen wij een position paper op. In dit document lichten we de waardering van de grondexploitaties toe. Wij zijn in control door:
- aan te geven welke werkzaamheden worden verricht, door wie dit is gedocumenteerd en wie de werkzaamheden heeft gecontroleerd.

De ramingen in de grondexploitaties worden betrouwbaarder en potentiële risico's zijn eerder gesignaleerd.

Techniek grondexploitaties
De grondexploitaties worden gebouwd en onderhouden in het systeem "GREX-manager". Het systeem maakt de opbouw van de verschillende projecten helderder en eenduidiger. Ook maakt het systeem snellere (management)analyses mogelijk. Daarnaast biedt het de afzonderlijke disciplines meer mogelijkheden en comfort bij het werken aan de afzonderlijke projectonderdelen binnen de verschillende grondexploitaties.

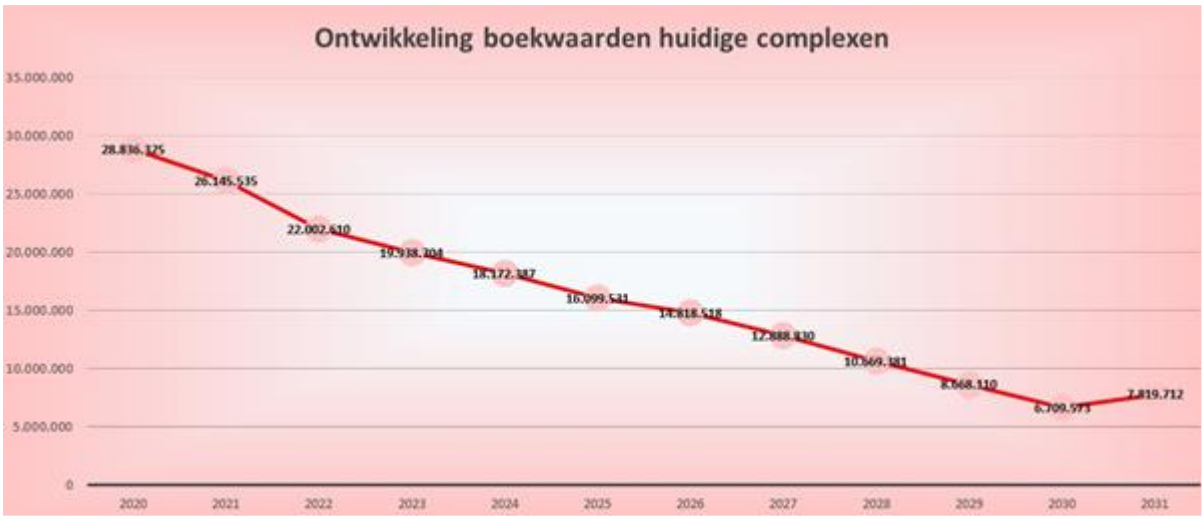
Boekwaarden zonder aftrek van voorzieningen
Indien in de presentatie de boekwaarde van de complexen wordt getoond zonder rekening te houden met de getroffen voorzieningen dan bedraagt de boekwaarde van alle complexen tezamen per ultimo 2020 € 28.836.325. Naar verwachting neemt de boekwaarde van de huidige complexen de komende jaren in snel tempo af.

In tabelvorm kunnen de geprognosticeerde baten en lasten (hierbij rekening houdende met inflatie en rentetoerekening) als volgt worden weergegeven:

	Boekwaarde per 1-1	Kosten	Opbrengsten	Boekwaarde per 31-12
2021	28.836	4.700	7.390	26.146
2022	26.146	6.976	11.119	22.003
2023	22.003	6.476	8.540	19.939
2024	19.939	5.309	7.075	18.172
2025	18.172	2.431	4.504	16.100
2026	16.100	2.280	3.561	14.819
2027	14.819	1.975	3.905	12.889

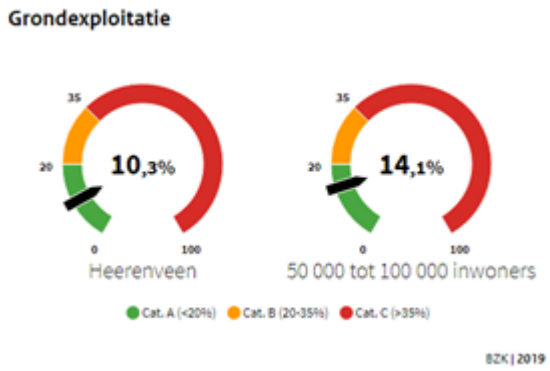
(bedragen x € 1.000)

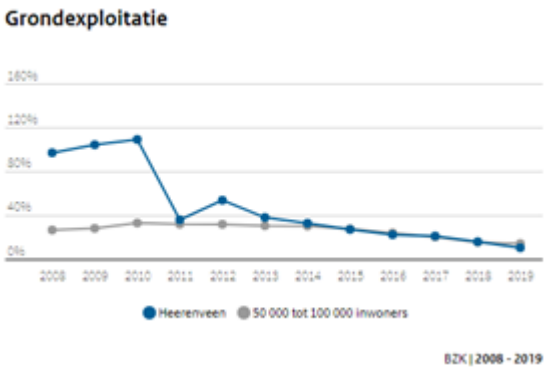
Op basis hiervan kan het volgende grafische verloop worden weergegeven:

Grondexploitatie

De afgelopen jaren bleek dat grondexploitaties bij gemeenten een forse impact kunnen hebben op de financiële positie. Ook de gemeente Heerenveen heeft dit in het verleden ondervonden. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd. Dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus tot een lagere solvabiliteitsratio. Ten opzichte van soortgelijke gemeenten scoort de gemeente Heerenveen hierin goed.

Specificatie grondbedrijf 2020

Afwijkingen resultaat	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Saldo
Winstnemingen:			
Kavels	-	50	50
IBF	520	4.170	3.650
Spikerboor Zuid	90	220	130
Tellegebied	10	-	-10
Voorzieningen voor verlies:			
Tellegebied	-	-168	-168
Tjalleberd - De Eide	-	-161	-161
De Fjilden Nieuwehorne	-	-62	-62
Schoollocatie Jubbega	10	35	25
Haskerdijken	-	-9	-9
Skoatterwâld fase 1+2	-	277	277
Skoatterwâld fase 3	-	412	412
Stadiongebied	-	57	57
Subtotaal	**630**	**4.821**	**4.191**
Grondbedrijf algemeen	448	404	-44
Totaal product grondexploitaties	**1.078**	**5.225**	**4.147**

Toekomstperspectief

Ten aanzien van het op termijn te verwachten resultaat, plaatsen we de kanttekening dat het behalen hiervan voor een belangrijk deel afhankelijk is van economische factoren. Als het 'economische tij tegen zit', kan dit enerzijds leiden tot een stijging van de nog te maken kosten. Anderzijds kan het leiden tot een stagnatie van de verkopen en/of lagere verkoopopbrengsten. Een stagnatie in de verkopen leidt in het algemeen tot een drukkend effect op de winstgevendheid van de complexen. Vermeldenswaardig in dit kader is dat de corona-crisis vooralsnog geen negatieve invloed heeft gehad op de verkopen van kavels.

Bouwgrond in exploitatie; wonen	Boekwaarde 31-12-2020	Nog te maken kosten	Nog te realiseren baten	Verwacht eind-resultaat NCW [1]
Tjalleberd - De Eide	459.039	1.053.000	1.287.000	
De Fjilden Nieuwehorne	589.454	1.183.000	1.472.000	
Fedde Schurerplein	576.043	798.000	1.565.000	163.000
Schoollocaties Jubbega	308.432	220.000	524.000	
Tellegebied	-668.200	727.000	52.000	
Haskerdijken	152.573	166.000	309.000	
Skoatterwâld fase 1 en 2	2.812.250	8.782.000	11.376.000	
Skoatterwâld fase 3	8.903.910	14.751.000	23.046.000	
	13.133.501	**27.680.000**	**39.631.000**	**163.000**
Bouwgrond in exploitatie; werken				
Heerenveen Oost Stadiongebied	2.799.702	3.383.000	5.720.000	
De Kavels	682.609	175.000	1.196.000	373.000
IBF II	1.797.885	6.685.000	12.704.000	2.579.000
Spikerboor Zuid	-260.372	140.000	152.000	253.000
	5.019.824	**10.383.000**	**19.772.000**	**3.205.000**
	18.153.325	**38.063.000**	**59.403.000**	**3.368.000**

[1] NCW: Netto contante waarde; het betreft hier voordelige resultaten.

Ondanks een uitstekend verlopen boekjaar 2020, verwachten we dat een aantal grondcomplexen uiteindelijk met een nadelig resultaat moet worden afgesloten. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften is voor die complexen een voorziening getroffen ter grootte van het verwachte 'verlies' van bijna € 11 miljoen.

Een overzicht van alle complexen waarvoor per 31 december een voorziening is getroffen kan als volgt worden weergegeven:

Voorzieningen grondexploitaties	Stand 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Stand 31-12-2020
Tjalleberd - De Eide	1.350.000	161.000		**1.511.000**
De Fjilden Nieuwehorne	2.824.000	62.000		**2.886.000**
Schoollocaties Jubbega	90.000		35.000	**55.000**
Haskerdijken	157.000	9.000		**166.000**
Skoatterwâld fase 1 en 2	1.175.000		277.000	**898.000**
Skoatterwâld fase 3	3.960.000		412.000	**3.548.000**
Heerenveen Oost Stadiongebied	1.508.000		57.000	**1.451.000**
	11.064.000	400.000	781.000	**10.683.000**

Risicomanagement grondbedrijf
Voor het grondbedrijf wordt via de GREX-manager een risico-analyse uitgevoerd. De GREX-manager biedt de mogelijkheid om per complex en rekening houdend met de looptijd en omvang, de financiële risico's te bepalen. Op deze manier brengen we per complex de risico's in kaart. Deze risico's hebben betrekking op bijvoorbeeld de stijging van kosten, daling van verkoopprijzen, verschuiving van de doorlooptijd/ geplande afzetten en dergelijke. De zogenaamde MonteCarlo-analyse berekent het resultaat van 10.000 mogelijke resultaten. Hierbij is rekening gehouden met de ingevoerde risico's. De uitkomsten van de MonteCarlo-analyse zijn per complex uitgevoerd en leiden tot de volgende uitkomsten

	NCW 2021	Risicoprofiel bij 90%	Benodigde buffer
Stadiongebied	€ -1.451.000	€ -2.209.878	€ 2.210.000
De Kavels	€ 373.000	€ 340.240	€ -
De Fjilden	€ -2.886.000	€ -3.053.421	€ 3.054.000
Schoollocaties Jubbega	€ -55.000	€ -81.000	€ 81.000
Skoatterwald fase 1+2	€ -898.000	€ -1.412.000	€ 1.412.000
Skoatterwald fase 3	€ -3.548.000	€ -4.437.641	€ 4.438.000
Exploitatie Haskerdijken	€ -166.000	€ -183.000	€ 183.000
Fedde Schurerplein	€ 163.000	€ 31.000	€ -
Spikeboor Zuid	€ 473.000	€ 462.762	€ -
IBF	€ 6.749.000	€ 5.934.069	€ -
Tjalleberd de Eide	€ -1.511.000	€ -1.604.914	€ 1.605.000
Tellegebied	€ -168.000	€ -221.000	€ 221.000
Bedrijventerreinen	*€ 6.144.000*	*€ 4.527.193*	*€ 2.210.000*
Woningbouwlocaties	*€ -9.069.000*	*€ -10.961.975*	*€ 10.994.000*
	€ -2.925.000	**€ -6.434.783**	**€ 13.204.000**

De meest risicovolle projecten in kwantitatieve zin zijn Skoatterwâld (alle fases), Tjalleberd de Eide, de Fjilden en het Stadiongebied. In vergelijk met vorig jaar is de benodigde buffer circa € 0,2 miljoen. lager. De verhoging van het risicoprofiel is daarmee nagenoeg in balans met de voortgang van de exploitaties.

De benodigde buffer dekt 90% van de mogelijke scenario's af. De benodigde buffer wordt met een factor 1,4 verhoogd. Er ontbreken namelijk mogelijk risico's ('zwarte zwanen') en er zijn strengere regels voor winstneming ingevoerd. Dit heeft als gevolg dat de buffer door potentiële winst hiermee niet langer aanwezig is. Het percentage van 90% zekerheid en de factor 1,4 is gelijk aan de uitgangspunten zoals u die voor het 'algemene weerstandsvermogen' heeft vastgesteld. In onderstaande tabel is deze berekend.

1 Totaal	€	13.204.000
2 Reeds beschikbare voorziening	€	11.064.000
3 Voorziening jaarrekening 2020	€	-381.000
4 Saldo (1-[2+3])	€	2.521.000
5 Factor 1,4 (Zwarte Zwanen)	€	3.529.400

Dit resulteert in een benodigd weerstandsvermogen voor het grondbedrijf van € 3,5 miljoen. Het weerstandsvermogen wordt hierop aangepast.

Woningbouw

Omschrijving	Raming begrotings jaar voor wijziging	Raming begrotings jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Totaal lasten	4.237	4.854	3.483
Totaal baten	3.635	4.679	4.788
Saldo	-602	-175	1.305
Verlaging onderhanden Werk	-622	-194	981
Resultaat	**20**	**19**	**324**
Boekwaarde 1-1	15.286	14.115	14.115
Mutatie onderhanden Werk	622	194	-981
Boekwaarde 31-12	**15.908**	**14.309**	**13.134**

Bedrijventerreinen

Omschrijving	Raming begrotings jaar voor wijziging	Raming begrotings jaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Totaal lasten	885	1.234	851
Totaal baten	1.955	2.810	2.881
Saldo	1.069	1.576	2.030
Verlaging onderhanden Werk	828	966	-2.467
Resultaat	**241**	**610**	**4.497**
Boekwaarde 1-1	5.869	2.553	2.553
Mutatie onderhanden Werk	-828	-966	2.467
Boekwaarde 31-12	**5.041**	**1.587**	**5.020**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Lokale Heffingen

Algemeen
Lokale heffingen zijn de opbrengsten uit retributies en de eigen belastingen. Retributies zijn gedwongen betalingen aan de gemeente voor verleende diensten.

In de paragraaf Lokale heffingen vindt u informatie over:
- de gerealiseerde opbrengsten
- het beleid over lokale heffingen
- de lokale lastendruk
- het kwijtscheldingsbeleid
- het invorderingsbeleid

Onderbouwing kostendekkendheid
Vanaf de begroting 2017 moet in het overzicht Lokale heffingen ook inzichtelijk worden gemaakt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.
Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald, geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. In de financiële jaarrekening hebben we een tabel opgenomen. Deze bevat de omvang van de lasten, gespecificeerd per taakveld, met daartegenover welke baten uit de heffing zijn gerealiseerd.
De kostendekkendheid is vervolgens het percentage van de werkelijke lasten ten opzichte van de werkelijke baten. Ook wordt uitgelegd welke beleidsuitgangspunten aan die berekeningen ten grondslag liggen en hoe deze uitgangspunten worden gebruikt om de hoogte van de heffing te bepalen.

Beleid voor lokale heffingen
Het beleid van de gemeente Heerenveen is er op gericht daar waar mogelijk de kosten voor dienstverlening aan individuele inwoners en bedrijven aan hen door te belasten. De door te belasten begrote kosten worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2020 gold een index van 1,0%.

Het dekkingspercentage van de totale legesverordening mag (wettelijk) op begrotingsbasis maximaal 100% bedragen. Individuele leges mogen wel een overdekking hebben, maar alle leges gezamenlijk mogen maximaal 100% van de kosten dekken. Waar wettelijke maximumtarieven zijn vastgesteld, hanteren we die.

Lokale lastendruk
Voor inzicht in de lokale lastendruk maken wij gebruik van de lokale lasten meter. Met deze meter kunnen burgers, ondernemers en u inzicht krijgen in de lokale lasten en deze vergelijken met andere gemeenten, waaronder de omliggende gemeenten: De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden en Smallingerland. De meter geeft inzicht in:
- de OZB
- de rioolheffing
- de afvalstoffenheffing

Voor raadsleden is het mogelijk om met de meter de hoogte van belastingen en heffingen te berekenen. Ook kunnen ze bekijken wat dat doet voor de burgers en/ of ondernemers en voor de opbrengsten voor de gemeente.

Kwijtscheldingsbeleid
De wettelijke regels gaan ervan uit dat een belastingplichtige een ontvangen aanslag moet betalen. Alleen in een aantal uitzonderlijke situaties kan kwijtschelding worden verleend. Deze kwijtschelding kan alleen worden verleend als u die mogelijkheid heeft vastgesteld. Dat heeft u gedaan in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Hierin heeft u de belastingen bepaald waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. U bent hierbij gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen burgers met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Invorderingsbeleid
Het grootste deel van de belastingen/ heffingen wordt op een gecombineerde aanslag opgelegd aan de belastingplichtigen. De rest wordt op andere wijze opgelegd aan de belastingplichtigen. Als niet op tijd wordt betaald, starten we de invordering. Daarin worden de wettelijke regels opgenomen in de door u besloten belasting- en heffingsverordeningen en de Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen gevolgd.

Verordeningen
De verordeningen van de heffingen en belastingen, zijn de actuele verordeningen. In de raadsvergadering van december 2020 heeft u de nieuwe verordeningen voor 2021 vastgesteld.

Heffingen en belastingen

Opbrengsten	Raming 2020 voor wijzigingen	Raming 2020 na wijzigingen	Realisatie 2020	Saldo
Afvalstoffenheffing	6.104	6.627	6.571	-56
Forensenbelasting	36	36	38	2
Haven-, kade- en opslaggeld	54	54	52	-2
Leges	2.390	2.670	2.762	92
Lijkbezorgingsrechten	210	210	303	93
Onroerende zaakbelasting	13.856	14.006	14.069	63
Parkeerbelasting	2.373	2.070	1.850	-220
Precariobelasting	41	11	15	4
Precariobelasting kabels en leidingen	3.315	3.315	3.387	72
Reclamebelasting	136		-1	-1
Rioolheffing	5.806	5.807	5.841	34
Toeristenbelasting	95	95	125	30
Totalen	**34.416**	**34.901**	**35.012**	**111**

Afvalstoffenheffing

Van alle percelen waarvoor volgens de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, heffen we een afvalstoffenheffing. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing. In Heerenveen maken we bij afvalstoffenheffing onderscheid in een vast deel en een variabel deel, ook wel Diftar+ genoemd.

Als op rekeningbasis overschotten ontstaan dan worden die gereserveerd om de tarieven in de toekomst te kunnen egaliseren.
Realisatie afvalstoffenheffing:

Begroting voor wijziging	€ 6,103 miljoen
begroting na wijziging	€ 6,627 miljoen
Realisatie 2020	€ 6,572 miljoen
Realisatie 2019 *	€ 5,360 miljoen

* In 2019 was er sprake van een tekort op afval vanwege betere scheidingsresultaten. De afvalstoffenheffing was € 446.000 lager als geraamd.

Aan de egalisatievoorziening is toegevoegd of onttrokken:

Begroting voor wijziging	toevoeging	€ 1.000
Begroting na vaststelling tarieven	toevoeging	€ 17.000
begroting na wijziging	toevoeging	€ 135.000
Realisatie 2020	toevoeging	€ 278.000

Forensenbelasting

Personen die langer dan de in de verordening genoemde periode een gemeubileerde woning beschikbaar houden zonder te zijn ingeschreven in het gemeentelijke bevolkingsregister, zijn forensenbelasting verschuldigd. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van een forensenbelasting. Dit product laat in de jaarrekening een overschot zien van € 1.500.

Haven-, kade- en opslaggeld

Haven-, kade- en opslaggeld wordt geheven voor:

- het innemen van ligplaatsen in de gemeentelijke industriehaven
- voor het gebruik maken van gemeentelijke kaden, oevers, aanlegsteigers of meerpalen
- voor het opslaan of hebben van goederen of voorwerpen op gemeentelijke kaden

Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van haven-, kade- en opslaggeld. De totale inkomsten over 2020 bedroegen afgerond: € 52.000. Dit is € 2.000 meer dan begroot.

Hondenbelasting

Eigenaren van honden waren tot 2020 hondenbelasting verschuldigd. Dat had u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting. De hondenbelasting is met ingang van 2020 afgeschaft.

Leges

Voor, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten worden (onder de naam leges) rechten geheven. Dit geldt ook voor de werkzaamheden die verband houden met het aanvragen van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van leges.

Leges en Vergunningen

In de tarieventabel voor 2020 die bij de legesverordening hoort, zijn tarieven opgenomen voor de dienstverlening. Denk aan het uitgeven van een paspoort of het in behandeling nemen van een aanvraag voor een omgevingsvergunning. Of het behandelen van een aanvraag drank- en horecavergunning.

Voor een nadere uitleg over de baten van de omgevingsvergunning verwijzen we naar het thema Wonen en Leven.

Er is in 2020 voor € 650.000 aan baten verantwoord op leges bij onderhoud verhardingen, waarvan € 400.000 betrekking heeft op incidentele baten in het kader van kabels en leidingen. Het restant, € 250.000, had betrekking op leges.

Lijkbezorgingrechten

Voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats, worden rechten geheven. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten.
In de Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten en de daarbij behorende tarieventabel, is de keuze voor het vastleggen van een grafrecht met meerdere mogelijkheden verfijnd.

De begraafrechten zijn hoger dan vooraf ingeschat. De positieve afwijking ten opzichte van de begroting is € 92.000. Dit komt door tijdig aanschrijven van verlopen grafrechten. Ook wordt eerder gekozen voor langere periode van grafrechten (40 jaar). Zowel bij eerste uitgifte als ook bij verlenging van grafrechten.

Onroerende zaakbelasting

Op onroerende zaken in de gemeente Heerenveen wordt Onroerendezaakbelasting (OZB) geheven. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen.

Voor het bepalen van de tarieven (percentages) van de OZB is de totale heffingsgrondslag (som van alle WOZ-waarden) in de gemeente bepalend. De tarieven zijn bepaald op basis van een verwachte waardeontwikkeling van alle WOZ-waarden. De tarieven worden bij een daling van de heffingsgrondslag naar boven en bij een stijging naar beneden bijgesteld. Zo komen we tot de door u gewenste opbrengst OZB.

Parkeerbelasting

Voor het parkeren van een motorvoertuig en voor een parkeervergunning wordt een parkeerbelasting geheven. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelasting.

Precariobelasting

Op het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond wordt een precariobelasting geheven. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting. Voor 2020 is voor terrassen geen belasting geheven in verband met corona.

Sinds 2011 heffen we deze belasting ook op nutsnetwerken (gas en elektriciteit). Deze belasting wordt opgelegd aan nuts- en particuliere bedrijven die daarvan eigenaar zijn. Kabels in het kader van de Communicatiewet moeten worden gedoogd en kunnen niet worden belast.
Sinds 1 juli 2017 kunnen gemeenten geen precariobelasting meer heffen over nutsnetwerken die nuts- en particuliere bedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Vanaf die datum is de wet tot afschaffing van de precariobelasting op nutsnetwerken van kracht.
Gemeenten die op 10 februari 2016 in hun belastingverordening een tarief hadden voor nutsnetwerken, mogen uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen. Onder deze overgangsregeling kan een gemeente maximaal het tarief in rekening brengen dat op 10 februari 2016 gold. Heerenveen valt binnen deze overgangsregeling. Dat tarief is € 0,19 per meter kabels/leidingen per maand.

De precario voor gebruik van gemeentegrond is, los van de inflatiecorrectie, onveranderd.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt geheven in het centrumgebied van Heerenveen. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting. Het grootste deel van de opbrengsten is bestemd voor evenementen, een klein deel voor de organisatie van het centrummanagement. De gemeentelijke perceptiekosten houden we in op de opbrengst. Wat overblijft verstrekken we als subsidie aan de stichting Centrum Promotie Heerenveen. Die bekostigt hiermee de evenementen. Totale opbrengst voor 2020 was geraamd op € 136.400.
In de raadsvergadering van 7 september 2020 heeft u besloten om de verordening Reclamebelasting tijdelijk buiten werking te stellen vanwege corona. Er zijn daarom geen aanslagen opgelegd voor 2020 als tegemoetkoming naar de ondernemers in verband met Corona.

Rioolheffing

Van alle percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de riolering wordt een rioolheffing geheven. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing. Via deze heffing op woningen en niet-woningen worden de kosten van onderhoud en vervanging van de gemeentelijke voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (hemel- grond en afvalwater) in de gemeente gedekt. De rioolheffing(en) stijgen elk jaar met 4,75%. Dit geldt voor huishoudens en bedrijven. Dat is afgesproken in het door u in 2020 vastgestelde Gemeentelijke Riolering Plan met bijbehorende kostendekkingsplan.

Realisatie rioolheffing:	gezinnen	bedrijven
begroting voor wijziging	€ 4,306 miljoen	€ 1,500 miljoen
begroting na wijzigingen	€ 4,306 miljoen	€ 1,501 miljoen
realisatie 2020	€ 4,363 miljoen	€ 1,478 miljoen

Toeristenbelasting

Op nachtverblijf wordt een toeristenbelasting geheven. De logiesverstrekker mag deze belasting verhalen op degene die overnacht. Dat heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting. De werkelijke opbrengsten zijn € 30.000 hoger dan begroot. Waarvan € 15.000 een hogere opbrengst van 2019 en een hogere opbrengst in 2020 van € 15.000

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Corona

Paragraaf Corona

1. *Inleiding*

De uitbraak van Covid-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden, zowel maatschappelijk als financieel. Voor de aanpak van Cocid-19 blijven we kijken wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We blijven streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen. En naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming.

2. *Algemeen*

Het kostenoverzicht richt zich uitsluitend op minderopbrengsten en meer uitgaven in het jaar 2020. Naast de kosten wordt de compensatie vanuit het rijk inzichtelijk gemaakt.

De financiële impact is in meerdere gevallen al verwerkt in de Verzamelbesluiten 3 en 4. Op basis van de beschikbare gegevens is de financiële corona-impact zo zorgvuldig mogelijk tot stand gekomen. Het is vaak lastig vast te stellen of gevolgen (in zijn geheel) 1-op-1 aan corona zijn te relateren en daarmee op het onderwerp corona te verantwoorden zijn. In de themarekening worden de verschillen boven de € 100.000 apart toegelicht.

3. *Financiële effecten in 2020*

Thema	Kosten / Minder opbrengsten	Compensatie vanuit het Rijk	Saldo
1. Samen met Inwoners	-64.535		-64.535
2. Zorg en Welzjn	-6.723.000	5.739.000	-984.000
3. Wonen en Leven	-966.000		-966.000
4. Werken en Ondernemen	-136.000		-136.000
5. Toekomstbestendig en Duurzaam	0		0
6. Financiën en Organisatie	-587.000	2.287.000	1.700.000
Totaal	**-8.476.535**	**8.026.000**	**-450.535**

<u>Thema Samen met inwoners</u>
Onderwerpen:

- subsidie voor compensatie kosten dorpshuizen / wijkverenigingen / vrijwilligersorganisaties
- coronamaatregelen recreatiegebied De Heide

<u>Thema Zorg en Welzijn</u>
Onderwerpen:

- meerkosten noodopvang kinderopvang
- meerkosten op Jeugd / Wmo
- kwijtschelding huur sportaccommodaties
- WsW compensatie Caparis
- vervallen eigen bijdrage Wmo (april/mei)
- kosten + rijkscompensatie TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)

Thema Wonen en Leven
Onderwerpen:

- derving inkomsten Posthuis
- derving inkomsten betaald parkeren
- derving inkomsten buitenreclame
- meerkosten Heerenveen Centrum
- vermindering leges Burgerzaken
- mislopen staangelden kermis
- niet innen precariobelasting terrassen

Thema Werken en Ondernemen
Onderwerpen:

- niet innen van reclamebelasting

Thema Toekomstbestendig en Duurzaam
Onderwerpen: geen.

Thema Financiën en Organisatie
Onderwerpen:

- compensatie corona in de algemene uitkering van het gemeentefonds (betreft 3 tranches niet-geoormerkte middelen)
- kosten bedrijfsvoering (onder andere communicatie, veilige/goede (thuis)werkplekken, inhuur BOA's, inhuur Maatschappelijke Ondersteuning en ICT-middelen)

Voor de verbonden partijen waren in 2020 vooral de Veiligheidsregio en Caparis effecten van Corona vermeld, waarbij de extra lasten die in 2020 ontstaan zijn voor deze partijen volledig door het Rijk gecompenseerd zijn.

Een groot deel van de ambtelijke organisatie heeft inzet gepleegd op corona. Daarbij heeft een verschuiving van taak en inzet plaatsgevonden. In veel gevallen zijn de uren opgevangen binnen de reguliere werkzaamheden door het maken van keuzes. In sommige gevallen is externe inhuur nodig geweest. Deze kosten maken onderdeel uit van het financiële overzicht (onder kosten bedrijfsvoering).

4. *Weerstandsvermogen en Risico's*

In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn deze onderwerpen benoemd. Risico's worden binnen de gemeente geïnventariseerd. Hierin zitten ook de risico's als gevolg van corona.

In de managementletter 2020 heeft de accountant een verzoek opgenomen over leningen/waarborgen van de gemeente Heerenveen aan derden en de impact van corona op deze organisaties. Het verzoek was om een uitgebreide analyse te verrichten op de kredietwaardigheid van de partijen. Deze analyse is uitgevoerd en maakt onderdeel uit van de jaarrekeningcontrole 2020 van de accountant. Uit deze analyse zijn geen aanvullende risico's gekomen.

5. *Verwachtingen voor 2021 en verder*

In het jaar 2021 zal de impact van corona financieel en maatschappelijk nog steeds merkbaar zijn. Hoe groot de daadwerkelijke impact zal zijn, is nu onmogelijk te bepalen.

De gemeente Heerenveen monitort de risico’s en die van haar partners voortdurend. Het vaccinatieprogramma en in het verlengde daarvan (on)mogelijkheden om maatregelen te versoepelen zijn belangrijke factoren. Financieel gezien is ook de compensatie vanuit het rijk bepalend. Met de Verzamelbesluiten en Jaarrekening 2021 maken wij deze effecten inzichtelijk.

Door compensatie vanuit het rijk is een 'na-ijl effect' niet ondenkbaar. Dit kan betekenen dat maatschappelijke en financiële schade zich pas op een later moment (de komende jaren) openbaart. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een toename van faillissementen en werkloosheid/ bijstandsgerechtigden. Daarnaast kan corona een blijvende impact hebben op bijvoorbeeld (door)ontwikkeling van het thuiswerken en winkelcentra. Aan de andere kant kan er een positief 'na-ijl effect' zijn doordat bepaalde opbrengsten (bijvoorbeeld reisdocumenten) later mogelijk worden ingehaald.

6. *Update impactanalyse*

Er is een corona-impactanalyse gemaakt. Deze is in oktober 2020 ge-update. Hiervan bent u middels een side letter in de Begrotingsraad van 2020 op de hoogte gesteld. In uw vergadering van 8 juli 2021 bieden wij u weer een side letter aan. Daarin is een nieuwe update van de impactanalyse is opgenomen.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De onderstaande uiteenzetting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als een leidraad voor een juiste interpretatie van de in deze jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens.

De Gemeentewet en de Provinciewet schrijven voor dat elke gemeente en elke provincie jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor de inrichting en functioneren van het financiële stelsel en de regelgeving met betrekking tot de inrichting van de begrotings- en verantwoordingsstukken van medeoverheden.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het BBV en de (financiële) verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. De financiële verordening 2020 is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering van 14 december 2020.

De in de jaarrekening 2020 genoemde bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in euro’s.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover deze op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de

informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij kan worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming; te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Algemeen

Op grond van de financiële verordening 2020 worden investeringen - met uitzondering van gronden en terreinen - kleiner dan € 10.000 of met een technische levensduur die korter is dan drie jaar niet geactiveerd, maar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

Er wordt gestart met afschrijving op een actief in het begrotingsjaar dat volgt op de datum van ingebruikname.

Krachtens artikel 63, lid 1 BBV dienen alle activa te worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen mogen desgewenst in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De verkregen bijdrage wordt in die gevallen als bate verantwoord.

In de balans worden op grond van het BBV onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden door de gemeente Heerenveen op grond van de financiële verordening 2020 direct ten laste van het resultaat gebracht.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Onder activa met een economisch nut wordt verstaan investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid om middelen te genereren of welke (mogelijk) verhandelbaar zijn.

In erfpacht uitgegeven gronden.
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het verzamelen van huishoudelijk afval, worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie onder de investeringen met economisch nut. Indien in de heffing bijdragen zijn opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, dan komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Op het moment dat vervolgens de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, worden deze investeringen geactiveerd en worden de bedragen opgenomen in de voorzieningen rechtstreeks op de vervangingsinvesteringen in mindering gebracht. Deze situatie is van toepassing op de riolering, omdat in het tarief van de rioolheffing een component is opgenomen ter dekking van toekomstige investeringen. In de afvalstoffenheffing is geen spaarbedrag voor toekomstige investeringen opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Vaste activa worden voor het bedrag van de investering

geactiveerd. Op de waarde van deze activa mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden mogen daarentegen wel in mindering worden gebracht (artikel 62, lid 2 BBV). Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.
Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden geactiveerd en afgeschreven in 40 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en daarop wordt dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en overige uitzettingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een "deelneming" is krachtens artikel 1e van de BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor het bepalen van de tussentijdse winst geldt de percentage of completion (poc) methode. Deze methode houdt rekening met de specifieke kenmerken van de gemeentelijke grondexploitaties en de (financiële) fase waarin de grondexploitatie zich bevindt. De tussentijdse winst wordt berekend op basis van de kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. De totale winst wordt aan de reeds verkochte kavels van de individuele grondexploitatie toegerekend. Er kan geen sprake zijn van gerealiseerde winst als nog geen gronden verkocht zijn. De realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie is daarbij leidend.

Eventueel te verwachten verliezen op complexen zijn in mindering gebracht op de boekwaarde of er is daarvoor een voorziening voor verlies getroffen.

Overige grond- en hulpstoffen
De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen inkoopprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Op het punt van uitzettingen is gekozen om de terminologie van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten. Het onderscheid tussen beiden is komen te vervallen.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is hierop een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inbaarheid. Voor openstaande publiekrechtelijke vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van ervaringscijfers (gebaseerd op de laatste 5 jaar).

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Reserves

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat over 2020. Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt het saldo van de rekening van baten en lasten separaat in de balans onder het eigen vermogen verantwoord. Een nadere uiteenzetting van de reserves is opgenomen in de toelichting op de balans. Reserves worden gevormd en bestemd overeenkomstig de door de raad genomen raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De pensioenverplichting ten behoeve van (gewezen) wethouders is echter tegen de

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

contante waarden van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Voorzieningen worden alleen dan gevormd indien er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting, verlies of (financieel) risico. Elke voorziening heeft de omvang ter dekking van de desbetreffende verplichting, verlies of risico. Mutaties in voorzieningen wegens toevoeging of vrijval vloeien derhalve uitsluitend voort uit het aanpassen aan een nieuw noodzakelijk niveau.

Overige mutaties bestaan alleen uit aanwending van de voorziening ter dekking van de verplichting, verlies of het risico. De voorziening valt vrij ten gunste van de exploitatie indien de aanwending niet meer noodzakelijk wordt geacht.

Voorzieningen worden gevormd voor kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Indien in de riool- en afvalstoffenheffing bijdragen zijn opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, worden deze gelden in een vervangingsvoorziening geplaatst. Indien vervolgens de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, worden de feitelijke investeringen geactiveerd en worden de bedragen opgenomen in de voorzieningen rechtstreeks op deze vervangingsinvesteringen in mindering gebracht.

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” - opgenomen in het jaarverslag - is het beleid hieromtrent nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden in de toelichting apart vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende jaar.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva bestaan uit ‘Vooruitontvangen bedragen’ en ‘Nog te betalen bedragen’. Beide posten worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Op grond van artikel 53, lid a van het BBV worden in de toelichting op de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden.

Gegarandeerde en gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Tevens zijn hier de gemeentelijke garantstellingen (achtervang) vermeld.

Gebeurtenissen na balansdatum

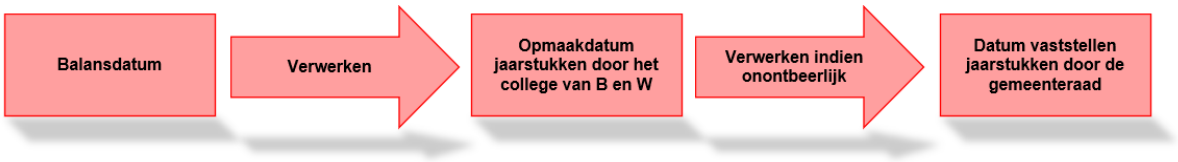
Of een 'gebeurtenis na balansdatum' moet worden verwerkt in de jaarrekening is afhankelijk van het tijdstip waarop deze gebeurtenis zich voordoet en de impact daarvan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebeurtenissen die:

- *tijdens het opstellen van de jaarrekening plaats hebben gevonden*:
  tot en met de formele opmaakdatum van de jaarrekening worden 'de gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum' in de jaarrekening opgenomen.

- *ontstaan na het opstellen van de jaarrekening tot het moment van vaststelling door de raad:*
  na de formele opmaakdatum moet alleen de jaarrekening worden aangepast 'voor zover de gebeurtenissen na balansdatum onontbeerlijk zijn voor het inzicht', ofwel van materieel belang zijn.

Modelmatig kan het voorgaande als volgt worden weergegeven:

Exploitatie

De baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen. Conform de voorschriften van het BBV wordt het zogenaamde stelsel van baten en lasten gehanteerd.

De begrotingscijfers 2020 zijn ontleend aan de door de raad vastgestelde primitieve begroting en aan de in 2020 doorgevoerde begrotingswijzigingen. In het verantwoordingsjaar 2020 zijn 22 bestuurlijke begrotingswijzigingen geweest.

De lasten en de baten worden tegen de nominale waarde toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden genomen zodra ze voorzienbaar zijn. Winsten worden eerst verantwoord zodra ze gerealiseerd zijn. De afschrijvingslasten worden conform de afschrijvingstermijnen berekend.
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Balans

Balans

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2020		31-12-2019	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**14.870**		**15.039**
- Kosten sluiten van geldleningen en saldo agio en disagio	0		0	
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	526		136	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	14.345		14.903	
Materiële vaste activa		**113.773**		**116.070**
- Investeringen met een economisch nut				
- gronden uitgegeven in erfpacht	43		43	
- overige investeringen met een economisch nut	64.793		69.008	
- Invest. met econ. nut waarvoor een heffing kan worden geheven	18.115		18.756	
- Investeringen openbare ruimte met maatschappelijk nut	30.821		28.263	
Financiële vaste activa		**12.783**		**12.621**
- Kapitaalverstrekkingen				
- deelnemingen	12.281		12.281	
- gemeenschappelijke regelingen	0		0	
- overige verbonden partijen	0		0	
- Leningen u/g				
- openbare lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido	0		0	
- Overige langlopende leningen u/g	400		238	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist; rentetypische looptijd >= 1 jr.	0		0	
- Overige uitzettingen; rentetypische looptijd >= 1 jr.	102		102	
Totaal vaste activa		**141.426**		**143.730**
Vlottende activa				
Voorraden		**18.160**		**16.680**
- Grond- en hulpstoffen	0		0	
- Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	18.153		16.668	
- Gereed product en handelsgoederen	7		13	
- Vooruitbetalingen	0		0	
Uitzettingen; rentetypische looptijd < 1 jr.		**37.917**		**35.976**
- Vorderingen op openbare lichamen	9.936		8.885	
- Kasgeldleningen openb. lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido	0		0	
- Overige verstrekte kasgeldleningen	0		0	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist; rentetypische looptijd <1 jr.	17.721		18.963	
- Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	0		0	
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0		0	
- Uitzettingen in Ned. schatkistpapier; rentetyp. looptijd <1 jr.	0		0	
- Overige vorderingen	10.259		8.128	
- Overige uitzettingen	0		0	
Liquide middelen		**1.452**		**918**
- Kassaldi	4		4	
- Bank- en girosaldo	1.448		914	
Overlopende activa		**3.620**		**3.754**
- Nog te ontvangen bedragen specifiek bestedingsdoel				
- Europese overheidslichamen	0		0	
- Rijk	0		0	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.984		1.003	
- Overige nog te onvangen bedragen / vooruitbetaalde bedragen	636		2.751	
Totaal vlottende activa		**61.149**		**57.328**
Totaal activa		**202.575**		**201.059**
Recht op verliescompensatie VpB		**137**		**243**

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	31-12-2020		31-12-2019	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**39.885**		**40.716**
- Algemene reserve	37.503		38.284	
- Bestemmingsreserves				
- voor egalisatie van tarieven	0		0	
- overige bestemmingsreserves	2.383		2.432	
- Gerealiseerd resultaat		**2.703**		**1.913**
Voorzieningen		**20.516**		**18.503**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.057		5.110	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	6.171		5.079	
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed worden	9.288		8.313	
Vaste schulden; rentetypische looptijd >= 1 jaar		**119.176**		**124.280**
- Obligatieleningen	0		0	
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0		0	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	119.175		124.278	
- binnenlandse bedrijven	0		0	
- Door derden belegde gelden	0		0	
- Waarborgsommen	2		2	
Totaal vaste passiva		**182.280**		**185.412**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden; rentetypische looptijd < 1jr		**3.913**		**7.488**
- Kasgeldleningen openb. lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido	0		0	
- Overige kasgeldleningen	0		0	
- Banksaldi	0		0	
- Overige schulden	3.913		7.488	
Overlopende passiva		**16.382**		**8.159**
- Nog te betalen bedragen	9.602		7.707	
- Vooruitontv. bedragen van overh.lichamen met bestedingsdoel				
- voorschotten Europese overheidslichamen	0		0	
- voorschotten Rijk	2.411		0	
- voorschotten overige Nederlandse overheidslichamen	1.131		260	
- Overige vooruitontvangen bedragen	3.239		193	
Totaal vlottende passiva		**20.295**		**15.647**
Totaal passiva		**202.575**		**201.059**

Gewaarborgde geldleningen (staat F)	**20.541**	**22.986**
Overige garantstellingen	**280.937**	**252.792**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Toelichting op de balans

Hoofdindeling balans

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2020	31-12-2019	Mutatie
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	14.870	15.039	-169
Materiële vaste activa	113.773	116.070	-2.297
Financiële vaste activa	12.783	12.621	162
Vlottende activa			
Voorraden	18.160	16.680	1.480
Vorderingen	37.917	35.976	1.941
Liquide middelen	1.452	918	535
Overlopende activa	3.620	3.754	-134
TOTAAL ACTIVA	**202.575**	**201.059**	**1.516**
Vaste passiva			
Eigen vermogen	42.588	42.629	-41
Voorzieningen	20.516	18.503	2.013
Langlopende leningen	119.176	124.280	-5.104
Vlottende passiva			
Kortlopende schulden	3.913	7.488	-3.575
Overlopende passiva	16.382	8.159	8.223
TOTAAL PASSIVA	**202.575**	**201.059**	**1.516**

Het balanstotaal van de gemeente Heerenveen is met € 1,5 miljoen toegenomen.

De toename van het balanstotaal aan de debetzijde van de balans wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de toename van de voorraden. De voorraden worden bij gemeenten, zo ook bij de gemeente Heerenveen, met name gevormd door de bouwgronden in exploitatie. De totale opbrengst die met de verkoop van kavels (wonen en werken) in 2020 is gerealiseerd bedroeg ruim € 7,7 miljoen. Aan lasten is een bedrag verantwoord van ruim € 4,3 miljoen. Hiervan uitgaande zou de boekwaarde moeten zijn gedaald met € 3,3 miljoen, maar doordat op de complexen in totaal een bedrag van € 4,8 miljoen winst is 'genomen', neemt de boekwaarde per saldo met € 1,5 miljoen toe.

Naast de stijging van de voorraden, zijn ook de vorderingen ten opzichte van voorgaand jaar sterk gestegen. Deze stijging mag met name worden toegerekend aan de per balansdatum 2020 opgenomen vordering van bijna € 3 miljoen in het kader van de tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).

Aan de creditzijde van de balans nemen de langlopende schulden af. Als gevolg van aflossing van afgesloten leningen o/g nemen de langlopende leningen met ruim € 5,1 miljoen af. Nieuwe leningen o/g zijn in 2020 niet afgesloten. Daarnaast is met name opvallend dat de overlopende passiva sterk zijn gestegen. Dit wordt met name

veroorzaakt doordat een aantal subsidiebedragen zijn ontvangen die pas in de loop van de komende jaren zullen worden besteed (€ 6,8 miljoen).

Activa

De activa omvatten alle bezittingen van de gemeente. De activa worden onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa.

Vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor langere tijd dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering; in het algemeen kan worden gesteld dat indien de bezittingen voor langer dan 1 jaar dienstbaar zijn, deze als vaste activa worden beschouwd.

Het begrip vlottende activa wordt gehanteerd voor alle bezittingen van de gemeente welke over het algemeen korter dan 1 jaar dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering.

Vaste activa

Het verloopoverzicht van de vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Totaal vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen / Aflossingen	Bijdragen voorz.	Bijdragen derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Immateriële vaste activa	15.039.035	392.570	561.432	0	0	**14.870.173**
Materiële vaste activa	116.070.268	9.529.405	5.678.686	2.093.674	4.054.481	**113.772.832**
Financiële vaste activa	14.121.057	194.000	31.946	0	0	**14.283.111**
	145.230.359	10.115.975	6.272.064	2.093.674	4.054.481	**142.926.115**
Voorziening i.v.m. waardevermindering	-1.500.000	0	0	0		**-1.500.000**
	143.730.359	10.115.975	6.272.064	2.093.674	4.054.481	**141.426.115**

Hierna worden de afzonderlijke posten binnen de vaste activa inhoudelijk toegelicht. Voor een nadere specificatie van de vaste activa wordt ook verwezen naar de staat van investeringen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben in z'n algemeenheid betrekking op kosten samenhangende met het sluiten van geldleningen, kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Het verloopoverzicht van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdragen derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	135.999	392.570	2.908	0	0	**525.661**
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	14.903.036	0	558.524	0	0	**14.344.512**
	15.039.035	392.570	561.432	0	0	**14.870.173**

<u>Kosten van onderzoek en ontwikkeling</u>

De gemeenteraad heeft in mei 2019 een besluit genomen over het vervolg van de ontwikkelingen inzake het Klaverblad Noord-Oost. De eindschets van het project Sinnetafel wordt voor de komende ontwikkelingen als startpunt gebruikt. In het te ontwikkelen bestemmingsplan moet voor het hele gebied Klaverblad Noordoost in ieder geval ruimte zijn voor bedrijventerrein (fasegewijs, waarbij wordt gestart met 20 hectare in het bestemmingsplan), agrarisch gebied (gedeeltelijk natuur) en een zonnepark.

Vanuit het beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet is in 2019 en bedrag betaald van ruim € 133.000. In 2020 bedragen de kosten € 392.570, zodat de totale uitgaven op dit project inmiddels € 525.661 bedragen.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden
Circa de helft van de boekwaarde per 31 december van de 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' (€ 14,3 miljoen) bestaat uit de boekwaarde van het 'gemeentelijke sportcentrum'. De oorspronkelijke bijdrage in het gemeentelijke sportcentrum bedroeg € 9.215.000. Deze bijdrage wordt in 40 jaar annuïtair afgeschreven. De jaarlijkse annuïteit bedraagt € 469.044. Binnen dit bedrag is voor 2020 een bedrag aan afschrijvingen beschikbaar van € 288.070. Per 31 december 2020 bedraagt de boekwaarde nog bijna € 6.950.902.
De provincie Fryslân heeft zich ten doel gesteld om zoveel mogelijk provinciale bruggen aan te sluiten op glasvezel om die vervolgens op afstand te kunnen bedienen. Voor het aansluiten van de Hooivaartsbrug (gelegen in de oude N32) op het glasvezelnet is een investeringsbedrag geraamd van € 594.000. De gemeentelijke bijdrage in dit provinciale project bedraagt € 160.000. In 2019 is hiervan de eerste termijn van 50% (€ 80.000) betaald.

Drie andere belangrijke onderdelen van deze post hebben betrekking op 'Uitbreiding en nieuwbouw Bornego College (€ 1.581.703), 'Nieuwbouw SBO' (€ 4.082.933) en 'Sportcomplex Nieuwehorne' € 1.599.048). Deze bijdragen worden hier verantwoord omdat de gemeente geen eigenaar is van de betreffende gebouwen, maar alleen een geldelijke bijdrage beschikbaar heeft gesteld voor de realisering van de uitbreiding/nieuwbouw.

Recapitulerend kan van de 'bijdragen in eigendom van derden' het volgende overzicht worden verstrekt:

Specificatie Bijdr.aan act. eigend. derden	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Afschrijving / Aflossing	**Boekwaarde 31-12-2020**
Bijdr.aan act. eigend. derden					
Gemeentelijk sportcentrum	7.238.972			288.070	**6.950.902**
Glasvezel provincie	80.000				**80.000**
Verbouw dorpshuis Haskerdijken	52.179			2.252	**49.927**
Uitbreiding Bornego College	1.417.506			64.014	**1.353.493**
Nieuwbouw SBO	4.226.606			143.674	**4.082.933**
Nieuwbouw Bornego College	236.600			8.390	**228.210**
Sportcomplex Nieuwehorne	1.651.173			52.125	**1.599.048**
	14.903.036	0	0	558.524	**14.344.512**

Materiële vaste activa
Op grond van de verslaggevingvoorschriften dienen de (overige) materiële vaste activa te worden verbijzonderd naar materiële vaste activa met een economisch nut en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Een economisch nut kenmerkt zich door het feit dat een investering bijdraagt tot het verkrijgen van middelen, dan wel verhandelbaar is. Alle investeringen die niet aan deze omschrijving voldoen, zijn investeringen met een maatschappelijk nut. De verslaggevingregels schrijven daarnaast ook voor dat binnen de materiële vaste activa met een economisch nut de erfpacht-

gronden separaat worden benoemd. Daarnaast dient ook inzichtelijk te worden gemaakt voor welk bedrag aan investeringen met een economisch nut een heffing (riool- dan afvalstoffenheffing) kan worden geheven.

Het verloopoverzicht van de materiële vaste activa kan, rekening houdende met bovenstaande voorwaarden, als volgt worden weergegeven:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage voorz.	Bijdrage derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Erfpachtgronden	42.525	0	0	0	0	**42.525**
Investeringen economisch nut	69.008.483	1.456.365	3.786.279	1.885.122	0	**64.793.447**
Investeringen economisch nut; heffingen	18.756.026	308.959	740.982	208.552	0	**18.115.451**
Investeringen maatschappelijk nut	28.263.234	7.764.080	1.151.425	0	4.054.481	**30.821.408**
Totaal van alle categorieën	116.070.268	9.529.405	5.678.686	2.093.674	4.054.481	**113.772.832**

Erfpachtgronden

De in de balans gepresenteerde materiële vaste activa bestaan naast 'reguliere' investeringen ook uit erfpachtgronden.

Erfpachtgronden	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Erfpachtgronden	42.525	0	0	0		**42.525**
	42.525	0	0	0	0	**42.525**

De volgende gronden zijn door de gemeente in erfpacht uitgegeven:

- Industrieterrein 'Het Kanaal' 1.275 m^2
- Tjalleberd 'De Eide' 22 m^2

De totale waarde van de erfpachtgronden bedraagt per 31 december 2020 zoals blijkt uit bovenstaand verloopoverzicht € 42.525. De waardering per vierkante meter (ruim € 32) is daarmee ten opzichte van voorgaande jaren ongewijzigd.

Investeringen met een economisch nut

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut, ziet er als volgt uit:

Investeringen economisch nut	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Gronden en terreinen	8.882.188	-504.860	1.136	30.374		**8.345.818**
Woonruimten	121.497	0	7.483	0		**114.013**
Bedrijfsgebouwen	54.670.382	-7.521	2.692.971	1.854.747		**50.115.142**
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	0	0	0		**0**
Vervoermiddelen	1.551.163	828.649	330.950	0		**2.048.862**
Machines, apparaten en installaties	2.289.487	868.214	620.269	0		**2.537.433**
Overige materiële vaste activa	1.493.766	271.883	133.470	0		**1.632.179**
	69.008.483	1.456.365	3.786.279	1.885.122	0	**64.793.447**

Gronden en terreinen

Tot de gronden en terreinen behoren onder andere de gronden voor schoolgebouwen, begraafplaatsen, gemeentelijke grondbank en overige gemeentelijke eigendommen. In beginsel wordt op gronden en terreinen niet afgeschreven. Alleen op de grond "uitbreiding begraafplaats Schoterhof" wordt afgeschreven.

De forse desinvestering die in 2020 heeft plaatsgevonden, vloeit voort uit de verkoop van de gemeentelijke 'grondbank'. De 'grondbank' is in het verleden gevormd om de mogelijkheid te hebben grond van diverse werken op te slaan. Daarnaast werd de 'grondbank' ook gebruikt om ander materiaal tijdelijk op te slaan (bestratingsmateriaal en hekkelafval). In de huidige bedrijfsvoering wordt er echter van deze 'grondbank' steeds minder gebruik gemaakt omdat het duurzamer en goedkoper (minder transportkosten) en goedkoper om grond op te slaan op de werken zelf. Een 'grondbank' van de huidige omvang is daardoor niet langer noodzakelijk. In 2020 is daarom besloten deze grondbank te verkopen.

Woonruimten

De gemeente heeft een aantal woonruimten in eigendom.

In het kader van het project 'Heerenveen beter bereikbaar' (HBB) is ten oosten van de A32 in 2017 een viertal panden (met ondergrond) aangeschaft. Aangezien de hiermee gepaard gaande kosten volledig worden gefinancierd vanuit de provinciale subsidie in het kader van de Investeringsagenda Drachten – Heerenveen, vindt de waardering van deze panden plaats tegen € 1.

Bedrijfsgebouwen

Hiertoe behoren onder meer de gebouwen voor huisvesting van de gemeentelijke organisatie (personeel en materieel), het Posthuis, het museum Heerenveen, (voormalige) schoolgebouwen, multifunctionele centra, sportaccommodaties, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en gebouwen waar bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden.

De belangrijkste (des)investeringen die in het boekjaar 2020 zijn gedaan:

Investeringen
- Aanleg kunstgrasvelden Heerenveense Boys € 475.000

Desinvesteringen
- IHP 2000; Anjewier Tjalleberd € 180.000
- Bouw VBO school De Skans - 194.000

Opvallend bij de bedrijfsgebouwen is de afwaardering van € 1.854.747 Naar aanleiding van een eigen intern onderzoek dat in 2020 is verricht naar het gemeentelijk vastgoed ten aanzien van onderwijshuisvesting, is bij een aantal posten vastgesteld dat er – achteraf gezien – onvoldoende grond bestond om deze posten te activeren. Op ons eigen initiatief is dit gecorrigeerd in 2020. Dit is gedaan omdat we onvoldoende duidelijkheid hadden over welk activum het betrof, of omdat het onderhoudskosten betrof. In 2020 is dit hersteld en is de activering van deze posten alsnog ongedaan gemaakt.

Vervoermiddelen

De post vervoermiddelen betreft voornamelijk het materieel van de afdeling Realisatie en Wijkbeheer. De investering heeft betrekking op de aanschaf van vrachtauto's, tractoren, (bestel)auto's en pick-up trucks. Bij de aanschaf van vervoermiddelen wordt ook de afweging gemaakt of 100%-elektrische voertuigen kunnen worden aangeschaft, aangezien dergelijke voertuigen voor het verzorgingsgebied van de gemeente Heerenveen uitermate geschikt zijn. Dergelijke investeringen passen in het streven naar duurzaamheid: de gemeente Heerenveen streeft er naar in 2050 volledig energieneutraal te zijn en geen afval meer te hebben.

Machines, apparaten en installaties

Hiertoe behoren onder meer de computers en installaties van het gemeentelijk apparaat, het Posthuis, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en de parkeerautomaten en het
materieel van de afdeling Wijkbeheer. De belangrijkste investeringen in 2020 hadden betrekking op de kosten samenhangende met de investeringen in:

- hard- en software (€ 177.000),
- een tweetal grasmaaiers (€ 180.000),
- een slagboomsysteem voor de parkeergarage (€ 99.000).

Voor een transparante en begrijpelijke onderbouwing van de benodigde financiële middelen is het ICT-investeringsplan in 2019 herzien. Conform dit plan (looptijd 2019-2023) worden met name in 2019 en 2022 aanzienlijke investeringen in systeemsoftware en kantoorautomatisering gedaan. Het herziene investeringsplan voorziet in het beheer en onderhoud van de basis-ICT op dit moment en bestaat uit financiële middelen voor vervanging van:

- Netwerk & data (de infrastructuur);
- Servers & storage (centrale computers en opslag van data);
- ICT-werkplekken (toerusting voor medewerkers);
- ICT-randapparaten (toerusting voor medewerkers);
- Serverruimte (ruimte voor centrale computers en opslag van data);
- Systeemsoftware (voor netwerk, servers, storage, werkplekken e.d.) en kantoorautomatisering (office toepassingen);
- Spraak & beeld (waaronder telefonie).

Overige materiële vaste activa

Deze activa omvatten voornamelijk de met de aanschaf van zonnepanelen, aanleg van het glasvezelnetwerk, inventaris gymnastieklokalen en theaterinventaris gepaard gaande kosten.

De investeringen die hierop in 2020 zijn verantwoord, hebben met name betrekking op de aanschaf van stoelen voor de theaterzaal van het Posthuis: € 203.000.

Investeringen met een economisch nut; heffingen

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven, ziet er als volgt uit:

Investeringen economisch nut; heffingen	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage verv.voorz.	Bijdrage derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Riolering en afvalstoffen	18.756.026	308.959	740.982	208.552	0	**18.115.451**
	18.756.026	308.959	740.982	208.552	0	**18.115.451**

De investeringen zoals die in 2020 voor dit onderdeel zijn verricht, hebben betrekking op 'investeringen in riolering' (€ 10.000), uitbreiding van het rioleringsstelsel (€ 90.000) en vervangingsinvesteringen voor riolering (€ 209.000). Deze laatste categorie wordt volledig gefinancierd vanuit de hiervoor getroffen voorziening.

Het bovenstaande kan gespecificeerd als volgt worden weergegeven:

Riolering en afvalstoffen	Investeringen	Bijdrage derden	Bijdrage voorziening	**Netto investering**
Vervangingsinvesteringen riolering	208.552	0	208.552	**0**
Investeringen riolering	9.931	0		**9.931**
Uitbreiding rioleringsstelsel	90.477	0	0	**90.477**
	308.959	0	208.552	**100.407**

Investeringen met een maatschappelijk nut

Het verloopoverzicht van de investeringen met een maatschappelijk nut, ziet er als volgt uit:

Investeringen maatschappelijk nut	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen	Afwaardering	Bijdrage derden	**Boekwaarde 31-12-2020**
Gronden en terreinen	22.100	0	0	0	0	**22.100**
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	28.108.265	7.764.080	1.124.185	0	4.054.481	**30.693.680**
Machines, apparaten en installaties	132.869	0	27.241	0	0	**105.628**
	28.263.234	7.764.080	1.151.425	0	4.054.481	**30.821.408**

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De in het boekjaar 2020 gedane investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken met een maatschappelijk nut hebben met name betrekking op:

- Herinrichting Meyerweg De Knipe € 286.000
- 'Heerenveen Beter Bereikbaar'; verbeteringen A32 - 4.003.000
- Verhardingen wegen - 2.125.000
- Bruggen en oevers - 1.444.000

Heerenveen Beter Bereikbaar (€ 4.003.000)

Nadat Provinciale Staten medio 2012 besloten te stoppen met de ontwikkelingsvoorbereiding van de spoorlijn Heerenveen-Drachten-Groningen, is er in samenwerking met de gemeente Smallingerland door de gemeente Heerenveen gewerkt aan een nieuwe versie van de

samenwerkingsagenda. Aan de nieuwe samenwerkingsagenda zijn concrete investeringen gekoppeld om alsnog de bereikbaarheid en sociaal economische structuur van Drachten en Heerenveen te verbeteren. Op de Investeringsagenda Drachten Heerenveen (vastgesteld medio 2013) staan daarom voor beide gemeenten diverse projecten rond infrastructuur, spoor, economie, duurzaamheid en recreatie & toerisme. Naast een verbeterde bereikbaarheid en sociaal economische structuur kent iedere samenwerkingsagenda nog een aantal speerpunten. In Heerenveen zijn belangrijke thema's: sport en zorgeconomie; logistiek en metaal; nieuwe energie (kernbegrip duurzaamheid); toerisme en cultuur(historie). Voor de gemeente Heerenveen zijn de 8 volgende projecten in de investeringsagenda opgenomen:

Een project dat wellicht het meest zichtbaar is voor iedereen, is het majeure project "Heerenveen beter bereikbaar" (HBB).

Het aantal verkeersbewegingen op de A32 neemt de laatste jaren toe. Ook de komende jaren zal deze toename zich voortzetten. Als hier niet op wordt geanticipeerd, zullen de problemen die nu al af en toe ontstaan toenemen. De gemeente Heerenveen, de provincie Fryslân en Rijkswaterstaat pakken de afritten aan door een turborotonde aan te leggen op de vijver aan de oostkant van de A32. Deze rotonde moet de in de toekomst verwachte verkeersstromen eenvoudig kunnen afhandelen. De turborotonde wordt zo dicht mogelijk tegen de snelweg gebouwd om overlast voor omliggende bedrijven en woningen te beperken. Voor verkeer uit de richting van Leeuwarden verandert er weinig, al komen hier wel meer voorsorteerstroken. Het definitief ontwerp gaat uit van een betere bereikbaarheid van Heerenveen, die de stad zo min mogelijk belast. Bestaande aansluitingen worden geoptimaliseerd en er komt zo weinig mogelijk nieuw asfalt. Op 17 juli 2018 heeft de gemeenteraad van Heerenveen haar akkoord gegeven op het definitief ontwerp voor de op- en afritten van de A32 bij Heerenveen centrum en Oranjewoud en de wegen naar deze op- en afritten (K.R. Poststraat en Oranje Nassaulaan).

Ten behoeve van dit project is in 2020 voor een bedrag van ruim € 4,04 miljoen aan kosten gemaakt. Deze kosten worden volledig gedekt uit de hiervoor beschikbaar gestelde provinciale subsidie.

Verhardingen wegen (€ 2.125.000)

In het 'Onderhoudsplan Verhardingen' maakt de gemeente Heerenveen bekend welke wegen er jaarlijks – in dit geval 2020 - worden aangepakt. Naast de vermelding van groot onderhoud wordt ook aangegeven welk grote projecten er worden uitgevoerd waarbij sprake is van infrastructurele uitbreidingen, aanpassingen en verbeteringen. De totale kosten die met deze infrastructurele projecten gepaard zijn gegaan, bedroegen in 2020 € 2.125.000.

De grootste projecten binnen dit onderhoudsplan die in 2020 zijn opgepakt hebben betrekking op:

• Herinrichting Mildam	€	438.000
• Herinrichting 1e en 2e Compagnonsweg Bontebok	-	500.000
• Herinrichting bij de Leijwei Hoornsterzwaag	-	216.000

Bruggen en oevers (€ 1.444.000)

De gemeente Heerenveen heeft een goed en actueel beeld van de stand van zaken van het onderhoud en de kwaliteit van de aanwezige bruggen (181 stuks) en oevers (bijna 34 km.). Bij het onderhoud daarvan wordt er vooral ook naar gekeken hoe ze voor de toekomst op een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau blijven. Er wordt derhalve 'bewust beheer' toegepast. Gekozen is voor een niveau dat veilig is en verval voorkomt. Soms is regulier (groot) onderhoud echter niet meer voldoende en moet er fors worden geïnvesteerd in het aanpassen van kaden en bruggen. Op grond van de meerjarenplannen is in 2020 hieraan een bedrag van ruim € 1,4 miljoen besteed.

Een belangrijk deel van de kosten is in 2020 gemaakt voor de werkzaamheden ten behoeve van het vervangen van de kademuur aan het Breedpad in het centrum van Heerenveen (€ 269.000). Ook ten behoeve van het project herstructurering 'Sinnebuorren' in Akkrum zijn vanuit 'oevers en kaden' kosten gemaakt tot een bedrag van € 440.000.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan per ultimo december uit:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen en desinvesteringen	Afschrijvingen / Aflossingen	Vrijval	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	13.781.058				**13.781.058**
Voorziening 'kapitaalverstrekking deelnemingen' [1)]	-1.500.000	0			**-1.500.000**
Overige langlopende leningen	238.225	194.000	31.946		**400.279**
Overige uitzettingen > 1 jaar	101.774				**101.774**
	12.621.057	194.000	31.946	0	**12.783.111**

Deze posten kunnen als volgt verder worden onderverdeeld:

Specificatie financiële vaste activa	*Percentage*	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Afschrijving / Aflossing	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kap.verstr. deelnemingen						
Participatie Thialf	*100%*	1.500.000				**1.500.000**
Voorziening participatie Thialf		*-1.500.000*				***-1.500.000***
Gemeentelijk Sportcentrum	*100%*	18.000				**18.000**
Sportstad Heerenveen	*50%*	11.900.000				**11.900.000**
IJshockeyhal Thialf Heerenveen	*100%*	18.000				**18.000**
Particip.maatsch.it Hearrenfean	*100%*					**0**
Afvalsturing Friesland		54.454				**54.454**
Bank Nederl. Gemeenten (BNG)		150.144				**150.144**
Kapitaalverstr. participatiemij		0				**0**
Aandelen Afvalsturing Friesland NV		15.882				**15.882**
Kredietbank Nederland		0				**0**
Fryslân Miljeu		124.578				**124.578**
		12.281.058	0	0	0	**12.281.058**
Leningen deelnemingen						
Leningen deelnemingen						**0**
		0	0	0	0	**0**
Overige langlopende leningen						
Hypothecaire geldl.ambtenaren		163.225			29.029	**134.196**
Lening vrouwenvoetbal		75.000	75.000			**150.000**
Lening kunstgrasveld H'veens boys			119.000		2.917	**116.083**
		238.225	194.000	0	31.946	**400.279**
Overige uitz. lpt. >1 jr.						
Obligaties St. Samenwerk		26.774				**26.774**
Effecten grootboek nationale schuld		75.000				**75.000**
		101.774	0	0	0	**101.774**
		12.621.057	194.000	0	31.946	**12.783.111**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

In verband met een mogelijk risico van oninbaarheid is ten behoeve van deze balanspost een voorziening getroffen van € 1.500.000 inzake 'Thialf'. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften wordt deze voorziening voor wat betreft de presentatie in de balans in mindering gebracht op het activum.

Overige langlopende geldleningen u/g

Hypothecaire geldleningen ambtenaren
Sinds 2007 is het verstrekken van gemeentelijke hypotheken aan ambtelijk personeel niet meer toegestaan. Aan (extra) aflossingen van de annuïtaire hypothecaire geldleningen is in 2020 een bedrag ontvangen van € 29.029 (2019: € 16.900). Aan berekende rente is een bedrag ontvangen van € 5.507 (2019: € 6.305). De

rentevergoeding die de gemeente Heerenveen op deze leningen ontvangt bedraagt 3,5%. Eind 2020 hebben 7 personen nog een hypotheek (totaal € 134.196) bij de gemeente Heerenveen. De komende jaren zal deze post langzaam verder afnemen.

Lening vrouwenvoetbal
Eind april 2019 werd de noodklok geluid door de Stichting Vrouwenvoetbal Heerenveen: er zou een einde komen aan het vrouwenvoetbal op het hoogste niveau. De stichting kreeg de begroting voor het seizoen 2019/2020 niet rond. Om te voorkomen dat het vrouwenteam zich terug moest trekken, is er vervolgens overleg geweest tussen SC Heerenveen, de KNVB, Sport Fryslân, de gemeente Heerenveen en het bestuur van de stichting. Uit dit overleg kwam naar voren dat er voldoende perspectief bestaat voor het vrouwenvoetbal in Heerenveen. Om stappen te kunnen zetten richting een gezonde financiële situatie is een nieuwe stichting opgericht met een nieuw bestuur. Het vormen van een nieuwe stichting was een van de voorwaarden voor het verstrekken van een bijdrage van de KNVB en de betaald voetbalorganisatie SC Heerenveen. De gemeenteraad heeft op 20 mei 2019 groen licht gegeven voor het beschikbaar stellen van een bijdrage van maximaal € 150.000. Een eerste voorschot van 50% hierop (€ 75.000) is in september 2019 uitbetaald. Het tweede deel is uitbetaald in april 2020.

Lening kunstgrasveld Heerenveense boys
Voetbalvereniging Heerenveense boys heeft in 2020 een tweede kunstgrasveld gekregen. Bij de investering van € 523.000 (investeringskrediet) die de gemeente hiervoor doet, wordt een eigen bijdrage van de voetbalverenging gevraagd. Om het voor de vereniging mogelijk te maken deze gevraagde eigen bijdrage te kunnen financieren, is op basis van het raadsbesluit van 20 april 2020 een lening aan de voetbalvereniging verstrekt van € 119.000.

<u>Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jr.</u>

In verband met de liquidatie van Stichting Samenwerk zijn de in het bezit van de stichting zijnde obligaties overgedragen aan de gemeente Heerenveen. De nominale waarde van deze obligaties bedraagt € 26.774. De slotkoers per 31 december 2020 bedraagt € 31.299 (2019: € 33.433).

De gemeente Heerenveen beschikt vanuit het verleden eveneens nog over zogenaamde effecten grootboek nationale schuld. De waarde van deze effecten fluctueert en is na een daling in 2017 in 2018 weer aanzienlijk in waarde toegenomen. Sinds 2019 heeft de koers zich gestabiliseerd. De waarde per 31 december 2020 bedraagt € 437.535 (2019: € 437.664).

Deze effecten zijn in de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde van € 75.000

Resumerend kan het volgende overzicht worden opgemaakt:

Specificatie uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	Nominale waarde	Aanschafwaarde	Slotkoers 31-12-2017	Slotkoers 31-12-2018	Slotkoers 31-12-2019	Slotkoers 31-12-2020	Marktwaarde 31-12-2019	Marktwaarde 31-12-2020
Obligaties St. Samenwerk 7,5%	26.774	26.774	138,43%	132,05%	124,87%	116,90%	33.433	**31.299**
Effecten grootboek nationale schuld 2,5%	148.273	75.000	204,25%	276,16%	276,00%	276,00%	409.233	**409.233**
Effecten grootboek nationale schuld 3%	8.576		245,31%	331,59%	331,50%	330,00%	28.431	**28.302**
Totaal	183.623	101.774					**471.096**	**468.834**
						Resultaat 2020		**-2.263**
						Stille reserve per ultimo 2020		**367.060**

	Marktwaarde 31-12-2017	Marktwaarde 31-12-2018	Marktwaarde 31-12-2019	Marktwaarde 31-12-2020
Obligaties St. Samenwerk 7,5%	37.063	35.355	33.433	31.299
Effecten grootboek nationale schuld 2,5%	302.847	409.470	409.233	409.233
Effecten grootboek nationale schuld 3%	21.039	28.439	28.431	28.302
	360.949	**473.264**	**471.096**	**468.834**
Resultaat	**-72.913**	**112.314**	**-2.167**	**-2.263**

Aangezien de waardering van deze post plaats vindt tegen de aanschafwaarde, is er hier sprake van een zogenaamde 'stille reserve'. De 'stille reserve' bedraagt per ultimo 2020 circa € 367.000.

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden	Boekwaarde 31-12-2019	Lasten	Baten	Resultaat	**Boekwaarde 31-12-2020**
Bouwgronden in exploitatie	16.667.720	4.333.480	7.668.875	4.821.000	**18.153.325**
Gereed product en handelsgoederen	12.636	-6.068	0	0	**6.568**
	16.680.356	4.327.412	7.668.875	4.821.000	**18.159.893**

Bouwgrond in exploitatie

De boekwaarde van de diverse in exploitatie genomen complexen is in het afgelopen verantwoordingsjaar met bijna € 1,5 miljoen gestegen. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door verkopen binnen de beide complexen van 'Skoatterwâld' (woningen; € 4,4 miljoen) en het IBF II (bedrijven; € 2,5 miljoen). Voor deze complexen zijn ook de meeste kosten gemaakt (respectievelijk € 3,0 miljoen en € 614.000). Op basis van de inkomsten en uitgaven zou er sprake zijn geweest van een dalende boekwaarde, maar door 'winstnemingen' van uiteindelijk ruim € 4,8 miljoen ontstaat er onder aan de streep een stijging van de boekwaarde van bijna anderhalf miljoen euro.

In onderstaande tabel wordt het één en ander gespecificeerd per complex weergegeven:

Bouwgrond in exploitatie; wonen	Boekwaarde 31-12-2019	Uitgaven	Inkomsten	Voorziening	Resultaat	Inbreng / Uitname	Boekwaarde 31-12-2020
Tjalleberd - De Eide	628.765	70.541	79.268	161.000	-161.000		459.039
Heidemeer	0	0	0		0		0
De Fjilden Nieuwehorne	702.505	163.774	214.825	62.000	-62.000		589.454
Fedde Schurerplein	565.239	10.804	0				576.043
Schoollocaties Jubbega	324.087	43.146	93.800	-35.000	35.000		308.432
Tellegebied	-690.206	199.931	9.925	168.000	-168.000		-668.200
Haskerdijken	155.693	5.880	0	9.000	-9.000		152.573
Skoatterwâld fase 1 en 2	2.756.618	740.051	961.418	-277.000	277.000		2.812.250
Skoatterwâld fase 3	9.672.011	2.248.376	3.428.476	-412.000	412.000		8.903.910
	14.114.710	**3.482.503**	**4.787.712**	**-324.000**	**324.000**	**0**	**13.133.501**
Bouwgrond in exploitatie; werken							
Heerenveen Oost Stadiongebied	2.625.067	117.635	0	-57.000	57.000		2.799.702
De Kavels	596.487	36.121	0		50.000		682.609
IBF II	-502.305	613.907	2.483.716		4.170.000		1.797.885
Spikerboor Zuid	-166.239	83.314	397.447		220.000		-260.372
	2.553.009	**850.977**	**2.881.163**	**-57.000**	**4.497.000**	**0**	**5.019.824**
	16.667.720	**4.333.480**	**7.668.875**	**-381.000**	**4.821.000**	**0**	**18.153.325**

Zoals blijkt uit het bovenstaande overzicht bedraagt de boekwaarde van de complexen die in ontwikkeling zijn € 18,2 miljoen per 31 december 2020. Rekening houdend met de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een voordelig resultaat van circa € 3,4 miljoen (gebaseerd op de netto-contante waarde). Ten opzichte van voorgaand jaar is de verwachte eindopbrengst daarmee bijna € 1,3 miljoen hoger.

Voor een verdere toelichting per complex word verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Gereed product en handelsgoederen

De per 31 december 2020 aanwezige voorraden van het 'Posthuis' zijn verantwoord onder de overige grond- en hulpstoffen.

Uitzettingen korten dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van maximaal één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Vorderingen	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Openbare lichamen	8.884.916	**9.936.223**
Schatkistbankieren	18.962.793	**17.720.940**
Rek.courant met niet-financiële instellingen	0	**0**
Overige vorderingen	10.744.384	**12.955.631**
	38.592.092	**40.612.794**
Af: voorziening voor mogelijke oninbaarheid	-2.616.104	**-2.696.260**
	35.975.988	**37.916.534**

Vorderingen op openbare lichamen

BTW-Compensatiefonds
Binnen de post vorderingen 'Openbare lichamen' is onder andere de vordering op het BTW-Compensatiefonds opgenomen (het hiermee gepaard gaande bedrag bedraagt voor het verantwoordingsjaar 2020 € 8,3 miljoen (2019: € 7,7 miljoen).

Op 1 januari 2003 is het BTW-compensatiefonds (BCF) ingevoerd om de afweging tussen zelf werkzaamheden uitvoeren binnen de publieke sector of uitbesteden aan private partijen niet te laten verstoren doordat de ene vorm wel is vrijgesteld (interne uitvoering) van BTW en de andere vorm (uitbesteding) niet. Uit het BCF krijgen gemeenten, provincies en kaderwetgebieden in beginsel compensatie voor de BTW die zij hebben betaald aan private partijen voor de uitvoering van overheidstaken.

Caparis
De samenwerkingsvorm van Caparis NV en de GR SW Fryslân voldeed niet meer aan de verwachtingen. Bij alle gemeenten bestond daarom de behoefte om de samenwerking te vereenvoudigen en om elkaar de ruimte te bieden voor een eigen gemeentelijke invulling. Een viertal grotere gemeenten, waaronder Heerenveen, hebben aangegeven als eigenaar de verantwoordelijkheid voor en de directe zeggenschap over het 'nieuwe' Caparis te willen versterken. Op grond van het vorenstaande is de NV met acht aandeelhouders omgevormd tot een NV met vier aandeelhouders. Door de veranderingen moest het eigen vermogen tussen de acht aandeelhouders worden verrekend, waarbij er wel voor moest worden gezorgd dat de nieuwe NV een toekomstbestendig perspectief werd geboden. Hiertoe is een financiële afrekening opgesteld; de zogenaamde Fair Deal. Deze afrekening neemt als vertrekpunt het op peildatum 31 december 2019 aanwezige eigen vermogen bij Caparis NV van bijna € 17 miljoen. Het noodzakelijk weerstandsvermogen van de nieuwe NV is berekend op bijna € 10 miljoen, zodat het verschil van circa € 7 miljoen wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders. Voor de gemeente Heerenveen betekent dit dat er een bedrag vanuit de eindafrekening wordt uitgekeerd van € 1.072.956.

Na de totstandkoming van de Fair Deal in 2019, stond Caparis NV voor de opgave om de afspraken uit die Fair Deal na te komen. Hierbij ontstond echter een liquiditeitsvraagstuk. In de loop van 2020 heeft Caparis enkele mogelijkheden verkend om tot die genoemde uitbetaling te kunnen overgaan. Uit deze verkenning is een oplossing naar voren gekomen die er kort gezegd op neer komt dat de te betalen voorschotten voorvloeiende uit de lopende dienstverleningsovereenkomsten drie maanden naar voren worden gehaald. Hiermee beschikt Caparis over voldoende kasmiddelen om alle taken de komende tijd uit te voeren. Deze oplossing van het liquiditeitsvraagstuk, zoals dat voortvloeit uit de Fair Deal waarin wel de vermogensstructuur maar niet de liquiditeit is uitgewerkt, biedt Caparis de mogelijkheid de uitbetaling aan de vier 'eigenaar-gemeenten' uit te voeren in 2021 in een tweetal termijnen.

Recapitulerend kan de specificatie van deze post als volgt worden weergegeven:

Openbare lichamen	**Specificatie 31-12-2020**
BTW-Compensatiefonds	**8.312.005**
Caparis (GR)	**1.072.956**
Overig	**551.262**
	9.936.223

Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

De gemeente heeft in 2006 aan het International Business Park Friesland CV een kredietfaciliteit ter beschikking gesteld. De kredietfaciliteit bestaat in de eerste plaats uit een krediet in rekening-courant. In plaats van het krediet in rekening-courant kunnen in onderling overleg door de gemeente aan het IBF leningen worden verstrekt; één en ander met inachtneming van de kredietlimiet. Tot en met 2017 is alleen krediet verstrekt in rekening-courant. Per 31 december 2017 bedroeg de stand van de rekening-courant verhouding € 449.502. Er was tot op dat moment sprake van een 'tegoed' van de gemeente Heerenveen. Sinds 2018 is er echter sprake van een 'schuld'. Per 31 december 2019 bedroeg deze 'schuld' € 476.000. In 2020 is dit verder teruggelopen en uiteindelijk uitgekomen op € 173.383. Op basis van de verslaggevingsvoorschriften zijn deze beide bedragen opgenomen onder de kortlopende schulden.

Overige vorderingen

Binnen de post 'Overige vorderingen' zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Overige vorderingen	**Specificatie 31-12-2020**
Debiteuren algemeen	**1.337.252**
Debiteuren precariobelasting	**3.387.216**
Debiteuren gemeentelijke belastingen	**1.183.861**
Debiteuren toeristenbelasting	**110.000**
Vorderingen werk en inkomen (bijstandsgerechtigden)	**1.058.066**
Vordering bijstand zelfstandigen	**370.620**
Vergoedingen afvalfonds 2020	**595.860**
Recht Diftar; 4e kw 2020	**556.305**
Voorschotten convemamt zwerfafval 2019 en 2020	**116.837**
Vorderingen in het kader van de TOZO	**764.467**
Raming afrek. maatsch. opvang en vrouwenopvang (MOVO)	**286.122**
Overig	**492.764**
	10.259.371
Voorzieningen voor mogelijke oninbaarheid	**2.696.260**
	12.955.631

1) Bij de uitkeringsdebiteuren is per balansdatum sprake van een vordering met een bruto waarde van circa € 3,9 miljoen. Dit bedrag weerspiegelt vorderingen uit 2020 en ouder. Landelijke ervaringscijfers wijzen uit dat circa een derde deel daadwerkelijk kan worden geïnd. Daarom wordt van de € 3,9 miljoen ruim € 2,4 miljoen voorzien voor dubieuze debiteuren. Conform voorgaande jaren zijn de uitkeringsdebiteuren daarom voor de nettowaarde (in casu € 1.428.68) in de balans opgenomen.

   Voor de debiteuren gemeentelijke belastingen wordt rekening gehouden met een mogelijke oninbaarheid van € 101.000.

Een verdere gedetailleerde specificatie van de vorderingen is aanwezig bij de diverse afdelingen.

Voor een viertal 'debiteurengroepen' wordt - indien noodzakelijk - een voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen. Het betreft hier de volgende groepen van debiteuren:

- naheffingen betaald parkeren,
- gemeentelijke belastingen en rechten,
- cliënten werk en inkomen,
- overige vorderingen.

Per balansdatum is de volgende voorziening voor mogelijke oninbaarheid getroffen

Voorziening dubieuze debiteuren	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Dubieuze debiteuren naheffing betaald parkeren	0	**0**
Dubieuze debiteuren gemeentelijke belastingen	111.000	**101.000**
Dubieuze debiteuren werk en inkomen	2.388.104	**2.433.260**
Dubieuze debiteuren algemeen	117.000	**162.000**
	2.616.104	**2.696.260**

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kassaldi	3.745	**4.060**
Bank- en girosaldi	913.820	**1.448.363**
	917.565	**1.452.423**

De gemeente maakt gebruik van een pakket voor geïntegreerde dienstverlening voor het betalingsverkeer en kredietoperaties van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Hiervoor zijn een tweetal overeenkomsten afgesloten, namelijk een rekening-courant overeenkomst en een (raam)overeenkomst voor geïntegreerde dienstverlening. Op grond van deze overeenkomsten vindt ondermeer de renteberekening plaats over de hoofdrekening en de nevenrekeningen bij de BNG tezamen; er is bij deze berekening sprake van een zogenaamde "concernblok"-koppeling.

Per 31 december 2020 bedroeg het rekening-courantsaldo op de hoofdrekening bij de BNG € 379.857 positief (2019: € 56.067 positief).

Overlopende activa

De post overlopende activa bevat de volgende - op basis van BBV verplicht voorgeschreven - posten:

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	1.002.899	**2.984.120**
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	2.751.437	**635.977**
	3.754.337	**3.620.097**

De post 'nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel' bestond eind vorig jaar voor verreweg het grootste deel uit de nog te ontvangen gelden van de provincie Fryslân in het kader van het project "Heerenveen Beter Bereikbaar": € 943.000. Gedurende het verantwoordingsjaar is voor dit project een tweetal voorschotten ontvangen van elk groot € 3.000.000, waardoor – rekening houdende met een bedrag van ruim € 4 miljoen aan gemaakte kosten gedurende 2020 (zie ook de toelichting bij de materiële vaste activa) er per ultimo 2020 weer sprake is van een 'vooruit ontvangen bedrag'. Dit bedrag wordt op de creditzijde van de balans verantwoord onder de overlopende passiva.

In 2020 wordt de post geheel gevormd door de te verrekenen gelden in het kader van de Tozo-regeling. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers (waaronder zzp'ers) en voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. Sinds 1 maart 2020 is deze overbruggingsregeling in werking. De regeling wordt voor de gemeente Heerenveen uitgevoerd door het 'Bureau Zelfstandigen Fryslân.

Verloopoverzicht 'nog te ontvangen voorschotten' overheid	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	**Boekwaarde 31-12-2020**
Prov. Fryslân; project Heerenveen Beter Bereikbaar (HBB)	942.899		942.899		**0**
Prov. Fryslân; subsidie Heerenveen midden	60.000		60.000		**0**
	1.002.899	0	1.002.899	0	**0**

De post 'Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen' kan vervolgens als volgt worden gespecificeerd:

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Overige nog te ontvangen bedragen	2.233.845	**3.595**
Vooruitbetaalde bedragen	517.592	**632.383**
	2.751.437	**635.977**

De 'Overige nog te ontvangen bedragen' worden, conform voorgaande jaren vrijwel volledig gevormd door het bedrag aan te ontvangen BTW (€ 1,3 miljoen).

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen heeft de gemeente weerstandsvermogen nodig. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die de gemeente loopt. De risico's die worden gelopen zijn velerlei en van diverse aard. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die kunnen worden ingezet om tegenvallers op te vangen. Naast de diverse reserves zijn dit langlopende voorzieningen, ongebruikte belastingcapaciteit en ruimte op de begroting (waaronder de post 'onvoorzien'). Bij het optimaliseren van het weerstandsvermogen spelen naast weerstandscapaciteit en risico's als zodanig ook andere factoren een rol. Het gaat hierbij om het aanpassingsvermogen of de flexibiliteit van de gemeentelijke organisatie en om de kans op gelijktijdigheid van tegenslagen. Op zichzelf genomen kleine risico's kunnen door toeval gelijktijdig of vlak na elkaar optreden, waardoor toch een groot beroep op de weerstandscapaciteit noodzakelijk is. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen afhankelijk zijn. Zo kan bijvoorbeeld een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente, een groter beroep op garanties en meer bijstandsuitgaven.

Het beleid van de gemeente Heerenveen is er op gericht dat in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit wordt gebruikt om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich in enig jaar structurele tegenvallers voordoen zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan zullen deze eerst worden afgedekt middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal in de eerstvolgende Verantwoordings- en Perspectiefnota structurele dekking worden gezocht. De gevolgen van het voordoen van een risico worden dus altijd eerst uit de incidentele weerstandscapaciteit gedekt. Uitgangspunt is daarbij, dat met name de vrij aanwendbare (algemene) reserves gebruikt worden om tegenvallers te dekken.

Het eigen vermogen vormt de belangrijkste component van de weerstandscapaciteit. Het in de balans opgenomen eigen vermogen (exclusief rekeningresultaat 2020) bestaat uit de volgende posten:

Soort reserves	Stand	Toevoeging	Vrijval	Onttrekking	Stand
Algemene reserves	40.197.102	9.759.569	0	12.453.841	37.502.830
Bestemmingsreserves; egalisatie tarieven	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves; overig	2.432.005	107.817	0	157.307	2.382.515
Totaal reserves	**42.629.107**	**9.867.386**	**0**	**12.611.148**	**39.885.345**

De mutaties op de reserves van de algemene dienst zijn verantwoord in de exploitatie. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar het overzicht mutaties reserves. De algemene reserves zijn als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Onttrekking	Stand 31-12-2020
Algemene reserve niet geblokkeerd	4.252.364	2.685.399	0	1.972.390	4.965.373
Reserve gerealiseerd resultaat	1.913.451	0	0	1.913.451	0
Algemene reserve	12.880.287	6.574.170	0	3.101.000	16.353.457
Weerstandsvermogen	21.151.000	500.000	0	5.467.000	16.184.000
Totaal reserves	**40.197.102**	**9.759.569**	**0**	**12.453.841**	**37.502.830**

Algemene reserve niet geblokkeerd

De algemene reserve niet-geblokkeerd bevat de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde incidentele middelen. De besteding van deze middelen dient te geschieden aan het specifiek daaraan gestelde doel. De algemene reserve niet-geblokkeerd bedraagt per 31 december 2020 € 4.965.373 (2019: € 4.252.365). Dit onderdeel van de reserve is daarmee in 2020 met ruim € 7 ton toegenomen.

Reserve gerealiseerd resultaat

Deze reserve heeft betrekking op het voordelig rekeningresultaat van het voorgaande verslagjaar. Het resultaat van 2019 bedroeg € 1.913.451 positief. In 2020 is dit toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene reserve

Zoals blijkt uit het bovenstaande verloopoverzicht van de 'algemene reserves' is deze reserve ten opzichte van voorgaand verslagjaar sterk gegroeid. Bedroeg de stand van de algemene reserve per 1 januari 2020 nog bijna € 12,9 miljoen; per 31 december 2020 is dit gestegen tot ruim € 16,4 miljoen.

De algemene reserve is vrij besteedbaar. Hier zijn dus geen bestedingen aan gekoppeld. De algemene reserve zorgt voor een extra financiële buffer voor de gemeente en kan dienen als financiering voor onvoorziene kosten of nieuw beleid.

Weerstandsvermogen

De reserve 'Weerstandsvermogen' is in 2018 gevormd en bestaat uit het bedrag dat nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. De gemeente Heerenveen streeft er naar, dat het weerstandsvermogen te allen tijde toereikend is om de financiële gevolgen van die risico's volledig op te kunnen vangen. De actuele benodigde weerstandscapaciteit wordt meegenomen in de side letter risico's waarin een actueel risicoprofiel is gemaakt.

Bestemmingsreserves

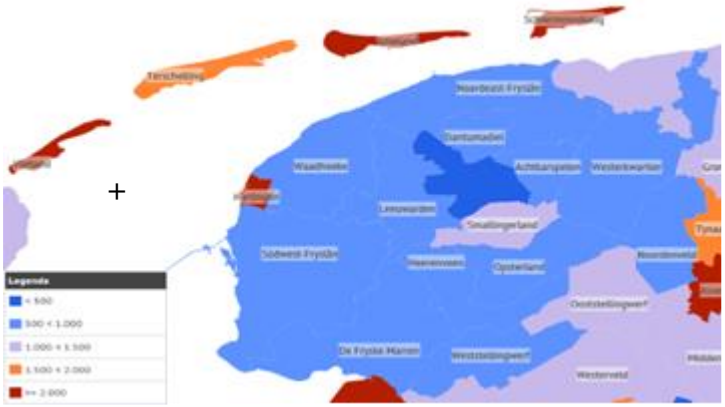
Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de Raad een bepaalde bestemming is gegeven. De precieze doelstelling per reserve staat beschreven in de notitie 'Reserves en Voorzieningen'. In de jaarstukken wordt deze doelstelling slechts kort toegelicht.

Bestemmingsreserve	Doel	Bedrag
Bestemmingsreserve ter egalisatie van tarieven		
Afvalstoffenheffing	Egalisatie van de tarieven afvalstoffenheffing.	0
Subtotaal		**0**
Overige bestemmingsreserves		
Projecten uit eigen middelen	Er worden diverse projecten uitgevoerd die niet op de staat van investeringen terechtkomen omdat deze uit eenmalige middelen worden gefinancierd en/of uit subsidies en bijdragen van derden worden gedekt. Nog niet bestede gemeentelijke middelen per ultimo boekjaar worden ten gunste van deze reserve gebracht en in het volgende boekjaar weer beschikbaar gesteld voor de betreffende projecten.	68.119
Sociaal Cultureel werk Aengwirden	Het bevorderen van de sociale cohesie in de dorpen van de voormalige gemeente Aengwirden.	104.419
Reserve leegstand Kompanije/MFA Jubbega	Dekking voor de huurinkomsten, voortvloeiende uit leegstand, als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen.	76.578
Reserve baggeren	Het reserveren van gelden voor het financieren van toekomstige baggerprojecten.	128.971
Duurzaamheidsfonds	Om uitvoering te kunnen geven aan de energietransitie zijn middelen nodig. Deze reserve wordt in 2021 gevoed met incidenteel € 400.000. Naast deze storting worden direcrt al de inkomsten uit de zonneparken in deze reserve gestort. De stortingen worden via de verzamelbesluiten en/of begroting aan de gemeenteraad voorgelegd.	21.000
Mobiliteitsfonds	De verwachting is dat in de toekomst zich steeds vaker situaties zullen voordoen, waarbij het parkeren op eigen terrein niet te realiseren is. Het 'Mobiliteitsfonds' kan worden ingezet voor die gebieden waar het parkeren moeilijk te realiseren is (met name in het centrum en de schil van Heerenveen).	50.000
Frictiekosten concern	Het vormen van een buffer voor het opvangen van frictiekosten met betrekking tot personeelskosten.	1.703.424
Reserve BGT	Deze bestemmingsreserve is er voor bedoeld om de kosten die gepaard gaan met de realisatie en implementatie van de Basisregistratie Grootschalige Topografie te dekken .	230.004
Subtotaal		**2.382.515**
Totaal		**2.382.515**

Voor het verloop van de bestemmingsreserves wordt verder verwezen naar de staat van reserves.

Eigen vermogen per inwoner

Het eigen vermogen per inwoner van de gemeente Heerenveen bedroeg aan het begin van het jaar 2019 circa € 839. Daarmee lag het eigen vermogen van de gemeente in lijn met het eigen vermogen van de meeste andere Friese gemeenten. Het gemiddelde eigen vermogen per inwoner bedroeg in Friesland per 1 januari 2019 € 837.

Gerealiseerd resultaat	Resultaat 2019	**Resultaat 2020**
Gerealiseerd resultaat algemene dienst	1.787.978	**2.702.546**
Gerealiseerd resultaat grondexploitaties	125.473	
	1.913.451	**2.702.546**

Het resultaat in de 'algemene dienst' van de jaarrekening 2020 bedraagt € 2.702.546 (voordelig). Het positieve resultaat van de grondexploitaties (€ 4.821.000) is reeds aan de reserves toegevoegd en wordt hierboven daardoor in de cijfers van 2020 niet gepresenteerd.

Het resultaat van de jaarrekening 2019 bedroeg € 1.913.451 (voordelig). Dit resultaat is na vaststelling van de jaarrekening door de gemeenteraad conform het voorstel tot bestemming van het resultaat in 2019 toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen
De vorming van een voorziening geschiedt op basis van bedrijfseconomische grondslagen. Ondanks dat de gemeenteraad bij het treffen van een voorziening feitelijk geen keus heeft, dient het vormen van een voorziening wel geaccordeerd te worden door de gemeenteraad. Dit vloeit voort uit het feit dat de gemeenteraad beschikt over het zogenaamde budgetrecht. Aangezien de voorziening wordt gevormd ten laste van de exploitatierekening, betekent dit dat de gemeenteraad met de vorming er van moet instemmen.

Voorzieningen worden, conform BBV, gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Voorzieningen mogen niet worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Rentetoevoeging aan voorzieningen is bovendien niet toegestaan.

Het verloop van de voorzieningen in 2020 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vrijval	**Boekwaarde 31-12-2020**
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.110.382	732.650	722.098	63.453	**5.057.481**
Egalisatievoorziening	5.079.027	1.890.451	798.914	0	**6.170.564**
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed worden	8.313.470	1.183.184	208.552	0	**9.288.102**
	18.502.879	3.806.285	1.729.565	63.453	**20.516.147**

Voor een nadere specificatie wordt verder verwezen naar de bijlage "staat van voorzieningen".

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Het verloop van deze voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	**Stand 31-12-2019**	**Storting**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand 31-12-2020**
Verplichtingen, verlies en risico's					
Voorziening bedrijvenpark A7	1				1
Gevolgen wet APPA	4.981.252		63.453		4.917.799
WGA-fonds	93.025	26.000		20.598	98.427
Participatiefonds kwijtscheldingen	0	701.500		701.500	0
Faciliteiten Raad	36.105	5.150			41.255
Totaal verplichtingen, verlies en risico's	**5.110.382**	**732.650**	**63.453**	**722.098**	**5.057.481**

De dotaties aan de voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (wet APPA) zijn gebaseerd op actuariële berekeningen.

Egalisatievoorzieningen

Het verloop van de egalisatievoorzieningen van de gemeente luidt:

Omschrijving	**Stand 31-12-2019**	**Storting**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Stand 31-12-2020**
Onderhoud- en egalisatievoorzieningen					
Inventaris gemeentehuis	57.189	36.905			94.094
Voorziening sportvelden	813.728	307.546		130.116	991.158
Onderhoud kade- en oeverbescherming	149.885	51.300		62.530	138.655
Onderhoud CT kunstwerken	422.034	153.800		51.153	524.681
Onderhoud gebouwen	3.636.191	1.340.900		555.116	4.421.976
Totaal onderhoud en egalisatie	**5.079.027**	**1.890.451**	**0**	**798.914**	**6.170.564**

De voorzieningen zijn gebaseerd op meerjarenonderhoudsplannen.

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Onder deze post worden de ontvangen middelen verantwoord waaraan door de verstrekker een specifiek bestedingsdoel is verbonden. Daarnaast worden hier de middelen verantwoord die bestemd zijn voor de medefinanciering van toekomstige investeringen in activa waarvoor een heffing kan worden geheven.

De specificatie van deze posten kan als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Stand 31-12-2019	Storting	Vrijval	Aanwending	Stand 31-12-2020
Van derden verkregen middelen					
Rioleringen	8.177.159	904.963		208.552	8.873.570
Verplichtingen Boarnsterhim (afd. RO)	108.300				108.300
Afvalstoffenheffing	28.011	278.221			306.233
Totaal vervangingsvoorzieningen	**8.313.470**	**1.183.184**	**0**	**208.552**	**9.288.102**

Indien gemeenten in de heffingen bijdragen hebben opgenomen voor toekomstige vervanging van investeringen voor riolering en afvalstoffeninzameling, dan komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Zodra de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt, wordt deze investering geactiveerd. Vervolgens worden de bedragen opgenomen in de voorziening rechtstreeks op de vervangingsinvestering in mindering gebracht. Het betreft in het geval van de gemeente Heerenveen alleen de voorziening 'Rioleringen'. Per 31 december 2020 bedraagt de omvang van deze voorziening € 8.873.570.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Van het totaal van de getroffen voorzieningen kan tenslotte de volgende toelichting worden gegeven:

Voorzieningen	Doel	Bedrag
Voorzieningen voor verplichtingen, verlies en risico's		
Gevolgen Wet APPA	Het opvangen van de gevolgen van de wijziging van de Wet APPA.	4.917.799
WGA-fonds	Ter dekking van de kosten van WGA-uitkeringen voor arbeidsongeschikte werknemers in de zin van de WGA die voor eigen rekening komen.	98.427
Faciliteiten Raad	Egalisatie van kosten voor faciliteiten voor de Raad.	41.255
Subtotaal		**5.057.481**
Onderhoud- en egalisatievoorzieningen		
Inventaris gemeentehuis	Egalisatie van kosten van de inrichting.	94.094
Voorzieningen sportvelden	Egalisatie van onderhoudskosten van natuur- en kunstgrasvelden, inclusief atletiekbaan.	991.158
Onderhoud kade- en oeverbescherming	Egalisatie van onderhoudskosten ten behoeve van de kade- en oeverbescherming van die kades en oevers die in gemeentelijk eigendom zijn.	138.655
Onderhoud CT kunstwerken	Egalisatie van onderhoudskosten van de civiel technische kunstwerken die in gemeentelijk eigendom zijn.	524.681
Onderhoud gebouwen	Egalisatie van onderhoudskosten van de gebouwen die in gemeentelijk eigendom zijn.	4.421.976
Subtotaal		**6.170.564**
Voorziening egalisatie tarieven		
Rioleringen	Egalisatie ten behoeve van de (investeringen in de) riolering.	8.873.570
Verplichting Boarnsterhim (afd. RO/risicovoorziening)	Voorziening ter dekking van de risico's van de nieuwbouw van woningen in Akkrum, welke voortvloeien uit de herindeling van Boarnsterhim.	108.300
Afvalstoffenheffing	Egalisatie ten behoeve van de tarieven afvalstoffenheffing.	306.233
Subtotaal		**9.288.102**
Totaal		**20.516.147**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de langlopende schulden over het jaar 2020. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van opgenomen langlopende leningen.

Langlopende leningen	Oorspronkelijke hoofdsom	Saldo per 31-12-2019	Afgesloten	Aflossing regulier	Aflossing vervroegd	**Saldo 31-12-2020**
Banken	150.108.730	124.278.327	0	5.103.624	0	**119.174.703**
	150.108.730	124.278.327	0	5.103.624	0	**119.174.703**

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden voor het jaar 2020 bedroeg - zoals blijkt uit het onderstaande schema - € 2.965.691 (2019: € 3.094.249). Voor het jaar 2021 wordt voor de huidige langlopende leningen een rentelast geraamd van ruim € 2,8 miljoen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

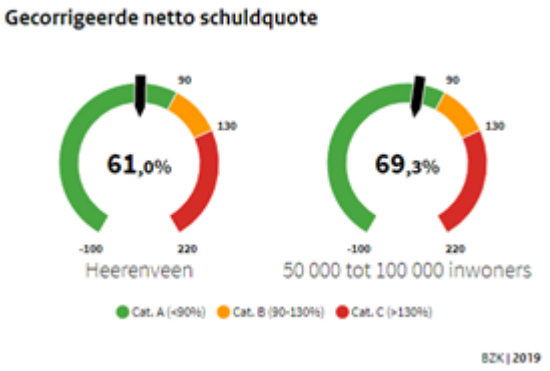
Rentelast	Rentelast 2020	Rentelast 2021
Banken	**2.965.691**	**2.837.132**
	2.965.691	**2.837.132**

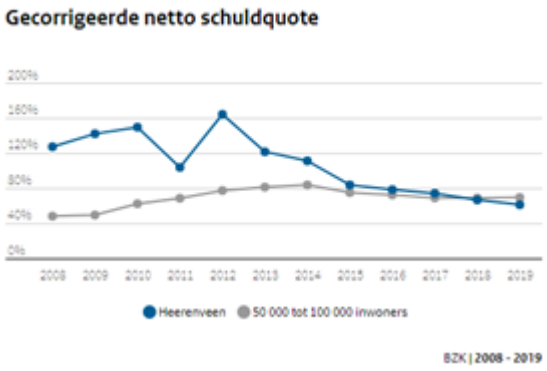
De aflossingsbedragen (uitgaande van de per ultimo 2020 bestaande langlopende schulden) kunnen voor de komende jaren als volgt worden gespecificeerd:

Termijn	Aflossing
1 jaar	5.103.624
2 - 5 jaar	20.414.496
6 jaar en langer	93.656.583
	119.174.703

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente Heerenveen ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Onderstaand wordt de met de 'doorgeleende bedragen' gecorrigeerde netto schuldquote van de gemeente Heerenveen weergegeven. Vergeleken met gemeenten die vallen binnen min of meer dezelfde 'grootteca tegorie' scoort de gemeente Heerenveen goed.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn de netto-vlottende schulden en de overlopende passiva verantwoord.

Netto vlottende schulden
Onder netto-vlottende schulden worden verstaan die schulden die een rentetypische looptijd kennen die korter is dan één jaar.

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Kortlopende schulden	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Kasgeldleningen openbare lichamen	0	**0**
Overige kasgeldleningen	0	**0**
Bank- en girosaldi	0	**0**
Overige schulden	7.487.551	**3.912.587**
	7.487.551	**3.912.587**

Kasgeldleningen

De laatste jaren bestaan er per ultimo dienstjaar geen lopende kasgeldleningen.

Voor een verdere toelichting wordt tevens verwezen naar de paragrafen behorende bij de jaarstukken 2020 (paragraaf 2.3 Financiering).

Bank-en girosaldi

De saldi per 31 december 2019 en 31 december 2020 waren allemaal positief, zodat de verantwoording plaats vindt op de debetzijde van de balans onder de liquide middelen.

Overige schulden

De overige schulden per 31 december 2020 worden gevormd door het uitstaande bedrag aan crediteuren. De belangrijkste posten hierin hebben onder andere te maken met per balansdatum openstaande bedragen voor infrastructurele werken Voor een verdere specificatie van de post "overige schulden" wordt verwezen naar de specificaties bij de afdeling financiële dienstverlening.

De afwikkeling van de post 'overige schulden' vertoont een normaal verloop.

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Nog te betalen bedragen	7.706.777	**9.601.538**
Vooruitontvangen bedragen	452.363	**6.780.596**
	8.159.140	**16.382.135**

Nog te betalen bedragen

De bedragen per ultimo verslagjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie 'nog te betalen bedragen'	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Uitkeringslasten Soza en SHV	2.260.076	**1.867.251**
BTW fiscus	2.530.741	**646.090**
Overlopende rente	773.219	**736.055**
Nog te betalen sociale lasten	18.562	**2.439.416**
Nog te betalen bedragen	2.124.179	**3.576.174**
Kruisposten	0	**336.551**
	7.706.776	**9.601.538**

Aan uitkeringslasten voor bijstandsgerechtigden en uit te betalen bedragen in het kader van de schuldhulpverlening moet eind 2020 nog een bedrag worden betaald van bijna € 1,9 miljoen. De nog niet betaalde, maar wel aan het verslagjaar toe te rekenen rente op langlopende leningen o.g. bedraagt per ultimo verslagjaar ruim € 736.000. Een ander belangrijk deel van de 'nog te betalen bedragen' bestaat tenslotte uit nog te betalen BTW: € 646.000.

De belangrijkste posten binnen de overige 'Nog te betalen bedragen' kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	**Bedrag**
Diverse nog te betalen bedragen < € 50.000	469.171
Ontv. facturen meerkosten Covid 19	51.140
Raming afrekening Rijk Bbz en IOAZ 2020	56.530
Omrin; milieustraat december	59.560
Uitk.onderwijsachterstanden 2018 aanv.	60.428
Suppletie btw afval 2016-2019	236.288
Afrek. Milieustraten Opsterland/O'werf 2020	80.000
Raming afrek. Gemeente Leeuwarden dec	107.814
Afrekening DVO afval 2021	188.266
Raming 2020 zorgaanbieders WMO	555.635
TOZO terug te betalen rijk kapitaalverstrekking	752.727
Raming jaarrekening 2020 zorgaanbieders	1.196.739
	3.814.297

De nog te betalen bedragen worden in de loop van het jaar 2021 regulier afgewikkeld.

<u>Vooruitontvangen bedragen</u>

Niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel moeten ingaande 2008 worden verantwoord onder de 'overlopende passiva'. Dit laatste is geregeld in artikel 49 van het BBV.

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2019	**Boekwaarde 31-12-2020**
Nog te betalen bedragen	7.706.776	**9.601.538**
Vooruitontvangen bedragen overheid	259.671	**3.541.974**
Vooruitontvangen bedragen overig	192.692	**3.238.622**
	8.159.140	**16.382.135**

Het verloop van de vooruitontvangen bedragen van de overheid kan als volgt worden gepresenteerd:

Verloopoverzicht 'vooruitontvangen bedragen' overheid	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval / eig.rek.	**Boekwaarde 31-12-2020**
Europese gelden					
	0	0	0		**0**
	0	*0*	*0*	*0*	***0***
Rijksgelden					
Ministerie OCW (DUO); onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	147.022	777.109	677.844	47.022	**199.265**
Min. Financiën; regeling spec.uitk. gedup. toeslagenproblematiek	0	12.873			**12.873**
Min. infrastuctuur en waterstaat; uitk. stim. verkeersveiligh.mtrgn	0	1.757.312	51.417		**1.705.895**
Min. infrastuctuur en waterstaat; verkeer en vervoer	0	22.217	17.973		**4.244**
Min. infrastuctuur en waterstaat; ambachtscentra	0	45.748			**45.748**
Rijksdienst voor ondern. Ned.; EAW-subsidie warmtetransitie	0	20.660			**20.660**
Rijksdienst voor ondern. Ned.; RRE-subsidie energieverbruik	0	495.000	210.683	-77.500	**361.817**
Min. van econ.zaken en klimaat; mijnbouw	0	70.981	10.121		**60.860**
	147.022	*3.201.900*	*968.038*	*-30.478*	***2.411.362***
Provinciale en gemeentelijke gelden					
Prov. Fryslân; project Heerenveen Beter Bereikbaar (HBB)		5.057.101	4.003.064		**1.054.037**
Friese aanpak (gemeenten) omgevingsvisie	71.809		5.093		**66.717**
Prov. Fryslân; koepelproject verduurzaming ZO-Fryslân	40.840		30.982		**9.858**
	112.649	*5.057.101*	*4.039.138*	*0*	***1.130.612***
	259.671	8.259.001	5.007.176	-30.478	**3.541.974**

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

Aanvullend compensatiepakket voor de bestrijding van de financiële effecten van de coronacrisis:

In de decembercirculaire 2020 is aangekondigd dat er een aanvullend compensatiepakket over 2020 en 2021 in de maak is ter hoogte van € 443 miljoen. De exacte verdeling van deze middelen is nog niet bekend en zal in de meicirculaire 2021 worden opgenomen. Om die reden maken deze gelden geen deel uit van de verantwoording in de jaarrekening van 2020.

Garant- en borgstellingen

Een garantie is een vorm van zekerheidstelling. Het is een overeenkomst waarbij de ene partij (de garant) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de gegarandeerde) jegens de schuldeiser heeft. Dit is overigens geen vastomlijnd juridisch begrip. Dat geldt wel voor een andere vorm van zekerheidstelling: de borgtocht. Borgtocht is volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:850) een overeenkomst waarbij de ene partij (de borg) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de hoofdschuldenaar) jegens de schuldeiser heeft of zal verkrijgen. Daar waar wordt gesproken van gemeentelijke garantstelling, is formeel sprake van borgtocht.

De gemeente Heerenveen staat per 31 december 2020 nog borg voor een bedrag van circa € 20,5 miljoen. Het bedrag is, conform de jaarverslaggevingseisen, buiten de balans onder de passiva verantwoord.

Gewaarborgde geldleningen

Van de door de gemeente per ultimo 2020 gewaarborgde geldleningen kan - onder verwijzing naar de bijlage staat F (bijlage 5) bij de rekening - het volgende overzicht worden gegeven:

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Saldo 31-12-2019	**Saldo 31-12-2020**
Woningbouw: Stichting Accolade	8.295.556	100%	1.006.226	**660.298**
Woonfriesland	2.997.096	100%	2.390.279	**2.258.910**
Sportstad Heerenveen BV	20.000.000	100%	16.666.667	**15.333.333**
Stichting Meriant	580.839	100%	435.629	**0**
Stichting Bibliotheken Mar en Fean	340.335	100%	158.823	**136.134**
Stichting Verzorgingscentra Utingeradeel	2.042.011	100%	1.225.207	**1.089.073**
Stichting SBV, Tjalleberd	1.283.000	100%	1.103.348	**1.063.727**
Totaal	**35.538.837**		**22.986.178**	**20.541.475**

Garanties

WSW

Instellingen op het gebied van zorg- en sociale woningbouw hebben de mogelijkheid leningen aan te trekken via het Waarborgfonds sociale woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een achtervangregeling waarvoor ook de gemeente Heerenveen risicodragend is. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt per 31 december 2020 € 271 miljoen.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

NHG
In de jaren na de Tweede Wereldoorlog bestond een groot woningtekort. Naast het bouwen in grote volumes voor de sociale huurmarkt, werd ook het eigen woningbezit gestimuleerd. Om het destijds makkelijker te maken om via een hypotheek voor de aanschaf van een woning te lenen, maar ook om dat voor geldverstrekkers minder riskant te maken, werden door gemeenten garanties afgegeven. Die garantie hield in dat de gemeente zich garant stelde voor de verschuldigde betalingen als de geldlener (=de burger) niet meer aan zijn hypothecaire verplichtingen kon voldoen. In 1995 hebben rijks- en gemeenteoverheid één gemeenschappelijk waarborgfonds opgezet, die overal op dezelfde manier uitvoering gaf aan de hypotheekgarantie: Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW); deze regeling staat beter bekend onder de naam Nationale Hypotheek Garantie (NHG). In 2011 hebben gemeenten zich uit de regeling teruggetrokken en staat het rijk alleen garant voor de kosten.

Op leningen tot 1995 kan de gemeente Heerenveen voor 100% worden aangesproken op het tekort. Op basis van de ontwikkeling van de huizenprijzen in relatie tot de omvang van de restschuld, wordt het risico dat de gemeente Heerenveen nu nog wordt aangesproken op tekorten voor deze hypotheken ingeschat als nihil. Sinds 1995 is de gemeente samen met het rijk aansprakelijk voor eventuele tekorten. Indien het waarborgfonds niet toereikend is om de financiële risico's op te vangen kan de gemeente Heerenveen voor 50% worden aangesproken om het tekort aan te vullen. Dit geldt voor leningen die nà 1994 en vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt naar schatting per 31 december 2020 € 9,7 miljoen (dit op basis van de meest recente gegevens verstrekt door NHG).

Het voorgaande wordt als volgt gespecificeerd:

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Saldo 31-12-2019	**Saldo 31-12-2020**
WSW				
Accolade	159.035.000	100%	159.288.958	**152.358.000**
St. Habion	8.500.000	100%	8.500.000	**8.500.000**
Woonzorg Nederland	7.382.082	100%	5.532.823	**5.349.000**
Stichting WoonFriesland	79.000.000	100%	64.000.000	**72.500.000**
Stichting Elkien	32.500.000	100%	5.000.000	**32.500.000**
			242.321.781	**271.207.000**
NHG				
Leningen tot 1995	pm	100%	0	**0**
Leningen 1995-2010	252.000.000	50%	10.240.000	**9.730.000**
Leningen vanaf 2011	pm	0%	0	**0**
			10.240.000	**9.730.000**
Totaal	**538.417.082**		**252.561.781**	**280.937.000**

Sportstad Heerenveen BV
In 2003 is door de aandeelhouders (gemeente Heerenveen en Sc Heerenveen Vastgoed BV) een vermogensinstandhoudingsverklaring ondertekend. Dit betekent dat, indien het garantievermogen van Sportstad Heerenveen BV niet meer toereikend is, de aandeelhouders het verschil op verzoek van de bank (BNG) moeten aanvullen. Het

garantievermogen is opgebouwd uit het aandelenvermogen, de reserves en de achtergestelde leningen.

Verliescompensatie Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met ingang van 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Naar aanleiding van het verzoek van de gemeente van mei 2019 om te komen tot een vaststellingsovereenkomst (VSO) met de Belastingdienst, is deze in augustus 2020 afgesloten. Op basis van de VSO is de fiscale openingsbalans per 1-1-2016 een feit. Aansluitend zijn de definitieve aangiften Vpb voor de jaren 2016 tot en met 2018 ingediend.

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de gemeente alleen belastingplichtig is voor de grondexploitaties. Naar aanleiding van de aangifte 2016 heeft de belastingdienst informatie opgevraagd over privaatrechtelijke reclame-inkomsten (lichtmastreclame, abri-reclame e.d.). In hoeverre deze baten moeten worden betrokken in de aangifte Vpb is (nog) niet bekend. Als de Belastingdienst van mening is dat dit moet worden opgenomen in de aangifte, dan zal de gemeente zich beraden op haar standpunt in deze. Diverse andere gemeenten hebben het standpunt van de Belastingdienst reeds betwist.

In de berekening van de Vpb gaan we voorzichtigheidshalve wel uit van een hoger resultaat als gevolg van de reclame inkomsten. De reclame inkomsten bedragen ongeveer € 105.000 per jaar. Het totale fiscale resultaat over 2020 bedraagt circa € 159.000. Dit resultaat mag de gemeente verrekenen met de fiscale verliezen vanaf 2016. Het recht op verliescompensatie daalt op basis hiervan in 2020 naar € 137.000.

Overig
De gemeente Heerenveen kent de volgende belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente de komende jaren is gebonden:

<u>Bedrijf: Canon Nederland N.V.</u>
- Type: levering op basis van huur Repro-apparatuur (kleur)
- Termijn: 60 maanden (vanaf oktober 2020)
- Waarde: circa € 15.000 op jaarbasis
- Procedure: enkelvoudig onderhands

<u>Bedrijf: Veenman (machines Xerox)</u>
- Type: levering (op basis van koop) van multifunctionals en bijbehorende dienstverlening (onderhoud en afdrukken)
- Apparaten: 18 stuks
- Termijn: 6 jaar (aanvang 01-01-2016 – einde 01-01-2022)
- Waarde: circa € 10.000 op jaarbasis
- Procedure: meervoudig onderhandse aanbesteding, voor 2021 verlengd

<u>Bedrijf: Douwe Egberts</u>
- Type: levering op basis van koffieautomaten en ingrediënten
- Termijn: 48 maanden (vanaf januari 2018)
- Contractwaarde: circa € 287.000
- Procedure: meervoudig onderhands

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Overzicht lasten en baten en toelichting

Rekeningresultaat 2020

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Zorg en Welzijn	Lasten	-88.453	-94.732	-103.384	-8.652
Wonen en Leven	Lasten	-43.679	-46.957	-44.800	2.157
Werken en Ondernemen	Lasten	-1.457	-1.569	-1.404	165
Toekomstbestendig en duurzaam	Lasten	-15.552	-16.623	-16.862	-239
Samen met inwoners	Lasten	-6.964	-7.022	-6.864	158
Financiën	Lasten	-1.255	-2.734	-2.774	-41
Totaal Lasten		**-157.360**	**-169.638**	**-176.089**	**-6.451**

Omschrijving		Begroting 2020 voor wijziging	Begroting 2020 na wijziging	Realisatie	Verschil
Zorg en Welzijn	Baten	21.292	22.225	27.978	5.753
Wonen en Leven	Baten	13.702	16.792	19.769	2.977
Werken en Ondernemen	Baten	140	3	3	-1
Toekomstbestendig en duurzaam	Baten	14.769	15.616	15.570	-46
Samen met inwoners	Baten	-	-	17	17
Financiën	Baten	106.878	111.977	112.711	734
Totaal Baten		**156.780**	**166.613**	**176.047**	**9.434**
Saldo van baten en lasten		**-581**	**-3.025**	**-41**	**2.984**
Toevoegingen reserve		-2.217	-10.834	-9.867	966
Onttrekking reserve		2.798	13.859	12.611	-1.247
Resultaat		**0**	**0**	**2.703**	**2.703**

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de, ook na begrotingswijziging geraamde lasten op de geautoriseerde thema's, is sprake van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid), omdat de overschrijding in strijd kan zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen deze overschrijdingen herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen.

Op 30 november 2020 heeft de raad het controleprotocol voor de jaarstukken 2020 vastgesteld. Hierin is het begrotingscriterium opgenomen. Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Hiervoor wordt de 'kadernota rechtmatigheid' van de commissie BBV gebruikt.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Kostenoverschrijdingen worden in beginsel als rechtmatig beschouwd:

- Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.
- Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen.

Kostenoverschrijdingen worden in beginsel als onrechtmatig beschouwd:

- Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.
- Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd.
- Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die **niet** direct gerelateerd zijn

Op het niveau van de thema's dienen alle budgetafwijkingen groter dan € 100.000 goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen en toegelicht. Een totaaloverzicht van onrechtmatige overschrijvingen is in onderstaande tabel opgenomen.

Thema	Product	Afwijking	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Toelichting
Zorg en Welzijn		**-8.652**		
	Bijstand	-6.798	ja	Betreft open einde regeling en de lasten van de Tozo regeling waar gelijke inkomsten tegenover staan
	Jeugd	-331	ja	betreft open einde regeling
Toekomstbestendig en Duurzaam		**-221**		
	Afvalinzameling	-145	ja	Dit betreft extra lasten voor Afval waar extra inkomsten tegenover staan
	Riolering	-223	Ja	Dit betreft een lagere doorbelasting van BTW compensatie in verband met achterblijvende investering.
	Overige afwijkingen	147	Ja	voordeel

Voorgesteld wordt om bij de vaststelling van de Themarekening 2020 de genoemde overschrijdingen te autoriseren. Voor een nadere toelichting op de overschrijdingen (> € 100.000) wordt verwezen naar de desbetreffende thema’s.

Overzicht incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten rekening 2020

LASTEN *x € 1.000*

Thema	Omschrijving	Document	Bedrag
Zorg en Welzijn			
	Tozo	Jaarrekening 2020	-5.721
	Compensatie WsW (corona)	Verzamelbesluit 2020-3	-679
	Vroegsignalering schulden	Verzamelbesluit 2020-3	-117
Wonen en Leven			
	Incidentele subsidie Turnhal	begroting 2020	-1.200
	Aanleg glasvezelkabel	verzamelbesluit 2020-1 en verzamelbesluit 2020-4	-99
	Invasieve exoten	Begroting 2019 en verzamelbesluit 2019-4	-185
	Omgevingswet visie	Begroting 2018	-75
	Invoering digitaal systeem omgevingswet	Perspectiefnota 2019	-122
	Kosten opruimen hekkelafval grondbank tlv algemene middelen	Verzamelbesluit 2017-2	-119
	Centrumvisie Heerenveen	Verzamelbesluit 2018-4/2019-4	-140
	FSP 2 fase bereikbaarheid A32	Perspectiefnota 2019	-88
	Lagere opbrengst kaartverkoop e.d. Posthuis ivm.Corona	Verzamelbesluit 2020-3	-300
	Caparis, extra lasten ivm kostendekende tarieven	Verzamelbesluit 2020-3	-70
Werken en Ondernemen			
	Vermindering rijksleges paspoorten rijbewijzen etc.	verzamelbesluit 2020-4	50
Toekomstbestendig en duurzaam			
	Aantrekkingskracht, levendigheid, vitale kernen en het buitengebied en ondernemerschap in de corona periode. Reservering	Raadsbesluit 7-9-2020	-140
	afwaardering Anjewier	verzamelbesluit 2020-4	-195
	Afwaardering helomalaan	verzamelbesluit 2020-4	-405
	Regeling Reductie Energie	Raadsbesluit 20-4-2020	-195
Financiën			
	Duurzaamheidsprogramma 2019-2022	Raadsbesluit 20-5-2019 + Perspectiefnota 2019	-185
	Vervanging belastingapplicatie	Verzamelbesluit 2020-1	-200
	Huisvesting + instandhouding werkplekken	Verzamelbesluit 2019-4 (alg.res.n.g.)+ 3e verz.besluit 2020-3	-55
	Dividend uitkering Bank Nederlandse Gemeenten	Verzamelbesluit 2020-3	-187
	Bijsturing begroting 2020	Verzamelbesluit 2020-3	-963
	Frictie	Begroting 2020	-85
Totaal incidentele lasten			**-11.475**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

BATEN *x € 1.000*

Thema	Omschrijving	Document	Bedrag
Zorg en Welzijn			
	Tozo	Jaarrekening 2020	5.721
	ESF subsidie brug naar werk II	Jaarrekening 2020	165
	Specifieke uitkering sportstimulatie	Verzamelbesluit 2020-4	338
Wonen en Leven			
	Baggerwerkzaamheden	Jaarrekening 2020	145
	Baten aanleg glasvezel	verzamelbesluit 2020-1 en verzamelbesluit 2020-4	400
	Vermindering legesinkomsten	Verzamelbesluit 2020-4	-120
	Grondbedrijf	Verzamelbesluit 2020-4 en jaarrekening	4.821
Toekomstbestendig en duurzaam			
	Verkoop helomalaan	Verzamelbesluit 2020-4	580
	Regeling Reductie Energie (rijkssubsidie)	Raadsbesluit 20-4-2020	133
Financiën			
	Algemene Uitkering Gemeentefonds	Verzamelbesluit 2020-1 (decembercirculaire 2019)	750
	Vervanging belastingapplicatie	Verzamelbesluit 2020-1	200
	Opbrengst Onroerende Zaakbelasting (OZB)	Verzamelbesluit 2020-3	150
	Algemene Uitkering Gemeentefonds	Verzamelbesluit 2020-3 (septembercirculaire 2020) CORONA	2.002
	Algemene Uitkering Gemeentefonds	Verzamelbesluit 2020-3 (septembercirculaire 2020)	1.593
	Frictie	Begroting 2020	85
	Voordeel afschrijvingen en rente	Verzamelbesluit 2020-4	590
	Algemene Uitkering Gemeentefonds	Jaarrekening 2020, meer ontvangen dan geraamd 2020	381
	Opbrengst Onroerende Zaakbelasting (OZB)	Verzamelbesluit 2020-3	150
	Hogere opbrengsten diverse belastingen	Jaarrekening 2020, meer ontvangen dan geraamd 2020	166
	Opbrengst verkoop materieel	Verzamelbesluit 2020-3	100
	Vervanging applicatie team Jeugd en gezin	Weerstandsvermogen	70
	Vervanging applicatie team schuldhulp	Weerstandsvermogen	64
	Informatievoorziening en archivering	Perspectiefnota 2019	400
	Archiefachterstanden en digitalisering	Perspectiefnota 2017	81
Totaal incidentele baten			**18.965**
Totaal incidentele lasten en baten			**7.490**

Toelichting incidentele baten en lasten

In bovenstaande tabel zijn de incidentele mutaties verwerkt die in deze jaarrekening zijn verantwoord. Naast deze mutaties, zijn in deze tabel ook de incidentele mutaties verwerkt die in eerder documenten door de raad zijn vastgesteld.

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Overzicht lasten en baten per taakveld

		Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur		2.875	2.875		2.954	2.954	17	2.964	2.946	17	-10	8
0.10	Mutaties reserves	2.798	2.217	-581	13.859	10.876	-2.983	12.611	9.867	-2.744	-1.248	1.009	-239
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten					-42	-42					-42	-42
0.2	Burgerzaken	626	1.697	1.071	506	1.184	679	524	1.038	514	18	146	165
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.817	2.504	687	2.042	2.463	421	1.641	2.346	705	-401	117	-284
0.4	Overhead	665	6.867	6.202	597	18.570	17.973	639	20.045	19.406	42	-1.475	-1.433
0.5	Treasury	1.566	-780	-2.346	1.872	-855	-2.727	917	-813	-1.730	-955	-42	-997
0.61	OZB woningen	6.801	233	-6.569	6.878	229	-6.649	6.922	234	-6.688	44	-5	39
0.62	OZB niet-woningen	7.055		-7.055	7.128		-7.128	7.147		-7.147	19		19
0.63	Parkeerbelasting	2.372		-2.372	2.069		-2.069	1.849		-1.849	-220		-220
0.64	Belastingen Overig	3.492	353	-3.139	3.326	349	-2.977	3.402	325	-3.077	76	24	100
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	87.380	150	-87.230	92.134	150	-91.984	92.515	145	-92.370	381	5	386
0.8	Overige baten en lasten	116	-1.059	-1.174	51	-124	-175	135	23	-112	84	-147	-63
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)												
1.1	Crisisbeheersing en brandweer		3.197	3.197		3.003	3.003		2.991	2.991		12	12
1.2	Openbare orde en veiligheid	57	1.298	1.241	57	1.099	1.042	14	1.040	1.026	-43	59	16
2.1	Verkeer en vervoer	187	6.671	6.484	612	6.107	5.494	694	5.623	4.929	82	484	565
2.2	Parkeren	18	1.271	1.253	18	1.222	1.203	19	1.224	1.205	1	-2	-2
2.3	Recreatieve havens	22	38	16	22	32	9	15	30	15	-7	2	-6
2.4	Economische havens en waterwegen	317	1.193	876	317	994	677	451	839	387	134	155	290
2.5	Openbaar vervoer												
3.1	Economische ontwikkeling	3	1.339	1.335	3	1.307	1.304	3	1.103	1.100		204	204
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.968	1.721	-246	3.690	3.043	-647	7.532	3.004	-4.528	3.842	39	3.881

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	75	100	24	75	85	10	10	45	36	-65	40	-26
3.4	Economische promotie	134	204	70	134	201	67	163	196	33	29	5	34
4.1	Openbaar basisonderwijs												
4.2	Onderwijshuisvesting	60	4.683	4.623	60	4.890	4.830	85	6.392	6.307	25	-1.502	-1.477
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	665	2.542	1.877	779	2.270	1.491	681	1.899	1.218	-98	371	273
5.1	Sportbeleid en activering	65	2.115	2.050	65	2.340	2.275	98	2.329	2.232	33	11	43
5.2	Sportaccommodaties	220	3.313	3.093	558	3.289	2.731	504	3.197	2.694	-54	92	37
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	579	2.832	2.252	279	2.788	2.509	128	2.503	2.375	-151	285	134
5.4	Musea		553	553		520	520		526	526		-6	-6
5.5	Cultureel erfgoed		93	93		86	86		71	71		15	15
5.6	Media		1.053	1.053		1.041	1.041		1.006	1.006		35	35
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		8.037	8.037	14	6.599	6.585	7	5.596	5.590	-7	1.003	995
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	23	7.454	7.431	23	5.659	5.636	6	4.980	4.974	-17	679	662
6.2	Wijkteams		1.764	1.764		1.207	1.207		1.207	1.207			
6.3	Inkomensregelingen	19.535	24.750	5.215	20.057	24.179	4.122	25.733	30.873	5.140	5.676	-6.694	-1.018
6.4	Begeleide participatie		9.175	9.175		9.105	9.105		9.372	9.372		-267	-267
6.5	Arbeidsparticipatie		3.211	3.211		2.545	2.545	166	2.575	2.409	166	-30	136
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		2.255	2.255		1.688	1.688		2.282	2.282		-594	-594
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	780	13.445	12.665	740	15.216	14.476	795	14.932	14.137	55	284	339
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		12.296	12.296		14.667	14.667		15.027	15.027		-360	-360
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		894	894		615	615		678	678		-63	-63
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		1.394	1.394		1.152	1.152		1.722	1.722		-570	-570
7.1	Volksgezondheid					1.997	1.997		1.919	1.919		78	78
7.2	Riolering	5.853	5.398	-455	5.854	5.177	-676	5.904	5.314	-589	50	-137	-87
7.3	Afval	6.941	6.049	-893	7.450	6.451	-999	7.614	6.573	-1.042	164	-122	43

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

7.4	Milieubeheer		3.607	3.607	56	3.058	3.002	194	2.692	2.498	138	366	504
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	211	497	286	211	416	205	312	359	47	101	57	158
8.1	Ruimtelijke ordening	54	1.852	1.798	156	2.666	2.510	146	1.647	1.501	-10	1.019	1.009
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.479	5.931	452	7.138	6.370	-768	6.492	5.394	-1.098	-646	976	330
8.3	Wonen en bouwen	1.642	2.294	652	1.642	1.635	-8	1.580	1.626	46	-62	9	-54
	Totaal	**159.576**	**159.576**	**-3**	**180.472**	**180.473**	**-1**	**187.665**	**184.960**	**-2.703**	**7.193**	**-4.487**	**2.702**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	**B1**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/N
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*A*
			Indicator: B1/01	*Indicator: B1/02*	*Indicator: B1/03*	*Indicator: B1/04*	*Indicator: B1/05*	
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik**	Totaal ontvangen bedrag beschikking	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C1/01	*Indicator: C1/02*				
			€ 495.000	Nee				
			Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen.		

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

			Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03	Aard controle R Indicator: C1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/05	Alleen invullen bij akkoord ministerie. Aard controle R Indicator: C1/06
1	Schriftelijk gratis advies aanpak woning huiseigenaren	€ 32.248	Ja			
2	Vouchers voor aanschaf kleine bespaarmaatregelen	€ 116.528	Ja			
3	Informatieavonden voor huiseigenaren	€ 0	Ja			
4	Advies aan huis	€ 0	Ja			
5	Inkoopactie	€ 55.824	Ja			
6	Warmtefoto maken van de woning	€ 6.083	Ja			

	Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
		Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10
1	Schriftelijk gratis advies aanpak woning huiseigenaren	€ 32.248		Nee
2	Vouchers voor aanschaf kleine bespaarmaatregelen	€ 116.528		Nee
3	Informatieavonden voor huiseigenaren	€ 0		Nee
4	Advies aan huis	€ 0		Nee
5	Inkoopactie	€ 55.824		Nee
6	Warmtefoto maken van de woning	€ 6.083		Nee

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*
			€ 565.676	€ 112.168		€ 100.869
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*
			€ 102.833	€ 102.833	€ 51.417	Nee
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

			1	Verharding - verwijderen oneffenheden	Nee	4			
			2	Verharding - Vullen gaten en Scheuren	Nee	4			
			3	Voetgangersoversteekplaats (VOP) in gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur	Nee	1			
			4	Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen	Nee	28			
			5	Aanbrengen attentieverhogende markeringen	Nee	33			
			6	Aanleg van kruispuntplateau ETW-ETW 30	Nee	25			
			7	Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Drempel	Nee	20			
			8	Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur zone	Nee	2			
			9	Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)	Nee	14			
			10	Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60	Nee	19			
			11	Inrichten van een schooolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen	Nee	4			
			12	Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee	1			
			13	Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur	Nee	1.100			
			14	Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt	Nee	1			
			15	Verbreden fietspaden	Nee	440			
			16	Vrijliggend fiets-/brompad - b=2,5 meter	Nee	1.600			
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022** Gemeenten en GR'en	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/01*		Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/02*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/04*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	Is voldaan aan artikel 15 v specifieke uitkering circula ambachtscentra? (Ja/Nee *A*
			€ 0		€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
			Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)						

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E21/07*				
IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen** Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*	
			1 1302791	€ 7.522	€ 10.415	-€ 1.287	€ 1.287	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*	
			1 1302791	€ 45.896	€ 54.317	Correctie jaar 2017. Minder ten laste van Provincie € 1.287, Meer ten laste van gemeente € 1.287	Ja	
IenW	**E28C**	**Regionale mobiliteitsfondsen (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking, verordening of overeenkomst** Gemeenten	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E28C/01*	Gerealiseerd (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E28C/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E28C/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E28C/04*	Te verrekenen met provincie *Aard controle R* *Indicator: E28C/05*	
			1 1447376	Nee	€ 4.003.064	€ 8.514.339	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

					Als u kiest voor 'Ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E28C/06	*Indicator: E28C/07*	*Indicator: E28C/08*			
		1	1447376		Nee			
EZK	**F3**	**Incidentele bijdrage ter ondersteuning van het bestuurlijk platform mijnbouw decentrale overheden**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: F3/01	*Indicator: F3/02*	*Indicator: F3/03*			
			€ 10.120	€ 10.120	Nee			
EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: F9/01	*Indicator: F9/02*	*Indicator: F9/03*	*Indicator: F9/04*	*Indicator: F9/05*	
		1	Extern Advies Warmtetransitie	€ 0	€ 0	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: F9/05					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclu
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorzien gedeeltelijk arbeidsonges zelfstandigen (IOAZ)
			€ 17.504.666	€ 102.755	€ 1.410.518	€ 0	€ 204.227	€ 1.714
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvo *A*
			€ 651.928	€ 444.424	€ 0	€ 742.677	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoeri onderzoekskosten artikel tweede lid, Bbz 2004 (exc
			€ 32.500	€ 0	€ 75.372	€ 0	€ 0	€ 0
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
			Ja					

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalvers
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 3.884.948	€ 656.954	€ 10.523	€ 11.454	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 776.647	€ 72.099	€ 70.670	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 571.395	€ 35.128	€ 70.519	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	827	101	€ 0	Ja	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	173	18		Ja	
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	189	12		Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 337.851	-€ 1.326.653				

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

				Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*A*
				Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*	*Indicator: H4/07*	
			1	1.1 onroerende zaken nieuwbouw	€ 654.388	€ 654.388			
			2	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 637.420	€ 637.420			
			3	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 130.116	€ 130.116			
			4	2.1 roerende zaken aankoop	€ 36.106		€ 36.106		
			5	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie	€ 122.837		€ 122.837		
			6	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie	€ 83.638		€ 83.638		
			7	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie					

				Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: H4/09	*Indicator: H4/10*	*Indicator: H4/11*
			1	1.1 onroerende zaken nieuwbouw	€ 654.388	194%
			2	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 637.420	189%
			3	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 130.116	39%
			4	2.1 roerende zaken aankoop	€ 36.106	11%
			5	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie	€ 122.837	36%
			6	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie	€ 83.638	25%
			7	2.3 roerende zaken beheer en exploitatie		

			Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

				Aard controle R *Indicator: H8/01*	*Aard controle R* *Indicator: H8/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
				€ 0	€ 30.000	€ 0	€ 30.000	Nee	
LNV	**L5B**	**Regiodeals 3e tranche**		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/beschikkingsnummer	Betreft pijler Een pijler per regel	Besteding per pijler (Jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/03*	*Aard controle R* *Indicator: L5B/04*	*Aard controle R* *Indicator: L5B/05*	
			1	060086 Gemeente Opsterland		Vitale Kernen	€ 0	€ 77.363	
			2	060086 Gemeente Opsterland		Veerkrachtig landschap en verbindende thema's	€ 5.432	€ 0	
				Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator L5B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: L5B/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/09*		
			1	060086 Gemeente Opsterland	€ 0	€ 77.363			
			2	060086 Gemeente Opsterland	€ 5.432	€ 0			
				Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: L5B/10*	*Aard controle R* *Indicator: L5B/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/12*			
				€ 82.795	€ 0	Nee			
				Indicator: L5B/10	*Indicator: L5B/11*	*Indicator: L5B/12*			
				€ 82.795	€ 0	Nee			

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Overzicht reserves en voorzieningen

Staat van reserves

x € 1.000

Reserve	Omschrijving	1-1-2020	Storting	Onttrekking	31-12-2020
60705	Algemene Reserve niet geblokkeerd	4.252	2.685	1.972	4.965
60715	Reserve gerealiseerd resultaat	1.913	0	1.913	0
60750	Algemene Reserve	12.880	6.574	3.101	16.353
60755	Weerstandsvermogen	21.151	500	5.467	16.184
62470	Projecten uit eigen middelen	106	0	38	68
62500	Sociaal Cultureel werk Aengwirden	102	2	0	104
62597	Reserve leegstand Kompanije/ MFG Jubbega	77	0	0	77
62598	Reserve Baggeren	129	0	0	129
62635	Duurzaamheidsfonds	0	21	0	21
62636	Mobiliteitsfonds	0	50	0	50
62795	Frictiekosten concern	1.753	35	85	1.703
62810	Reserve BGT	265	0	35	230
		42.629	**9.867**	**12.611**	**39.885**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Mutaties reserves per thema		
Thema's	**Toevoegingen**	**Onttrekkingen**
Samen met inwoners	**75**	
Plattelandsbeleid/wijkmanagement	75	
Zorg en Welzijn	**128**	**6.609**
Jeugd		2.900
Participatie	105	9
Sociaal beleid algemeen		25
Sport	23	212
Sportaccommodaties		1.246
WMO		2.217
Wonen en Leven	**1.759**	**1.144**
Beleid groen	195	245
Bestemmingsplannen	35	60
Cultuur en recreatie	2	
Evenementen	6	
Grondbank		200
Grondexploitaties	706	
Leges titel 1		33
Leges titel 2	23	
Openbare orde / rampenbeheersing		40
Planologisch beleid	13	165
Posthuis	12	
Verkeersveiligheid	35	6
Watergangen	116	
Wegen	616	395
Werken en Ondernemen	**221**	**32**
Sociaal economisch beleid	221	32
Toekomstbestendig en duurzaam	**841**	**708**
Milieubeleid	830	708
Vastgoed	11	
Financiën en Organisatie	**6.843**	**4.118**
Algemene uitgaven en inkomsten	4.703	3.728
Algemene uitkering gemeentefonds	221	
Belastingen	1.919	
Bedrijfsvoering		390
Totaal	**9.867**	**12.611**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Staat van voorzieningen

x € 1.000

Voorziening	Omschrijving	1-1-2020	Storting	Onttrekking	31-12-2020
68520	Sportvelden	814	308	130	991
68573	Onderhoud kade- en oeverbescherming	150	51	63	139
68574	Onderhoud CT Kunstwerken	422	154	51	525
68577	Voorziening onderhoud gebouwen	3.636	1.341	555	4.422
68585	Voorziening Afvalstoffenheffing	28	278	0	306
68591	Verplichtingen B'him (RO, risicovoorziening)	108	0	0	108
68595	Voorziening bedrijvenpark A7	0	0	0	0
68597	Rioleringen	8.177	905	209	8.874
68710	Gevolgen wet APPA	4.981	0	63	4.918
68750	WGA-fonds	93	26	21	98
68760	Inventaris gemeentehuis	57	37	0	94
68770	Participatiefonds kwijtscheldingen	0	701	701	0
68795	Faciliteiten Raad	36	5	0	41
		18.503	**3.806**	**1.793**	**20.516**

Deloitte Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
behorende bij controleverklaring
d.d. 16 juni 2021

Investeringskredieten

omschrijving:	jaar	oorspronk. krediet	besteed tot 2020	besteed 2020	restant krediet	afsluiten
Trilplaat groot Weber	2011	4.500		-	4.500	Ja
Trilplaat groot Weber	2011	4.500		-	4.500	Ja
Afzetcontainer (4 stuks, schuifdeksel)	2011	8.000	3.754	4.246	0	Ja
Afzetcontainer (2 stuks, dekzijl)	2011	11.250	5.283	5.958	9	Ja
Sportcomplex Nieuwehorne	2011	5.560.000	5.531.602	0	28.398	Ja
Sportcomplex Nieuwehorne: bijdragen	2011	-3.475.000	-3.472.504	0	-2.496	Ja
Haalbaarheidsonderzoek MFA Anjewier	2012	25.000	22.908	0	2.092	Ja
VW pick-up	2012	61.000	0	42.888	18.112	Nee
Sneeuwploeg NIDO (2 stuks)	2012	15.000	8.900	6.100	-	Ja
Afzetcontainer 9m³ (3 stuks)	2012	33.500	20.478	3.002	10.020	Nee
Afzetcontainer (3 stuks, schuifdeksel)	2012	33.500	0	0	33.500	Nee
Natstrooier achter tractor (4 stuks)	2012	115.900	114.403	0	1.497	Ja
Strooier op hef tractor (2 stuks)	2012	6.540	0	6.538	2	Ja
Posthuis: Renovatie theaterzaal, o.a. stoelen ed.	2012	203.040	3.017	200.023	1	Ja
Hand zoutstrooiers Epomini (9 stuks)	2012	5.000	0	0	5.000	Nee
Kilverbak	2012	5.000	0	0	5.000	Ja
Bestelauto Ford Transit (5x)	2013	274.400	68.555	175.221	30.624	Nee
Noodstroomvoorziening GW-garage	2013	80.000	-	10.620	69.380	Nee
Verkoop de Skans/ Helomalaan	1994	-123.759	-	-123.759	-0	Ja
Renovatie V.V. Heerenveen	2014	50.000	-	-	50.000	Nee
Stalling materieel	2014	60.000	56.579	0	3.421	Nee
Verkoop de Skans/ Helomalaan	1994	-194.261	0	-194.261	-0	Ja
Openbare verlichting Boarnsterhim	2014	116.200	114.538	0	1.662	Ja
Herstructurering Sinnebuorren	2014	5.139.674	4.701.595	196.235	241.844	Nee
Herstructurering Sinnebuorren	2014	-2.128.005	-1.956.055	-440.000	268.050	Nee
Trilplaat groot Weber	2014	4.500	-	-	4.500	Ja
Borstelunit NIDO	2014	20.300	1.912	3.981	14.407	Nee
Bouw MFA De Akkers	2015	4.880.869	4.645.473	0	235.396	Ja
Verkoop de Skans/ Helomalaan	1995	-86.872	-	-86.872	-0	Ja
Riolering Sinnebuorren	2015	1.040.000	1.000.000	-	40.000	Nee
Posthuis: Kantoorautomatisering	2015	10.000	8.885	0	1.115	Nee
Vervanging multifunctionals en printers	2015	82.000	55.702	26.298	-0	
Grondverwerving Grondbank	2006		0	-445.198	445.198	Ja
Aanleg terrein Grondbank	2006		0	-77.967	77.967	Ja
Schaftwagen (2x)	2016	18.000	12.367	0	5.633	Nee
Natstrooier op auto (3 stuks)	2016	42.770	0	42.768	2	Ja
Zoutmenger	2016	30.500	25.286	0	5.214	Nee

Cirkelmaaier	2016	-	0	0	-	Ja
Posthuis: Telefooncentrale	2016	10.000	0	2.015	7.985	Nee
IHP 2017: Onvoorzien/ spoedaanvragen	2017	252.967	182.064	0	70.903	Nee
Onderwijshuisvesting Tjalleberd	2017	3.757.528	238.535	33.435	3.485.558	Nee
Onderwijshuisvesting De Buitenkans	2017	176.500	117.335	0	59.165	Nee
Herinrichting Ged.Molenwijk-Breedpad	2017	793.900	344.269	82.037	367.594	Nee
Herinrichting Ged.Molenwijk-Breedpad	2017	-112.500	0	0	-112.500	Nee
Verbeteringen A32	2017	9.911.999	5.414.798	4.003.064	494.137	Nee
Verbeteringen A32	2017	-9.911.999	-5.414.798	-4.003.064	-494.137	Nee
Herinrichten parkeerlocatie	2017	500.000	0	0	500.000	Nee
Herinrichting Meyerweg De Knipe	2017	3.000.250	2.671.084	285.809	43.356	Nee
Herinrichting Meyerweg De Knipe	2017	-464.000	-295.850	0	-168.150	Nee
Bestelbus)opel vivaro (11-009)	2017	41.694	35.977	5.705	12	Ja
Bestelbus)opel movano (11-011)	2017	56.078	0	56.078	-0	Ja
bestelbus)opel movano (11-012)	2017	51.582	51.582	0	-0	Ja
bestelbus)opel movano (11-010)	2017	60.300	0	0	60.300	Nee
bestelauto vw caddy (09-018)	2017	75.300	24.202	51.097	2	Ja
bestelauto vw caddy (11-111)	2017	68.285	0	68.285	-	Ja
pick-up Renault maxity b-hiem (015)	2017	59.311	51.582	0	7.729	Nee
tractor beregening sportveld (009)	2017	21.300	0	0	21.300	Nee
boot brugwachter (3083)	2017	158.600	0	0	158.600	Ja
3 schaftwagen de meeuw (2223/24/25)	2017	51.800	28.431	0	23.369	Nee
2 schaftwagen bohmer ebh-130A (3105/06)	2017	19.027	0	0	19.027	Nee
Bus voor onderhoudswerken 2017	2017	-	0	0	-	Ja
Geluidsinstallatie raadzaal	2017	92.000	0	0	92.000	Nee
Sneeuwploeg nido SNK 21 (017) bhiem	2017	11.210	10.178	1.028	3	Ja
Sneeuwploeg nido SNK R12 (443) bhiem	2017	12.700	0	0	12.700	Nee
Sneeuwploeg nido HYL 265 (444) bhiem	2017	12.700	0	0	12.700	Nee
Sneeuwploeg nido VPZ 150 (02-002)	2017	12.700	0	0	12.700	Nee
Sneeuwploeg nido SNK 210 EPZ(05-002)	2017	11.200	0	0	11.200	Nee
Sneeuwploeg nido SNK 150 EPZ(06-001)	2017	12.700	0	0	12.700	Nee
5 afzet container 18m3 met dekzijl	2017	56.900	0	0	56.900	Nee
agria 3400 met toebehoren (02-005)	2017	13.700	0	0	13.700	Nee
agria 3400 met toebehoren (03-009)	2017	13.700	0	0	13.700	Nee
zodensnijder (2218)	2017	10.200	0	0	10.200	Nee
Aanleg systeem Parkeergeleiding	2017	100.000	412	0	99.588	Nee
Aanpassen alle parkeerautomaten	2017	200.000	33.605	17.490	148.905	Nee
Slagboomsysteem parkeergarage	2017	100.000	0	98.556	1.444	Ja
Bijdrage onderhoud Parkeergarage	2017	-27.000	0	-27.000	-	Ja

Aanleg stallingsplaatsen fietsen	2017	100.000	0	0	100.000	Nee
IHP 2018: Onvoorzien/ spoedaanvragen	2018	184.832	184.832	0	0	Ja
Kunstgrasveld V.V. Heerenveen	2018	400.000	0	424	399.577	Nee
Kunstgrasveld Heerenveense Boys	2018	523.000	1.845	475.405	45.751	Nee
Onderwijshuisvesting De Buitenkans	2018	196.500	20.284	0	176.216	Nee
Onderwijshuisvesting inrichting De Buitenkans	2018	28.000	28.000		-	Ja
Herstel groenstructuur Skoatterwald	2018	420.000	310.171	45.573	64.256	Nee
Uitvoeringsplan Kostverloren	2018	55.000	44.343	3.239	7.418	Nee
pick-up Toyota Dyna 100 (021) bhiem	2018	40.500	34.098	0	6.402	Nee
podiumwagen raf chasis (08-007)	2018	69.000	0	0	69.000	Ja
vrachtauto+kraan (04-001)	2018	240.000	0	238.795	1.205	Ja
Sneeuwploeg Jongerius LST (020)	2018	11.000	0	0	11.000	Nee
Agria 5900 met toebehoren (08-005)	2018	17.000	0	0	17.000	Nee
Klepelmaaier spearhead twiga(12-011)	2018	97.950	0	97.863	87	Ja
sneeuwploeg Nido SNK 27 (09-003)	2018	15.100	0	15.095	6	Ja
5x afzetcontainer 18m3 met dekzeil	2018	57.000	21.635	0	35.365	Nee
taludmaaier agria 3400sm	2018	15.500	0	0	15.500	Nee
Hakfrais type..en spitfrais type .. (2212 en 2215)	2018	12.000	0	8.853	3.147	Ja
zaaimachine Landpride (2229)	2018	12.000	0	0	12.000	Nee
Roelama waterwagen	2018	24.660	0	24.654	6	Ja
werf div machines en takel 0,5 ton loopkat	2018	18.000	16.084	0	1.916	Ja
Posthuis: PR en marketing tools	2018	23.000	10.476	0	12.524	Nee
Posthuis: Toneeltechniek en automatisering	2018	30.000	23.357	6.643	-0	Ja
Inventaris gymnastieklokalen	2018	1.000.000	628.391	42.477	329.132	Nee
Zonnepanelen Werkstate	2018	43.300	41.767	0	1.533	Nee
Klimaataanpassingen Gemeentehuis	2018	224.000	17.332	0	206.668	Nee
Een in Dienstverlening	2009	400.000	377.659	0	22.341	Nee
Voorbereidingskrediet Klaverblad N-O	2019	550.000	133.091	392.570	24.339	Nee
Glasvezelkabel Provincie	2019	160.000	80.000	0	80.000	Nee
Terrein inricht. Park ten Woude	2019	74.000	9.903	64.096	1	Ja
IHP 2019: Onvoorzien/ spoedaanvragen	2019	237.162	31.176		205.986	Nee
Onderwijshuisvesting De Buitenkans	2019	107.000	0	0	107.000	Nee
Onderwijshuisvesting inrichting De Buitenkans	2019	14.000	0	0	14.000	Nee
Huisvesting Gemeentehuis (raadzaal)	2019	150.000	4.025		145.975	Nee
Vervangingsinvesteringen riolering	2019	597.242	597.241	0	1	Ja
Vervangingsinvesteringen riolering	2019	-597.242	-597.241	0	-1	Ja
Uitbreiding riolering Grexen	2019	184.835	184.834		1	Ja
Riolering Park ten Woude	2019	12.000	1.985	9.931	85	Ja
Calamiteitenontsluiting Kanaal West	2019	460.000		19.838	440.163	Nee

Verhardingen	2019	1.348.413	1.348.413	0	-0	Ja
Bruggen 40 jaar	2019	1.400.220	1.400.220	0	0	Ja
Oevers 40 jaar	2019	392.942	392.942	0	-0	Ja
Bruggen 20 jaar	2019	105.415	105.415	0	-0	Ja
Oevers 20 jaar	2019	180.469	180.469	0	0	Ja
Beplantingsplan KNO	2019	425.000	0	0	425.000	Nee
Kade en herinrichting Breedpad	2019	200.000	0	0	200.000	Nee
Aanpassing parkeersituatie H'veense Boys	2019	50.000	30.250	0	19.750	Ja
Aanp. parkeersituatie H'veense Boys	2019	-25.000	0	0	-25.000	Ja
Hydrolische snoeiapparatuur	2009	8.500	0	0	8.500	Nee
Materieel R&W 2019 saldo VVI	2019	86.360	0	0	86.360	Nee
Posthuis: PR en marketing tools	2019	23.000	0	413	22.587	Nee
Vervanging Paspomaat	2019	110.000	0	0	110.000	Nee
Posthuis: Toneeltechniek en automatisering	2019	15.000	8.577	6.423	-0	Ja
Posthuis: Horeca-apparatuur	2019	15.000	1.391	1.848	11.761	Nee
Posthuis: Theaterkassa/ Theatertechniek	2019	16.000	0	16.000	-	Ja
Posthuis: Theaterbeamer	2019	12.000	0	12.000	-	Ja
Lichtmasten de Stripe	2019	80.000	0	46.983	33.017	Nee
Tankvoorziening blauwe diesel	2019	57.500	35.160	17.392	4.947	Nee
Kantoorautom.+Systeemsoftware: Rec. Lic.	2019	487.400	352.898	84.630	49.873	Nee
H&I - Randapparaten: Printers	2019	9.000	0	0	9.000	Nee
H&I - Netwerk & data: Netwerk - switches + NAC	2019	110.000	75.516	4.669	29.815	Nee
H&I - Serverruimte: Noodstroom	2019	20.000	0	0	20.000	Ja
H&I - Spraak & Beeld: Vaste telefoons en centr.	2019	165.000	0	49.340	115.660	Nee
Posthuis: Nieuwe website	2019	15.000	0	250	14.750	Nee
Posthuis: Kleedkamers (herinrichten)	2019	12.000	1.526	0	10.474	Nee
Posthuis: Meubilair en herinrichting Jachtweide	2019	13.000	1.276	2.721	9.003	Nee
Zonnepanelen gem. gebouwen	2019	25.000	0	0	25.000	Nee
Aanleg glasvezel Posthuis	2019	20.500	13.836	0	6.664	Ja
Lening Vrouwenvoetbal	2019	150.000	75.000	75.000	-	Nee
IHP 2000 De Anjewier-Permanent	2000	-180.000	0	-180.000	-	Ja
IHP 2020: Onvoorzien/ spoedaanvragen	2020	257.162		22.315	234.847	Nee
IHP 2020: 1e inrichting div. scholen	2020	31.566	0	0	31.566	Ja
Vervangingsivesteringen riolering	2020	2.422.393	0	208.552	2.213.841	Ja
Vervangingsivesteringen riolering dekking voorz.	2020	-2.422.393	0	-208.552	-2.213.841	Ja
Uitbreiding riolering Grexen	2020	218.741	0	90.477	128.264	Nee
Verhardingen	2020	2.391.700	0	2.124.631	267.069	Nee
Verhardingen	2020		0	-51.417	51.417	Nee

Bruggen 40 jaar	2020	1.262.772	0	206.477	1.056.295	Nee
Oevers 40 jaar	2020	4.263.865	0	1.004.165	3.259.700	Nee
Bijdrage Wetterskip	2020	-460.000	0	0	-460.000	Nee
Sport & Bewegen: Wandelpaden	2020	68.571	0	0	68.571	Nee
Bruggen 20 jaar	2020	75.000	0	74.803	197	Nee
Oevers 20 jaar	2020	159.000	0	158.210	790	Nee
Dorpshart/ Tsjerkebleek Akkrum	2020	-	0	0	-	Nee
Dorpshart Jubbega	2020	-	0	0	-	Nee
Voertuigen R&W 2020 VVI Saldo	2020	10.533	0	0	10.533	Nee
VW bedrijfswagen Crafter	2020	94.000	0	93.963	37	Ja
1 Tractor John Deere	2020	41.300	0	41.258	42	Ja
1 Tractor John Deere	2020	41.300	0	41.258	42	Ja
Ford Transit Dubb. Cabine	2020	14.100	0	14.100	-	Ja
Calamiteitenwagen	2020	4.000	0	0	4.000	Ja
Materieel R&W 2020 VVI saldo Lias	2020	85.275	0	0	85.275	Nee
Presentatie middelen	2020	33.000	0	31.089	1.911	Ja
Posthuis: PR en marketing tools	2020	24.000	0	0	24.000	Nee
Posthuis: Toneeltechniek en automatisering	2020	18.000	0	15.860	2.140	Nee
Uren toekomstig investeringen	2020	60.300	0	0	60.300	Ja
Couverteermachine	2020	16.000	0	15.838	162	Ja
Software - Kantoorautomatisering & syst.softw.	2020	38.850	0	38.850	-0	Ja
H&I - ICT werkplekken: Portables	2020	182.000	0	0	182.000	Nee
H&I - ICT werkplekken: Docking stations	2020	11.000	0	0	11.000	Nee
H&i - Randapparaten: Multifunctionals	2020	97.000	0	0	97.000	Nee
H&I - Servers & Storage: Servers	2020	250.000	0	0	250.000	Nee
H&I - Servers & Storage: Storage	2020	200.000	0	0	200.000	Nee
Ransomes grasmaaier HM600C (301)	2020	90.100	0	90.064	36	Ja
Ransomes grasmaaier HM600C (302)	2020	90.100	0	90.064	36	Ja
3 Delige cirkelmaaier TOR GM 4010 D	2020	90.000	0	0	90.000	Nee
Afzet container met hydraulische kleppen	2020	18.345	0	18.340	5	Ja
3 Delige cirkelmaaier	2020	90.000	0	0	90.000	Nee
Posthuis: Herinrichting bovenfoyer	2020	12.000	0	114	11.886	Nee
Sport & Bewegen: Speel- en sporttoestellen	2020	65.455	0	0	65.455	Nee
Lening kunstgrasveld H'veense Boys	2020	119.000	0	119.000	-	Nee
Afl. Lening Kunstgrasveld H'veen	2020	-2.917	0	-2.917	-0	Nee
TOTAAL		**42.758.854**	**20.694.261**	**5.850.025**	**16.214.568**	

WNT

De WNT verplicht het openbaar maken van de (hoogte van de) inkomens van de secretaris en de griffier van de gemeente. In de onderstaande tabel zijn de wettelijk vereiste gegevens vermeld.

Gegevens 2020 **bedragen x € 1**	**Dhr. J. van Leeuwestijn**	**Mw. L. Roest-Jonkers**
Functiegegevens[5]	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,00	1,00
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 110.177,10	€ 81.442.66
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.025,12	€ 13.851,96
Subtotaal	*€ 130.202.22*	*€ 95.294,62*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 201.000,00	€ 201.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	N.v.t
Bezoldiging	€ 130.202.22	€ 95.294,62
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t N.v.t	N.v.t. N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019[14]		
bedragen x € 1	**Dhr. J. van Leeuwestijn**	**Mw. L. Roest-Jonkers**
Functiegegevens[5]	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/05 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.653,09	€ 51.428,77
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.156.12	€8.631,76
Subtotaal	*€ 121.809.21*	*€ 60.060,53*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 194.000,00	€ 130.219,20
Bezoldiging	€ 121.809.21	€ 60.060.53

Controleverklaring